

Tóth János Szentbeszédék – 1

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Tóth János

Szentbeszédék – 1

Impresszum

Tóth János
Szentbeszédék – 1

A „B” liturgikus évnék megfelelő elrendezésben

Kézirat gyanánt

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a 2002. július 2-án elhunyt dr. Tóth János apát szentbeszédeinek első kötete. A hagyatékában megtalált kéziratot Tóthné, Kiss Valéria gépelte számítógépbe és szerkesztette. A lektorálást Galambossy Endre káplán végezte. Lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog Tóth János hagyatékáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	5
Bevezető.....	6
A korszerű szentbeszéd.....	8
Advent.....	12
Advent 1. vasárnapja.....	12
Karácsonyi idő	15
Urunk Születése (Karácsony)	15
Szent Család: Jézus, Mária és József	17
Akinék nincs otthona, annak nincs hazája	20
Szűz Mária Istenanyja – Újév hajnala	23
Urunk megjelenése (Vízkereszt).....	26
Napkeleti bölcsek – Háromkirályok látogatása Betlehemben	28
Urunk megkeresztelkedése (Január 6-a utáni vasárnap).....	30
Nagyböjt.....	33
A hamvazás megnyitja a nagyböjtöt. Hamvazószerda	33
Nagyböjt 4. vasárnapja. Örömvasárnap	36
Virágvasárnap. Az Üdvözítő lényege	39
Húsvéti Szent Háromnap és húsvéti idő	44
Nagycsütörtök	44
A kereszt szeretete és a feltámadás dicsősége (Nagypéntek)	46
Húsvétvasárnap. Krisztus feltámadása.....	49
Fehérvasárnap. Isteni irgalmasság vasárnapja (Húsvét 2. vasárnapja).....	51
Jópásztor vasárnapja. Húsvét 4. vasárnapja	53
Urunk mennybemenetele. (Áldozócsütörtök).....	56
Pünkösdvasárnap.....	59
Urunk főünnepi az évközi időben	62
Szentháromság vasárnapja (Pünkösöd utáni első vasárnap).....	62
Krisztus Szent Teste és Vére. Úrnapja.....	65
Jézus Szentséges Szíve (Pünkösöd második vasárnapja utáni péntek).....	68
Urunk Színeváltozása (augusztus 6.)	72
Évközi idő	75
Jób panasza. Évközi 5. vasárnap.....	75
Krisztus Király ünnepe. Évközi 34. vasárnap	78
Szűz Mária és szentek miséi	80
Xavéri Szent Ferenc imája (december 3.).....	80
A Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása (december 8.).....	81
Szent István első vértanú ünnepe (december 26.).....	83
Szent János apostol és evangélista ünnepe (december 27.).....	85
Jézus Szentséges Nevének ünnepe.....	87
Az Egyház múltja szentjeiben. Árpád-házi Szent Margit Szűz ünnepe (január 18.).....	90
Az egész Evangéliumot elfogadnunk és élnünk kell. Szent Fábrián és	
Szent Sebestyén vértanúk emléknapja (január 20.)	93
Szent Pál apostol megtérése – Pálfordulás (január 25.).....	96
Erényes életért. Aquinói Szent Tamás (január 28.)	99

Urunk Bemutatása. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe (február 2.)	100
Szent Péter apostol székfoglalása (február 22.)	103
Szent József a Boldogságos Szűz Mária jegyese (március 19.).....	107
Urunk születésének hírüladása – Gyümölcsoltó Boldogasszony (március 25.)	109
Sienai Szent Katalin Szűz és Egyháztanító, Európa társvédőszentje (április 29.).....	112
Szent Rita a kereszt előtt (május 22.).....	115
Keresztelő Szent János születése (június 24.).....	118
Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepe (június 29.).....	121
Szűz Mária látogatása Erzsébetnél. Sarlós Boldogasszony ünnepe (július 2.)	123
Szent Mária Magdolna. A szentek miatt nem sírt az Üdvözítő (július 22.).....	125
Szent Joakim és Szent Anna a Boldogságos Szűz Mária szülei (július 26.).....	128
Havas Boldogasszony ünnepe (augusztus 5.)	131
Szűz Mária mennybevétele – Nagyboldogasszony ünnepe (augusztus 15.).....	134
Szent István Király Magyarország fővédőszentje (augusztus 20.)	137
Magyar Szent Korona	139
Szűz Mária születése. Kisboldogasszony ünnepe (szeptember 8.)	142
Deo gratias. Köteles hála. Aranyszájú (Krizosztomosz) Szent János ünnepe (szeptember 13.).....	145
A Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe (szeptember 14.)	148
Jézus Szent Vérének ünnepe (szeptember 19.)	151
Szentírás vasárnapja.....	154
Szent Mihály, Szent Gábor és Szent Rafael főangyalok ünnepe (szeptember 29.)	157
Ima az őrzőangyalhoz	162
Assisi Szent Ferenc (október 4.)	163
Rózsafüzér Királynőjének ünnepe (október 7.)	166
Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya, Magyarok főpátrónája (október 8.)	169
Missziós vasárnap	172
Mindenszentek ünnepe (november 1.)	175
Halottak Napja (november 2.).....	177
Szent Imre herceg ünnepe (november 5.)	180
Árpád-házi Szent Erzsébet ünnepe (november 19.).....	184
Különleges alkalmakra.....	187
Elsőáldozásra	187
Primíciára (Szent Barnabás ünnepére – június 11.).....	189
Bemutató beszéd Felső-Krisztinavárosban	193
Ezüstmisére	195
Esküvőre	198
Claudel verse Diniel Fontaine abbé emlékére	201

Előszó

„Uram! Mindenekelőtt azt köszönöm meg Neked, hogy ezek az emberek elhatározták, hogy plébánosaink és káplánjaink lesznek. Ha netalán a papucsot és a saját tűzhelyt választották volna, zavarban volnék. Hála Neked, Istenem, hogy megadtad nekik az áldozathoz szükséges bátorságot. Óáltaluk táplálkozhatunk az élet Kenyerével, az ő révükön alapíthatunk szolid családokat, szedhetjük rendbe lelkünk dolgait és halhatunk meg békében.

Hála Neked Istenem lelkipásztoraink hibáiért! Egészen tökéletes emberek nem viselnék el egykönnyen a mi gyengéinket. Azok ugyanis, akik mindig jó egészségben vannak, kevésre tartják a betegeket.

Uram, Neked jobb szemed van, mint nekünk. A mi lelkipásztoraink sokoldalúak. Kezdő házasságokkal szemben specialisták családi kérdésekben. A gyóntatószékben lelki szakértők, mesterek a tudásban és tapintatosak. Érteniük kell ahhoz, hogy férfiakhoz úgy szóljanak, mint professzorok, a nőknek pedig megmagyarázzák az Evangéliumot. Beszélgetés közben jólérsültnek kell lenniük, tudniuk kell, hogy melyik a legújabb regény. Más vallásúakkal szemben megértő teológusoknak kell lenniük és jártas történészeknek mutatkozniuk. És sokáig sorolhatnám még, hogy mennyi mindent kell tudniuk.

Add meg nekem, Uram, hogy az én lelkipásztorom türelmetlenségét és tévedéseit meg tudjam bocsátani.

Add meg, hogy újra meg újra fontolóra vegyem a következőket: nekem csak egy papot kell elviselnem, neki ellenben minden egyes hívőt.

Add meg nekem Uram, végezetül azt is, hogy időről-időre vigasztalására is lehessen lelkipásztoromnak. Akkor aztán megláthatja majd, hogy nemcsak közöny veszi körül. Azt is add meg, Uram, hogy megteremjen bennem az irgalmasság lelkülete.”

(Berchtold Lucht könyvéből Chesterton és Sonnenschein nyomán)

Bevezető

Tóth János apát úr életéről készült írása után második kötetként a szentbeszédeiből gyűjtöttem össze egy kötetre valót az Egyházi évnek megfelelő elrendezésben, és tisztelettel ajánlom minden kedves érdeklődőnek.

Szentbeszédeinek népszerűsítése mellett elsősorban az a gondolat vezetett, hogy napi munkájuk során segítségére legyek az egyházi embereknek. A kötetben megjelentetett beszédek között előfordulnak ötven évvel ezelőtt írottak, amelyeket a ma embere is nyugodtan olvashat, hiszen ma is van számunkra üzenete.

Tóth János apát úr hat évtizedes papi buzgóságára, Izaiás próféta jövendölése illik:

„Amikor kiöntötted a nyomorgónak lelkedet és a szorongatott szívet megtöltötted, fény támadt a sötétben és megtöltötte sugarával a lelkedet. Mindezeket a sivatagban tetted in deserto historiae et vitae nostrae.” A történelemnek és a mi életünknek a sivatagában. Sivatag a hit nélküli, züllött, érzés nélküli világ. Ezért Izaiás szerint: „Századok sivatagai épülnek benned, és nemzedékek alapjait támasztod fel.”

„Én láttam örömet, az öröm csodáit egy beteg szemében, egy tiszta napsugarét. Láttam örömet hosszú, nyomorék mozdulatlanság után az első lépésekért, és ez az öröm szebb volt, mint egy szonáta. Így örülnek néha a költők, betegek, rabok és foglyok. Így kell örülnünk nekünk is földöntúlian a lélek sugarainak és lépteinek.” Írja Apát úr az egyik szentbeszédében.

Életrajzi adatait röviden itt is ismertetem.

A Fehérváron élő Tóth-család ötödik gyermekeként elsőszülött fiúként született János, 1917. február 3-án (Balázs napján) Budapesten.

A fehérvári öregtemplom főministránsa volt, teendőit igen nagy szenvedéllyel végezte, különösen azután, hogy egy januári Szent Fábian- és Sebestyén-búcsún Prohászka püspök úrnak ministrált. Imádságai, beszélgetései angyalokkal, szentekkel, Szűzanyával nagyon változatosak voltak, mert állandóan tele volt a lelke kérésekkel a környezetében élő valamennyi emberért, élőlényért.

A vidéki élet minden szépségét megélte és élvezte, a nagyon tehetséges, jó fejű kisfiú, akit Teréz Édesanya végtelen nagy szeretettel, intelligenciával és odafigyeléssel nevelt. Fehérvári tartózkodása 1932 nyarán fejeződött be a ciszter gimnázium IV. osztályának elvégzésével. A budapesti Madách Gimnáziumba iratkozott be. 1936-ban innét nyert felvételt Bécsbe a Pazmaneumba. Három szemesztert végzett el egy év alatt, és így már 1940-ben befejezte tanulmányait a Pazmaneumban.

Pappá szentelését 1940 Adventjának örömvasárnapján Innitzer bíboros, bécsi érsek – december 15-én – végezte, a Pazmaneum kápolnájában. Első miséjét is itt mutatta be.

Állandó teológiai önképzése mellett több nyelvet sajátított el. A művészettörténetet is nagyon szerette, és ezzel magánbeszélgetéseit és szentbeszédeit is színezte.

Életének egyik legnagyobb érdemként kell megemlíteni a Mátyás-templomban lelkipásztori munkával töltött 7 évet, amellyel nemcsak a budavári hívek szívébe írta be nevét tartalmas és lenyűgözően szép szónoklataival, hanem a templomrenoválassal és az Egyházművészeti Múzeum, kincstár létrehozásával, anyagának összegyűjtésével és kiállításával egyedülállót, maradandót alkotott mindenki számára. A turisták azidőtájt jól megszervezett idegenvezetéssel, lelkigondozással és páratlanul színvonalas liturgikus étellel találkozhattak a Várban és vitték hírünket Európába. A Vár világörökségünk részévé vált és az Ő munkájának ebben igen nagy része volt.

Állomáshelyei:

Dorog:	1941
Esztergom-Belváros:	1942
Csallóköz-Sárrét:	1942-1945
Nógrád megye-Dejtár:	1945-1949
Budapest -Városmajor:	1949-1952
Esztergom-Kertváros (Kenyérmező, vagy Esztergom-tábor):	1952-1958
Ebben az időben óraadó teológiai tanár az esztergomi papnevelő Intézetben.	
Bp. Felső-Krisztinaváros:	1958-1963
Bp. Vár, Mátyás templom:	1963-1969
Bp. Külső-Ferencváros, Szent Kereszt Plébánia:	1969-1990

Címei:

Érseki tanácsosi címet kap:	1945
Esperes:	1964
Szent Györgyről nevezett mogyoródi címzetes apát:	1967

Nyugállományba vonulása után 1990-től a Rózsák terén, Farkasréten, a Karolina úti kápolnában, majd a terézvárosi templomban és a Rókus-kápolnában misézett.

2002. április 19-én a Szent Rókus Kápolnában bemutatott reggeli 7 órás szentmise után tört rá a súlyos betegség, amelyből már nem épült fel többé.

Betegségét végtelen türelemmel és megadással viselte. Tudatát, értelmét, és szellemét a jó Isten a kórházi tartózkodása utolsó pillanatáig megőrizte. Tudatának, hitének és lelki békéjének teljes birtokában nagy összeszedettséggel, odaadással készítette lelkét utolsó útjára.

Szellemének utolsó megnyilvánulása: köszöni a látogatást, áldást ad, imádkozik, aktívan részt vesz a szentmisében, amit az ágyánál paptársa végez, és szeretetéről biztosítja az embereket.

2002. július 2-án (Sarlós Boldogasszony napján) csendesen elalszik.

Életéről szóló visszaemlékezéseit már egy korábbi kötetben közzé tettük. Jelen kötetben legszebb szentbeszédeit a „B” egyházi évnak megfelelő elrendezésben gyűjtöttem össze. Ennek lektorálását is Galambossy Endre atya végezte. Munkájáért őszinte köszönetet mondok.

Kívánom, hogy Tóth apát úr szentbeszédeinek olvasása minden olvasójának lelki épülésére szolgáljon.

Budapest, 2003. október 2.

Tóthné Kiss Valéria

A korszerű szentbeszéd

Egy szentbeszéd vagy igehirdetés korszerű kell, hogy legyen, mert az Evangélium mindig korszerű, mert Isten Fiának szava mindig lelki kapocs az Isten gondolatvilága s a hívő ember lelki világa között.

Az Evangélium hirdetését korszerűvé tette az apostolok életében, de az Egyházatyák életében is a Szentlélek Úristennek az a kegyelmi ajándéka, amit karizmának hívtak, és amelyet mindig a küldetésük végbevételére kaptak.

A szentatyák igehirdetését korszerűvé tette életszentségük és vértanúságuk mellett az a határtalan evilági tudás, amely koruk minden ismeretének könnyed birtokosaivá és ezen kincsüknek élvezőivé tette őket.

A későbbi szentek beszédei is mindig korszerűek voltak: az életszentség mellett Isten és a felebaráti szeretet ihlete tüzelte őket. A nagy korszakforduló igazsága és nagy cél hirdetői, mint amilyenek Clairvaux-i Szent Bernát, Assisi Szent Ferenc, Páduai Szent Antal vagy Sienai Szent Bernardin, a kor megmentésének és irányadásának ihletében nem is tudtak másképpen, csak korszerűen prédikálni. De korszerű volt a szentek prédikációiban az is, amikor egy-egy nagyobb csapást, katasztrófát, egy-egy szociális nyomortünetet, vagy valamilyen lehetetlen korkomplexumot, vagy akár a bűn komplexumát akarták kitörölni a történelem lapjairól. Gondoljunk csak Kapisztrán Szent Jánosra, s ha már Jánost említünk, Istenes Szent Jánosra, vagy Avinói Szent Márkra, Villanovai Szent Tamásra s a többiekre, akik néha fegyvert adtak az emberek kezébe a hitért, máskor meg kenyeret, vagy alamizsnát adtak az emberek kezébe a szeretet bőkezűségével ugyanazért a hitért.

Minden prédikáció tárgyánál fogva is korszerű, korszerű, mert szükségszerű. „Sicut misit me Pater, ut ego mitto vos.” (Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.)

Minden pap beszédével járja körül a hívek lelkivilágát, hetenként legalább egyszer és ennek egyetlen célja és értelme az Evangélium. Ezt teszi küldetése jogán, épp úgy, mint Mestere: *„Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket”*. Ezért tartották az apostolok legelső feladatuknak az igehirdetést, és inkább lemondtak, vagy átengedtek egyéb pasztorális területet, mint amilyen volt maga a keresztesítés és az agapé szolgálata. Szent Pál határozottan ki is jelenti, hogy Isten Szavát nem lehet elhagyni, és az asztalnak szolgálni.

A tárgyi korszerűség mellett ezernyi változata van a formai korszerűségnek, amely megnyilatkozik:

1.) A célszerűségben, hogy harmóniában legyen az alkalmi prédikáció és a sorozatok, mint a lelkigyakorlat, misszió, triduum (háromnapos beszédsorozat), kilenced, a Szűzanya májusi és októberi sorozatai, nagyböjti sorozatok és a katekézis. Az alkalmi prédikációk az ünnepek és az Egyházközség nagyobb eseményeinek tárgyai. Legjobb, ha ugyanazon misén ugyanaz a pap prédikál. A témának fel kell ölelnie az egész dogmatikát, az igazságok egész tartalmát, az erkölcsi élet egész mikéntjét. Meg kell védenie a hit letéteményét, ismertetnie kell a liturgiának örök-szép, sokszor történelmi múltjában, nyelvének régiségében és szimbolikájának különlegességében homályba vesző értékét.

X. Pius pápa milyen szépen tanította papjainak, hogy hogyan prédikáljanak, és Albino Carmagnola, a híres jezsuita szónok, megadta a nagy témákat. Persze minden téma az Egyházé és a lelkeké, mert áthatja Istennek és az Egyháznak a szeretete, az a szent törekvés is, hogy az Egyházzal össze kell kapcsolni a valóságot és jelenségeit, hiszen az Egyház szentségeiben és szentelményeiben minden evilági dolgot a sajátjává is avat.

Hogy hogyan tegyünk egy témát Egyháziává, ebben útmutatónk, kalauzunk a Rituálé, amelyről Suhard bíboros úgy nyilatkozott, hogy van egy le nem zárt fejezete, amely nyitva hagyott minden tárgyat és témát a befogadásra: a Benedictio ad Omnia.

Egy prédikáció nem tarthat tovább 15-20 percnél, mert a XX. század időérzéke eltolódott, az idegrendszer kimerült, az emberek koncentrációképesége a század vívmányai, nehéz életkörülményei miatt is, a minimumra csökkent. Korunk embere a templomban is kimerül 30 perc alatt. Hosszabb időt stadionban, színházban, vagy moziban képes eltölteni, persze más körülmények között.

Közelebbi előkészület.

A prédikáció anyagát csak a Szentírásból merítsük: „Placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes”, mondja Szent Pál a zsidókhöz írt levelében és tökéletesen, nagyszerűen mondja: „Vivus est enim sermi Dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti, et pertingens ad divisionem animae ac spiritus.” Példáit vehetjük az egész életből az idő két idejével, a múltból és a jelenből. De a példákat mindig az élet maga adja: ne mesék, ne legendák, ne volt egyszer egy... Aktuálisá teszi a szentbeszédet a tudomány is, ahogyan Malachiás próféta megírta: „Latia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent more eius quia Angelus Domini exercitum est.”

Egy ideig szó szerint kell leírni a prédikációt, míg rutinra nem tesz szert a szónok. Ha már rutinja van, elegendők lehetnek vázlatok vagy schlagwortok (címszavak), de a többórás ima és elmélkedési előkészület itt is elengedhetetlen. Nagy szónokok kivételével a beszédet meg kell tanulni, bár ihletet mindenki kaphat, és szülehetnek a szószéken is beszéd, amelyeket a Szentlélek Úristen diktál. Ezek rendkívüli hatásúak, sohasem általánosak. A prédikációt felolvasni nem lehet. Ez tárgyi és formai ellentmondás.

2.) Prédikáció misékkal kapcsolatban Evangélium után legyen. Litánia előtt, szentségeknél pedig, a szentség kiszolgáltatása után. A prédikáció általában legyen a szószékről; oltártól, áldozórácstól csak kivételesen, vagy ha nagyon rövid exhortációkat adunk, mint pl. a nagyböjt mindennapos szentbeszédeiben. Bevezető ének énekes nagymisékkel kapcsolatban legyen: Jöjj el Szentlélek. Okvetlenül fel kell olvasni minden alkalommal a szentleckét és Evangéliumot. Bevezető szöveg a szentleckéhez elegendő: Szent Pál apostol levele. Az Evangéliumnál az evangélista és a fejezet száma. Bevezető imát az ének után lehet mondani: Miatyánk. A hirdetések felolvasása szentbeszéd előtt legyen. Prédikáció utáni imádság csak a Hiszekegy lehet. Végezetül áldást adunk a szószékről utoljára a híveknek. Ez a köszönés a hívektől, szóban pedig: Dicsértessék.

Hallgatóinkkal olyan kapcsolatunk van szentbeszéd közben, mint egy expedíció vezetőjének az expedíció tagjaival, mint egy hajóskapitánynak a hajó személyzetével, vagy egy pilótának a repülőgép utasaival. Mert egy pap minden beszédében menteni akar, és égi dicsőségre vezetni akar, ahogyan a tridenti szent zsinat azt megkívánta: „Annunciantes eis vipoenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant” (Sess.V.C.2. De reform).

Ez az összeköttetés hallgatóinkkal, a megszólítással kezdődik. Legyen ebben a megszólításban egy kis kedvesség, legyen benne kereszténység, legyen benne a jog, hogy miért szólítjuk meg. Tehát vagy Kedves Keresztény Híveim, vagy Kedves Keresztény Testvéreim. Ez egy beszédben ötször fordulhat elő. Hallgatóinkat tegezzük, hiszen a tegezés általános kortünet, és megfelel a hívő és lelkipásztor közötti kapocs jellegének. Gesztikulálás szükséges, nem középkori méretekben, csak annak a természetességnek a ritmusával, ahogyan a testnek és vele együtt a kéznek, fejnek kísérnie kell egy nagyon mélyen átélt és nagyon szépen kimondott igazságot. A prédikáció tárgya is, meg a mai hívő ember is megkívánja, hogy a szónok teste összhangban legyen a mondanivalójával és a test gesztikulációjában nagyon szépen és finoman, természetesen és egyszerűen hirdesse a gondolat nagyságát

Bevezetőben a tárgyat és a felosztást elmondani nem kell. Inkább egy mottóval kezdeni, mert a mai ember nem szereti már az ismétlést és az iskolás jelleget sem, mely a múlt századi tudományos metodológia feléledését jelenti a hívőre. Rendkívüli érdeklődést keltő eszköz az általános műveltség, mely minden tudományos vívmányról, minden eseményről tiszta képet

ad. Ezzel nem egy elvont világba vezeti a hallgatót, hanem saját tudományos korának végtelenbe futó kutatásait foglalja össze. Manapság rendkívüli érdeklődést keltő eszköz a dramatizálás. Hogy a szavakban drámai erő van, azt Szophoklészről Bernard Shawig az irodalom minden területe hirdeti. És miért ne élne ezzel a soha meg nem unt eszközzel az Egyházi szónok is? Dramatizálja az Evangéliumot, amelyet már önmagában is dramatizálni lehet a híreket, felfedezéseket, a szentek életéből vett jeleneteket. Vezérelv legyen, ne csak halljon valami rezgést a hívő, hanem képeket kapjon állandóan, mert a mai ember az auditív típusról a vizuális típusra tért át.

A prédikáció nyelve legyen az irodalom, vagy mondjuk így, a szépirodalom nyelve. Itt a világirodalom abszolút ismerete szükséges. Minthogy erre nincs mindenkinek alkalma és tehetsége, külön kellene egyik-másik világirodalomban jártas szónokot előadásokra meghívni, vagy a stílusát tanulmány tárgyává tenni. Sokszor lenézés és sajnálkozás tárgya a papok régies, barokk igehirdetése. A versenyt Krisztusért nem szabad elveszítenünk. A legfenségesebbet a legszebb nyelven kell hirdetni népies irányok, zsargon nélkül.

Idézni sokszor kell. Legjobb, ha a prédikáció nyelvén történik az idézet. Idegen nyelven azok idézzenek, akik a nyelvet tökéletesen ismerik, nemcsak a nyelvet, hanem annak szellemét is. Azok is csak olyanoknak, akik megértik. Egészen intelligens hívőknek minden nyelven lehet idézni, mert a nyelv ritmusát és zenéjét is élvezik, (pl. a barcelonai Eucharisztikus Világkongresszus himnusza spanyolul). A stílust egyháziassá a gondolat teszi, a tárgya és a célkitűzése. Belső pátosz, amelyet elhagyni vagy ál-pátosszal meghamisítani vétek.

3.) *Prédikáció után.*

Prédikációnkat gyümölcsözőbbé tesszük elhangzásuk után híveink között, ha

- a./ összhang lesz az életünk és a prédikációnk között,
- b./ összhang lesz a pap szószéken és a hívek közt elhangzó szavai között,
- c./ hirdetőtáblán röviden, hetenként hirdetik a prédikáció velejét.

Persze ez külön munka. Legfontosabb az életszentség, és a pap szavának a szentsége. Nem lesz annak a prédikációnak hatása, amelynek elmondása után a pap viccelődik, élcelődik, éretlenkedik. Annak a nyelvnek igehirdetése mit sem ér, amely pár órával a szentbeszéd után pletykálni tud, megszólalni tud, amely nyelv el tud merülni a világ megszokott éretlen szavaiban és gondolataiban.

Prédikációnk tartalmi fejlődését sokoldalúsággal, és állandó olvasottsággal biztosíthatjuk. A modern források és adattárak felhasználása nélkülözhetetlen. Prédikációink előadásbeli állandó fejlődését biztosíthatjuk az apostolság kialakításával, amely félig-meddig már veszendőbe ment a barokk kor és az újkor papjai között, az apostol Szent Pált és az apostolokat követni. Azok pedig mindig azt tudták mondani, ami legjobban kellett a híveknek. Szó szerint fejlődést lehet észlelni még Szent Pál apostol leveleiben is.

Észrevétlenül felvett modorosságainkat, oltártestvéreink vagy híveink jóindulatú és hozzáértő kritikájával távolítsuk el. A kritika sohasem hiányzik sem papok, sem hívek részéről. Igyekezzünk mindig többet és minél szebben adni. Évente egyszer ellenőrizzük magunkat. Hogy a prédikációk korszerűek legyenek, ahhoz évente egy kis zsinatot kellene tartani a lelkipásztori konferenciának megfelelően. Évente minden pap egy tökéletes szentbeszédet bocsásson a konferencia vagy a zsinat rendelkezésére, vagy mindenki egy tárgyat dolgozzon fel, amelyet élete mesterművének tart, vagy a legtanulságosabb és legmegrázóbb eseményt, ami vele vagy híveivel történt, örökítsen meg. Így lehetne azután komoly példatárat összeállítani. A lelkipásztori konferenciákra meg kellene hívni azokat a fiatal vagy öreg szónokokat, akik akármilyen oknál fogva nagy hívőseregbe gyakoroltak különös hatást.

A korszerű szentbeszéd sem többet, sem kevesebbet nem mondhat, mint a Szentírás.
Évszázadok történelme hirdeti azoknak a módszereknek tévedéseit, amelyek az

Evangéliumnál többet hirdettek, amelyek az Evangéliumnál szigorúbbak akartak lenni. De hirdeti azokat is, amelyek kevesebbet hirdetnek, mint az Evangélium, kevesebbet irgalomban, szeretetben, harmóniában és kegyelemben. Mind a két véglet módszerei üres ciszternák lettek. *Az Evangélium lélektanilag kielégít minden embert, csak az Evangéliumot kell ismerni és a kor lélektanát.*

Ha egy pap nem időszerű, vagy az Evangéliumot, vagy annak korát nem ismeri, ez bűnnek egészen egyforma. Aki pedig ismeri az Evangéliumot is, meg korát is, és az egyiket a másiktól akarja adni, az Evangéliumot embereknek, a lelkeket meg az örökkévalóságnak, az Dániel próféta szerinti pap lesz: „Qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates.”

1954. szeptember 26. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Advent

Advent 1. vasárnapja

Iz 63,16b-17.19b; 64,1.2b.3-8 – 1Kor 1,3-9 – Mk 13,33-37

Kedves Keresztény Híveim!

Ahogy Advent első vasárnapján nézzük az Advent lényegét, úgy az utolsó vasárnapján is át kell gondolnunk, mit is jelent az Advent a mai embernek? Ugyanazt, amit jelentett a régieknek, amit jelentett azoknak, akik Keresztelő Szent János prédikációit hallgatták. Advent Isten irgalmának az örökösége az emberiség történelmi sötétsége felett. Isten irgalmában ígérte meg a Szabadítót, a Megváltót, akit annyira vártak a próféták és a hívő lelkek. Az Isten irgalma virrasztott a történelmi sötétségek felett, az ember sikertelen vállalkozásai felett. Ez az irgalom nyilvánvaló volt annyira, hogy a zsoltáros azt énekelte: „Az Úr irgalmát mindörökké énekelni fogom.” S a próféta azt mondta: „Az Úr irgalma minden élő felett.”

Az irgalom kiöntetett arra a sötétségre, amelyben az emberiség húzta előre az életét egészen a megváltásig. Amikor a megváltás küszöbön volt, akkor Keresztelő Szent János a bűnbánat keresztségében is Istennek ezt a nagy irgalmát akarja szinte kézzelfoghatóvá tenni, bizonyítani. Isten irgalma elveszi az emberek bűneit, vagyis a lélekroncsok felett is trónol az Isten irgalma, éppen úgy ott virraszt a ma emberének történelmi sötétségei felett, meg a ma emberének léleksötétségei felett, bűnei és lélekroncsai felett is.

Advent beletekintés az Isten irgalmába. Szükség van-e erre az irgalomra? Mit jelent az irgalom? A latin szó kettő összetétele: a nyomornak és a szívnek. Ez a kettő adja az irgalmat. Valahogy nagyon eltalálta a latin kifejezés, hogy mi is az irgalom. Két pontja van. Egyik az emberi nyomorúság, másik pedig az Isten szíve. Az Isten részvéte. Az Isten közbelépése. Az ember nyomorúsága adva van testben is, lélekben is. A korlátoltságban, az élet rövidegében, a vágyak múlandóságában. Adva van az élet nyomorúsága mindabban a törekenységben és bűnbánatban, amit az ember itt, a földön elkövetett, vagy elkövethet. Nyomorúságos az ember élete annyira, amennyire azt Jób is megmondta. Ezzel a nyomorúsággal szemben áll az Isten szíve, részvéte és szeretete. Ez a kettő nem engedi elveszni az embert. Mert Isten felemeli az ember nyomorát, mert a szívével tekint rá, nem csupán igazságszolgáltatásával.

Kérdezheti valaki, miért kell irgalom, ha úgyszólván ott van az Isten örökös szeretete. Ó, hogyha az ember, mint roncs egy autó vagy egy vonatszerelvény alatt van, akkor először ki kell szedni onnét, a roncsok közül. Utána lehet csak kórházi ágyba fektetni és jó orvossággal, finom kezekkel a sebeket eltüntetni, vagy a szenvedést enyhíteni. Először ki kell emelni az embert a roncsok alól minden balesetnél. És ez nem a legfinomabb munka. Isten is az irgalmával emeli ki az embert a bűnök roncsai közül. A bűnbánattal az ember először a roncsok közül kerül ki, mielőtt még az Isten szeretetében elmerülne.

Vegyétek úgy az Isten irgalmát, amelyet az Advent sugároz felétek, hogy az utat épít a mennyország felé. Isten irgalma felépíti a szeretetnek azt a palotáját, meg azt a trónját, ahonnét szembenézhetek az üdvösséggel, karácsony minden örömeivel, ahonnét szembenézhetek majd a megváltás végleges gyümölcseképpen az örökkévalóságtokkal.

Nemcsak a régi Adventekben lebegett Isten irgalma az élet emberi vállalkozásai és a roncsok felett. Nemcsak ott, a Jordán partján virrasztott az Isten irgalma, amikor János a bűnbánat keresztségét hirdette, hanem itt, a ti életetekben, az idejé esztendőben, minden

munkátokban, minden csetléstekben-botlásatokban ott virraszt az Isten irgalma. Advent hirdeti nektek, hogy ma is virraszt az Isten irgalma az életetek, a munkátok felett, sokszor a zűrzavar, sokszor a nyugtalanság, az idegesség felett. Isten irgalma megment benneteket. Először megment attól a rettenetes bűntől, ami a mai emberiséget kísérti lépten-nyomon.

Miért nem kell az Isten irgalma és kegyelme a mai emberek többségének? Mert a mai ember nem Isten képmása akar lenni, hanem Isten akar maga is lenni. Az a rettenetes kísértés, ami ott, a Paradicsomban Évának és Ádámnak jutott, kijut a mai embernek is. Emlékeztek a Bibliából, azt mondta a sátán kígyó képében az első emberpárnak: „Olyanok lesztek, mint az Isten.” Ádámnak és Évának kellett ez a nagy, vakmerő vállalkozás. Nem elégedtek meg az Isten képmásával, istenek akartak lenni. A mai ember is ezt teszi. Isten akar lenni. Neki nem kell kinyilatkoztatás, templom, hit, istentisztelet. Elfogadni az Evangéliumot, engedelmessé válni a tízparancsoltnak, követni az Egyház előírásait, hódolni és imádni az Istent a liturgia szent mozdulataival, szent ígéivel és örök igazságaival. Nem. Az ember, főleg a férfinép, Isten akar lenni. Ki parancsol nekem? Én vagyok önmagam ura. Én döntöm el, mit teszek, és mit nem teszek, mit merek, és mit nem merek. Nem kell az embernek a tízparancsolat. Nem kell az Isten akarata. Saját akaratából akar a mai ember Istenné lenni. Bízik a kezében, az eszében, a gépeiben. Bízik a gyorsaságában. Bízik abban, hogy fel tud emelkedni ezer méterek, vagy ki tudja, talán később ezer kilométerek magasságába. Mosolyogva mondja, hogy a középkori ember mindig csak imádkozott, nem tudott felemelkedni még három méter magasságba sem anélkül, hogy létrát vagy mást ne használt volna. Csakhogy a mai ember, aki Istennek érzi magát a kétezer kilométeres óránkénti gyorsaságával, az nem tudja azt, hogy a középkori ember bár még nem repült, de mert hívő volt, mert Isten irgalmát és szeretetét átélte, a lelke lebegett a föld felett. A lelke magasabbra szállt, mint a mai repülőgépek. A lelke szállt könnyedén a szenvedések, könnyek, megpróbáltatások felett. A lelke volt könnyed és otthon mindig a boldogság fészke volt, minden körülmények között, a szenvedések között is. Az a könnyedség megmutatkozott az otthonában, a két keze munkájában is.

Csak nézzétek azoknak a hívő embereknek az alkotásait. A ma embere pedig testben könnyedén emelkedik – nem tagadjuk –, de a lelke még csak egy méterre sem tud felemelkedni az anyagtól, még csak egy méterre sem tud felemelkedni az élet csapásai és adottságai fölé.

Isten irgalma mentsen meg bennünket attól, hogy önmagunk istenei legyünk, mert ez bálványimádás. Ez súlyos lázadás az Isten ellen. Legyünk Isten képmásai, alázatos, békees, csendes, kegyelemmel teljes képmásai.

Még egytől kell megmentenie bennünket az Isten irgalmának: hogy ne keressük itt a földön az örökké tartó paradicsomot. Rettenetes kísértése a mai emberiségnek, amiért eldobja Isten irgalmát és szeretetét, hogy azt mondja, ő majd teremti itt a földön Paradicsomot, paradicsomi jólétet, gondtalanságot és örömeiben fürdő hétköznapiakat. Megteremti majd azokat a vasárnapokat, amelyek szebbek lesznek minden hívő ünnepénél. S miközben keresi a földi Édent az ember, aki önmagának Istene akar lenni, elveszíti az Isten országát, ezt az egyetlenegy elérhető örömet és boldogságot itt a földön.

Ti Adventben, amikor Isten irgalmát fogadjátok a szívetekbe, akkor Isten országát is fogadjátok. Épül köztetek és bennetek az Isten országa; Isten irgalma ennek az építő ereje, összes energiaforrása. És ez ennek az Isten-országnak az alkotmánya is.

Adventben még egyre hív benneteket Isten irgalma; hogy ne legyetek a tudományos haladás megszállottjai, hanem legyetek a szeretet megszállottjai. Ne bízzatok ti túl sokat a gépekben és találmányokban, mert lehet, hogy többet vesznek el az embertől, mint amit adnak. Biztos, hogy elvehetik a nyugalmat, még a közlekedés biztonságát is; biztos, hogy el fogják venni az embertől a csendet. És nem adnak helyette annyit, mint amennyibe kerülnek. Mi a tudományos haladás helyett – amit becsülünk a maga helyén, amit segítünk is ésszel,

kézzel, amikor arra szükség van – a betlehemi kis Jézus szeretetének legyünk a követői és közvetítői.

1955. Kenyérmező. (Esztergom-Kertváros)

Karácsonyi idő

Urunk Születése (Karácsony)

Iz 52,7-10 – Zsid 1,1-6 – Jn 1,1-18

Kedves Keresztény Híveim!

Az emberiség az Édenkertből indult a mennyország felé. Az Édent elvesztette a bűnbeeséssel, a mennyországot pedig csak a halál után kapja meg, amikor többé már nincs is lehetősége a bűnnek és a bűnbeesésnek. Az emberiség őrzi is valamiképpen ezt a múltját, meg ezeket a távlatait. Az ember nagyon szereti a kis kerteket és nagyon szereti a parkokat. Van benne valami régi vágy az elveszett Éden után. A kertek illatukban, szépségükben, sokszor még kicsinségükben is valami régire, az elindulásra emlékeztetik az embert.

Én nyolc évvel ezelőtt olyan terepet kaptam, amit a szél mindennap megváltoztatott. Futóhomok volt. Ezen a futóhomokon nem akartak megtelepedni a bányászok. Nem akartak otthont építeni. Azt ajánlottam nekik ezer formában is, hogy először csináljunk kis kerteket, vezessük be a vizet. A vízzel és a homokkal már lehetne valamit kezdeni. Ha pedig kert lesz, akkor szívesen megtelepednek és megépítik az otthonukat. Azóta ezrével épültek az otthonok, mert a kiskert lekötötte a képzeletvilágukat.

De nem csak az Édenkertre akar emlékezni az ember a kis kertjeiben, hanem emlékezni akar az ember a nagy távlataira, a mennyországra is a gondolatvilágával, a vágyainak a világával és a művészetével. De a különböző vallásaival is. Nem tud megszabadulni a mennyország gondolatától az ember. Az ég nincs olyan messze, hogy ne akarná elérni. Az Édent és a mennyországot beleszővi az ember a boldogságába is. Akár az otthon, akár a szív mélyében keresi a boldogságát, beleszővi mindenébe. Jól indította az Isten az embert az Édenből a mennyország felé, hogy nem tud elszakadni tőle.

Az emberiségnek van egy második indulása is a bűnbeesés után. És ez az indulás már nem az Édenkert. Nem a mennyország gondolata járja át vágyait, törekvéseit, hanem a barlang. Az ember a mamutsordák elöl, a pusztító viharok elöl menekült a barlangba. Ez volt az indulása. Innét indult vadászsákmányt szerezni. Ide jött vissza holtfáradtan, sebesülten, talán meghalni. Itt rajzolta az első képet, itt csodálta meg először a tüzet, ezt a kis piros virágot. Innét indított el talán éneket, fohászt, talán könyörgést is az ég felé. A barlang tízezer évekre meghatározta az emberiség életét, küzdelmeit. Innét nézett ki a csillagos égre, és megérezte a végtelent. Innét hallgatta a hegyi patakok csobogását is.

Amikor 1951-ben a Nemzeti Múzeumba lehoztak egy barlangot a Mátrából a csiszolatlan kőkorszakból, akkor néztem ott a tárgyakat, meg az egész barlangot. Minden ott volt kőből: fekhely, tűzhely, balta, eszközök, még a tű is. Minden kő. Minden kemény és minden kegyetlen volt, ahogy elindult az ember a barlangjából.

Azután elindult az emberiség harmadszor is, megint csak a barlangból. De most ez a barlang szelídebb lett. Olyan szelíd, olyan szép és egyszerű, mint ahogy hallottátok a szentleckében és a szent Evangéliumban karácsony ünnepén. Ez a barlang éppen olyan volt, mint az ősemberé. Megcsodálom az Isten jóságát, hogy ennyire fel tudta magasztalni az ember kegyetlen, kemény kőbarlangját, hogy ennyi kedvességet és szépséget vitt ide is. Itt a személyek a legdrágábbak: a leghűségesebb Szent József, a legtisztább Szűzanya, és a legdicsőségesebb kis Jézus. Ide nem ért ugyan el a természet vihara, de elért egy másik szenvedély, a féltékenységé, meg a gyűlöleté. Ennek a kis barlangnak, ott Betlehemben ezzel

is szembe kellett néznie. Ez a barlang mindenben szelíd volt, amit megszelídített a lét. Elmaradtak azok a kemény, fogcsikorgató küzdelmek, és maradt helyette valami kedves csodálkozás. Ide is benézett az ég végtelen csillagaival. És egy csillag még nagyon is megvilágította az arcokat. Innét most nem a keserű küzdelem indult különböző vágyakkal. Nem is a sebzett ember jött vissza, hogy meghaljon. Hanem ide jött a szeretet, hogy elinduljon az alázat, az egyszerűség és az áldozat, elvezetni az emberiséget az áldozatok legszebbik oltárára, a Golgotára, és elvezesse a lelkeket az égbe.

Ezt a barlangot, a betlehemit csodáljátok meg. Emlékezzetek a régi barlangokra és arra is, hogy az Éden és a mennyország helyett kaptatok egy barlangot a kis Jézussal, ahol minden együtt van. Mert a mennyországból megkaptok mindent, ami a mennyországé, láthatatlanul, hogy egyszer majd megkapjátok látható formában. És az Istentől is megkaptok mindent, amit csak az Isten mindenhatóságában és szeretetében ajándékozhat.

Ezt a kicsi barlangot, mint az embernek és az égnek az összekötő pontját, soha se felejtsetek el. Szője át a gondolatvilágotok a vágyaitok, a terveitek és az életstílusotok világát is. Kicsi ugyan, de kicsi helyre sok mindent össze lehet szorítani. Szépet is. A boldogságnak sem kell nagy tér. Kicsi hely is elég neki, mint egy szív, mint egy kis barlang. A művész is megpróbálta már, hogy kicsi helyre összeszorítson nagy gondolatokat. A japán festő egy rizsszemre két portrét festett. A német szobrász egy cseresznyemagra 180 főt örökített meg. És mennyi érdekeset próbált összehozni a művészet szalmaszáלבól, túskehegyből, lángból. Mennyiféleképpen próbált arcot, lelket megörökíteni.

Most mi boruljunk le a betlehemi barlang előtt, és annak egyszerűségével, szalmájával, talán hidegségével, szegénységével, de az ott élő és oda belépett szíveknek a melegével építsük meg a mi világunkat, amely lehet egyszerű, csak tele legyen szeretettel; amely lehet nehéz, és küzdelmes is, de legyen benne alázat. Legyen benne a nagylelkűség. És akkor a kicsi barlanggal győznek az emberek, akármilyen is a sors, és akármennyi nehézséget támaszthat a külső vagy a belső feszültség az emberi testben vagy az emberi természetben.

1952 karácsonyán súlyos beteghez hívtak. Messze kellett menni autóbusszal. Hideg volt. Kemény tél. Az autóbusz két órát késett. Én egy óra után nagyon türelmetlen lettem. A türelmetlenség mindig csak fokozódott. A fázó láb, a sietés, a nyugtalanság valami kegyetlen dolog. A nyugtalanságnak és a türelmetlenségnek a vége felé elfogott a szégyen. Hogy két órát milyen keservesen bír ki az emberi természet, amikor sietni akar, amikor a feladatát akarja elvégezni.

Akkor karácsonyon arra gondoltam, mennyit várt már rám a kis Jézus. Hány órát. Diákkorban, talán játék közben. És minden emberre várt. És ő csak két órát várt rám? Hányszor egy életen át kell várnia a kis Jézusnak, hogy abbahagyjuk a játékaikat, abbahagyjuk a saját magunk akaratát és odamenjünk hozzá. Az ő barlangjához. Az ő egyszerűségéhez, de az ő nagyszerű tökéletességéhez.

Nem kellene-e ma is és minden karácsonykor arra gondolnunk, hogy ne várjon ránk sohas az egek Ura. Hogyha lejött végteleneken és örökkévalóságokon keresztül ide, akkor ne várjon ránk. Ne váraoztassuk meg se az egyéni gondolatvilágunkkal, se a vágyainkkal, se a szenvedélyeinkkel, hanem mindig legyen kész a szívünk az Isten akaratának a teljesítésére.

1960. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szent Család: Jézus, Mária és József

Sir 3,3-7.14-17a. v. Ter 15,1-6; 21,1-3 –
Kol 3,12-21 v. Zsid 11,8.11-12.17-19 – Lk 2,22-40

Kedves Keresztény Híveim!

Ezen a földön minden ismétlődik. Ismétli magát a természet, ismétli magát a történelem. Ismétlődnek az évszakok, virágos tavaszok, fergeteges téli éjszakák. Ismétlődnek az örömök, tragédiák és szenvedések. Az ismétlésekben szinte érezzük az óra ketyegését. Mintha a természet a szívvel, ezzel az órával megajándékozott volna bennünket születésnapunkra. S ami ismétlődik, ami szabályszerűen ismétlődik, azt valakinek számolni, és számontartani kell.

A matematikus Gauss felkiáltott: „Ho Theosz arithmetidzei!” az Isten számol és számon tart.

Mivel számolja az Isten az időt? Mivel számolja az Isten a jövőt? Mivel számolja az örömet és a boldogságot a földön?

Az Isten, a legnagyobb matematikus számolja, és számon tartja az időt, a jövőt, a lelket, az örökkévalóságot, a boldogságot a családdal a földön. Az Isten az első emberpár megteremtése óta a családdal számol, a családdal gondolkodik. Hány millió családot számolt, és tartott számon az Isten, amíg arra a Názáreti Szent Családra ráhullott a kegyelem teljes tekintete!

Isten mindent a családdal számolt, ezzel a kicsi kis társasággal, amely legelső volt a földön és legutolsó lesz a földön. Amely nem függ senki mástól, csak az Istentől. Független és autonóm. Ezt a kicsi közösséget, a családot nem söpörte el a népek pusztulása, kultúrák temetkezése és jégkorszakok borzalmi. A család megmaradt, és a családban mérte minden korban az Isten az emberiség jövőjét. A családban nemcsak az ember öncélja és boldogsága teljesedik ki, hanem a család hordozta az ember nagy feladatait, a tudományt, ennek a földnek a meghódítását is.

Ne gondoljátok, hogy a család, a keresztény család, a Szent Család az evolúciónak egy pontja. Nem. Az nem esett a fejlődés, az evolúció útjába, és a családot az úgynevezett evolúció nem is fogja megbuktatni, és feleslegessé tenni. A család ugyanaz volt a csiszolatlan kőkorszakban, a Mátra és a Bükk hegyoldalának barlangjában, mint ami a te családod.

A természet törvénye szerint, az etika mércéje szerint az már Krisztus előtt és még az emberiség legnagyobb eltévelyedéseiben is egy volt. Első volt. A család előbb volt, mint a tűzhely, előbb volt, mint az otthon. Pedig a tűzhely és a tűz is nagyon régi. Ismerte már az ősember. Megszerette ezt a bíborvirágot, a tüzet, amelyet folyton táplálni kellett, amelyért annyit harcolt, amely melegítette, világított neki, és amelynek köszönthette ízes ételeit. A család előbb volt, mint a tűzhely és előbb volt, mint a legelső pattintott kőbalta.

A Szent Család csak bizonyíték arra, hogy minden család autonóm, hogy minden család beletartozik az időmérés és a boldogságmérés rendjébe.

Különös és szép, hogy a családok annyi értéket hordoztak. A történelem tanúsága szerint az egyes családok, dinasztiai hatalmat, népek fellendülését hordozták. Hordozták a tiszta vérben, hordozták képességeikben a tudományt is, és hosszú évtizedekig egyetlen család emelkedésével vagy bukásával szinte népek és világrészek emelkedése és bukása járt. Micsoda erő lehetett a család, hogyha egy család is fel tudott emelni szinte milliókat! Micsoda méltósága volt a családnak; és nemcsak egyes családoknak jár ki ez a méltóság, hanem minden családnak.

Nincs hely sehol a földtekén, ahol az ember méltósága annyira kimagaslana és megkoronáztatna, mint amikor a családban a feleség azt mondja a férjének, hogy „uram”.

Nincs hely a földtekén, ahol az ember méltóságának oly gyönyörű emléket állítanának, mint amikor egy gyermek kimondja azt a szót: édesanyám. A családban már a pusztaság megszólításában is benne van az ember méltóságának fenséges szépsége és a család ezen a földön a hősiességnek a kinyilatkoztatója. Ezen a földön alig találtok nagyobb hősiességet, mint amit egyik-másik családban férjek, feleségek, édesapák és édesanyák vállalnak gyermekeikért, vagy ahogyan a gyermekek megcsodálják a szülők szeretetében öntudatlanul is az élet hősiességét.

Vagy milyen hősiessége a család szeretetének és összetartozásának, amikor a süllyedő hajón Straussné odaáll a halálsápadt férje mellé, és bár neki, az asszonynak még lenne egy helye a mentőcsónakban, inkább a halált választja, mert még a halál sem választhatja szét őket.

Vagy milyen magkapó az a hősiesség, amely egy öreg házaspárnak a tragédiája. A forradalom idején, de Mouchy márki 80 éves fejjel elhurcoltatott. 20 éves fiatalságában harcolt a hazájáért, és 80 éves korában, őszén pedig meghalt az Istenért. Amikor elhurcolták, felesége utánament és kereste a börtönben. S amikor az öreg feleséget eltuszkolták, azt mondta: „Elvitték a férjem, nekem itt van a helyem ebben a cellában, ahova csukták.” Amikor a férjet halálra ítélték, az öregasszony megint csak odatipegett a fegyveres őrök közé, a férje mellé állt és azt mondta: „itt a helyem, hiszen őt halálra ítéltétek, nekem mellette a helyem.” S amikor a 80 éves Mouchy márki ott állt a nyaktiló alatt, odaroskadt melléje az öreg feleség is. Micsoda hősiessége a szeretetnek!

Millió változatban és millió szépségben megtalálhatjátok ti is az életetekben a hősiességnek ezeket a megnyilvánulásait. A szeretetben mindig a hősiesség virága bontakozik ki. Lehet, sőt biztos, hogy itt, a földön nem járnak érte kitüntetések, és nem lesztek hétszeres hősök hétszeres kitüntetésekkel, de az égben és az örökkévalóságban csak ezeket a hősiességeket mérik.

A legnagyobb francia matematikus, Couturat azt mondta: „A végtelen forrása a nulla”. Leibniz – korának legnagyobb zsenije – azt a merész állítást kockáztatta meg, hogy „A mechanika és benne a technika is tulajdonképpen a metafizikában, a természetfeletti világban gyökerezik”. E két nagyon szép és merész definíció mellé odaállíthatnánk a Szent Család vasárnapjának a meghatározását: a család, és kivétel nélkül minden család a földön, a boldogságnak a mérője, minden szépnek, jónak, még a léleknek és az örökkévalóságnak a forrása is. Minden család szent. Nemcsak egy család volt szent, hanem ahogy kimutatták a régi, és még a legsötétebb pogányságban élő népek történetében is, a család a természetjog szerint még azoknál is szent volt.

A család a boldogságával, az örömeivel, a szentségével méri ezt a földi életet, és egy fenséges hitvallást tesz. Minden család hitvallás amellett, hogy a boldogság ezen a földön soha sem volt *valami*. Nem volt se tudomány, se matéria, se gazdagság, se kincs és semmi más, amit az ember megteremtett és megvalósított, mint valamit. Hanem a boldogság az mindig *valaki* volt. A boldogság a családban a hitves és a gyermekek voltak. A boldogságnak más mérője és fenségesebb mérője ezen a földön nincs.

A család, a Szent Család, a boldog család ezen a földön – minden ellenkező állítás ellenére is – egy fenséges, nyugodt és fölényes Isten-vallás. Mert a család a legtisztább bizonyíték ezen a földön a lélek és az Isten mellett, és ezt nem söpörheti el semmiféle más teória, semmiféle dialektika. Az emberiség már sok mindent feladott az életében. Megváltoztak tudományos felfogások. Egyet soha nem adott fel az emberiség, és soha nem adhat fel az emberiség, ez pedig a család, a boldog és keresztény család.

A galamb mily könnyedén szeli a levegőt – írja Kant – azt gondolhatnánk, légüres térben még gyorsabb lenne a röpte. Megkockáztatnak állításokat, hogy: igaz, előbbre vitte az emberiséget a család, de mégis talán család nélkül még könnyebb lenne az emberiség röpte.

Talán megkísért majd benneteket is ez az újkori állítás, amely szeretné az embert légüres térben futtatni nagy célok, talán el nem érhető célok felé. S ti, amikor halljátok majd a sziréneknek ezt a furcsa és különös, igazságtalan énekét, álljatok a család, a ti családotok, a ti boldogságotok, a ti földi életetek célja és értelme mellé. Valljatok hitet a család független volta, a család boldogsága, szépsége és tökéletes életformája mellett. E hitvallást koronázzátok meg és keretezzétek be az értelemnek és az érzéseiteknek a gazdagságába. Mert ti egyedül csak a családotoknak vagytok az adósai. Nincs ember, aki az érzésvilágának egész gazdagságával ne tartoznék a családnak, gyermek a szülőnek és a hitvesek egymásnak. Még egy kicsiny kis érzelmet sem lophatsz el abból, ami a családoté. Nem lophatsz ki önmagadból még egy hűtlen gondolatot sem, még egy durva szóval sem taposhatsz rá arra, amivel tartozol a családnak, mert a nagy problémák szirtjein az érzés vezet, és az érzés lendülete mindig a boldogság nagysága.

Egész érzésvilágokkal bátyázzátok körül a családot és akkor az erények majd kihajtanak ott, és a ti erényetek majd házi áldás lesz a fehér falon; szegett kenyér az abroszon; friss tiszta víz harmatos pohárban; világító mécses lesz, szüntelen pislogó; s ti imádkoztok majd még az érzéseitekben is, míg más alszik; s ti lesztek egy tiszta erénycsokor, amely még hervadtan is illatos a feszület alatt.

1951. január 7. Budapest, Városmajor

Akinek nincs otthona, annak nincs hazája

Szent Család: Jézus, Mária és József ünnepére
 Sir 3,3-7.14-17a. v. Ter 15,1-6; 21,1-3 –
 Kol 3,12-21 v. Zsid 11,8.11-12.17-19 – Lk 2,22-40

Kedves Keresztény Híveim!

Az otthonból indult minden szépség ezen a földön, otthonból indult a megvalósított főparancsolat világa; ahonnét indult az Isten-ország és minden tökéletesség. Otthonból indulsz a munkahelyedre. Otthonból indulsz a templomba. Sokszor az otthonból viszik az embert a kórházba. Otthonból indulnak az esküvőre. Otthonból meghívhatnak valakit az elnöki székbe, és az otthonból szólíthatják a börtönbe is.

Az Ószövetségi Szentírásban olvassuk: „Szomorú az az élet, amely házról-házra jár, mert idegen helyen még az ajkunkat sem nyithatjuk ki.” Ózeás próféta kiáltotta keletnek: „Én és a házam az Úrnak akarunk szolgálni.” Amikor legelőször mentek az apostolok az Evangéliumot hirdetni, úgy köszöntöttek: „Béke e háznak.” Így hagyta nekik a Mester. Csak azután mondták: „...és minden lakójának.” Az Egyház még ma is így köszön, amikor házat szentel.

Az otthon a szíveknek, lelkeknek, törekvéseknek, akaratnak, könnyeknek és minden emberi erőnek áldó egyesülése. Az otthont nem négy fal határolja, hanem harmónia, szeretet és béke. Az otthonnak nem a berendezése és sokszor pogány berendezése a gazdagsága. *Az otthon gazdagsága a lélek.* A otthon légkör, amelyen minden viharok a villáma megtörik. Az otthonban te nem vagy ismeretlen, mert minden a tied. Az otthonban nem vagy kicsi szám, vagy egy kis rozsdás csavar, mert az otthonban te az élet Urának munkatársa vagy, a legszentebb és első, a független emberi közösségnek te vagy a felelős ura. Az otthonodban nem vagy tudatlan, mert a titkok Élő Urával beszélsz közös esti imáidban.

Az Úr Jézust megkérdezték a tapogatózó apostolok: „Mester, hol lakol?” S az Úr Jézus – eltekintve Názárettől, a Szűzanyától –, életének abban a három esztendejében, amikor lelkét és szeretetét kiöntötte erre a világra, nem mondhatott magának még egy talpalatnyi helyet sem. Nem tudott megnevezni semmit ezen a földön, ami otthona lett volna. Neki nem volt otthona. Elvesztette otthonát, az eget, hogy a földé legyen. Itt a földön pedig otthon nélküli lett azért, hogy minden otthon befogadja egyszer.

Az Úr Jézus születése előtt a messiási gondolat töltötte be az otthonokat. Azért mondhatta Dávid az Úr Jézust Urának, – aki testileg később leszármazottja, mert vére majd az Úr Jézus ereiben kering – mert a messiási gondolatban az Úr Jézus már sok ezer évvel születése előtt megtöltötte az otthonokat vágygal. Születése után is az otthonoknak, a szülőknek és gyermekeknek, a szíveknek a királya akar lenni.

„Akinek nincs otthona, annak nincs hazája.” „Mutasd meg az otthonodat s megmondom, ki vagy.” – mondja a közmondás. Mert az otthon elárul mindent: szívet, jellemet, értéket és jellemtelenséget, hitet és hitetlenséget. Azért mondja a nagy evangélikus hithirdető, *Hudson Taylor*: „Az otthonunkat az édesanyánk olyan helyé tette, amely legközelebb volt az éghez”, mert az otthonnak az a tulajdonsága, hogy ne csak a Balatonhoz, a Dunához, hegyekhez, jó levegőhöz, vagy városhoz és munkahelyhez legyen közel, az otthonnak közel kell lennie az éghez. S mikor van közel? *Amikor imában, szeretetben, lélek-tökéletesítő vágyaikban ölelkeznek a lelkek.*

Közel lehet az otthon az éghez. Annak az otthonnak el kell árulnia a hitet, és nem tagadhatja meg a hitet. Jules Jamin párizsi lakásában még az Egyház kigúnyolásának és az Egyház lejáratásának a korszakában is ott függött a feszület. Nem szégyellte, pedig sokan a

kor hatalmasai közül megfordultak a lakásában. Egy alkalommal gúnyosan kérdezte egy előkelőség: „Mi ez?” – és rámutatott a keresztre. A nagy író, Jules Jamin, azt mondta: „Az a kereszt. Nem akarom, hogy a cselédszobából hozzanak keresztet, amikor haldoklom.”

Az otthon minden kis jelében, képében és szimbólumában közel lehet hozzánk az Úr Jézus és az ég. Az otthon szükségességét két harsonával hirdette meg az Isten. Az egyik harsona a boldogság, a tiszta harmónia a szentség méltóságában. A másik harsona pedig ennek a keserves földi emberlétnek minden nyomorúsága. Minden jogtalanság, szenvedés és tragédia nem más, mint egy ünnepi felkiáltás az otthon szépsége, harmóniája, békéje és szeretete után. Kiált minden az otthon után. Sokszor láthattatok itt a parkban, hogyha egy kicsi gyermek elveszíti az édesanyját, milyen kétségbeesetten keresi. Mennyi kétségbeesést árul el az a kis könnyes gyermekszem, amikor, talán csak öt percre, elveszítette kicsi látóköréből az otthon négy falát és az édesanyját. Hányszor sírnak itt a sekrestyében kicsi gyermekek és várják, hogy az édesanya megjelenésével kinyújtsa feléjük az otthont.

De nemcsak a kicsiny gyermek siratja az otthont. Az egyik németországi nagy női fegyházban megkérdezték az egyik női rabot, hogy miért került ide. A szomorú rab azt válaszolta: „Ha nekem csak egyszer az életben egy ilyen helyem lett volna, mint ez a cella, akkor nem kerültem volna ide.” Tragédiák, gyilkosságok, betörések és lopások, erkölcstelenségek, szenvedélyek és szenvedések mind kiáltanak a krisztusi otthon után.

Nem úgy, mint a modern gondolkodás. A New York-i házügynök egy fiatal párt rá akar beszélni arra, hogy vegyenek házat. Elmondja a kedvező feltételeket: alig kell fizetni, részletekben, könnyedén törleszthetik. Az ifjú pár nem akar belemenni a házvételbe. Végre a fiatal feleség lerázza az ügynököt a következő szavakkal: „Minek nekem a ház? Klinikán születtem, menhelyen nevelkedtem, a férjemet az autóban ismertem meg, templomban esküdtem, hotelben étkezünk, bútorozott szobát béreltünk, délelőtt a golfpályán vagyok, délután bridzsezem, este moziba vagy táncolni megyek, ha megbetegszem, a kórházban ápolnak, ha meghalok, akkor pedig elföldel a temetkezési intézet.” Ez egy tökéletes pogány felfogás az otthonról. És lezárta a fiatalasszony azzal, hogy: „Nekem csak egy garázsra és egy hálószobára van szükségem.” Ezt a pogány felfogást fogja elsöpörni a történelem, és pedig előttetek.

Az otthon nem négy fal, nem egy vendéglőnek, kocsmának, kórháznak vagy pedig más ilyen intézménynek a pótlása, nem is egyszerű emberek számára fenntartott szükségesség. Nem. Az otthon több ennél. Az otthon az édesanya, az otthon az édesapa, az otthon a mosolygó boldog gyermekereg. Az otthon a házasság szentsége és az otthon a többi szentség is. Otthon a keresztség, a bérálás, a gyónás, az áldozás és betegeknek a szent kenet szentsége is. Otthon az Isten élő áldása, Krisztus.

1936-ban a luxemburgi Dommeldingenben kedves esemény történt. Egy üvegre festett nagy Mária-képet állítottak fel. Százötven kicsi gyermek összerakta apró filléreit és megfestettek, szinte a felnőttek, a szülők tudta nélkül egy fogadalmi Mária-képet. A következő szöveget írták az üvegfestmény alá: „Ezt a képet hálás gyermekek az édesanyjukért ajánlották, hogy jöjjenek ide az édesanyák és édesapák a nehéz percekben imádkozni gyermekeikért, hogy a Szűzanya a kicsi Jézussal áldja meg őket és védje testben és lélekben. És jöjjenek ide a gyermekek imádkozni édesanyjukért és kérni az Égi Anya közbenjárását.”

Ezek a luxemburgi gyermekek tudták, hogy mi az otthon. Az otthon a Szűzanya tisztelete is, az otthon az Ég Királynőjének, a Szűzanyának a védelme is. A házszentelés szép szavaival: „Mindenható Isten! Áldd meg ezt a hajlékot, hogy lakozzék benne a jólét, a tisztaság, az alázat, a jóság, a parancsok megtartása, a szeretet, hogy legyen benne mindig hála. Hála az Égi Atyának, hála a Fiúnak és a Szentlélek Istennek. Töltsd el minden bennlakónak a lelkét a bölcsesség és az istenfélelem szellemével. Mindenható! Add, hogy

hajlékunkban és otthonunkban erényes élet által a Te kedvedben járjunk, és megérdemeljük az eget, a Te égi otthonodat.”

1951. szeptember 9. Budapest, Városmajor

Szűz Mária Istenanyja – Újév hajnala

Szám 6,22-27 – Gal 4,4-7 – Lk 2,16-21

Kedves Keresztény Híveim!

Minden halott, és mégis minden él.
Alvó világok. Csírázó világok.
Oda vágyom, ahol a hó fehér.

A hómezők nagy titkokról dalolnak.
Az ő daluk az erő és a szépség,
Az ő daluk a tegnap és a holnap.
(Sík Sándor: Fehér mezők)

A költő, Sík Sándor így ír le egy téli éjszakát, talán karácsony, talán Szilveszter éjszakáját.

„A hómezők nagy titkokról dalolnak, az ő daluk az erő és a szépség. Az ő daluk a tegnap és a holnap.”

Így állunk mi is a tegnap és a holnap között, az óév és az újesztendő között. Ez az éjféλι istentisztelet olyan, mint egy fuldoklónak az utolsó lélegzetvétele. Amíg az ember egészséges, nem sokat törődik a lélegzetvétellel. A fuldokló viszont az utolsó percig kapdos a levegő után, mint az egyetlen éltető elem után. Olyan ez a mi éjféλι istentiszteletünk, mint a haldokló szívverése. A szívverésünkkel sem sokat törődünk, amíg egészségesek vagyunk. De a haldoklónak milyen fontos a szívverése, amikor kihagy, amikor erőtlenné válik. Az éjféλι istentisztelettel utoljára még egy nagy lélegzetet veszünk az elmúlt év kegyelmi gazdagságából és az óév percnyi szívverései megállnak. Mi nem dallal állunk a tegnap és a holnap között, hanem egy mély, imádságos lélegzetvétellel.

Az évvégi beszámolóban mi meglátogattunk sok frissen, egy év alatt behantolt sírt, amelyeken ott áll a diadalmas feltámadás jelvénye, a kereszt. Minden Egyházközség évvégi beszámolójában odahajlik a bölcsők, az új életek fölé is. Minden évvégi beszámoló megemlékezik a boldogságok koronázó ünnepségéről, az esküvőkről is, amikor elindulnak a fiatalok a jövő, a boldogság, az Élet felé.

Pár órával ezelőtt hallottátok, és szívből énekeltétek a Te Deumot. Most lépjétek át az újesztendőbe egy őszinte mea-culpával. Mert a mea-culpa, a vétkek elismerése, a kereszténységnek a legszebb mozdulata és a legőszintébb szava. A mea-culpából születnek új életek, új boldogságok és új gondolatok. Ti, ezzel a mea-culpával lépjétek át ne csak egy újesztendőbe, hanem egy új korszakba is. A történelem tanulsága, hogy minden kor el tudta ítélni az előző kornak a baklövéseit és a bűneit. Minden kor le szokta írni, – nem is homokra és nem is vízre – az előző kor bűneit, azt ki is pellengérezi, és meg is bosszulja, meg is bünteti. De olyan fenséges kor még nem akadt és nem akadt olyan új rend sem, amely elismerte volna a saját hibáit és a saját bűneit. Hát ez az esztendő múltját átlapozhatjátok száz és száz változással, és a kereszténységen kívül nem találtok egyetlen egy kort, amely be mert volna ismerni a bűneit. Mea-culpa helyett többnyire hazugságokkal, megtévesztésekkel, ígéretésekkel és egy katasztrófális ténnyel találkoztok. Azzal, hogy az új rendek és rendszerek át szokták venni a régieknek a hibáit, sőt sokszor meg is sokszorozzák azt, s akkor még el is várják, hogy ezért őket tiszteljék, mint haladókat, elvárják, hogy a bűneik mellett mindenki meghajoljon előttük.

Miért ez a történelmi tragikum? Mert nincs őszinteség és bátorság az emberekben, hogy mea-culpát mondjanak.

Mi az újesztendőbe egy bátor mea-culpával lépünk. Egy esztendő múltjára, sok-sok kisebb vagy nagyobb bűnére, szeretetlenségére, árulására, széthúzására bátran mondjuk, hogy „én vétkem” és „soha többé”. S amikor kimondtuk egy esztendő hibáira, hogy „én vétkem” és „soha többé”, akkor már diadalmasan felemelkedett a lelketek és ebben a diadalmasan felemelkedett lélekben bontogatja szárnyát az új lélek, az új jövő az új eszményekkel.

Pius Parsch az Úr Jézus hat trónjáról ír. A hat trón:

Az első trón az örök trón. Az Isten Fia örök időktől fogva az égi Atya mellett. Közösen tervezték és teremtették ezt a világot örök dicsőségükben, és együtt határozták el a bűnbeesés után ennek a világnak a megmentését.

A második trón a jászol-trón. Keményfa, szalma, rongyos pólák, hideg északi szél, ezek az emberiség örvendésének előfutárai.

A harmadik trón még ennél a jászol-trónnál is keményebb. A kereszt trónja, amelyről azt jövendölte és azt mondta az ősz Simeon, hogy „ez jelül tétetik sokak romlására, sokak felmagasztalására, amelynek ellene mondanak.”

A negyedik trón az égi trón. A Megváltó az Isten jobbán fog majd egyszer ülni, hogy ítéljen eleveneket és holtakat.

Az ötödik trón a földi trón. Mert Krisztusnak kellett a többi trónja mellett egy földi is, ahol nap-nap után kifejezheti megváltásának folyatónlagos örömét, hogy neki öröm az emberek fiai között lennie, mert az oltár földi trónján Krisztus – az eucharishtiában –, táplálékul adja önmagát.

A hatodik trón a ti szívetek. Ez az ember-trón, az élő trón, amely készíti az igazságoknak dogmájában, hitben és imádságban, észben és érzelmekben, mindig újból és újból, Krisztus számára a Betlehemet. Minden szentáldozásunk, minden templomba-jövésünk nem más, mint egy szívből Krisztus felé kiáltott mondat: kész a trón bennem, Uram, Istenem!

E körül a hat trón körül zajlott mindig a tagadás, zajlott a hitetlenség és a káromkodás. Ezt a hat trónt megpróbálták már ezerféleképpen ledönteni, és ezerféleképpen kitépni az emberek gondolataiból, emlékezéseiből, imáiból és dogmaiból. És ez a hat trón soha nem omlott össze annyi összeomló földi trón között, mert mindig belekapaszkodtunk.

Ezt a hat trónt védte a kereszténység kétezer esztendőn keresztül. Védte első vértanúnk, Szent István a szavaival, ellenségeinek a szeretetével és a kövekre mosódó vérével. Védtek a betlehemi aprószentek, védtek a mártírok. Három évszázad több millió mártírja és a következő századok mártírjai is. Védte ezt a hat trónt a legelső huszonöt pápa egymás után. Mind válogatott kínzások között lelta a halálát ezért a hat trónért. A huszonhatodik szentatya, akinek éppen az év utolsó napján emlékezünk égi dicsőségéről, Szent Szilveszter szintén védte a tudásával, védte a tanítással.

Amikor az egész világ felnyögött, mert az arianizmus eltöltött mindent és tagadták Jézus istenségét, akkor ez a Szentatya keleten és nyugaton egyformán fenséges zsinattal védte meg az igaz hitet minden fegyveres erőszakkal és hatalommal szemben.

Az Egyház úgy védte ezt a hat trónt, hogy még csak egy szót, még csak egy betűt sem engedett elveszni az imáiból. Védte az oltárnak még a fehér terítőjét is. Kétezer esztendőn át védte a gyertya fényét, védte a liturgiának minden apró kis mozdulatát, minden kicsi kis dallamát. A liturgia nem más, mint Krisztus trónjainak örök védelmében kikristályosodott gyönyörű szertartás.

Szilveszter éjjelén, az újesztendő köszöntőjén, melyik trón előtt boruljunk le? Melyik trón legyen az, amelyhez odakötjük ezt az újesztendőt előre nem látott szenvedéseivel és előre nem érzett örömeivel?

Az örök trón, ó de fontos nekünk. Az örök Atya és az Úr Jézus, akik világot, anyagot teremtettek, akik minden törvényt megszabtak. Ó a mi szédítő tudásunk hányszor emelkedik fel egészen a magasba, egészen az égig, és mi lenne, ha egy másik nagy tudás és az Örök Bölcsesség nem nyújtaná ki a kezét és az ő bölcsességét a mi bölcsességünk felé? Ó, mi lenne, ha a tudásunk, a technikánk és minden szellemi nyugtalanságunk egyszer visszazuhanna ránk? Kell az égi trón, hogy felemelje magához a mi emberi tudásunkat és tudományunkat.

Kell a jászol-trón, mert a kis Jézus mellett érezzük mi is a boldogságnak a titkát, a családi élet szent titkát, az életnek örök és tiszta titkát. Érezzük azt, hogy olyanná kell lennünk sokszor, mint a kisdedeknek, hogy bemehessünk a mennyek országába. Kell nekünk a jászol, amely mellett oly szépen és oly gazdagon tudjuk kifejezni érzelmeinket a karácsonyi énekekben.

Kell a kereszt-trón, hiszen ott esett a felséges áldozat. Az élet halt halált és holtával adott életet.

Kell nekünk az oltár trónja, és erősen bele kell kapaszkodnunk, mert ez a vinculum caritatis, a szeretet örök köteléke a társadalomban, a népek között, a világrészek között. A szeretet köteléke, és az egyetlen szent kötelék az emberszívek között.

Kell nekünk az égi trón is, a Világ Birája az Atya jobbján. Egyszer Ő állítja majd az embereket jobbra és balra. Egyszer majd Ő mondja az ítéletet e világ felett. Ó, ezredek óta hányszor voltak az emberek jobboldaliak és baloldaliak ezen a világon! Milyen késhegyre menő harcok folytak a jobboldaliak és a baloldaliak között a világpolitikában! Azt gondolták sokszor a szerencsétlenek, hogy az dönti el a világ boldogságát, hogy melyik oldalon állnak. Egyszer majd az Isten dönt az oldalak között. Az Isten majd eldönti azt is, hogy nem az oldalak számítanak, hanem az számít, hogy az emberek jók voltak-e vagy rosszak, hogy az emberek erényesek voltak-e vagy pedig bűnösök. A földi élet szépségét is az dönti el, hogy az emberek jók-e vagy rosszak, és az örök üdvösségünket is az dönti el, hogy erényesek voltunk-e vagy pedig bűnösök.

Most bekapaszkodunk mégis abba az Isten-trónba, amelyik a miénk, amelyik a legközelebb van hozzánk. Szilveszter éjszakáján én a szívetek trónját akarom megérinteni, és a szívetek trónja előtt akarok leborulni. Mert ez az a trón, amelyik legelőbb dőlhet össze. A szívetek trónját teszi ki veszélynek és pusztulásnak legelőször ez az újesztendő a bűneivel és az új kísértéseivel. Ha ez a trón összedől, akkor a ti számotokra már megsemmisül és érvénytelen marad a többi öt trón is. Ti akkor már azokat nem közelíthetitek meg.

A szívetek trónját mentsétek ez újesztendőben imával, erényekkel, a másik öt trónnal, mert együtt ezzel a hat trónnal, mi védjük ezt a világot, mi védjük a földön boldogságunkat és elkészítjük az üdvösségünket. Mert mi mind a hat trónon imádunk téged és szeretünk téged, Jézus Krisztusunk. Amen.

1950/51. Budapest, Városmajor

Urunk megjelenése (Vízkereszt)

Iz 60,1-6 – Ef 3,2-3a.5-6 – Mt 2,1-12

Kedves Keresztény Híveim!

A mai szentlecke Izaiás prófétának egyik legszebb látomása, víziója: a mennyei Jeruzsálem, tündöklő fényével, az Üdvözítővel, aki megtéríti még a pogányokat is – és az Úr dicsősége betölt mindent. Izaiás olyan szépen vetítette Jeruzsálem fölé ezt a víziót, hogy ennél szebbet a mozivászonra se lehetne vetíteni. És Jeruzsálem nem értette meg a víziót. Jeruzsálemnek nem kellett ez a látomás, ez a szépség, ez a fény. Inkább választotta Heródest, és Heródeszel választotta az ártatlan gyermekeknek a vérének. Ebből a vízióból Keresztelő Szent János drámát csinált, amikor rámutatott arra a fényre, amely Jeruzsálem felett felragyogott, amikor azt mondta a Jordán partján a tömegeknek: „Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit”. És Jeruzsálemnek akkor sem kellett ez a fény, meg ez az élő Krisztus. Hiába volt az Evangélium Krisztusának teljes megjelenése. A drámával elindult Krisztus csodáinak sorozata. A kánai csodától az Üdvözítő összes csodájáig mindenütt felvonult az ég és a természet. És hiába volt minden. Még a tizenkét apostol közül is zárva maradt egynek a szíve. Sem a vízió, sem a dráma, sem pedig az élő Krisztus csodája nem tudta eléggé megfogni az embereket. Nem kellett nekik Izaiás látomása.

De a sok közül, akik elutasították Krisztust, akiknek nem kellett Krisztus, akiket nem rendített meg még a Golgotán a Föld megrendülése, a templom kárpitjának meghasadása, a sírok megnyílása, a nap elsötétedése sem, csak oly kevés ember tért egészen magához: egy jobb lator és egy római százados. De mindezek a kevesek azért mégis megmutatták az utat az egész kereszténységnek. Azok a napkeleti bölcsek, akik nagy utat tettek meg, amíg az emberektől, országuktól, tudásuktól, politikai felfogásuktól, gazdasági rendszerektől eljöttek a kisded Jézushoz, örültek, amikor meglátták az egyszerű gyermeket, letették eléje ajándékaikat és imádták őt. Ez volt az a megrendítő szépség, amit nem értettek a többiek, Jeruzsálem lakói; amit nem értettek a vezetők és a nép sem. Hogy emberektől el lehet menni az Isten Fiáig. És ez a nagy kérdés ma is. És ez a nagy feladat ma is.

Henri Massis egy gyönyörű könyvet írt „De l'homme á Dieu.” Embertől az Istenhez. Nagyon szépen felújítja Chateaubriand szárnyaló gondolatát, aki így fogalmazta meg annak idején Napóleon bukása után az európai kereszténységet: Párizstól Jeruzsálemig. Nagyszerűen felújítja Pie kardinális mondását, aki hirdette, hogy a nagy kérdés, ami az emberiséget foglalkoztatja nem az, hogy egyik embertől a másik emberig milyen út vezet, hanem a nagy kérdés mindig az, hogy az embertől hogy jut el az ember az Istenig. Ezt a nagy kérdést kell vízkereszt ünnepén nekünk is megfontolnunk.

Hogy embertől emberig milyen az út, azt tökéletes szellemességgel és világirodalmi mértékkel megírta Kosztolányi is. Talán az idősebbek még emlékeznek a huszas és harmincas évek cikksorozatára, amelyek megjelentek a „Bölcsőtől a koporsóig” alakokat, társadalmi osztályokat bemutató kicsi szellemes karcolataiban, hogy milyen is az út embertől – emberig. Kosztolányinak talán ez a legszebb alkotása. Tudjuk azt, hogy embertől – emberig sok minden vezet: szerelem, politika, gazdasági élet. A fájdalom is, a csalódás is út embertől az emberig. A gabszág is út embertől az emberig. Az igazságtalanság is út embertől emberig.

De van egy másik út, és ezt a másik utat hirdetik Vízkeresztkor a napkeleti bölcsek. Ez a másik út: az embertől az Istenig. Mert a hitben, a reményben és a szeretetben is embertől vezet az út az Istenig. És az üdvözülésünkben, a szentségekben megint csak vezet az út az embertől az Istenig. Amikor megérzi az ember az utat az Istenig, akkor megtalálta az élet teljes értelmét. Akkor megragadja hivatásának és örök rendelésének a tudata. Itt rá kell

mutatnom a napkeleti bölcsekre is, akiknek nem tudjuk, hogy az életét miként alakította tovább ez a találkozás. Nem maradtak írásos emlékek róla, hogy miként alakította az Üdvözítő a sorsukat. De tudjuk Szent Pálnál, tudjuk Pascalnál és Newmannál, miként irányította tovább, amikor találkoztak a betlehemi kis Jézussal és leborultak előtte úgy, mint a napkeleti bölcsek. Ismerjük Szent Pál életútját, amikor embertől emberig járta, s amely a damaszkuszi útig tart. Ismerjük, amikor emberektől az Istenig járja azt az utat. Leveleiben kristálytisztasággal felragyog ezeknek az utaknak a szépsége és csodája. Ismerjük Pascalnak az életét is. Ismerjük tudományos munkáit, fejtegetéseit. De milyen mások azok a „Pensée”-k (gondolatok), amelyek megszülettek azután, hogy leborult a betlehemi Kisded előtt, és az utat már csak az Istenig járta. Ismerjük Newman beszédeit, amelyeket még megtérése előtt írt, előtte mondott el sokszor barátainak és rajongóinak. De milyen mások azok az elmélkedések, amiket megtérése után írt Istenről, Szentháromságról és az örök dolgokról.

Ahogy Szent Pált, Pascalt vagy Newmant megragadta az Isten közelsége, ahogyan megragadta őket Krisztus kegyelemvilága és minden megváltozott az életükben, minden más értelmet és lendületet kapott, éppen így, a mai kereszténységnek is ez az út kell. Ahogyan megtettük az utat embertől emberig, most tegyük meg az utat az emberektől, a világtól és sok minden mástól a kisded Jézusig.

A mai szentmise könyörgésében az Egyház az Istenhez fordul, aki megmutatta Egyszülött Fiának dicsőségét és teljességét a pogányoknak és a napkeleti bölcseknek, hogy adja meg, hogy mi, akik a hit által már megismertük őt, egyszer színről-színre is láthassuk. Hogy megérkezzünk az örök látáshoz. Az örök látás itt, a földön nem lehet más, mint Isaiás próféta víziója. Az a vízió, ami Jeruzsálemnek szólt, tulajdonképpen a lelkedhez szólt, és ennek a léleknek nem szabad úgy viselkednie, mint Jeruzsálemnek. Ennek a léleknek fel kell ragyognia Krisztus fényében. Meg kell tenni a lépéseket Krisztus felé, mert az Úr dicsósága és örökkévalósága így tölti be a lelket, és a lelkekkel a föld színét. Amen.

1960. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Napkeleti bölcsek – Háromkirályok látogatása Betlehemben

Iz 60,1-6 – Ef 3,2-3a.5-6 – Mt 2,1-12

Az ünnephez tartoznak személyek, események s a magasztalás öröme. Így az ünnep történelem is, áhítat és öröm. Ehhez az ünnephez tartozik Izaiás próféta jövendölése, hogy az Úr dicsősége megjelenik Jeruzsálem fölött. Könyvének 60. fejezetében írja: „Az Úr dicsősége felragyogott feletted! Mert még sötétség borítja a földet, és homály a nemzeteket, de fölötted ott ragyog az Úr. Népek jönnek világosságodhoz és királyok a benned támadt fényességhez. Tevék áradata borít el: Midián és Éfod dromedárjai mind Sábából jönnek; aranyat és tömjént hoznak, és az Úr dicsőségét hirdetik.” Az ószövetségi próféták jövendölései beteljesedtek úgy, ahogy azt az evangélisták pontosan leírták; személyeket, eseményeket, ajándékaikat a hozzá fűződő bonyodalmakkal együtt. A titkot össze kell kötni az Isten akaratával, azzal a csodával, amely a csillagfényben lehetővé tette, hogy a világ megismerje az egész földön az Úr Jézus dicsőségét. Nagy Szent Leó pápa erről a kinyilatkoztatásról így szól: „A három bölcs személyében az összes nemzet imádja a Mindenség Alkotóját. Legyen ismert az Isten, nemcsak Júdeában, hanem az egész földön.” Ezt a napot énekelte meg Dávid a Zsoltároknak. „Térjen hozzád minden nemzet, melyet csak alkottál, boruljanak le előtted, Uram, és magasztalják nevedet.” Az Úr messze földről meghívta a három bölcset, csillag által vezette Őket, hogy megismerjék és imádják az ég és föld királyát. Urunk megjelenése: epifánia, beteljesedése a második Isteni személy születésének, imádásának és megajándékozásának. Ezt hirdették az angyalok, ezen csodálkoztak a pásztorok. A titkot és a csodát szívében őrizte Szűzanya. Úgy ahogy a Te Deumban is valljuk és énekeljük:

„Krisztus Isten egyszülöttje,
 Király vagy Te mindörökre;
 Mentésünkre közénk szálltál,
 Szűzi méhet nem utáltál.
 Halál mérgét megtiportad,
 Mennyországot megnyitottad.”

Az ünnep teljes titkához, teljes dicsőségéhez tartozik, hogy az Üdvözítő személyének, istenségének hatalma, mindenhatósága felragyog az Úr Jézus megkeresztelésének Jordánparti jelenetében, – ezért is vízkereszt az ünnep neve – ahol nemcsak Keresztelő Szent János mondja el Isten Bárányáról, hogy elveszi a világ bűneit, hogy tűzzel és Szentlélekkel keresztel, hanem az Égi Atya is beteljesíti Krisztus küldetését. Krisztus méltóságának következő megnyilvánulása a hozzákapcsolódó első csoda Kánában. Azt mondhatnánk, a görög Egyház liturgiája három felvonásos Krisztus-dicsőséget teremtett. Ezt már a régi énekek és himnuszok – minthogy azokat énekeltek is – méltóképpen hirdették és őrizték a nép szívében Krisztus istenségét. A keleti bölcsek színre lépésében az egész világ méltó hódolata és imádása jelenik meg.

Honnét a Nap körünkbe lép
 A messzi Perzsa tájakon
 Csillagtudósok figyelik
 A születő Király jelét.

Amit hirdetett próféták szava, jelzett számtalan csoda. Látván az újszülött fiút a bölcsek, kelet kincseit hódolva átadták neki: aranyat, tömjént és mirhát. Az Egyházatyák magyarázata

így szól: Királynak szól a színarany, Istent imád az illatos tömjén, jósolja sírodat a mirha drága kenete.

Amit próféták jövendöltek, az evangélisták a Szentlélek ihletésében örökre megírtak, azt a nép, a kereszténység szívében formálta és szépítette, mert első szentjei közé felvette a három keleti bölcset, név szerint Gáspárt, Mennyhértet és Boldizsárt. S miután a kor legnagyobb tisztelete nem a bölcseké volt, hanem a királyoké, ráterítette az áhítat a királyi palástot a három keleti bölcsre. Templomokat építettek tiszteletükre. A legnagyobb templomuk a kölni dóm, ahol a kor legnagyobb ötvösművésze, Verdun nemcsak oltárt, hanem csodálatosan szép ereklyetartó házikót is készített. A liturgikus nagy körmenetek templomokhoz, ünnepekhez a Háromkirályok vonulását messze tájról Betlehembe, élménnyé tették. A művészet hozzáadta a maga színeit és nagyszerűségét, mert az összes betlehemi örömet megörökítő alkotások együtt dicsőítik a Megváltó születését, a Megváltó imádságát a keleti bölcsekkel, és ez mindig színesebb és gazdagabb lett a századok folyamán. Hozzájárult a keleti bölcsek tiszteletének elterjedéséhez, hogy a keleti Egyház minden lakóházat úgy szentel meg, mint egy kis Betlehemet, mint egy kis Názáretet, hogy szentelt krétával az ajtó homlokgerendájára odaírják az évszám mellé a keleti bölcsek monogramját is: GMB 19...

Az ünnep summája, hogy a napkeleti bölcsek felkeresték, imádták és megajándékozták az Üdvözítőt, valójában a Szent Családot. Az ajándékaik életet jelentettek a Szent Családnak a menekülésben Egyiptom földjén, a Nílus partján. Nemcsak Szent József munkájával élhettek, hanem a Háromkirályok ajándékaiból is. Amelyben nemcsak az arany volt érték, hanem a tömjén és a drága kenet is. A keleti bölcsek imádságával az Üdvözítő a pogány népek királyává is lett: a dicsőség és az örökkévalóság királya. Ahogy az egyistenhit a pátriárkák, Mózes és a próféták közvetítésével legyőzte a pogány bálványokat, úgy a keleti bölcsek imádása az összes nemzetek megtérésének őstípusa lett. Földi zarándoklásaink útjain erényeinkkel nekünk is követni kell a keleti bölcseket.

Csillag gyulladt a komor égen, mennyei fénnel, messze keleten.
Nézvén nézte három bölc király, Gáspár és Mennyhért, öreg Boldizsár.
Izraelben király született, menjünk imádni a Szent Kisdedet.
Mennek, mennek a csillag után, gyermeki hittel megy a karaván.
Három Szent Bölcs hozza a szívét, hozza a váró nemzetek hitét.
Áll a csillag egy kisház fölött, s Ők leborulnak a Kisded előtt.
János Atya
(Terézvárosi Újságnak)

2001. december 9., Budapest

Urunk megkeresztelkedése (Január 6-a utáni vasárnap)

Iz 42,1-4.6-7, v. Iz 55,1-11 – Apcsel 10,34-38 v. 1Jn 5,1-9 – Mk 1,7-11

Kedves Keresztény Híveim!

Az Úr Jézus a Jordán partján és a Jordán vizében Keresztelő Szent Jánossal. Ez a nyilvánosság folytatódik, hiszen Betlehem is nyilvánosság volt, hiszen Názáret is nyilvánosság volt az Úr Jézus életében, akár a kánai mennyegző, és most a Jordán-parti megkeresztelés.

Keresztelő Szent János a Jordán-parton megrázta a világot: a hatalmasságokat kívülről, és megrázta a lelkeket belülről. Mert a bűnbánat keresztségében megrázkódtak, megfordultak és megtértek a lelkek. Előhírnökként tanúságot tett Krisztusról. Hallottátok most Szent Márk Evangéliumából, hogy Krisztus nagyobb Jánosnál, aki arra sem méltó, hogy a saruszíját megoldja. Ő csak vízzel keresztel, de Krisztus majd tűzzel és lélekkel fog keresztelni. Amit előhírnökként az Isten Bárányáról vallott, az beteljesedett, amikor megnyílt az ég.

Nemcsak Keresztelő János tett vallomást. Vallomást tett János apostol is, aki annyi szép élmény közül pontosan kiemeli a lényeges tanúságtételeket, a vizet, a vért és a lelket. Tehát a keresztséget, Krisztus véráldozatát és a szeretetet, amelyben az üdvösségünk beteljesedik.

Szent Péter és Szent Pál is hivatkoznak a keresztségre, mert abban gyógyultunk meg, hirdeti Szent Péter, és Krisztust öltöttük magunkra, ezt hirdeti Szent Pál. Szent Márk is úgy indítja el Krisztust nyilvános fellépésére, hogy Isten keni fel hatalommal és Szentlélekkel, és ezt a nyílt Ég erősíti meg.

Ritkán nyílik meg az ég, megnyílt Betlehemben az ég, megnyílt a kereszteléskor a Jordán partján és a Tábor-hegyén, amikor Krisztus színében elváltozott. A keresztséget az égi Atya is megerősítette, amikor megnyitotta az eget.

A keresztség szentségében ti megkapjátok Krisztust a szentségével, az üdvössétekkel meg az örök élettel. A Szentháromságot is megkapjátok a teremtésben. A testetek anyaggal és világgal együtt az Égi Atyáé személyesen. Megkapjátok a szellemetekben, mert minden gondolat, minden érzés, de maga az igazság is, a tudás a Szentléleké, és bennetek a Szentlélek állandóan egy templomot, egy örökkévalóságot tart fenn. Így van a lelketek szépségében és kegyelmében is a szeretettel és a boldogságokkal is.

A keresztvízszenteléskor fenséges imádságot és könyörgést mond az Egyház, amely úgy hangzik, hogy a keresztség forrásából jóságos Atyánk lelkünkbe öntötte az istengyermekség új életét. Mert a lélekbe egy új élet kerül istengyermekségével. A megkereszteltek az Égi Atya jóságában és kegyelmében egy néppé teremti Fiában, Jézus Krisztusban. Szívünkbe önti az Isten a szeretetnek, a fénynek a lelkét, hogy szabadok legyünk, hogy Egyszülött Fiának Evangéliumát az egész világon hirdessük.

Ezek paradigmák, a szentség lényege, de a szentség szertartása is és minden kegyelmi gyümölcse monumentális. Monumentálisabb a keresztség szentségének ez a megfogalmazása mindennél, amit Michelangelo alkotott képben vagy szobrokban. Monumentálisabb Arany János minden művénél és minden balladájánál. Monumentálisabb, mint akár Bernard Shawnak vagy akár Dürrenmattnak – aki nemrég halt meg – drámái, vagy akár Thomas Mannak vagy a mi Móra Ferencünknek a regényei. Ez a monumentalitás abban áll, hogy mindaz, ami emberi méltóságtok, mindaz, ami személyiségtek, mindaz, ami örök életetek, együtt van a keresztség által és együtt kapjátok a Szentháromságtól. A Szentháromságban ez a monumentalitás úgy bontakozik ki, hogy kaptok a keresztségben Egyházat a Szentháromságban, kaptok a keresztségben egy Európát, kaptok egy keresztény kultúrát. Szóval mindent a keresztség szentségén keresztül nyertek. Azért álltak olyan nagy

tiszteletben a keresztelés helyei is és templomai is az Egyház történelmében. Amikor a San Sebastiano-i katakombákban néztem azt a kis földalatti barlangot, amely tele volt vízzel, körülötte a falon mindenütt ott voltak a graffitik, a feljegyzések, ahol Szent Péter és Szent Pál is kereszelt ott lent a kútnál és a kis földalatti tónál, ahová a keresztyének első örömeiket és boldogságukat odaírták a sötét márgába. És azóta a keresztelőkút, a keresztelőkápolna vagy Keresztelő Szent János templomai mind-mind szinte világcsodák.

Hivatkozhatok a firenzei Dómra és annak keresztelőkápolnijára, ahol 1265-ben Dantét is megkeresztelték, sőt, Keresztelő Szent Jánosnak a szép templomára és keresztelőkápolnijának csodálatos bronz kapujára, amelyen Tiziano és Ghiberti húsz jelenetet örökített meg Keresztelő Szent János életéből. Amikor Michelangelo meglátta ezeket a kapukat, azt mondta: La Porta del Paradiso, – a mennyország kapuja.

És folytathatnám, hogy mennyi keresztelőkápolna dicsőítette a keresztség szentségét Perugiában, Sienában, Modenában, de még Coventryben is. Amit a háború megsemmisített Coventryben, azt a csodálatos szép keresztelőkápolnát az egész emberiség hozta helyre a háború után, mert a kápolnában a nagy keresztelőkutat a világ művészei és szobrászai ajándékozták a legrégebb és legszebb márványból. Ebben a keresztelőkápolnában csak egy dolog maradt meg a régi keresztelőkápolna felszereléséből: egy félig elégett Krisztus-kereszt, s ezt is otthagyták a keresztút fölött. De mennyi kép, akár Leonardótól, akár El Grecótól veszem, foglalja Krisztus megkeresztelkedésével. Mennyi keresztelőkancsó és tál hirdeti ennek a szentségnek a nagyságát.

Hivatkozhatok éppen a protestánsokra, akik tőlünk a keresztség szentségét őrizték meg a legszebben és legtökéletesebben. Az ő augsburgi keresztelőtáruk, amit Sopronban őriztek sokáig, valami fenséges jelenetekben és szövegekben hirdeti a keresztséget. A protestánsaink meg a felekezetek a keresztség szentségében őrizték meg a három lényegeset: a Sola Scripturát, a keresztséggel fogadták el a Szentírást; a Solus Christust, a keresztségben elfogadták Krisztust; és a Sola Fidei, az egyetlen hitet, amelyre építették az erényeiket.

A keresztelőtáruk között megemlíthetjük Lórántffy Zsuzsannának, a protestáns nagyasszonynak és ósaszonynak a keresztelőtáruk, amit elsőszülött fiának, Rákóczi Zsigmondnak a keresztelesekor ajándékozott a sárospataki Egyházközségnek. A felírása: „Engedjétek hozzám a kisdedeket”.

És folytathatnám, hogy a berlini Marienkirchében a Taubecken, amelyet 1437-ben egy ismeretlen szobrász alkotott, ahol 14 szobor (az Úr Jézus, a Szűzanya és a 12 apostol) hirdeti ezen a keresztúton, hogy egy szövetségünk van Krisztussal, egy szövetségünk van a Szűzanyával, és egy szövetségünk van a 12 apostollal az Egyházunkban. Igaz, hogy ennek a keresztelőkápolnának a talpán ott van négy démon is, mint a régi vízköpők, ahogy a bűnnel mindenkor meg kell birkózni és küzdeni az embernek, mert a keresztyénység csodálatos szertartásában nemcsak Evangélium van, ezzel épp a Sátánnak meg az emberi természetünknek mondunk ellent a Szentháromság életéért és dicsőségéért.

Egy kis néger fiatal, amikor megkeresztelték, nagyon kedves imádsággal köszönte meg az Istennek a keresztyénység kegyelmét. Így mondta: „Az ég felé küldöm örömeim, mint a madarak az éneket. A világmindenség befogad téged, Istenem. Én is kitérom szívem, hogy fogadjam a kegyelmedet.” – Ez a kis néger lényegében a keresztség szentségében megérezte a keresztyénységet és az életnek minden szépségét és boldogságát.

De hivatkozhatnék Henri Moore-ra is, aki, mikor meghasonlott a szobrászattal, nem tudta elképzelni, hogy tovább is alkot még. Elment Szicíliába és ott a tenger nézése közben rájött arra, hogy mennyi szobrot, mennyi szobor alakú lányt formál ki a természet millió évek alatt, és elkezdett gyönyörködni ott, Szicília partjain. Az ősi szicíliaiak nem kötőanyaggal építették a házukat, templomukat, keresztelőkápolnijukat, hanem nagyon kemény kőből egyszerűen összerakták, ősi nevet adva ennek a művészetnek. Henri Moore, amikor visszajött Szicíliából, elkezdte az új stílusát, amelyet azóta is csodálunk.

Most nektek adatott, hogy a keresztségtekben megmentésétek a sokszor megtagadott Isten arcát. Hogy ti a keresztségtekben szenteljétek meg Krisztus életét és Evangéliumát, hogy megmentésétek meg a lelket, az üdvösséget és az örökkévalóságot. Mert nektek kell eldönteni mindenki számára, hogy ki az ember. Ő, az emberről képet alkotott Galilei is. De az ő képe és az ő emberképe elveszett a természet fizikai erőiben, mert bedobta az embert a fizikai erők közé. Pedig hitt az Istenben, hitt az Egyházban és a lélekben. De az embert azért a kozmosz erői közé dobta. Mondjam azt, hogy Darwin az embert odadobta az evolúció állati fejlődései közé különbségtétel nélkül. Mondjam azt, hogy Marx odadobta az embert minden szörnyűségei közé. Mondjam azt, hogy Camus odadobta az embert az öngyilkosság mélységeibe. Mondjam azt, hogy az emberről Sartre vagy akár az egzisztencialista filozófusok, de a szürrealisták is egy szörnyű képet és egy szörnyű véget hirdettek a halálban.

Az Egyházatok szentjeivel, Szent Ireneusszal, Szent Ágostonnal, Aquinói Szent Tamással meghirdette, hogy a kereszténységben ti vagytok a centrum és ti vagytok a minden a Szentháromság számára. Ti vagytok azok, akiknek Teilhard de Chardinnek minden műve szólt, amikor az embert úgy írta meg, hogy megérti a szentmisét – a szeretet és egy omegapont, egy fény, egy örök szeretet felé indul el egész életével és minden küzdelmével.

Megértjük mi a Vatikáni Zsinat teológusait is, akik azt hirdették, hogy az ember végeredményben mégis csak a Szentháromság öröme. A hitével és a keresztségével tart a Szentháromság végtelen dicsősége felé.

Hivatkozhatok a nagy íróra, Julien Greenre. 1900-ban született, 76 évig élt, és a Francia Akadémia tagja lett Mauriac után. Egy író, aki angol és francia nyelven a regényeivel örökre beírta nevét a világirodalomba, de az elmékedéseivel és a naplójegyzeteivel is. Ezekből a regényekből és naplójegyzetekből egy-két gondolatot, az alapgondolását szeretném ismertetni a megtért Julien Greennek, aki azt hirdette, hogy az embernek meg kell találni a vigaszát az Evangéliumban: aki hirdette, hogy emberlétünk nem más, mint egy út; vers l'invisible, a láthatatlan fény felé vezet az utunk; hogy nekünk menekülni kell a belső örökkévalóságunkba, a végtelenbe. Hogy mindennap egy ablak az örökkévalóságba, hogy la belle aujourd'hui, a szép mai nap egy ablak az örökkévalóságba. És hirdette, hogy a történelemnek az ember a színe. Mert a szabad akarattal mi teremtünk színt a történelemben. Istené a mi életünk fonákja, mert Ő irgalmában teszi jóvá azt, amit az ember színesen elront a történelemben. Hirdette azt is, hogy van valami megrendítően szép abban, ahogy az Isten keresztülvonul az emberszíveken.

Engedjétek, hogy a Szentháromság végig vonuljon a szíveteken, az otthonotokon, a sorsotokon és a történelmeteken.

1991. január 13. Budapest, Rózsák tere

Nagyböjt

A hamvazás megnyitja a nagyböjtöt. Hamvazószerda

Joel 2,12-18 – 2 Kor 5,20-6,2 – Mt 6,1-6.16-18

Kedves Keresztény Híveim!

Az idő is hamvaz. Eltemeti a kultúrákat. Meghamvazta az idő a sumérokat éppen úgy, mint a fáraó népét piramisaival és bebalzsamozott múmiáival. Sokszor eltemeti a családokat is, de a világrészeket is. Maga az élet is sokszor hamvaz. Egyik szertartása az, amikor a koporsót leengedjük a sírba és kemény földmunkás-kezek szórják a hol sáros, hol száraz, hol pedig fagyos rögöket. A mi koporsónkat is majd meghamvazza egyszer az élet.

De hamvaz az Egyház is. Azt mondja: „Emlékezz ember, hogy porból lettél és porrá leszel.” Ez így önmagában talán elszomorító, talán leverő. A hamu is, a lila szín is, meg a nagyböjt is, hiszen elszomorítja, meghökkenti az embert. Pedig az Egyház a hamvazással csak arra mondja, hogy hamu és por, ami tényleg hamu és por. Azt mondja az emberi testre, hogy por és hamu. Azt mondja az emberi kézre – még akkor is, ha Michelangelóhoz tartozott –, hogy por és hamu. Azt mondja az emberi nyelvre meg a hangszálakra, hogy hamu és por, méghogyha Rosita Serrano, vagy Gigli használta is azokat. Azt mondja, hogy por és hamu mindaz az öröm, mindaz a szórakozás, ami az emberi természethez és testhez tartozik. De a hamvazás tulajdonképpen nagy öröm. Mert az Egyház rámondja arra, ami örökkévaló, hogy az nem por és hamu. Éppen a hamvazással figyelmeztet arra, hogy a lélek örökkévaló. Mindaz, ami a lélekhez tartozik, nem por és hamu. Éppen a hamvazással támasztja fel az Egyház a lélekbe vetett hitet, az elfelejtett és elhanyagolt lelket, a sokszor megtagadott s a bűnbe temetett lelket.

A hamvazás öröm, mert a lét nagy tengerére szólítja az embert, mert a test és lélek között mégis csak egy végtelen tenger nyílik, ahogyan azt a spanyol Valera Ruiz Alguira mondja: „Hogyha az egyik létből a másikba akarok átmenni, akkor tengeren kell átmennem. Mi emberek azért a koporsót csónak formájára mintázzuk. Valóban tenger van a test és lélek között. És ezt egyszer meg kell tenni. Nagyböjt az, amikor megteszem ezt a nagy utat. Tengernyi út van a külsőség és belsőség között. Egy tenger húzódik az érzéki örömök és a metafizikai, a természetfeletti érdek és örömök között. A nagyböjtben ezt a tengeri utat vállaljátok: megtenni a mulandóságból az utat az örökkévalóságba. Az elmúló értékek közül kiválogatni azt, ami el nem múltó érték.”

A hamvazás megnyitja a nagyböjtöt. A nagyböjt pedig az Egyház imája és tanítása szerint a testnek és léleknek is felemelő. Javára és hasznára van. Értelmet is, érzélemvilágot is megszentel benne az Isten. Hogy mi a böjt, mi a nagyböjt, azt talán legklasszikusabban Izaiás próféta mondja el. Bátran merem állítani, hogy Izaiás prófétának egyik-másik fejezete felér az egész gazdag és nagy angol irodalommal. Ez az Izaiás említi, hogy a böjt nem az, hogy megszaggatjuk a ruhánkat, ahogyan saját kortársainál látta. Még csak nem is az, hogy megtagadjuk a testtől a finom ételeket. Még csak nem is az, hogy hamut szórunk a fejünkre, hogy úgy élünk, mint a kákának a levele, lelohasztottan. Hanem a böjt sokkal több. Mert mit ér a külső önmegtagadás, mit ér a böjt, hogyha a szív, az egyéniség és a bűn nincs általa és vele együtt megszaggatva? Azért mondja Izaiás próféta, hogy a szíveteket szaggassátok meg. Az örök Isten mondatja el vele ezeket az igéket.

Izaiással mondatta el azt is az örök, teremtő és megszentelő Isten, hogy a böjt az, amikor megtöritek a kenyeret az éhezőknek. Megtöröd az istentelenség bilincseit, amikor a szűkölködőt a házadba veszed. S akkor világos leszel, mint a felkelő hajnal. Akkor az igazságod előtted jár. A szenvedő szívét töltsd meg, és a lelket nyújtsd a bánkódónak. Akkor századok sivárságai és sivatagai általad épülnek be és benned a nemzedékek támadnak fel.

Lehetne-e szebb programot adni a nagyböjtben, mint amit Izaiás próféta kiált az egész emberiségnek? Hogy a böjt lélek, és pedig az a lélek, amit nyújtunk mások felé. Hogy a nagyböjt felemel. Felemeli a lelket a bűnből. De felemeli a fájdalomtól a többi szenvedő szívét is. Hogy a böjt megtörése valaminek, ami istentelenség. Akár a test, akár az értelem, akár a szenvedélyek vitték az embert az istentelenség útjára, meg kell ezt törni. És meg kell törni az anyagi értékeinket is másokért. Meg kell törni mindent. Milyen kemény felszólítás az, hogy még az otthonunkat is meg kell osztani. Milyen ritkán gondolunk a nagyböjtnek erre a programjára, hogy egymást meg kell szentelnünk a nagyböjtben; hogy egymást fel kell emelnünk, mert bennünk fog felépülni egy új világ és a jövő nemzedékeknek mi fogjuk, megvetni az alapjait is.

Ez a program, mint minden program, veszélyben van, mert kísértésnek van kitéve. A mai Evangéliumban hallottátok, miként kísértette meg az ördög az Isten Fiát. Az Úr Jézus nem vette ki magát ez alól a szörnyű kísértés alól. Még önmagában is borzalom rá gondolni, hogy a sátán, – ha csak rövid időre is –, de rendelkezett az Üdvözítő testével. Felvitte, szólt hozzá, megmutatta neki a világot. A kísértést visszautasította az Üdvözítő, hogy mi is, kísértéseinkben, erre az erőre és erre az akaratra építsük a győzelmeinket. A köveket nem változtatta kenyérré az Üdvözítő, pedig megtehetné volna. Ami rendkívüli, ami mutatványos, ami gazdasági hasznot hoz, azt nem tette meg. Igaz, hogy máskor, amikor szánta a sereget, akkor néhány kenyeret megsokszorosított. Kenyérből kenyeret vigasznak és boldogságnak nyújtott. Kenyérből életet, saját testét és vérért megváltásnak, áldozatnak és erőnek nyújtotta. De a kövekből kenyereket sohasem varázsolt.

Felvitte az ördög a templom párkányára, hogy ereszkedjék alá. Mutassa meg a lélek nagy erejét. A lélek fizikai törvényeken felülálló lehetőségeit. S az Üdvözítő nem mutatta meg. Nem mutatta meg azt, ami feltűnő, ami rendkívüli. De odaadta azt, ami természetes. Ez pedig az volt, hogy emberré lett. Felvette a természetünket és így jött közénk. Mennyivel egyszerűbb és mennyivel több ez. Boldogító. S amikor az ördög imádásra szólította fel az Isten fiát, azt ígérte, hogy cserébe az egész világot neki adja minden gazdagságával, akkor az Üdvözítő visszautasította.

Nektek, akik – a költő szavaival – utódok vagytok az Isten örökén, ugyanezekkel a kísértésekkel kell szembenéznetek a nagyböjtben is. Kísértés önmagában az, hogyha a nagyböjtöt meg a hamvazást beszorítjuk ebbe a kis templomba és elveszük tőle az élet, a közélet, a keresztény élet jogait. Hogyha ezen a templomon kívül már nincs nagyböjt és nincs hamvazkodás, és a lélek erői nem törhetnek fel. De a nagyobb kísértés az, amit maga az emberi ész meg a tudomány kínál, hogy szinte a kövekből kenyeret akar varázsolni, és minden erejét megfeszíti. Lehet, hogy sikerül is. De kérdés: boldogít-e? Az Üdvözítő boldogít a kenyérével, az örök élet Kenyérével. De hogy az ember boldogít-e, nem tudom. Érdemes-e eldobni az örökkévalóság kenyereért azért a kenyérért, amit majd szintetikusán állít elő az ember kövekből vagy agyagból? Az is lehet, hogy titeket is felvisz, vagy ezt a nemzedéket felviszi a kísértés mindenfelé. Talán a légűrnek egy párkányáról fogtok majd alászállni, vagy a következő nemzedék fog alászállni. Kísértés lesz az is, hogy vállaljuk-e a külsőségét a gépeknek és a gépek teljesítőképességének, vagy pedig vállaljuk a lélek és az emberi természet belső szépségeit és örömeit.

Nagy kísértések az most is, meg később is, hogy felkínálja az élet ezt az egész világot minden örömeivel, gazdagságával, változatosságával és szórakozásával együtt. De csak akkor

adja együtt az egészet, ha egészen vakon leborultok és imádjátok a sátánt. Az Üdvözítő – ha imádjuk – nem ezt a földet, hanem az örökkévalóságot kínálja fel.

Most, a nagybőjtben nektek állást kell foglalnotok ezekkel a kísértésekkel szemben. Hogy az Üdvözítőt vállaljátok a lélek örökkévalóságával és a testünk feltámadásával együtt.

Nagybőjtben énekelteni veletek az Egyház, hogy „Keresztények, sírjátok!”. Mi síró emberekkel sokszor találkozunk. A gyermek sok mindenért sír. Sír, ha elveszik tőle a kék, mert ő azzal akar játszani. Egy játékot sírat még az ártalmas késben is. Sír az ember, síratja az egészségét sokszor. Ő, az öregek hányszor síratják az ifjúságukat, pedig nincs is mit síratni rajta. Síratunk embereket, és sírunk a koporsónál is. Jogosan. Azok a könnyek a belső élet együttérzésének és egy összetartozásnak a megnyilvánulásai. Sokszor síratjuk a pénztárcánkat is, ha üres. De ha elvesztettük, akkor is. Sokszor megsíratunk egy jegyet, amit elvesztettünk. Talán vonatra szolt, talán egy mozielőadásra. Síratunk elveszített sikereket. Síratunk elveszített felvételiket. Ő, hányszor kell síratni a fiatalok vagy a gyermekek fel nem vételét. Valahonnét lemaradtak. Síratunk sok minden mást, ami anyagi érték, ami bennünket talán megakadályoz valamiben, ami nehezebbé teszi ezt a földi létet.

De az Egyház és az Egyházzal az Úr Jézus más könnyeket és más síró énekeket kér tőletek. Talán sírjátok azért, ha néha nem értitek meg a gyermekek ragyogó tekintetét. Ki tudja, mit üzen nektek az Isten egy gyermek tekintetével? Nektek még arra sincs három perccetek, hogy ezt az üzenetet tudomásul vegyétek. Mi, felnőttek, ennek a századnak gyermekei elnézzük a fehér vagy a színes mozivásznak, a televíziós képernyőket órákig, és nem tudunk órákig, de percekig sem tiszta gyermekszemekbe nézni. Ez unalmas, és a férfinépnek még sokszor nagyon terhes is. Szívesen, vagy könnyen szabadulna tőle. Ezért is sírjunk. Azután sírjunk a nagybőjtben azért is, ha egy emberi test valamivel, ami bűn, bemocskoltatott. Sírjunk azért is, hogyha a keresztúton az Üdvözítő egyedül jár és nincsenek mellette Szűzanyák, Veronikák, Cirenei Simonok, jámbor asszonyok és Szent Jánosok. Sírjunk azért is, hogy néha az otthonokban egyedül marad az egyik házastárs. A válás még nem teljes, de lélekben és örömben elszakadt egyik házastárs a másiktól. Csak kötelesség, csak külső erők tartják össze őket, és egyedül járnak az élet útjait, egészen egyedül vannak az otthonok. Sírni kell emiatt is. És sírjátok azért is, a nagybőjtben, hogy az újságok nem írják mindig az igazat; hogy a művészek nem festik mindig a szépet. Sírjátok azért is, mert a jószágot el akarja felejteni az emberi ész, és a szív jogát, a szeretet örök jogát el akarják törölni az emberi parancsok. Sírjátok azokért a belső értékekért, az el nem múló értékekért, amelyek a testet és, a földi létet, a meghamvazott emberi testet és a meghamvazott földi létet mégis csak hajnali világossággá teszik.

1959. február 15. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Nagyböjt 4. vasárnapja. Örömvasárnap

2Krón 36,14-16.19-23 – Ef 2,4-10 – Jn 3,14-21

Kedves Keresztény Híveim!

Örömvasárnap. A mai nap az öröm vasárnapja, azért van rózsaszínben a szentmise. Az Ige liturgiája először elmond a Krónikák Könyvéből egy megható és megrendítő történetet a választott nép életéből, hogy király, papság és nép együtt fordul el az Istentől, együtt neveti ki a prófétáit. A következmény a pusztulás. A királyt megvakítják, kardélre hányják a várost, felgyújtják a templomot, és akik megmaradtak, azokat rabságra viszik Babilonba. Jeremiás elsiratja ezt a pusztulást. 70 évig kellett várni a népnek, hogy visszakerülhessen hazájába és felépíthesse újból a templomot, a Nobel-díjas Berth megírta a pusztulást, Verdi pedig megzenésítette a Nabuccoban.

A történelemnek három oldala, amit a Krónikák Könyve leír. Állandóan ott van az Isten megtagadása, ott van az erkölcsi rend megtagadása, ott van mindig a figyelmeztetés is, de mindig megvan a gúny, a kinevetés vagy a lebecsülés is. Ez az egyik oldal. A másik, hogy a történelem elvégzi a pusztítást, az ítéletet. Minden háborúban elpusztulnak az otthonok is, az álmok is, a templomok is. A harmadik oldala a történelemnek, hogy van megtérés, vagy egy belső újjászületés, amelyben újból megteremti az ember a jövőjét. A zsidóság ezt exodusnak nevezte. Ennek két szakasza van: egyik a kivonulás, a másik pedig a visszaérkezés. A zsidók először ígéretet kaptak földre, szabadságra. Ígéretet kaptak a próféták által, hogy a rabságból megszabadulnak, újjáépíthetik a templomukat, de sorsukban újból és újból visszatér az exodus. Ahogyan a rómaiak szétszórták Jeruzsálemet, ahogyan szétszórták a zsidóságot egész Európában, üldözésük Hitler, vagy Sztálin által az a legmeggrázóbb történelmi események közé tartozik. Most se könnyű a sorsuk az arab világgal szemben. De ugyanez a sors volt a mienk is, a keresztényeké. Mondjátok meg, nem volt kegyetlen sors föld alá menni 300 évig? Millió keresztényt odaadni a római egyenes kardnak kivégzésekre és a vadállatok fogainak? Nem volt kegyetlen nép sem Európában, amely ne lett volna kegyetlen az Egyházzal szemben. A vikingek vagy a norvégok, a svédek, a dánok, az angolszászok, a gótok, a keleti gótok a népvándorlás minden viharában, még a hunok, avarok és a magyarok is. Mindenütt próbatételek voltak és kegyetlen pusztítások, amelyből mindig újjá kellett születni Európának. Nem kevesebb a népvándorlás viharainál az, amit forradalmak, amit lázadások, meg nem értések, királyi udvarok teremtettek. Mert Európa megérte azt, hogy Nagy Károly megteremtette 800-ban az egyesült Európát, és Rómában császárrá koronázta III. Leó pápa. El is indította nemcsak az őrgrófságokat, de a kolostorok, a katedrálisok életét. Az ősi kolostorokban, amelyeket a bencések építettek, a keresztények a természet védelmében is tevékenykedtek és látjuk, hogy a földművelést, a mindennapi életet, az iskolát, a katedrálisokban a hitéletet hogyan alapozták meg a középkor elején. Egy római kor, de csodálatosan szép. De mivé lett ez az egyesült európai ábránd a történelemben? Ahogy Európa elkezdte a háborúkat, ahogy erősödtek a népek és fajok, háborúba torkollott minden. Volt hétéves háború, harmincéves, százéves háború, és egymást irtották a népek, a legtehetségesebbek is. Nem volt megállás. A forradalmak ugyanígy próbára tették Európa szellemét, egységét és kereszténységét. Annyi minden megszületett az Egyház ellen, a Szentírás, a szentségek, az üdvösség ellen. És mindezek majdnem folytatódtak a mai napig.

Mondjátok meg, nem botrány az, hogy katolikus írek robbantanak legtökéletesebben, legkegyetlenebbül Angliában? Hogy az első szent keresztények utódai a baszkok a Pireneusokban terror-bandákat tartanak fenn? Nem botrány az is, hogy félünk a húszezer albán menekülttől, főleg Olaszország? Ezek a keresztények – mint Szkander bég népe –

hányszor védték Európát meg a kereszténységet! Most ez az Olaszország, fél húszezer vagy akár negyvenezer embertől, és nem ad menedékjogot.

Szent László királyunk uralkodása idején – amikor még az európai gondolkozás a szívükben volt a magyaroknak – népeket fogadtak be. Befogadták a kunokat, a besenyőket, két népet. És hányszor volt, hogy az Árpád-házi királyok korában a nyugati csapások, katasztrófák vagy nyugati háborúk után tízezerszám fogadtunk be menekülteket a középkorban! Így kerültek hozzánk a szászok is a nagy árvizek idején. Mennyi minden vizsgálat tárgyává kell legyen most a nagybőjtünkben! Meg kell vizsgálnunk, hogy mi a történelmi feladatainkat, hogy végezzük és hogy tudjuk megújítani a gondolkozásunkat is, akár Európáét, akár a kereszténységét.

Szent Pál apostol megnevezi a helyzetünket. Tulajdonképpen egy predesztinációt, egy eleve elrendelést hirdet, de nem kálvini szellemben, amely az utolsó ítéletre teszi a predesztinációt, az eleve elítéltetést. Szent Pál a teremtő Isten gondviselése és a megváltó Jézus szeretete közé teszi életünket. Ennek az életnek a sorsa nem ítélet, hanem az, hogy bennünk fel kell ragyogni először a hit, a kegyelem, az üdvösség, és az örökkévalóság fényeinek. Ha felragyog bennünk egy belső világ, amelynek minden emberi mélysége megkövetelése benne van az imánkban, a nagybőjtünkben és az örömnünkben is, akkor ezt a világot megmentjük Krisztusnak és az Égi Atyának.

A világ tagadhatatlanul mindig világ volt. A világ mindig szekularizált is volt, vagyis minden században változtatta az irányát, az elképzeléseit, a megoldásait, a stílusát, a szórakozásait, a pogányságait. A világ mindenkor szívesebben lázad, mint engedelmeskedik az Istennek, de ezt a világot nem megítélni jött az Isten fia, hanem üdvözíteni. A ti sorsotok, a lelketek fénye, jótékonyágtok ezt a világot szenteli meg, amelyért Krisztus lejött erre a földre. Ti részesei vagytok ennek a megváltói műnek.

Krisztushoz való közeledésünk sokféle lehet. Hát nem közeledtek sokféleképpen Krisztushoz a maga korában a betegek, a vakok, a sánták, a nyomorékok, a bélpoklosok? Hány csak a ruháját akarta érinteni. Hány olyan volt, hogy le kellett bontani még a tetőt is, hogy le tudják bocsátani Krisztus elé a sántát, a bénát vagy a nyomorékot. Hányszor vittek halottas menetet Krisztus elé? Hányszor fordultak hozzá minden emberi kétségbeesésben. A mai Evangéliumban egy jóindulatú, de félénk farizeus elment éjszaka Krisztushoz, aki kinyilatkoztatást adott neki. Az első része ennek a kinyilatkoztatásnak, hogy bekövetkezik a keresztalál, hogy felmagasztalják Krisztust, ahogy a rézkígyót felmagasztalta Mózes a pusztában a kígyóharapás ellen. És ez a kereszt lesz Krisztussal a világ üdvössége.

Ezt talán a legcsodálatosabban a spanyol Dali festette meg egy képen, amit a Coventry-i katedrálisban őriztek, azután a háború elpusztított. De Krisztus azt is hirdette, hogy az Égi Atya szeretete olyan nagy, hogy magát Krisztust küldte erre a földre a világot nem ítélni, hanem üdvözíteni. Krisztus ebben a mai Evangéliumi részben megemlíti azt is, hogy mindaz, amit az Égi Atya ad szeretetében és áldozatában, az valamiképpen része a fény és sötétség, a jó és rossz örök küzdelmének, fény a sötétségben, jóság a rossz elleni örök küzdelemben. Az Égi Atya jósága szinte kimeríthetetlen.

Ebben a küzdelemben a mi részünk az, hogy engedjük Krisztusnak csiszolni a lelkünket. Hát a gyémántot nem csak gyémánttal lehet csiszolni? Lehet egy halhatatlan emberi lelkét mással csiszolni, mint magával Krisztussal, kegyelemmel, szentséggel és üdvösséggel?

Tudjuk azt, hogy a kénatom milyen energiát hordoz magában. Az SPS-kamrában fel tudták robbantani, és tudtak nyerni hat és félbillió megaelektronvolt energiát egyetlen egy atomból. Mit gondoltok, hogyha egy vacak kis kénatomhoz ennyi energia tartozik, mi tartozik a lelketekhez? Mert a lélek, a halhatatlan, az istenképmás, minden energiát magához vonz. Tudjuk azt, hogy a gallium-arzén kristály, a chip világnak a királya milyen tisztaságot kíván. Nagyobbát, mint a kenyér, pedig az is tisztaságot kíván. Nagyobbát, mint az otthon, pedig az is tisztaságot kíván. Nagyobbát, mint a műtő, pedig az is tisztaságot kíván. Mert

ezek a kristályok nem engedik meg, hogy az ember akár ujjal vagy bőrrel hozzájuk érjen, akárcsak egy emberi lehelet is hozzájuk érjen. Mert ilyen tisztaság kell ahhoz, hogy tárolhassanak milliárd adatot.

A lelketeknek arra a tisztaságra van szüksége, amit nevezhetünk szentségnek, örökkévalónak vagy mennyeknek. Ezt kell nektek ajándékoznotok a nagybőjtben Krisztusnak, aki mindig eljön hozzátok és mindig köztetek van. Aki a tisztaságot úgy vállalja, hogy mindentől megment bennünket, ami beszennyezhetné a kereszténységünk vagy a jövőnk örömét.

Az osztrákok évente 3000 hó-mintát vizsgálnak meg. Háromezerszer kutatják, hogy mennyi is ebben a hóban a fertőző anyag. Tudjuk azt, hogy mennyi minden anyag lehet a hóban magában. A hó valamikor a legtisztább, a legszebb fehérség volt. És az volt a kristályok világában is, a legszebb és a legváltozatosabb is. Mivé lett ez a hó? Magában hordozza mindazt a fertőzést, amit mi a levegőben vagy földben, az erdők világában már úgyis megismertünk. A hókristály méri, most újból, hogy mennyi minden fertőzött már a földön. De még egy szomorúbbat is hirdet a hó, hogy tovább fertőzik a földet, a vizünket, a Dunát, az öntözéseinket és a növényvilágunkat is.

Ha a hónap is megvannak a maga veszedelmei, fertőzései, az életünknek és a történelmünknek mennyivel inkább megvan a veszedelme minden emberi önzésben, minden emberi bűnben, minden korrupcióban, minden esztelenségben és örülségben, amit a történelem sokszor elénk tár. Nekünk a fertőzésekből, a ködök világától, történelmi ködöktől el kell jutni ahhoz, hogy magunk megváltozzunk, mások, leszünk.

Ünnepelni fogjuk március 15-ét. Batthyány a reformkor elején mit küzdött azért, hogy elfogadtassa az országgyűléssel, a főúri rendekkel, hogy a népnek is van esze, vagy erkölce, a népnek is van öröme és van becsülete. Azt külön kellett küzdelemmel kiharcolni Magyarországon. S hiába, mennyire eltévedtünk és mennyire eltévelyedtünk abban, hogy a nép eszét, becsületét meg tisztelétét sokszor nem engedjük érvényesülni. Nem engedjük még Mária Teréziával szemben sem. Meg kellett érní 48-at ahhoz, hogy ezt hirdesse egy Batthyány.

De mit kell mondanunk Széchenyiről, aki megismerte először a Burg márványtermének fényeit, csillogását, táncait, és eljött onnét, mert azért az csak homály volt, egy kicsit sötétség is volt? Eljött a magyar ugarra, hogy ennek a népnek hirdesse a felemelkedését, talán gazdagabb voltát és egy tisztább vagy szentebb kereszténységét.

Mit kell mondanunk Wesselényiről, a vad magyarról? Nem tudott mit kezdeni magával, de azért az árvíz idején ő volt az árvízi hajós, akinek emlékét őrzi a Ferences templom, aki akkor minden erejét bevetette, hogy életet mentsen.

Mit mondjunk arról az egyszerű kis halászberről, aki az árvíz idején beúszott a Dunába azért, hogy kimentsen egy Mária-képet? E köré a kép köré épült a kis Kövi Mária-kápolna. Megnézhetitek még ma is Óbudán.

Annyi minden megváltozhat az ember személyiségében, karakterében, felelősségében. A felelősséget, a keresztény nagyságot kell nektek megőrizni a ti nagybőjtökben és az öröm vasárnapján is.

1991. március 10. Budapest, Rózsák tere

Virágvasárnap. Az Üdvözítő lényege

Iz 50,4-7 – Fil 2,6-11 – Mk 14,1-15,47

Kedves Keresztény Híveim!

Dél előtt az ünnepi nagymise keretében résztvettetek a barkaszentelés szertartásában és a kis körmenettel felidézttétek az Úr Jézus jeruzsálemi bevonulását. Ez emlékezteti a keresztény lelket minden virágvasárnap arra, hogy valamiképpen nekünk is várni kell az Üdvözítőt, nekünk is fogadni és megőrizni kell az Üdvözítőt. Virágvasárnap a lélek kitárulása az Üdvözítő felé. A hozsannát kiáltjuk, és palmaágak helyett letesszük a lelkünket Krisztus elé. Ez különösen így van, ha a lelkigyakorlatot közös szentáldozással fejezzük be. Találkozunk a Jeruzsálembé bevonuló Üdvözítővel. Mit ad nekünk ez az Üdvözítő? Megváltoztatja-e az életünket, vagy a természetünket? Vajon az életünk stílusában jelent-e valami változást az Üdvözítővel való találkozás?

Gondolkozzunk most ezen a lelkigyakorlat befejező elmélkedésében. Mit kapunk mi az Üdvözítőtől virágvasárnap a szentáldozásban?

Az Isten lényegét Nagy Szent Leó úgy határozta meg, hogy a természete jóság, az akarata hatalom, a műve pedig irgalom és szeretet. Ezt az a pápa mondotta az Istenről, aki sokfajta emberi természetet látott; aki találkozott a gótok fosztogató csapataival, amikor Rómát kegyetlenül kirabolták és minden kultúrártékét elpusztították. Találkozott a híres hun hadsereggel is, élén Attilával, és azokat visszafordította. Sokfajta életstílust, sokfajta nyomorúságot látott. Sokat küzdött nyomorral, háborúkkal, szenvedésekkel. Sokat küszködött a tévtanításokkal is. Nagy Szent Leó volt az, aki megvédte az Üdvözítő kettős természetét és személyiségét Nesztoriosszal szemben. A kalcedoni zsinatban azt kiáltották a hívek: „Szent Péter szólott Leó ajka által”. Nagy Szent Leónak úgy vegyük az Istenről szóló meghatározását, mintha ma mondaná nekünk az Üdvözítőről.

Az Üdvözítő természete jóság. Mi tudjuk, mit jelent a természet. Ismerjük az erőit, ismerjük a veszedelmeit. Igaz, hogy az egész természet veszedelmét mi csak a rádióon keresztül hallgatjuk. Elegendő csak egy nap meghallgatni az időjárás-jelentést, hogy a földkerekség hány pontján találkozunk viharokkal, az óceán viharai, amelyek hajókat törnek ketté, amelyek kicsi kis japán halászfalukat söpörnek el, amelyek megállítják a forgalmat, amelyek sokszor még hidakat is kettészakítanak. A természet ereje rettenetes. Rettenetes a földrengésekben, a vizekben, a viharokban és a szelekben. Tudjuk, hogy a természet meglehetősen szeszélyes is. Míg a világ egyik pontján hóvihár dühöng, addig egy másik pontján örök napsugár fénylik. Míg a Csendes-óceán szigetein a tájfun tombol, a portugál tengerparton az Estorilban csupa vidámság, csupa tavasz, virág, szépség, csend és jóság honol.

Tudjuk azt, hogy még egy országon belül is hogy változik az időjárás. Hogy a természet hány arcát mutatja az embernek, hol kellemeset, hol kellemetlent. Mégis azt mondom nektek, hogy nem a nagy természet erői a veszedelmesek, hanem a természetnél sokkal veszedelmesebb az ember természete. A földből egy kicsiny rész, a teremtésből egy parányi rész veszedelmesebb tud lenni természetében, mint az egész nagy természet. Az ember természetében nagyon változatos és szeszélyes tud lenni, szélsőségesebb, mint az időjárás. Mondjátok meg, hogy nem az emberi természet a hordozója minden bűnnek és rosszaságnak? Mennyi durvaság, mennyi ellenségeskedés, mennyi harag és gyűlölet, mennyi oktalanság és esztelenség fér meg az emberi természetben! Hogyan zúzhatja szét az emberi természet azokat a szálakat, amiket a szeretet szőtt egybe? Hogyan tudja szétdőlni az emberi természet a családokat? Hogyan tudja szétrombolni az ember természete a tisztaságot? Hogyan tud az

ember a természetében, szenvedélyében, vérében és indulataiban összeroppantani erkölcsi világot, szívek örömét és nyugalmát, a másik ember boldogságát! A természet vihara külső körülményeket szüntet meg, de az emberi természet vihara és rettenetes volta a belső összefüggéseket tépheti szét, szinte megsemmisítheti az embert lényegében és boldogságában.

Az Üdvözítő hozzátok jön azért, hogy a természetét nektek ajándékozza. Milyen az Üdvözítő természete? Nagy Szent Leó szerint: a jóság. Az Evangélium minden sorából felénk ragyog az Üdvözítő természetének a jósága. Jóságos volt akkor, amikor magához engedte a kisdedeket, megáldotta azokat és úgy adta vissza az édesanyáknak. Nem számított a fáradtság. Jósága volt mindenkor a legszembetűnőbb, amikor az emberek között járt. „Körüljárt jót tevén”, írják az Evangéliumok. Mindenkinek adott valamit a természete jóságából: a betegeknek egészséget, a halottnak életet, a szomorú embereknek örömet, a hitetleneknek hitet, a szívteleneknek pedig meleg érzélemvilágot. Az anyagi javakat kereső embereknek, egyszerű galileai halászoknak, vámosoknak pedig odaadta az örök élet és az örök boldogság ígértét. Körüljárt jót tevén, mert természetének lényege volt a jóság.

Ti eljöttetek az Üdvözítőhöz, és fogadjátok az Ő szent testét és véréét. Az Ő szent testével és vérével fogadjátok az Ő természetét, az Ő jóságát, és Ő nektek adja a jóságot, ami hiányzik a szívetekből és a lelketekből. Az embernek sokféle hiánya van a jóság területén. A kereszténység a jóságnak a vallása és a jóságnak az Evangéliuma. Hiszen az Evangélium magában is ez: a jóságnak és az örömnak a híre, vagy az örömnak a jó híre. Hányszor jövünk az Üdvözítőhöz megtört szívvel, idehozzuk gyengeségeinket, és még a bánatunk után is velünk van, bennünk marad egyik-másik szenvedély. A természetünk inkább hajlik a rosszra, hiszen ez az eredeti bűnnel fennálló állapot. Az Üdvözítő önmagát adja, odaadja a mi természetünknek a szelídséget. Odaadja a mi gögös természetünknek az alázatosságot, haragvó természetünknek a békesség és szelídség indulatait. Óh, hányszor nem halljuk meg szentáldozás után, amit az Üdvözítő kér tőlünk. Hányszor nem érezzük meg, hogy az Üdvözítő nekünk új természetet adott, és ezzel az új természettel meg tudnánk váltani az emberi természetnek az átkát, tragédiáit.

Úgy fogadjátok az Üdvözítőt a mai szentáldozásban, hogy fogadjátok a természetét, a jóságot is.

Nagy Szent Leó azt mondja a második meghatározásában, hogy az Isten akarata a hatalom. Az erő. Az akarat – higgyétek el – nagy fejezet a lélektanban, a jellemtanban. De nagyon nagy fejezet az életben is. Az akarat nagy fejezet akkor is, ha van, és nagy fejezet az ember életében akkor is, ha nincs. Nagy fejezet akkor is, ha erős a jóra, akkor is, ha gyenge a jóra. Az akaraton múlik a jóságnak és a rosszaságnak a egyensúlya ezen a földön.

Jól mondták, hogy az ember sorsa az akarata. A gyenge jók és az erős rosszak jelentik a legnagyobb veszedelmet az ember lelkivilágára és boldogságára. Az akarat nagy fejezet és nem lehet külön iskolákban tanulni. Az ember az értelmét pallérozhatja, fejlesztheti, csiszolhatja, ragyogóvá teheti az elemi iskolától az akadémiáig. De az emberi akaratot intézményesen tulajdonképpen a világon sehol sem nevelték, és sehol sem alakították. Az emberi akarat nevelését rábízta az Isten a családra. Az ennek vagy megfelelt, vagy nem. Az emberi akaratot próbálták formálni a katonai kiképzésekkel. Ismerünk akaratképző módszereket, amilyen volt az athéniaké, de még inkább a spártaiaké. Ismerünk akaratképző intézményeket, amilyenek voltak a rómaiaknál és a germánoknál, de valójában az akaratnak magas iskolája sehol sem volt. Mindenkinek magától és saját erejéből kellett megvédenie az akaratának a világát.

Az Üdvözítő a szentáldozásban most hozzátok jön, hogy az elhanyagolt és megtagadott, vagy a félrevezetett akaratotoknak a világát megszentelje és széppé tegye. Az Üdvözítő először bemutatja az ő akaratát az Evangéliumban. Ő mondja: „Nem a magam akaratát cselekszem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.” Az égi Atyának az akaratát cselekszi,

aki pedig azt akarja és hirdeti, hogy aki a Fiúistenben hisz, annak örök élete lesz, és a Fiú feltámasztja azt az utolsó napon. Az Üdvözítő maga mondja: „Ételem és italom, hogy Atyám akaratát cselekszem.” És ez az akarat az emberek között megnyilatkozik. Hányszor mondja a betegeknek: „Akarom, gyógyulj meg.” Az Üdvözítő akarata hatalom. Gyógyító és csodatévő hatalom. Szembenéz az ördög kísértésével. Az akarat kifejezésével utasítja el háromszor a kísértő sátánt. Amikor ördöngösökkel találkozik, akkor az akaratával parancsol a gonosz szellemeknek, hogy távozzanak a lélekből és a megszállott testből. Az Üdvözítő akarata előtt megszűnnek és megsemmisülnek az alvilági erők és hatalmak. De az Üdvözítő akaratának engedelmeskednek az emberek is, a tenger hulláma és vihara is, mert az Üdvözítő parancsol mindennek és mindenkinek.

Ezt az erőt, ami az Üdvözítő akaratában van, nektek is át kell vennem. Milyen gyenge az ember! Felállítja az eszményeit, és nem tudja megközelíteni azokat. Miért? Mert gyenge. Az oltárnál hányszor fogadnak szeretetben és őszinteségekben hűséget egymásnak a fiatal párok. Az élet azonban elkoptatja az esküt. Elkoptatja a hűséget, elkoptatja a szerelmet és a szeretetet. Miért? Mert gyenge az akarat. Az emberek esküt tesznek, az emberek ígéreteket tesznek, még a politikusok sem kivételek. És mit tartanak meg ebből? Sokszor semmit. Mert gyenge az akarat. Az ember a szívéből sokszor szeretne jóságot sugározni és nem tud, mert gyenge az akarata. Az ember sokszor szeretne – fiatalságában éppen úgy, mint öregségében – másokat, főleg a családját teljesen boldoggá tenni, és nem mindig sikerül, mert gyenge az akarat.

Hogyha a világ erkölcstelenségét nézem, megállapíthatom azt, hogy gyenge az emberi akarat a tisztaságra. Ha a hittagadásokat nézem, azt kell mondanom, hogy gyenge az emberi akarat a hitre. Ha pedig a szeretet tragédiáit nézem, azt kell mondanom, hogy gyenge az emberi akarat a szeretet méltóságára és intézményére.

A magunk életében, éppen úgy, mint a mások életében, meglátszanak az akarat gyengeségeinek a következményei. Hogy ezek a következmények ne legyenek tragikusak, azért térdelünk ide fogadni Krisztust, hogy fogadjuk az Ő testével és vérével az Ő akaratát is éppen úgy, mint ahogyan fogadták az első századok vértanúi.

Mit gondoltok, egy gyenge Szent Ágnes, egy gyenge Szent Ágota, egy gyenge Szent Cecília honnét vett olyan erőt, hogy szembenézett a kínzások különböző formáival, hogy nem tudták megtörni az akaraterejét semmilyen kínzási módszerrel? Krisztustól vették az erőt, és akaratuk nem tört meg még akkor sem, amikor az egyenes római kard lesújtott a nyakukra. Nem tört meg soha az akaraterejük, mert Krisztus adta ezt az erőt nekik.

Ugyanígy van ez a többi szenteknél is. Vegyük csak Szent Benedek életét. Mennyi minden szépet indított el az európai kultúrában! Elindította az iskolákat, elindította hithirdető szerzeteseit. Kultúrát, könyvet, iskolát, kórházakat, városokat, falvakat, mindent védett. Védett az önzetlen szeretet-szolgálatával. Kolostorai, amelyek ezerszámra épültek Európában, a kultúrának a fellelővárai lettek. És a magyarság Szent Benedek fiai nélkül nem lenne kultúránemzet. Talán nem is léteznénk. Szent Benedek Krisztustól vette az akaraterejét, hogy egyedül, minden anyagi erő nélkül, király nélkül meghódítsa a kereszténységnek és a kultúrának az európai vad népeket. Szent Benedeknek sikerült, mert az ereje és akarata Krisztusban gyökerezett.

Néhai Szentatyánk, XII. Pius azt mondta 1956 karácsonyán, amikor az egész világhoz szózatot intézett, hogy a mai bajoknak a gyökere az értelemben és az akaratban van. Így mondotta Szentatyánk: „Mit használ, hogyha mindannyian azt mondjuk, hogy az Isten égi Atyánk és mi testvérek vagyunk, ha nem akarjuk elfogadni Istennek a végzését, ha az akaratunk ellenáll? Mit használ nekünk sok szellemes fejtegetés és újságicik igazságról, szeretetről, békéről, hogyha az akaratunk el akar háritani minden áldozatot magától? A világ bajának gyökere az értelem következtelensége, lustasága és az akarat ernyedtsége.”

Szentatyánk jól tapintott rá a bajok gyökerére, hogy erős akarat nélkül kereszténység, erény, igazság, béke, öröm és boldogság nincs ezen a földön.

Nagy Szent Leó harmadik meghatározásában azt mondja, hogy az Isten műve az irgalom és a szeretet. A második isteni személynek a műve a szentáldozásban, a lelketekben szintén az irgalom és a szeretet. Már az ószövetségi Szentírásban is találkozunk az irgalom kifejezésével száz és száz formában. Maga az égi Atya mondja: „Irgalmat akarok és nem étel-, ital- és állatáldozatokat.” Az irgalmat hirdeti, oly szép szavakkal, a zsoltáros is. De az Üdvözítő is, amikor megkezdte Evangéliumának hirdetését, mindenütt az irgalmasság jegyében kezdte azt. Vagy nem irgalmasság volt, amikor megállította a naimi halottasmenetet? Amikor nem tudta elhagyni az emberi nyomorúságot anélkül, hogy szívéből és lelkéből valamiképpen meg ne váltotta volna azt? Mert az irgalom nem más, mint a föld szenvedéseinek a megváltása. Az Üdvözítő nem azért jött a földre, hogy ígérjen új vízözönt, új jégkorszakot, új borzalmakat, új földrengéseket, új háborúkat, hanem azért, hogy irgalmával megváltsa ennek a földnek minden baját. A test baját éppen úgy, mint az ember jellemének, szívének és lelkének a bajait. Mert meg kellett menteni az embert a testi nyomorúságtól éppen úgy, mint ahogy meg kellett menteni a lelki nyomorúságtól is. Irgalmával és szeretetével felemelte a betegeket, de irgalmával és szeretetével felemelte a bűnösöket is. Ez volt az Ő műve.

Mi a szentáldozásban szintén találkozunk az Üdvözítő irgalmával és szeretetével. Ez az irgalom és ez a szeretet felemel bennünket, és megbocsátja vétkeinket. Megbocsátja a lélek botladozását. Megbocsátja természetünk árnyékait, sötétségeit. Ez az irgalom és ez a szeretet felemel, mert boldogítani akar mindenkoron.

Talán hallottátok már a híres zeneszerzőnek, Puccininek az életéből a jelenetet. Akármilyen szeszélyes is volt, a keresztény jóság mindig átütött a természetén. Kedvenc nyaraló villájában Torre del Lagoban egyszer csodálatos éneket hallott egy hajnalon. Az ének szépsége annyira megfogta, hogy felöltözött és kifutott az utcára. Ott látta a megbilincselte rabot, aki énekelt. Követ tört. Odamegy hozzá és kérdezi a sorsát. Megtudja, hogy életfogytiglan elítélték, mert katonaszökevény. Ez 1917-ben történt. A nagy zeneszerző, minthogy bejáratos volt a királyi családhoz, elhatározta, hogy ennek a rabnak megmenti az életét, és a világ legnagyobb énekesét faragja belőle, nagyobb, mint Caruso. El is utazott nyomban Rómába. A királyi családnál kihallgatást kért. A nagy zeneszerző kedvéért megadták az amnesztiát, megkapta a fogoly a szabadítólevelet. Boldogan sietett Puccini vissza. Másnap megtalálta ismét az éneklő foglyot. Először beszélgetett vele. Külön ki akarta élvezni az örömet, amit ennek a szerencsétlen embernek hozott. Jött az őrmester és ő átadja neki a királyi leiratot, hogy a fogoly szabad. Az őrmester leveszi a bilincset és a ruhát. Puccini átöltözteti. Villájába viszi, és beszélget vele. Megkérdezi, tudja-e, micsoda kincs van a torkában? A világ egyik leggazdagabb embere lesz. Pár év múlva ünnepelni fogják minden operában. Bejárja az egész világot. Elmerülhet a földi élvezetekben és a föld minden gazdagságában. A fogoly csak nézi a művészt, és nem érti annak a lelkesedését. Azt mondja: „Nem megy sehová. Nem kell a torkom aranya és kincse sem. Visszamegyek a feleségemhez, kisgyermekeimhez. Fél hold földem van, amit örömmel művelek és van egy kicsi templomom, ahol imádkozom és énekelek.” S a világ egy nagy énektehetsége, Torre del Lagoból visszament egy másik kicsi faluba, hogy eltemetkezzék a szeretetnek, a hűségnek és a családi életnek a melegségébe.

Kérdezem, hogy melyik volt a szebb választás, melyik volt a becsületesebb? Elhagyni hírnévért, dicsőségért talán egy egyszerű falusi parasztasszonyt és élvezni a világ minden örömét; más lenni, mint azelőtt volt; elhagyni gyerekeket; talán elhagyni Istent is, imát is, elhagyni a vasárnapi szentmiséket, vagy pedig vállalni mindazt, amit egyszer az Isten nekünk ajándékozott? Az egyszerű rab a kísértésben is erős volt és megmaradt megszentelt, de örökkévalósággal megszentelt örömei és szépsége mellett. Nektek felkínál az élet sok

mindent. Felkínálja a hitnek a megtagadását is, anyagi előnyökkel. Felkínál nektek sokfajta szórakozást, fiatalságnak, szépségnek, testnek, vágyaknak, szenvedélyeknek. Amit felkínál az élet, azt nagyon csábítóan is kínálja fel. Nektek pedig választanotok kell a lélek, az oltár, az Üdvözítő, az ég és a múltó világ között. Válasszátok mindig az Üdvözítővel az oltárt és a mennyországot. Válasszátok mindig a lélekkel a keresztény erényeket. Akkor a természetetek jószág lesz, az akaraterőtök erő és a földön minden művetek és munkátok irgalom, szeretet és boldogság lesz. Amen.

1959. március 22. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Húsvéti Szent Háromnap és húsvéti idő

Nagycsütörtök

Kiv 12,1-8.11-14 – 1Kor 11,23-26 – Jn 13,1-15

Kedves Keresztény Híveim!

A mai Evangélium a lábmosás szertartását írta le. Amikor az Egyház ezt a szertartást megismétli, nagyon szép imákat és könyörgéseket mond. Ezeket mondja: Ahol szeretet és kedvesség, ott az Isten. Egybegyűjtött minket Krisztus szeretete ezért a szeretetért imádnunk és szeretnünk kell az élő Istent, és őszinte, tiszta szívből szeretnünk kell egymást. Ahol szeretet és kedvesség, ott az Isten. Ha minket egybehívott Krisztus szeretete, akkor vigyáznunk kell, nehogy még gondolatban is elszakadjunk tőle. Vigyáznunk kell, hogy ne legyen úrrá rajtunk az ellenségeskedés és civódás. Legyen köztünk Krisztus. Ahol szeretet és kedvesség, ott az Isten. Ez az Isten engedje meg nekünk, hogy láthassuk Krisztus dicsőséges arcát és egyszer a megérdemelt boldogságot is megkapjuk. Így imádkozik az Egyház antifónáiban és verseiben.

És emlékezik a szeretet mindennemű megnyilatkozására.

Emlékezik elsősorban az Oltáriszentség szerzésére és a papi rendnek a szerzésére is. Az Üdvözítő először megteremtette nekünk és szétosztotta az Oltáriszentséget. Kezébe vette a kenyeret és a kelyhet, átváltoztatta szent testévé és vérévé, és nyújtotta az apostoloknak. Azóta az Oltáriszentség mindig szembe és elébe megy az életnek.

Ne gondoljátok azt, hogy mi ma este csak emlékezünk. Nem csak emlékezünk. Élünk, és pedig teljesen átéljük azt, amit az apostolok kaptak. Az Oltáriszentség örök jelen. Hazudnánk, ha azt mondanánk, hogy múlt. Hazudnánk, ha azt mondanánk, hogy az Oltáriszentség jövő. Az Oltáriszentség az élő és örök kereszténység. Az Üdvözítő nem akarta, hogy az Evangélium csodái a múlt üres frázisai legyenek. Nem akarta azt sem, hogy az Evangélium csodája meg a megváltás a jövőnek csak ígérete legyen. Azt akarta, hogy az oltáriszentség révén a kereszténység mindig élet, lüktető élet legyen, és ebben a mi kereszténységünkben öltön testet a keresztnek múltja és öltön benne testet a mi örök jövőnk, a boldogság is.

Higgyétek el, hogy a múlt a jelen nélkül nem sokat ér. Hippokratész azért halhatatlan, mert a jelenben vannak orvosok, akik nagyon becsülik. A piramisépítők halhatatlanná a ma élők emlékezetében lesznek. A görög-római műveltség a ma intelligenciájában él tovább és lesz halhatatlan. A kereszténység bennetek lesz élő Krisztussá és élő Evangéliummá, életté.

Az Üdvözítő szereti az életet. Magát a kifejezést is többször használja. Amikor önmagáról istenfiúi méltóságát nyilatkoztatja ki, sokszor használja a kifejezést: élet. „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” „Én vagyok a feltámadás és az élet.” „Én vagyok az élet kenyere.” Mint jó pásztor is „életét adja juhaiért.” Érzitek-e, hogy az életet, a jelent mennyire szereti az Üdvözítő? Hogy bennetek meg akar teremteni mindent századokra, nemzedékekre, amit egyszer megteremtett földönjártában az Üdvözítő.

Az Ószövetségben két alkalommal találkozunk halott-feltámasztással. Illés próféta nemcsak szerette a sarefhtai özvegyasszonyt. Nemcsak kisegítette a szenvedés, a nehéz éhínség idejében, hanem visszaadta neki egyetlen gyermekét is. Az özvegynek meghalt a fia, és Illés próféta ráborult. Mintha az Isten ereje átjárta volna ezzel a ráborulással, ahogy érintette a próféta élő keze a halott ifjú kezét; az élő ajka, az Isten igéjét hirdető ajak érintette

a halott ifjú ajkát, amelybe visszatért az élet. Feltámadt. Ugyanez ismétlődött meg a sunámita asszony életében is. Elizeus próféta annak az asszonynak visszaadta halott fiát. Az élő próféta ráborult a halottra és így támasztotta fel. Tudjuk az Újszövetségből is, hogy az Üdvözítő megérintette a naimi ifjút, és úgy támasztotta fel. Megérintette Jairus leányát is. Sokszor, mielőtt visszaadta a betegeknek az egészségüket, megérintette őket.

Van ebben a megérintésben valami örök-szép szimbólum, szimbóluma annak, hogy a kereszténység egy érintés nélkül semmit sem érne. Hogy Krisztus érintése nélkül, Krisztus testének és vérének érintése, az ő szeretetének az érintése nélkül nem tudnánk megmaradni, az életünk sem lenne teljes. Azért, amikor éljük az utolsó vacsorát, fogadjuk azt az érintést, amelyet felkínál nekünk az Üdvözítő a kegyelemnek, a szeretetnek a teljességében és soha meg ne tagadjuk. Mindennél több lesz számunkra az, hogy Krisztus testét és vérének vesszük az egész Evangéliummal, természetének minden jóságával, akaratának teljes erejével, irgalmának és szeretetének minden titkával.

Paul Claudel és Gide, a két híres francia író között nagy levelezés folyt. Egyik a másiknak szerette átadni a gondolatát. Claudel a hitét is meg a szeretetét is megírta, átadta a szenvedélyesebb, ingatag Gidének. Egyik alkalommal azt írta Claudel Gidének: „A lelki tükörben az V. parancs elleni bűnként szerepel annak a bűne, aki másnak a hitét elpusztítja, vagy megsemmisíti. De halálos bűn az is, ha valaki világosságot kapott, és ezzel a világossággal minden körülmények között nem él úgy, hogy azt másoknak is továbbadja, hogy maga körül terjessze. Claudel még egy keményebb kifejezést is használ: „ha kétségbeesetten nem fáradozik azért, és mindent félretéve nem küzd azért, hogy a világosságot másoknak is átadja.”

Az Oltáriszentség is valami olyasmire szólít fel, hogy szinte kétségbeesetten, mindent félretéve kell nekünk küzdeni ezért a szeretetért, ezért az irgalomért. És vétkeznénk mindnyájan, ha ezt a szeretetet és ezt az irgalmat nem adnánk tovább. Mert lehet, sőt biztos, hogy egyetlen kincsetek és egyetlen történelmi szerepetek, hogy ezt a szeretetet és ezt az irgalmat továbbadjátok. Ennél többet és ennél magasabbat a korotoknak nem adhattok.

Eucharistia, azaz hálaadás. Így nevezik a görögök az Oltáriszentséget. És jól nevezik, mert a jóságnak és a szeretetnek a titka ez: a hála. A jóság és a szeretet titkával az örök jelenben építsetek a boldog, örökké tartó jövőt is. Amen.

1959. március 26. Budapest, Felső-Krisztinaváros

A kereszt szeretete és a feltámadás dicsősége (Nagypéntek)

Iz 52,13-53,12 – Zsid 4,14-16; 5,7-9 – Jn 18,1-19-42

Kedves Keresztény Híveim!

Nagypéntek és húsvétvasárnap összetartoznak. Akármennyire is ellentétesnek látszik a nagypénteki keresztút, az agónia, a haláltusa és az üres sír, a feltámadás, akármennyire ellentétesek még az Üdvözítő szavai is, a hét szó a kereszten és azok a szavak, amiket feltámadása után mondott az apostoloknak. Óriási paradoxon. Mondhatnám, az Evangélium legnagyobb paradoxona, ahogy az Üdvözítő a kereszten mondja: „Éli, Éli, lamma szabaktani?“, azaz „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?“ – s amikor a feltámadott, öntudatával és örömeivel: „Én vagyok, ne féljete!“

A nagypéntek és a húsvétvasárnap egység. A kereszt szeretete és a feltámadás dicsősége ölelkezik Krisztusban is és a keresztény lélekben is. Jól foglalja össze a misztériumot Szent Pál, amikor a galatáknak írja, hogy nekünk meg kell dicsőülnünk a mi Üdvözítő Úr Jézusunk keresztjében, amelyben üdvösségünk, életünk és feltámadásunk van. Szent Pál jól adja meg a keresztény lélek három dimenzióját. Az egyik az üdvösség. Az üdvözülés azt jelenti, hogy azt keressük – az ő szavaival –, ami ott fent van. Hiszen ha feltámadunk Krisztussal, akkor azt is kell keresnünk, ami odafent van. Nem azt, ami itt lent van. Az üdvösség tulajdonképpen az értelemnek és a léleknek nagy keresése, de odafent. Nem itt a földi régiókban, nem is itt az érzéki világban, hanem egy másik világban. Tehát a lélek már itt átnyúlik az örökkévalóságba.

Szent Pál megadja a kereszten az életet is, a maga realitásában, a maga szükségszerű összefüggéseivel, bánatával, könnyeivel, érzékeivel és érzelmeivel. De megadja a feltámadást is, a testnek a vigaszát. A lélek nem szorul feltámadásra, de a test igen. És a meghalt test, a megalázott, meggyötört test, az élet keresztségeit hordozó test, a lelket oly sokszor megtagadó test, még az Isten is sokszor megtagadó test rászorul erre a feltámadásra, amely Krisztus keresztjéről sugárzik rá.

Szinte megdöbbenő, hogy az Anyaszentegyház a Szent Kereszten ennyi mindent össze akar foglalni. Nincs olyan gondolat, amelyet merészebben próbáltak volna az érzésekkel kifejezni, mint amilyen merész az Egyház, amikor szinte az egész teológiát a Szent Kereszten akarja megdicsőíteni, és benne érthetővé tenni a megváltás és az üdvösség nagy gondolatát. Az emberi szellem még soha nem tudta, a láthatatlant az érzésekhez közelebb hozni, mint ahogyan az Anyaszentegyház a Szent Kereszten próbálja a láthatatlant, a megfoghatatlant közel hozni az érzékeinkhez. Nem próbált annyira az ember soha érzelmet, melódiát kicsikarni anyagból, hangszerekből, mint amennyire az Anyaszentegyház a Szent Keresztből ki akarja csalni részletekre Krisztus örök, zengő szeretetét és irgalmát. Az Egyház a keresztet, a Szent Keresztet mind az öt érzék számára nyilvánvalóvá teszi, és szinte meg akarja lepni az embert szinte vakmerőségével.

Mekkora vakmerőség volt a Szent Keresztet odaállítani a görögök elé, a rómaiak elé, a perzsák elé, a kisázsiai népek elé, a gótok, germánok, longbárdok és frankok elé, akik a Szent Kereszten nem láttak semmi mást, mint a szégyen fáját; a görögök és alexandriaiak elé, akik a nevetségnek és a gúnynak a jelképét látták benne. Szóval a megaláztatásnak és a gúnynak az eszközét az Anyaszentegyház Krisztussal minden időkre odaállította az emberek elé. Odaállította a dómokra, az oltárookra és odaállította a kultúrember elé is. Mindegy, hogy a technokrácia mit ér el a gépeiben, hogy milyen sebességre képes az ember, mindegy, hogy a gondolat mennyire csiszolódott és mennyire differenciálódott az emberi nyelvek, irodalmak, a kereszt marad.

A keresztet örök figyelmeztetésül odaállítja az Anyaszentegyház elétek. A nagypéntek szertartásában is felmutatta Krisztus keresztjét imádásra, csókra.

Az esztergomi Babits Múzeumban mutogatnak egy lámpaernyőt, amelyre Magyarországnak és talán Európának is egyik legkiegyensúlyozottabb lelkű és jellemű, egyben legműveltebb költője, a latin nyelvnek, a középkori latinnak is szerelmese odaírta a két kicsi sort: „Nihil vincit nisi veritas, nihil salvet nisi caritas.” „Semmi sem győz, csak az igazság, semmi sem üdvözít, csak a szeretet.” Babits, a költő, a művelt európai, az egyszerű magyar, aki meghúzódott esztergomi kicsi villájában vagy házikójában, nemcsak felírta ezt a két igazságot, amelyet a középkor himnuszaiából szűrt le, hanem el is indult gyalog az esztergomi várdombra, hogy a Bazilikában a szertartások keretében szembetalálkozzék az igazsággal, amely győz, hogy meglássa a szeretetet, amely egyedül üdvözít. És Babits a nagyheti szertartásokat soha el nem mulasztotta, mert az élet, mert találkozás volt számára az igazsággal és az élő szeretettel.

Nagypéntek és húsvét ünnepén ti is éreztétek, hogy találkoztatok a szentgyónásban és szentáldozásban, a lelkigyakorlatokban és a szentmisében az egyedül győzedelmes igazsággal és az egyedül Üdvözítő szeretettel!

Az angol költő, A. Wells olyan szépen írja meg a keresztet, amelytől az ember nem tud megszabadulni:

Isten nagy terhet rótt rám egy napon:
Súlyos keresztet, hogy hordjam a hátamon.
Éppen roskadtam a szörnyű súly alatt,
Mikor egy oroszlán állta utamat.
Fohászkodtam. Ó Istenem, ne ereszd!
S kezemben fegyverré lett a kereszt.
Elvégezte művét a vadállaton
És keresztté lett ismét a vállamon.
Én vánszorogtam át erdőn, mezőn,
Földre roskadva elhagyott erőm.
Sóhajtottam, ó Isten, elveszek
És szárnyas bottá lett a kereszt.
Repülve vitt tovább és a gyöngye test
Újból élni kezdett.
Majd ismét felszökött
Vállamra a kereszt.

Pusztában éltem, perzselt a homok.
Küzdve éreztem, földre roskadok.
Sehol árnyék. Perzselő lángsugár.
Felsóhajtottam, hogy minden oda már.
És akkor meglepett a kegyelem,
Élőfává lett a kereszt.
Álomban kerestem új erőt,
S kereszttem velem volt, mint azelőtt.

Azóta, hogy életem napja múlt,
Mindig a terhem vált áldásomul.
Nem is dobom el életem során,
Mert ez lesz egyszer majd a koronám.

Nem test szerint, nem szó szerint kell vennünk a verset, de a lélekre teljesen illik, amit a költő ír. Mert a kereszt nekünk fegyverünk, az egyetlen védőfegyver a szenvedésekkel, kísértésekkel, de a mindenkori bűnökkel szemben is. És a kereszt spes unica, ahogyan már az Egyházatyák is tanították: az egyetlen remény, amikor vonszoljuk az életet. Amikor még nem győzelmesek a szellemnek és az érzelemnek az erői – és hányszor nem győzelmesek bennünk! – akkor van szükségünk a keresztre, hogy élő fává legyen, hogy repítse az ember lelkét. És sokszor sivatagba kerülünk. A fásultság és letörtség, óh, mennyi mindent kiszárít az emberben, ami fiatalos lelkesedés volt, vagy az ifjúságnak, vagy az érzékeknek az öröme volt! Az egyszer biztos, hogy az ember sivatagban érzi magát a betegágyon vagy a halálos ágyon, amikor az erők elhagyják és a kínok perzselik. Milyen jó lesz akkor a Szent Kereszt árnyékában megpihenni. Biztos, hogy amit nem adhat meg erő, siker, öröm, élvezet vagy szórakozás, azt megadja sokszor a keresztnek a súlya. Mert eszmélést, mert áldozatot, mert nagyságot követel az ember jellemétől. Mert alázatot kér az ember értelmétől, mert sokat kér az ember értelmétől, mert sokat kér az ember érzelmvilágából szeretetben. De éppen ez a keresztény életnek a nagysága. A lélek itt érzi, mi az üdvösség és mi a feltámadás.

Ne feledjük el a Szent Keresztet. Szeressük, mert benne kell megdicsőülnünk Szent Pál szavai szerint, és benne van üdvösségünk, életünk és feltámadásunk. Amen.

1959. március 29. Budapest, Felső-Krisztina

Húsvétvasárnap. Krisztus feltámadása

ApCsel 10,34a.37-43 – Kol 3,1-4 v. 1Kor 5,6b-8 – Jn 20,1-9

Kedves Keresztény Híveim!

Az Istenembert el akarták hallgattatni. A merevgörcs, a szomjúság, a tüdő utolsó sóhaja, a szív véres bizonyágtétele megmutatta, hogy az emberiségnek sikerült elhallgattatnia a Mestert, az Istenembert. Ebben a halálban, – amely beállt –, ebben a temetésben nemcsak az a megrázó, hogy ártatlan embert ítélték el – mert mindig megrázó, valahányszor az ember történelmi igazságszolgáltatása vagy vádaskodása életet olt ki igazságtalanul. Ebben a drámában a megrázó, hogy a szeretet miatt, a jóság és az irgalom miatt akarták elhallgattatni a Mestert. Ebben a drámában a megrázó – a görög liturgia szavaival – az, hogy el akarták hallgattatni a hagioszt, a szentet; hogy el akarta hallgattatni az emberiség az iszkhüroszt, az erőset; hogy el akarta hallgattatni az emberiség az athanatoszt, a halhatatlant.

Az itt elmondott jelzők vagy erények nem engedik magukat sohasem elhallgattatni. A halál után is van szava a jóságnak és a szeretetnek. A halál után is van szava a szentségnek, az erőnek és a halhatatlanságnak. Az Üdvözítő, amikor meghalt, a megváltásnak ezt az arcát is megmutatta. A mi megváltásunknak, amely a kereszten, az Üdvözítő halálában született, megvan a jóság-arca, az irgalom- és szeretet-arca, és megvan benne az egész emberiség felé a szentségnek, az erőnek és a halhatatlanságnak az arca. Ezt nem lehet elpusztítani. Megölhették azt, ami megölhető az emberi természetben, de nem tudták megölni azt, ami örökkévaló. A lelket, a második isteni személy isteni erejét nem lehetett megölni. Ahogy egyszer az Üdvözítő isteni erejének és szépségének a hatalmát megmutatta a test átváltozásában, amikor a három tanítvány előtt színében változott át, ez a test most felemelkedett egy másik átváltozásnak, a feltámadásnak a dicsőségére és szépségére. Úgy mondhatnám, hogy ami megölhetetlen volt az Üdvözítő istenemberi természetében, az magához ölelte egy keserű áldozat után azt, ami megölhető. A feltámadásban Krisztus, örök erejében, magához ölelte az emberi testnek a halandóságát.

És az a sír így maradt üresen.

A feltámadt Krisztusnak a lényé eloszlatja az értelemnek és a szívnek a sötétségeit. Legyen ez az első húsvéti gondolatunk. Mert fény, erő és dicsőség, amiben részesedünk. Részesedünk azért, hogy az emberi értelemnek és szívnek minden sötétségét oszlassa el Krisztus. Hogy mekkora a sötétség az értelemben és mekkora lehet az emberszívben, azt megmutatták a farizeusok. Megmutatta a római igazságszolgáltatás, megmutatta az apostolok gyávasága és gyenge hite is. De megmutatta az egész emberiség a történelmében és a kereszténység is a kétezer esztendő történelmében. Hogy az agyak mindig tiszták és világosak legyenek és a szívek is mindig tiszták és világosak legyenek: ezért halt meg és ezért támadt fel Krisztus.

Két éjszaka volt, amikor a természet minden szépségével, csillag-milliárdjaival és az egek erői – itt a szellemvilágot értem – virrasztottak a kevesek öröme és a kevesek bánata felett. Az első ilyen éjszaka a betlehemi éjszaka volt. Hasonlóan történt, amikor az Üdvözítőt eltemették. Akkor a lepecsételt sír előtt nemcsak a pár álmos, unott, kiégett római katona virrasztott, hanem virrasztott az egész természet, virrasztottak az egek erői is.

Most nekünk kell folytatnunk a természet szépségének, a csillagok milliárdjainak, az egek erőinek a hódolatát és imádatát. Nemcsak kétmilliárd csillag hódolhat az egek erőiben az Istennek, hanem két- vagy hárommilliárd emberszívnek is hódolnia kell az Isten, az Üdvözítő és a Szentlélek előtt.

Húsvét adja és felkínálja a nagy gondolatot. A liturgia azt mondja: „Ez az a nap, amelyet az Isten teremtett, és azért, hogy örvendezzünk benne.” Ebben az örömben nemcsak az érzékek és érzelem örömének evilági arca ragyog fel, hanem a szellem és a lélek minden távlata és minden képessége megtalálja a maga mérhetetlen dimenzióit. Azt a sírt úgy mutatta be a középkori himnuszköltő, mint az Élő sírját és a Feltámadott dicsőségét. Ember sírjáról ezt még soha nem mondták el, nem is mondhatják el. Ezt csak a feltámadt Isten Fiának a sírjáról mondhatják el.

Szent Pál apostol a mai ünnep gondolatát úgy fejezi ki, hogy a romlandó testnek fel kell vennie a romolhatatlanságot, a halált váró testnek fel kell vennie a halhatatlanságot. A test a romolhatatlanságot és a halhatatlanságot csak a lélekkel és a szellemmel együtt veheti fel; a lélek az, amely először felveszi a romolhatatlanságot és a halhatatlanságot, és ezt ajándékozta tovább a testnek is.

A biciklisek és a mopedesek tízparancsolatából a VI. körülbelül így hangzik: Gondozd a gépet, tartsd mindig rendben és tisztán, mert nemcsak a jellemedre, hanem az egyéniségedre is lehet következtetni a gépedről, és egynémely esetben az életed is ettől függ!

Hogyha egy emberi gépre – az ember kezeművére – annyira rászorul az ember, és az annyira fontos, hogy élet és egészség fordulhat rajta, vagy következtetni lehet belőle az ember karakterére, akkor a húsvét legyen nekünk az az ünnep, amely megmutatja az emberi, a kultúremberi arculatunkat. Megmutatja a hitünk erejét; megmutatja az erényeink teljességét, vagy az erénytelenséget. Legyen a húsvét a maga titkában és misztériumában, a megváltás titkában az életnek, a lélek halhatatlanságának és a boldogságnak a megteremtője.

Az újságban olvastatok, hogy az elpusztult amerikai tengeralattjáróért (Tresher) a Triest bűvárhajó a tenger mélyére süllyedt. Ez az egyetlen alkotása az embernek, amely kibír tízezer méter mélységben is minden víznyomást. Lehet, hogy megtalálják a roncsokat, lehet, hogy nem. Mit tud megállapítani még egy ilyen remek bűvárhajó is? Megállapíthatja a szerencsétlenség körülményeit vagy az okokat. De még az is lehet, hogy ezt sem tudja megállapítani. De életet feltámasztani többé nem tud. 129 ember, katona vagy tudós sorsán, halálán és drámáján semmit nem tud változtatni.

Az Üdvözítő úgy jött le a földre, úgy szállt le az ember lelkének, sorsának és drámájának a mélységébe, úgy ízlelte meg a halál teljes mélységét, az emberi szívtelenség teljes mélységét, hogy felemelje onnét az embert, hogy üdvözítse és boldogítsa az embert. Nem hiába szállt alá, nem hiába állapítja meg az okokat, mert nem ez a célja, hanem a megváltás, a felemelés. A lelket és a szenvedés mélységét így váltotta meg az Üdvözítő.

A húsvét hozza el nektek az Üdvözítő feltámadásában és dicsőségében a lélek szépségét és teljességét.

1963. Budai Vár, Mátyás-templom

Fehérvasárnap. Isteni irgalmasság vasárnapja (Húsvét 2. vasárnapja)

ApCsel 4,32-35 – 1Jn 5,1-6 – Jn 20,19-31

Keresztény Híveim!

A húsvét utáni héten az első keresztényeket elkapta az öröm. Fehér ruhába öltöztek, minden nap másik templomba mentek és körmenetek éneke töltötte meg a római utcákat.

Az első napon elmentek körmenetben a Szűzanya bazilikájába. Húsvéti, allelujás feltámadási ünnep volt a lelkük, a hangulatuk és az imádságuk. Elmentek imádkozni oda, ahol a karácsonyi éjféli misét is ünnepelték, a Santa Maria Maggioréba, ahol őrizték a kis Jézus jászolát, ahol őrizték Szent Jeromos holttestét.

Azután elmentek a Szent Péter Dómba, Szent Péter sírjához. Ahhoz a Péterhez, aki azon a szomorú éjszakán megtagadta Krisztust, de aki könnyes, fáradt, ráncos arccal mégiscsak sietett az üres sírhoz, akinek mégiscsak megjelent az irgalmas Krisztus. A második napon tehát Szent Péter sírjánál ünnepeltek, aki látta a feltámadást, Krisztus dicsőségét.

Elmentek Szent Pál sírjához is, akit a feltámadt Krisztus megállított az üldözés útján, aki ott, a falakon kívül, a dombon odaadta nemcsak szívét, de levágott fejét is a feltámadt Krisztusnak, hogy meglássa azt a helyet, ahova egyszer betekintethetett.

Húsvéti örömeinkben tovább mentek az első keresztények és sorra látogatták az apostolok bazilikáit, az első vértanú, Szent István bazilikáját és Szent Lőrinc-bazilikáját.

Az utolsó napon, fehérvasárnap pedig elmentek Szent Pongrác, a római ifjú sírjához, aki tiszta volt lélekben, aki tiszta lelkét bátor, férfias főhajtással nyújtotta Istennek akkor, amikor fiatalon lefejezték a hitéért, a feltámadt Krisztus dicsőségére.

Kedves Keresztény Híveim! Gondoljátok el, micsoda öröm és szépség volt nyolc fehér körmenet! Az első keresztények úgy mehettek hittelt, tiszta lélekkel, mint a gazdagok. Ruhájuk fehér volt. A fehér szín akkor a szegények színe volt. A fehér ruha is a szegények ruhája volt. Az a fehér ruha is a szegények ruhája volt. Az a fehér ruha takarta fehér lelküket. A gazdagok, hatalmasok akkor a bíborvöröset szerették. Igaz, hogy a fehér színre az első keresztények ráhullatták a bíborvöröset, a vérüket. Az a fehér ruha attól nagyon értékes lett és nagyon szép volt.

Az első századok keresztényeinek húsvéti öröméből nekünk is merítenünk kell. Nekünk is – ha nem is körmenettel, ha nem is fehér ruhában, ha nem is annyi odaadással, mint ők – járnunk kell a feltámadt Krisztus útján. Az első keresztények hitével mi az életben járunk. A mi bazilikáink talán másképp néznek ki, mint az első keresztényekéi. Az első keresztények a sírhoz mentek és a vértanú sírja az égbe mutatott. Mi a családba megyünk és a családok mutatnak az égbe. Mi emberekkel találkozunk, élőkkel, munkatársakkal és bennük kell meglátnunk az égbe mutató jelet. Nekünk járnunk kell a feltámadt Krisztus útján, hogy Ő a kegyelmével és erejével elérje a lelkünket.

Érdekes, hogy az ember járásáról kevesen beszélnek. Pedig egyik legfontosabb ténykedése az embernek a járás. Azt tanulja meg legelőször. Az édesanya tanítja meg rá úgy, ahogyan megtanítja a gyermeket beszélni, ezért a beszédre azt mondják, hogy anyanyelvet kapott. Ezt megelőzően a gyermeket megtanítja járni. A járás fontos. Az ember méltóságát legelőször nem az étkezésben kapja, nem azzal, hogy a gyermek étkezni tud és keményebb ételeket is elfogyaszt. Az ember a méltóságát legelőször akkor kapja meg, amikor el tud indulni két lábon, amikor tud közeledni és távolodni. És erről alig beszélünk. Pedig az állatok fölé és mindenek fölé emeli az embert a járása. Mi sokat járunk ezen a földön. Sokszor közeledünk és sokszor távolodunk földi céloktól.

Kedves Keresztény Híveim! Ahogyan az édesanya és a szülők megtanítják a kicsiny gyermeket járni, és az a járásában méltóságot kap, lehetőséget kap a fejlődésre, a helyváltoztatásra, éppen úgy megtanít minket Anyaszentegyházunk is járni az imádságban, de elsősorban a hitünkben. Abban a hitben, amelyet olyan szépen jellemez a mai szentleckében Szent János, a kedvenc apostol: hitben győzünk, győzzük le a világot, és hitben érjük el Krisztust. Most, húsvét után az Anyaszentegyház bemutatja nekünk a feltámadt Krisztus dicsőségét, és mi a hitünkkel kell, hogy járjunk az életben. Minden keresztény méltóságot, minden emberi méltóságot összesűrítetünk a hitünkben és a hitünk bizonyágot tesz rólunk, az örökkévalóságunkról és az Úr Jézusról is.

Az ember – talán még meg sem számolták – sokmillió lépést tesz életében. Az ember nem számolja a lépéseit. Pedig azok nagy, energikus gesztusok. De a tudomány sem számolja az ember lépéseit. Abból a sok millió meg nem számolt lépésből nekünk, keresztényeknek egy pár lépést tudatosan, teljes akarral, a szív teljes odaadásával meg kell tennünk a feltámadt Krisztus felé. Nekünk is keresnünk kell őt. Nekünk is sietnünk kell hozzá, mint ahogy sietett Szent Péter, Szent János, a jámbor asszonyok, Mária Magdolna, a Szűzanya és az apostolok mind. Nekünk is egy pár lépést meg kell tennünk a gyóntatószékig, az áldozórácsig. Egy pár lépést tudatosan kell megtennünk a hitünkben a templomig, a vasárnapi és ünnepi szentmiséig, és akkor köztünk is megjelenik Krisztus. Ha a sokmillió lépésből a lélek hitlépéseivel is megteszel Krisztus felé pár lépést, akkor köztünk is meg fog jelenni Krisztus és nekünk is azt mondja: „Béke veletek! Ne féljétek!” Az Ő szava a kegyelem lesz, az Ő megjelenése pedig a szentségek lesznek, a lélek élete hitben, a lélek kibontakozása áldozatokban és szeretetben.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Péter apostol olyan szépen inti híveit: „Vessetek le minden gonoszsgot, álnokságot, képmutatást, vessetek le minden irigységet, rágalmat, minden ellenségeskedést. Mert akkor újjászülettek az ég számára.” Óh, ha mi leteszünk mindent, ami elrabolná a lélek szépségét, a kegyelem világát tőlünk, akkor mi is újak leszünk, akkor az életünk hirdeti majd a húsvéti örömet, az életünk hirdeti majd a kereszténységet.

Ne gondoljátok, hogy az ünnepeket csak a naptárakban kell jelezni. Ne gondoljátok, hogy az ünnepeket csak a szószékről kell hirdetni. Ne gondoljátok, hogy az ünnepet csak a szentsír, vagy az oltár, a miseruhának a színe, vagy pedig a hirdetések hozzák az emberek tudomására. Nem. A kereszténységnek az ünnepeit élni, hirdetni kell minden szóban, minden elmondott imádságban. Nektek húsvét ünnepét éreztetnetek kell, ahol csak emberekkel találkoztok, ahol dolgoztok, ahogyan a családotok körébe hazatértetek, sokszor talán fáradtan, mindenütt és mindenben éreztetnetek kell a lélek örömét, a húsvét örömét, mert ha ezt nem teszitek, akkor miben különböztök a hitetlenektől?

Kedves Keresztény Híveim! Zárjuk a mai szentbeszédet azzal az imádsággal, amit az Anyaszentegyház az egész héten mondatott a szentmiséiben. Mi is, éppen úgy, mint a régi keresztények – ha nem is fehér ruhában, de fehér lélekkel –, énekeljünk dicsőséget; énekeljünk a húsvéti áldozatnak, magának Krisztusnak, mert ő volt a bárány, aki megváltott és megszabadított minket, a lelkeket. Ő bűn nélküli volt és az Égi Atyával kibékítette a bűnösöket, minket. Ő volt az, aki megvívta a nagy harcot a halállal, és élve uralkodik felettünk, a lelkünk felett. Olyan kedvesen mondja ez a húsvéti himnusz: „Mondd, Mária, mit láttál az úton?” És Mária válaszol, hogy látta az Élőnek a sírját és a Feltámadottnak a dicsőségét. Látta az angyal-tanúkat, a szemfedőt és a ruhákat, látta „hogy Krisztus feltámadott, mert a feltámadt Krisztus az egyetlen reményem, s előttetek Galileába mégyen.”

Mi hisszük, hogy Krisztus valóban feltámadt a halottaiból, Ő a győzelmes királyunk. Te győzedelmes király, Krisztus, irgalmazdál nekünk! Amen.

1953. április 12. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Jópásztor vasárnapja. Húsvét 4. vasárnapja

ApCsel 4,8-12 – 1Jn 3,1-2 – Jn 10,11-18

Kedves Keresztény Híveim!

Amióta az emberiség a szépséget, a formát, szinte önmagát is át tudta vinni kőbe, fába, ércbe, márványba, azóta sok szépet faragott. A művészet, a szobrászat megörökítette azt, amit az ember az anyagba vetített önmagából, lelkivilágából. Sok szép, sok kifejező szobrot faragtak ezen a világon. Az indiaiak kifaragták az ő bölcs Buddhájukat. A görögök kifaragták márványból az emberi szépséget, sokszor képzeletből az istenek és istennők szépségét. Az egyiptomiak kőbe faragták a hatalom és dicsőség fáraó- és istenarcai. A rómaiak is szerették a szobrászatot. A középkor is csodálatos dolgokat alkotott, de én azt mondom, hogy az összes szép művészi szobor között engem legjobban egy kicsiny kis szobor ragadott meg, amit fából faragtak és a Jópásztort ábrázolja.

Ezt a szobrot nem királyi paloták művészi remekei között faragták ki. Ezt a kicsiny, fából való szobrot a föld alatt faragták az üldözés korában, amikor olvasták a mai vasárnap Evangéliumát azoknak a föld alatt szorongó százaknak és ezreknek, azoknak a szegény, üldözött és mindennap halálba néző vértanúknak, akik meghallották Krisztus szavát: „Én vagyok a Jópásztor, és én életemet adom juhaimért.” Krisztus szeretete, a Jópásztor szeretete ezeknek a föld alá szorult, üldözött embereknek a lelkében óriási élmény volt és óriási bizalmat szült. Olyan bizalmat, amit a római hatalom ellenségeskedése sem tudott megtörni. S ott a föld alatt, a Jópásztor szobra körül, a Jópásztor sírja körül egy új világ támadt fel, mert az üldözött nyáj tudta, hogy ők túl fogják élni a Római Birodalom minden erejét és hatalmát. Tudták, hogy ők lesznek a folytatói az Isten országának. Nem a Római Birodalmat megtörő barbár csapatok lesznek a jövő nagyjai, hanem a Jópásztor kicsiny nyája, amely szenved ugyan, de a lelkében feltörő nagy hittel és szeretettel túlél mindent: a római paloták fényét, a barbárok betörését, és a jövő azoké lesz, akik a Jópásztor köré sorakoznak és állnak fel.

Kedves Keresztény Híveim! A Jópásztor-szobor a III. századból azért olyan megható, mert köréje sereglettek az emberek imájukkal, szenvedéseikkel, megpróbáltatásaikkal; mert tudták, hogy van valaki, aki láthatatlanul is ott van köztük; aki az életét adta értük; aki nem korbácsot, nem botot, nem parancsokat, nem törvényeket adott nekik, hanem a szeretetét és az életét adta értük. A Jópásztor, Krisztus nem a kemény, terelő hangot és nem a fenyegetést adta juhainak.

A földön nagyon sok vezető pásztornak tartotta magát nagyon sok király, nagyon sok vezér. De az ő pásztorságuk hamis volt: ostor, korbács, kard és sokszor a kínzások válogatott nemei. Jópásztorunk, egyetlen igaz pásztorkunk, Krisztus pedig a hangját adja, a hívó szavát és a szíve szeretetét.

Irányító szavakat is kapott az emberiség nagyon sokaktól. De a szavak sokszor csaltak. Csaltak a szavak, csaltak az ígéretek, csaltak a fenyegetések is. Az emberi szavak csálnak, ha hazugok, valahányszor gyávaságból, vagy önzésből születnek meg. A kicsiny nyáj felé, a kereszténység felé mindig hallatszottak hangok, kemény farkasüvöltések és más megtévesztő hangok is. Van egy hang, ami nem téveszt meg, a Jó Pásztor hívó szava, amikor magához hív benneteket. Hív minket istentiszteletre, minden szentmisében, minden szentségben és ez a hívó szó igazság is egyúttal. Itt nincs semmi, ami hazug lehetne, ami ne lenne igaz. A Jó Pásztor szava és hívása az igazság és a szeretet. Ezt nem kapták meg az első századok üldözöttei sem mástól, csak Krisztustól. Az igazságot és a szeretetet egyetlenegy kor sem kapja mástól, csak magától Krisztustól.

Jópásztor, hívj minket, és add nekünk a Te drága szavaddal, Evangéliumoddal mindig a tiszta igazságot és az életet adó áldozatot.

Kedves Keresztény Híveim! Tudjátok, hogy a juhoknak egyik legveszedelmesebb betegsége a kergekór. A juhok agyvelejét megtámadja a féreg, és attól kezdve elveszett az állat, szinte gyógyíthatatlan, pedig sok mindent megpróbáltak már. Alig tudják megmenteni az állatokat és az óvintézkedések is csődöt mondanak. A kergekór halála és pusztulása a nyájnak.

A mi Jópásztorunk véd minket egy veszedelem ellen, ami az emberi agyat támadja meg. A neve nem kergekór, hanem hitetlenség. Amikor az emberi agy elkezd kételkedni, amikor az emberi agy kidob magából mindent, ami a másvilágé; amikor az emberi agy nem akarja elfogadni a lelket és a lélekkel az örökkévalóságot, a lélekkel a szépséget, igazságot, akkor vége az emberi életnek és vége az emberi élet távlatainak. Megtámadta valami az emberi agyat. Először csak egy kicsi kétely, utána közömbösség, s jön a hitetlenség. Itt már nincsenek határok. Itt már az ördög veszi át az emberi gondolatmenet vezetését és a tagadásoknak olyan özöne, az istenkáromlásoknak, az istenmegbántásoknak olyan pokla zúdulhat az emberi agyra, hogy ki kell benne vesznie mindennek, imának, jóságnak, szépségnek, és a léleknek is.

A Jópásztor a szavaival, az Evangéliumával és a kegyelmével vigyáz a mi értelmünkre, vigyáz a mi agyunkra, hogy azt ne támadhassa meg semmi tévedés, semmi hazugság és semmi hitetlenség.

Igaz, Kedves Keresztény Híveim, ez a szó, hogy nyáj, nem kitüntetés, bizonyos „elítélő felhangja” volt mindig. A nyáj alatt értették azt, hogy a sokaságban nincs egyéniség, nincs vezér, hogy összeterelve, közösségben élnek. A nyáj megvetett és lenézett közösség. A kereszténységet is sokszor nézték így, hogy csak közösség, hogy nem érték, mert az egyénekben és az egyesekben fejlődik ki minden érték és minden nagy képesség. A nyáj szóban sokszor lenézés és megvetés volt.

Különösen egyszer mondták ránk, magyarokra a pusztulás előnapján, hogy közönséges nyáj vagyunk. Amikor a legnagyobb magyar sereg felsorakozott a Sajó partján, akkor egy messzi Ázsiából érkezett ember, éles tekintettel nézte ezt az összegyűlt sereget, és azt mondta rá: „Sokan vannak, de rosszul vezetik őket; olyanok, mint az akolba zárt nyáj.”

Az a nyáj, ott a Sajó partján tényleg rosszul vezetett volt, szervezetlen volt. Összegabalyodott saját büszkeségével, saját magabiztosságával. A parancsokat nem teljesítették, elégedetlenkedtek, támadni akartak, amikor védekezni kellett volna. Az a sereg meghalt majdnem egy szálig, mert az a nyáj felelőtlen volt. Nem sokat törődött a jövővel, mert a fiatalok még ott, haláluk előtt egy nappal, a pusztulás előtt egy nappal is csak játszottak és komolytalankodtak, az öregek pedig mind királyok akartak lenni. És Batunak, a mongol nagyvezérnek ott, a Sajó partján igaza volt: „Ezek sokan vannak, de rosszul vezetik őket, olyanok csak, mint az akolba zárt nyáj.”

Óh, Kedves Keresztény Híveim! Krisztus nem azt akarja, hogy ilyen rosszul vezetett nyáj, ilyen értelmetlen, egymásnak verődő, erőtlenséges, boldogtalan vagy pedig szerencsétlen nyáj legyünk. Krisztusnak egy akarata van, hogy sértetlen boldogságot, békét és szép életet élő nyáj legyünk. Krisztus nem nyúlt hozzánk a pásztorbotjával, nem kutyákat küldött ránk, hanem a hangját és az igazságát küldte ránk. És ha terel minket az igazság, az örök haza, az örök boldogság felé, sohasem erőszakkal, sohasem kényszerrel, sohasem terrorral teszi, hanem mindig a szeretetével és az igazságával. Azt akarja, hogy a mi nyájunk értelmes, boldogságát megtaláló nyáj legyen.

Sok jó pásztor van. Nekünk a jó pásztorokért, a jó vezetőkért is imádkoznunk kell. Népének jó vezetője volt az equadori köztársasági elnök is, Garcia Moreno, aki szerette a népét, s jól vezette őket. Az élet gazdasági és más egyensúlyát akarta megteremteni egy forrongó, nyomorúságos országban. Elment Krisztushoz sokszor. Szentáldozásai után írta

naplójába a legszebb igéket: „Engedd, Uram, hogy jó vezetője legyek népemnek, hogy a Te Jópásztor-voltodat adhassam a rámbízottaknak.” S egy elsőpéntek után, amikor elhagyta a parlamentet, 18 törszúrástól esett össze. Véres lett körülötte az aszfalt és utoljára még annyit mondott: „Isten nem hal meg!” Garcia Moreno a 18 törszúrástól nyomban meghalt, de amit mondott, az igazság maradt. Érezte ez a mártírlélek, hogy sokszor életet kell adni az igazságért is, a népért is. Életet kell adni a jövőért.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Ágoston gondolata, hogy minden jó pásztor, az örök pásztornak, Krisztusnak a tagja, ahogyan mi mindannyian Krisztusnak vagyunk a tagjai. Ő a fő, Ő az örökkévalóság, Ő a pásztorunk. Tehát minden pásztor Krisztusnak, a Jópásztornak a tagja, de nemcsak azok pásztorok, akiket Krisztus odaállít az oltár elé, a szószékre, egy Egyházmegye élére vagy egy ország élére, hanem mindannyian, ti is pásztorok vagytok. Krisztus, az örök Jópásztor titeket is megbízott értékeknek az őrzésével. Tulajdonképpen minden keresztény lélek vállalja a pásztor hivatását, minden keresztény hívőnek jó pásztornak kell lennie.

Elsősorban a szülők, az édesanyák és édesapák azok, akik Krisztus örök rendeléséből átveszik az Ő jópásztorságának feladatát. A családot őrzik úgy, mint a Jó Pásztor.

Kedves Keresztény Híveim! Krisztus, a Jópásztor odaadta életét értünk nagypénteken. Hívott minket magához a feltámadás örömébe és szépségébe. Segítsen minket a Jópásztor, hogy ezt a hívást meghalljuk húsvéti szentáldozásainkban, meghalljuk az Ő hívását, igazságát és szeretetét minden szentmisében, minden imádságunkban és imádkozunk jó pásztorokért, Anyaszentegyházunkért és egymásért. Amen.

1953. április 19. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Urunk mennybemenetele. (Áldozócsütörtök)

ApCsel 1,1-11 – Ef 1,17-23 v. Ef 4,1-13 – Mk 16,15-20

Kedves Keresztény Híveim!

A mennybemenetel ünnepe örömujjongás. Ez az örömujjongás gyermeki hálaadás is, mert a főnek, Krisztusnak a dicsősége a mi dicsőségünk is. És az Egyháznak, Krisztus testének a reménysége a mi reménységünk is. Ezt az örömujjongást, ezt a gyermeki hálaadást az ige liturgiája először elmondhatja a fiatal, tehetséges göröggel, Szent Lukács evangélistával, aki Evangéliumának prologoszában (előszavában) olyan kedvesen és egyszerűen határozza meg Krisztust: „Aki életet adott, aki feltámadt, aki mennybe ment.” Mennybemenetelét is olyan egyszerűen írja le. Először leírja, hogy az Üdvözítő negyven napon át – és ezt Lukács evangélista hangsúlyozza – itt a földön megjelent az apostoloknak. Ezt a negyven napot már nagyon sok evangélium-kommentátor el akarta sikkasztani. De a negyven nap az Üdvözítő tanításának, megjelenésének és bizonyos fokig a mennybemenetel előkészítésének is az ideje. A tanítványok ekkor sem értették meg egészen az Isten országát. Az Üdvözítő feltámadása után ismételt az Isten országáról beszélt. Az apostolok szinte gyermeki értetlenséggel kérdezték: „Hát most állítod vissza Izrael országát?” Egyfajta világi dicsőséget képzeltek, nem az igazi istenországot. Krisztus szemük láttára égbe ment, hogy annak az országnak a valóságát és dicsőségét éreztesse velük. Csodálkozva néztek az égre. Két angyal jelentette nekik: „Mit álltok itt, mit bámultok az égre? Krisztustok így fog eljönni egyszer teljes dicsőségben.”

Szent Pál a mennybemenetel örömujjongását és a gyermeki hálaadást úgy mondja el, hogy „A dicsőség Istene, az Égi Atya adja meg nektek a bölcsességnek és a kinyilatkoztatásnak a lelkét! Adja meg nektek a tiszta ismeret, a tiszta tanítás, a tiszta remény, a tiszta gazdagság lelkét, hogy elfogadjátok a szeretetnek az örökségét!” Utána hirdeti Szent Pál, hogy „A dicsőség Istene megadta Krisztusnak, hogy mindenek fölé emelte Őt és mindent a lába elé vetett. Krisztus ebben a dicsőségben az Egyháznak feje, és az Egyház az Ő teste.”

Fogadjátok a dicsőség Atyjának az ajándékát, a bölcsesség és kinyilatkoztatás szellemét.

Az Üdvözítő a saját szavával is indokolja a mi örömujjongásunkat és azt a dicsőséget és örömet, amit a mennybemenetel jelent. Maga mondja, hogy „Nem hagylak árván benneteket, elküldöm nektek a Szentlelket, mint a vigasztalásnak a lelkét.” Az Üdvözítő maga határozott úgy, hogy a hatalmat, amit az Égi Atyától kapott, átadja az apostoloknak. Nekünk, mint az apostolok utódainak hatalmat adott, hogy tanítsunk, hatalmat adott, hogy kereszteljünk, hatalmat adott, hogy az Isten parancsait, és pedig minden parancsát megtartassuk és hatalmat adott, hogy az Ő dicsőségében és mennyországában részesedjünk.

Az ige liturgiájában ez a ti ünnepetek, a mennybemenetelnek az Ünnepe.

Kezembe került a német teológusnak, Müllernek a munkája. A címe is megrázó egy kicsit. Megrázó azért, mert arról szól, hogy Krisztus hogy áll ma az önállósult, a maga erejére támaszkodó, a felnőtté lett világban. Tehát egy felnőtté lett önálló világban Krisztusnak nem jut szerep. Se a megváltónak, se a kereszten függőnek, se a feltámadottnak, se a mennybe ment Krisztusnak. A világ önállósult, amikor elérte az Ő nagykorúságát, mert most a világ a nagykorúságára büszke, büszke arra, amit ésszel, amit művészettel, amit technikával, és amit a tudományával megteremtett. Ebben a nagykorúságában a világ nem ad helyet Krisztusnak.

Azért van a mennybemenetel, hogy visszahozzuk azt a Krisztust, aki azt ígérte, hogy velünk marad a világ végéig, aki nem hagy el bennünket soha, aki a Szentlelket az Ő szeretetének a folytatásaként ajándékozta nekünk.

Müller könyvének van egy második címe is: „Az Egyház az elvilágiasodott kereszténységben”. És ez a megrázó, hogy az Egyház egy elvilágiasodott kereszténységben kénytelen működni. Most sokaknak az életén észrevesszük ezt a változást. Ez a még megrendítőbb. Mert az elvilágiasodott kereszténység nem Krisztussal él, nem Krisztust követi, nem követi a keresztútján és nem követi hitében a mennybemenetelében sem.

A mennybemenetel mint ünnep adatott nekünk, hogy a világba is, meg a saját lelkiéletünkbe is visszavigyük Krisztust. A szenttéavatás szertartása azt tartja lényegesnek, hogy a szent a földön Krisztussal élt és a mennyországban is Krisztussal él, ez a megdicsőülésének és a szentségnek a kritériuma: a földön is meg az égben is egyformán Krisztussal élt.

A mi földi életünket kapcsoljuk most össze azzal a mennyországgal, amit Krisztustól kaptunk és az a mennyország jelentse számunkra, hogy együtt élünk itt a földön Krisztussal és az égben is egyek leszünk Krisztussal.

Olvastam egy könyvet a gitárról, hogy hat húron keresztül az emberiség legnagyobb forradalmát teremtették meg. Ez a hat húr először a szabadságnak lett a szimbóluma, azután kultusztárgy lett, a beatlesek még az ágyba is azzal feküdtek. Ez a hat húr elkezdte szinte az egész világot egy új világgá alakítani, és kialakított egy diszkoték világot. A diszkó-világot, amelyben remények, zendülések, forradalmak, ellentmondások, újítások szelleme jelent meg dalban, zenében. Ennek a hat húrnak a forradalma, amely annyi millió embert mozgósított, amely milliókat tett gazdaggá, amely mindenütt jelen volt, ez a végén – és ez a megrendítő – nem tudott mást mondani, mint az emberi testnek a csődjét, az emberi szenvedélyeknek a csődjét, a természetnek a csődjét és a világnak a csődjét. Tehát az, ami úgy indult, hogy egy új forradalommal új világot, új eszméket, új erkölcsöt, új mennyországot teremt ezen a földön, az elvérzett és megbukott mindabban a csődben, amit a végén hirdetni kellett, és a hat húr dicsősége így vérzett el.

Az Üdvözítő mennybemenetelével azt kéri tőletek, hogy ne a világ húrjaira tegyétek fel az élet értelmét vagy a jövőtöknek az örömét, hanem legyen mennyei, tiszta az a tanítás, amit ti az Evangélium szerint a kereszténységtekben elfogadtok. Hogy legyen mennyei tisztaságú az az áldozat, amit Krisztus keresztjével és a kereszt hordozásával vállaltok. Hogy legyen mennyei tiszta az öröm, a jövőnek az öröme.

Nem kevesebbre hív benneteket a mennybemenetel ünnepe, minthogy minden mennyei tisztaságú legyen az életetekben.

Ha kimondjuk, hogy mennybemenetel, akkor kimondtuk a másvilágot is. Francois Eluard azt mondja erre a másvilágra, hogy ez mibennünk van. Azt is mondja, hogy a kozmosz számára ez a föld a pokol. Nekünk meg kell cáfolnunk azt, hogy ez a föld csak pokol és csak küzdelem. Az igaz, hogy amit a fantasztikus filmekben az ember küzdelméről eljátszanak a különböző csillaglakókkal, az mind megvalósul egy másfajta küzdelemben, de éppen ilyen fantasztikusan, abban amit az emberi tudomány folytat a vírusok ellen. A vírusokkal való küzdelemben a paránnyal, a láthatatlannal, a veszedelmessel kell küzdeni az embernek minden erejével és minden készségével. Ennek ellenére ez a föld mégsem a többi csillagnak vagy csillagzatnak a pokla, hanem ahogy a természethez, a földhöz hozzátartozik egy ég, és ami hozzátartozik a legkisebb gyökérhez, a legkisebb bogárhoz és magához az emberi testünkhöz, az azt kívánja a föld körüli égtől, hogy annak tiszta legyen a levegője, tiszta legyen a csapadéka mérhetetlen vízmennyiséggel, tiszta legyen minden fizikai energiája a gravitációtól kezdve. És a leglényegesebb, hogy tiszta legyen minden sugara.

Ez a természetnek az élete és a földnek az élete a legkisebb gyökértől, a legkisebb bogártól a ti életetekig. Hogyha a föld így kívánja a tisztaságot, akkor megkívánja a gondolatvilágnak a teljes tisztaságát és a teljes szépségét is. Megkívánja azt, ami krisztusi bennünk. Ezért nem lesz igaza Eluártnak, hogy ez a föld a kozmosznak a pokla. Ez a föld

Krisztusé és a kereszténységé. Ő a feje ennek a kereszténységnek a kereszténység pedig Ő a teste.

Dalton, a híres francia ezelőtt száz esztendővel készítette az ő művészi mikroszkópfestményeit. Csodálatosak, de csak mikroszkópon keresztül élvezhetők. A mikroszkópon keresztül egy csodálatos világ tárul ki az ember előtt, a miniatűrök miniatűrje. És tudjátok, ez a Dalton hogyan készítette az ő mesterműveit, az ő művészetét? A lepkék finom kis szárnyáról a még finomabb kis színes porokat szedte le és azokat rakosgatta össze színekké és képekké. Az ő mikroszkóp-művészete így maradt meg csodálatosan.

Nekünk is össze kell rakni a magunk képét földi élet mozzanataiból, azokból a mozzanatokból is, amelyek sokszor keserűek vagy keservesek számunkra, hiszen még a másodperceknek a történetét is rögzíthetik egy lezuhanó repülőgép magnószalagján. Egy magnószalag milyen rettenetesen mondja el az utasok kétségbeesését vagy kiáltozásait, vagy a személyzetnek talán vigasztaló, de reménytelen szavait. Szóval a másodpercek drámája rögzíthető egy kis szalagon is, ahogy Dalton a finom kis porszemnyi mintákon és színeken az ő művészetét megteremtette.

Krisztus, amikor a Szentlelket elküldte örömmel és vigasztalásnak, amikor saját magát itt hagyta örökre Testében és Vérében számunkra, akkor azt akarta, hogy minden mozzanatot, mindent Őbenne örökítsünk, mindent Őbenne találjunk meg a bölcsességnek, a kinyilatkoztatásnak a lelkét is, és a mi belső gazdagságunknak a lelkét is, ami a szenteknek az öröksége.

A mennybemenetelt így fogadjátok el ujjongó örömmel, gyermeki hálaadással Krisztus dicsőségére, az Egyházatok és a magatok reménységének.

1981. május 31. Budapest, Szent Kereszt Plébánia

Pünkösdszombat

ApCsel 2,1-11 – 1Kor 12,3b-7.12-13, v. Gal 5,16-25 –
Jn 20,19-23 v. Jn 15,26-27; 16,12-15

Kedves Keresztény Híveim!

A cenaculum pünkösdre várt. Az utolsó vacsora terme az apostolokkal éppen olyan volt, mint a mi vacsoráink, mint a mi otthonunk, mint a mi világunk. Volt benne imádság, de még több aggodás, egy kevés imádság mellé sokkal több félelem, zavar, bizonytalanság és reménytelenség. Ebben a cenaculumban azután megjelent a Szentlélek Úristen. Lejött és egyszerre megváltozott minden. Igaz, hogy szélvesszel jött és tüzes nyelvekkel. A gondolatközlésnek természetes módja ez. Zúgást hallottak és egymás feje felett látták a tüzes nyelveket. Jött a Szentlélek Úristen. De a szélzúgáson és a tüzes nyelveken kívül egyszerre átjárta az apostolok lelkét a vigasztalás és az öröm, hogy minden nyelven, a lélek nyelvén tudtak szólni; valahogy kivirágzott a lelkükben a megváltás, valahogy megjelent látható test nélkül egy másik test, Krisztus teste nélkül az a misztikus test, amit Egyháznak hívunk.

Betlehemben, amikor megjelent az Istenember testben, akkor az embernek nem jutott szó. Az angyalok mondták el a szavakat. Az ember gesztusokat ajándékozott az Istennek. Odament, lehajolt, imádkozott, ajándékot adott. Pünkösdkor megváltozott ez a viszony. Pünkösdkor megjelent a Szentlélek Úristen ereje az embernek. Az apostolok ebből az erőből szóltak, úgy, ahogyan hallották a Szentlelkében, hogy minden ember, egyformán hallotta az ő nyelvén hirdetni az Igét. Vagyis minden nyelven szóltak az apostolok, ami tulajdonképpen egyetlen egy nyelvet jelent ma is az emberiségnek; a lélek nyelvén gondolkodtak, és a Szentlélek nyelvén szóltak.

Az ember – tudjuk – majdnem mindent lármával végez. Lärmázik az újságja is a csendes betűk mögött. Lärmázik, ha leír vagy hírül ad valamit. Lärmáznak a gépei. Úgy indulnak nagy lármával. Lärmázik a rádiója, a televíziója. Majdnem minden lármázik, amit megindít. Ott, az utolsó vacsora termében, nagyon csendesen várták az apostolok egy ígéretnek a beteljesedését. Mert az Üdvözítő úgy távozott tőlük, hogy megígérte nekik a vigasztalás lelkét. Már magában ebben az elnevezésben is megérezzük a megváltói gyengédséget és figyelmességet. Az Üdvözítő így nevezte a Szentlelket. Pedig nevezhette volna másnak is. És nem nevezte az apostolok előtt a tudomány Lelkének, a bölcsesség Lelkének, a jámborság Lelkének, az engedelmisség Lelkének, az istenfélelem Lelkének, hanem a vigasztalás Lelkének. Mert a Szentlélek Úristen először e nagyon is emberi és nagyon is gyenge természeteknek odaajándékozta a vigasztalását. Az Üdvözítő megértette az apostolok gyengeségét, emberi voltát és megvigasztalta őket a legszebbel, a mindenre való emlékezéssel. Megvigasztalta őket a másik legszebbel, égi és isteni tanítást adott az ajkukra. Mert – ezt jól jegyezzétek meg – minden vigasztalás ebben a kettőben van. A ti vigasztalástok csak az lehet, ha egyszerre emlékeztek mindenre. Az apostoloknak mire kellett emlékezniük? Emlékezni kellett arra a három esztendőre, amit együtt töltöttek az Üdvözítővel. Emlékezni kellett minden tanításra, a csodákra, a jövendölésekre, a határtalan isteni gyengédségre és szeretetre. Emlékezni kellett az apostoloknak a véres drámára, a Golgotára. De emlékezni az örvendetes feltámadásra és a mennybemenetelre is. Az apostolok pedig emlékeztek. A Szentlélek Úristennek ez volt a legnagyobb vigasztalása. A másik kitört cselekvésben, szavakban és tanításban.

Emlékeztek-e mindarra, amit nektek tanított az Üdvözítő? Meglátjátok-e a vigasztalást, amit az hozhat, hogy a lelketek a keresztelestől kezdve az utolsó szentáldozásig mindent átfog és mindent megőriz a maga tündöklő élményében? Mert emlékezni kell az embernek is

arra a kegyelemre, arra a megváltásra, amit kapott; arra az isteni világosságra, amelynek a várományosa. Ilyeneket kérjétek a Szentlélektől ezen a földön vigasztalásként és lelki erősségeként. De kérjétek azt is, hogy emlékezzen az ember és a lélek mindarra, amit már kapott és amit még kapni fog az Istentől. Ennél nagyobb vigasztalás ezen a földön nem lehet. Ez a vigasztalás majd áttör a szavak hálóján is meg az emberi fondorlatok hálóján is, segít megtalálni az isteni tanítást is.

Az isteni vigasztalás cselekvésre ösztönözte az apostolokat. Az öröm, az emlékezés, amely átjárta a szívüket egyszerre hallatni akarja a hangját, és kilép a lélek mélységéből. És az apostolok szóltak. Valahogy egyszerre minden más lett bennük és körülöttük. Kívül és belül megváltozott a világ számukra. Mert minden, ami kéreg volt, lehullott a dolgokról. Minden, ami rejtély volt, lehullott az élményekről. Még a szavak is lehullottak, mint ahogyan a var lehull az ember bőréről. Mert a bőr a var alatt is élni akar és levegőt akar. És az az új nyelv, az a minden-nyelv, amelyen szóltak, az a lélek-nyelv nem volt más, mint a gondolatnak egy természetfeletti és isteni közlésmódja. Hogy a lélek a maga gazdagságát egyszerre árassza ki, és egyszerre ajándékozza tovább. Nem szavakat küldtek egymás felé, hanem gondolatokat, amelyek mindig hazatalálnak a másik lélekben akár kisázsiai, akár afrikai, akár zsidó, akár római a hallgató. Egy nyelven szóltak, a lélek nyelvén és a Szentlélek erejét továbbították. Egybeforrtak Krisztus misztikus testével a lelkek. Így született meg az Egyház.

Ha megkaptátok a Szentlélek Úristen vigasztalását, akkor e tanítás által bennetek is tovább kell nőnie a kereszténységnek. A lelketeket tovább kell adni a lélek örök törvényeivel, azzal a természetfelettséggel. A lelket tovább kell adni a maga gazdagságával és szépségével. Adjátok-e a lelket a világ minden emberének és minden nyelvének? Mert ahogyan ti ajándékozzátok azt a nyelvet, a lelketeket, azt majd megérti egyszer az egész emberiség. Megértik, és akkor a szívükben is meg fog jelenni a vigasztalásnak a lelke, Krisztus misztikus teste.

Ahogy a Szentlélek Úristen leszállt az apostolokra, az a bölcsesség nyelve is volt megnevezhetetlenül. És miért jött el a Bölcsesség lelke? Azért, hogy szavak nélkül, mondatok nélkül, a szavak fondorlata és kétértelmősége nélkül továbbíttassanak a gondolatok. Ahogy az ember a humánomot, ahogy az ember a szabadságjogokat akarja kiterjeszteni és közölni mindenkivel, tekintet nélkül a fajára, nyelvére vagy bőrének színére, éppen így kell a bölcsességet is továbbítani. Minden gondolatot mindenkinek. A bölcsesség lényege és hivatása az, hogy meglássa az igazságot a lélek a másik lélekben, és ne halvány képet kapjon az igazságról. Ne olyan képet, mint amit mi készítünk dolgokról vagy emberi arcokról, amit szürkén vagy színesen vetítünk mozivásznonra vagy a televízió képernyőjére. Nem. A bölcsesség több. Mert magát a lényegét, az örök igazságot kell meglátni a léleknek a másik lélekben. Az a bölcsesség, amit lehozott és ajándékozott a Szentlélek Úristen, az azt is jelenti, még azt is kéri tőletek, hogy nézzétek meg a saját lelketekben mindig azt, és fogadjátok, amit csak a lélek kaphat, amit az Isten a lélek számára tartogat örök időktől kezdve s az Isten kegyelmi világát. Örök bölcsességgel kell meglátni és várni mindig az Isten kegyelmi világát.

A bölcsesség, amit a Szentlélek Úristentől kaptok, az nem a tudás hatalma. Nem a tudás mennyisége a döntő, hanem az, hogyan tekintek az emberi tudásra és mire használom fel. A bölcsesség mindig magatartás legyen. A magatartás a döntő. Minden dolognak két természete van, a külső és a belső. A látszó és a nem látható. A lényegtelen és a lényeges. Mi a Szentlélek Úristen segítségével mindig keressük minden dologban a nem láthatót, a lényegeset, a belsőt. Különösen vonatkozik ez az ember jellemére, erényvilágára és lelkiségére.

Mit jelent Pünkösöd a modern embernek? Mit kérjétek ti a Szentlélek Úristentől 1961 pünkösdjén? Először kérjétek azt, hogy az ezeroldalú lelket, amit nem lehet szavakkal

kifejezni, az étellel és a kegyelem világával tudjátok megmutatni. Kérjétek a Szentlélek Úristentől azt is, hogy földi szegénységünket alakítsa lelki gazdagsággá. Mert az ember itt, a földön – ha ez nem is siralomvölgy, de lényegében a szegénység völgye – vagy ilyen, vagy olyan szegénységgel küszködik. Amikor az anyagiak vannak túlsúlyban, akkor előáll az erkölcsi világ szegénysége. Ha az erkölcsi világ gazdag, akkor előáll sokszor az anyagiak szegénysége. A Szentlélek Úristen teremtse meg számunkra azt, hogy minden, de minden, az anyagiak és az erkölcsiek a maguk gazdagságában álljanak rendelkezésünkre.

Kérjétek a Szentlélek Úristentől, hogy ha az aggodások megsokasodnak a szívünkön, úgy, ahogy a zsoldáros mondotta, akkor az ő vigasztalása örvendeztesse meg a lelkünket. Sokféle szomorúság, sokféle aggodás tud elszaporodni az emberszívben. És mindig szükség van arra a vigasztalásra, amely áttör még a testünk pórusain is és áttör az otthonunk résein is.

Kérjétek a Szentlélek Úristentől, hogy ha – emberi módon – ostobaságokat követünk el, azok az ostobaságok, még a bűnök is változzanak át a bölcsesség iskolájává, hogy az ember mindenből tanuljon, a sorsából, az ifjúság a gyengeségeiből, és az ember a bűneiből egyszer csak átlépjen az isteni bölcsesség síkjára.

A Szentlélek Úristentől kérnünk kell azt is, hogy az Isten, akár akarja az ember, akár nem akarja, mindig jelen legyen, és az Isten döntsön a dolgok végső forrásainál és végső kibontakozásainál. Kérjétek a Szentlélek Úristent, hogy amikor az istenkép és az emberkép, az emberakarat és az istenakarat összeütközésbe kerül, amikor konfliktusba kerül az egyén és a társadalom; amikor a szubjektív és az objektív élmények összeütköznek, akkor mindebből az összeütközésből teremtsen szintézist. És hogyha meggyengül az emberi szív, akkor segítsen mindig a Szentlélek Úristen, ahogy az orvostudomány segít az elgyengült testnek, és az ideggyógyász segít az elgyengült léleknek. Hány alkalommal csodáltam meg azt, hogy az orvostudomány hogy segít az elgyengült, a konfliktusokban legyengült testnek és legyengült léleknek.

Egyszer egy nagyon megrázó élményem volt a Semmering 500 méteres falánál. Egy ködös őszi Wiener-Neustadtból felszállt egy repülőgép tizenkét utassal. Nekiment a Semmering-falnak, lezuhant és elégett minden utasa. Azért, mert nem mérte le a hegyfal magasságát és a köd gátolta a tiszta látásban. Ez az élmény kegyetlen volt. Látni az elégett embereket, a megsemmisült gépet. Ahogy e felett az tragédia felett szomorkodtunk, egyszer csak belebúgott ebbe a ködbe egy másik gép, és nekiment ugyanannak a sziklafalnak. Ezen a másik gépen három utas volt. A gép visszazuhant de felnyársalta egy magas fenyőfa. Két utast agyonnyomott a gép. A pilóta életben maradt. Lehozták onnét a fáról. Folyton csak azt mondogatta – mert megőrült félelmében – hogy „Ich kann nicht hochbringen” (Nem tudom magasabbra vinni). Ezt mondta folyton-folyvást. Látnotok kellett volna, hogy az orvostudomány hogyan sietett ennek a megőrült pilótának a segítségére. Mennyi gyengédséggel és mennyi szeretettel akarták megmenteni és visszaadni ennek a megsebesült ént, ennek az összetört egyéniségnek a régi életformáját! Mert ez a hivatása minden ideggyógyásznak, hogy a megsebesült ént támogassa, felemelje.

Tele vagyunk konfliktusokkal a lélek mezején. És a Szentlélek Úristen megjelenik, hogy a legyengült és megsebzett ént felemelje a kegyelemnek, az erőnek és a bölcsességnek a magaslatára.

1961. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Urunk főünnepi az évközi időben

Szentháromság vasárnapja (Pünkösöd utáni első vasárnap)

MTörv 4,32-34.39-40 – Róm 8,14-17 – Mt 28,16-20

Kedves Keresztény Híveim!

Az utolsó vacsora termének ajtaja kitarult és az apostolok az Üdvözítővel beléptek rajta a húsvéti bárány elfogyasztására és a szentmiseáldozat örökre szóló megalapítására. Kitarult ez az ajtó akkor is, amikor Júdás elhagyta a Mestert, hogy elárulja. Az ajtó kitarult akkor is, amikor az utolsó vacsora végén az Üdvözítő zsoltárokat énekelve kivonult a Kidron-patak völgyébe, az Olajfák hegyére. De legszebben akkor tárult ki ez az ajtó, amikor a pünkösdi csoda után az apostolok kiléptek a világba és hirdették a Szentháromság dicsőségét. A Szentháromság dicsőségében az Alkotónak, a Teremtőnek, a Megváltónak és a Megszentelőnek a dicsőségét.

Nemcsak érdekes, hanem megragadó is az, hogy az apostolok mindjárt a Szentháromságot hirdették. A legnagyobb titkot. Annyi kézenfekvő igazságuk volt, annyi csodát láttak, annyi érdekeset mondhattak volna a híveknek, akik a világ minden részéről összesereglettek. Annyi minden mással tudták volna könnyebben vonzani a híveket a megalakuló Egyházhoz. És mégis minden alkalommal annak a dicsőségét hirdették, akinek nevében küldötte őket a Mester: „Menjetek az egész világra, tanítván minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek Úristen nevében!” Annak a Szentháromság Istennek a nevében kereszteltek, tanítottak, csodákat műveltek, beszéltek és gyógyítottak is.

A titkoknak a legmisztikusabbjával, a Szentháromsággal rávilágít az Isten a legvilágosabb adottságra, ami ezen a földön van, az emberre. Ahogy Lippert meghatározta: A Szentháromság fényt, életet és szépséget ajándékozott titkainak szédítő mélységéből és sötétségéből az embernek. A fény ismeret is, az élet boldogság is. A szépség pedig átölel mindent, amit csak az ember lelke a kegyelem világában hordozhat. Szentháromság vasárnapján érezték meg azt, amit az apostolok hirdettek. Amit Szent Pál apostol olyan tömören, olyan görögösen fogalmazott meg: Isteni bölcsességnek és tudománygazdagságnak a mélysége.

A titkok tulajdonképpen rávilágítanak az ember titkaira. A mélyebb, az örökkévaló titkok rávilágítanak az ember egyszerű, sokkal egyszerűbb titkaira. A Szentháromság titkát nem elegendő csak olvasnunk, hallgatnunk vagy elmélkednünk úgy, ahogy azt a Szentírásban az apostolok nekünk hagyták. A Szentháromság titkába bele kell néznie az embernek, és pedig az élet fényével és az élet szépségével. Csak akkor tud meg a Szentháromságról többet az ember. A léleknek a gyümölcseivel kell ránéznünk a Szentháromságra, úgy ahogy azt meghirdette Szent Pál a galatabeli híveknek. A Szentháromság szemébe kell néznünk, minden titkai ellenére is, a léleknek azon gyümölcseivel, amelyek a boldogság harmóniájában teremnek. Tehát a szeretet, az öröm és a béke gyümölcseivel kell néznünk a Szentháromságot. De szembe kell néznünk a Szentháromsággal a léleknek azon gyümölcseivel is, amelyeket a sors vállalásában nyer. Ilyen gyümölcse a léleknek a türelem és az állhatatosság. A Szentháromságot úgy kell néznünk a lélek gyümölcseivel, ahogy a lélek ezeket a gyümölcsöket közvetíti és továbbadja a családnak, a felebarátoknak, az Egyháznak, az egész emberiségnek. Vagyis a jóság, a kedvesség és a szerénység

gyümölcsseivel. De a Szentháromságot nézni kell a hegyeket mozgató, minden igazságunkat hordozó lélek gyümölcsével is, a hittel. Mert hit nélkül Szentháromságot elismerni, dicsőíteni és tisztelni nem lehet. A Szentháromságot néznünk kell még a léleknek azon gyümölcsseivel, amelyekben a test a léleknek tulajdonképpen dalt énekel. Amelyben a test lesz a léleknek, az örök boldogságra hivatott léleknek a szolgája. Ilyen gyümölcse a Szentlélek Úristennek a lélek számára az önmegtagadás és a tisztaság. Ezekkel az erényekkel, lélekgyümölcsökkel nézzétek a Szentháromságot, mert akkor, ha nem is értitek meg, de közelebb értek a Szentháromság titkaihoz, és világosság, élet és szépség árad rátok – és rólatok mindenkire.

Az Anyaszentegyház liturgiájában oly sokszor mondatja el veletek is, az oltárnál is meg az oltáron kívül is, a napi zsoltosmáiban és minden zsoltár végeztével a Szentháromság dicsőítését. Ó, hányszor elmondjuk – nem mondom azt, hogy lélek nélkül, de élmény nélkül – : „Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek”, és nem is gondoljuk azt, hogy a másik része, a befejezése ennek a dicsőítésnek mennyi mindent magában foglal: „miképpen kezdetben, most és mindörökké.”

„Miképpen kezdetben”, „in principio”. Hogyan kutatja az ember a kezdetet! Az élet kezdetét. A csillagvilág kezdetét. A föld kezdetét. Egy-egy könyv megjelenésének a dátumát. Mindent, mindent a kezdetben keresünk. És gondolunk-e arra, hogy a Szentháromságban van minden kezdet: a teremtés kezdete, a megváltás kezdete és a megszentelésnek a kezdete is. Az ember értelmével kutatja a kezdet titkait. De a lélekkel keresnünk kell a Szentháromságban a kezdetnek, a mi kezdetünknek, a lelkünknek és a teremtésünknek a kezdetét.

„Most.” Ó ez a „most” milyen érdekes az öröm idején. Milyen érdekes a szórakozásban, még ha a szórakozás tiszta művészet és pihenés, akkor is. A „most” úgy meg tudja ragadni az embert, hogy szinte elfelejt mindent, még a kezdeteket is. Az, hogy „most” a koporsónál, a halálos ágynál vagy az élet keresztjei között annyira megragadja az embert, hogy elfelejt minden hitet, minden vigaszt és sokszor minden reményt. Akkor egyszerre a „most” a szenvedésben és a megpróbáltatásban kitörli az embernek még az emlékezetéből is az örömeit és a boldogságnak az éveit és korszakait. Az, hogy a „most” ennyire meg tud bennünket ragadni, az érzéki adottság. S mi a hitvallásunkban, dicsőítésünkben a Szentlélek, az Üdvözítő és a Teremtő Atya nevében mondjuk ki a Szentháromságra azt, hogy „most”, hogy most is itt van a megváltás, hogy „most” is itt van az üdvösségünk, hogy itt vannak a szentségek, és itt van még a mi hitünk, és kérjük, hogy itt maradjon a mi hitünk.

„Mindörökké.” Milyen távlatok nyílnak ki ebben az egy szóban is, hogy „mindörökké”! Sokszor mégsem élmény a keresztény ember számára. Pedig ha valamit veszünk, azzal a szándékkal vesszük, hogy minél tovább tartson. A legegyszerűbb ruházat is, a legegyszerűbb gép is javítás nélkül, bosszankodás nélkül, kopás nélkül minél tovább olyan maradjon, amilyenek megvettük. És a „mindörökké” jelenti a lélek számára azt, amit a keresztségben, Isten-gyermekségben ajándékba kapott az Istentől: a mennyország öröklését.

A „mindörökké” ott beteljesedő öröm és kiszélesedő boldogság lesz.

Így imádkoztatók a Szentháromság dicsőítését mindig. Éreztétek élményben ezeket a nagy távlatokat. Vagy úgy is mondhatnám, imádkoztatók úgy, hogy a nap huszonnégy órájának benne legyen a teológiája úgy, ahogy a nagyon idős Guardini azt meghatározta. A katolikus írók legöregebbike nemrégiben ünnepelte írói működésének 50. évfordulóját. Ez a nagyon tehetséges teológus így határozta meg egy napnak a teológiáját: „Az életnek pedig arculat kell. Higgyétek el, egy napnak nem adhattok szebb irányt, mint a Szentháromságot. Egy napnak nem adhattok erősebb és tisztább akaratot a munkában, az alkotásban, de még az olvasásban és a tanulásban sem, mint a Szentháromságot. S az életnek egy napon sem lehet szebb arculata, mint a teljes Szentháromság igazságban és szeretetben.”

1597-ben vihar volt Nagaszaki felett. Nem olyan egyszerű vihar. Ezt a vihart kevesebben látták, de mindenkit, aki látta, még a pogányokat is megrendítette. A tudós bonc, a

mindenható császár íródeákja nem tudta visszatartani magát és megírta emlékezésképpen ennek a napnak a történetét. Keresztényeket végeztek ki. S azok mind bátran, a keleti emberek akaraterejével és fegyelmezettségével várták a halált. A sok kivégzendő között ott volt három kis ministránsgyerek is. Úgy készültek a halálra, és úgy egyeztek meg, hogy amikor a kínzás rájuk vár, akkor a többi élő vagy mártíromságra váró keresztények elkezdik a zsoltárt: „Laudate pueri Dominum”. A három dárda egyszerre járta át a szívüket. Gyorsan elhalkult a zsoltár. Meghaltak. – És a bonc, aki végignézte mindezeket, látta a kereszténység hitét, mégis, azokkal a cifra, virágos vagy faág-szerű keleti vonásokkal azt írta a pergamenre: „1597. Kiirtottuk a kereszténységet Ázsiában.”

Ezt Nagaszakiban írták 1597-ben. De odafent a Szentháromság mintha mást gondolt volna, mintha mást határozott volna. Nagaszakiban nem irtották ki a kereszténységet. Hiába írták pergamenre. Hiába végezték ki még a kicsiny ministráns gyerekeket is.

Azóta sok vihar zúdult már Nagaszakira. Olyan borzalmas is amelyet ma is – ahogy ismereteink, tapasztalataink tágulnak –, alig tudunk elfelejteni. Olyan is, amit épp mi, európaiak zúdítottunk a városra, tízezrek halálát okozva. De az is igaz, hogy az atombomba helyére mégis csak épült templom a Szentháromság tiszteletére. És Nagaszakiba az európai kereszténység mégis csak küldött harangot is, oltárt is, felszerelést is, élelmet is, kórházakat is, és elküldte a lelkét is. Mégsem volt igaza a boncnak, hogy „kiirtottuk a kereszténységet”, mert a Szentháromság másképp döntött és az ő döntése maradt örökké igaz, mert az ő ítéletei az örök törvényből fakadnak, és az ő útjai nem emberek akaratát követik.

A Szentháromság ilyen biztonságot jelentsen számotokra. Nemcsak a kereszténységben, amely eltörölhetetlen, hanem jelentsen számotokra biztonságot az élet szép és tiszta örömeiben. Jelentsen számotokra a lélek gyümölcseiben minden szépet, amit lélekben csak hordozni lehet Szent Pál örök tanítása és kívánsága szerint. A Szentháromság legyen mindennapi munkátoknak, a könnyeknek, a mosolyoknak, de minden áldozatnak és erénynek a teológiája. Legyen a Szentháromság a fény, az élet és a szépség számotokra.

1959. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Krisztus Szent Teste és Vére. Úrnapja

Kiv 24,3-8 – Zsid 9,11-15 – Mk 14,12-16.22-26

Kedves Keresztény Híveim!

Az Anyaszentegyház minden szentségi áldás előtt imádkoztatja: „Égből kenyeret adott nekik, amely minden gyönyörűséget magába zár.”

A kenyér, az Isten mindennapi ajándéka – amelyért az Üdvözítő a Miatyánkban könyörgött és megtanított bennünket arra, hogy ezért a földi ajándékért minden nap könyörgjünk – tulajdonképpen maga is sok gyönyörűséget zár magába. Mi, a cukrászdák árnyékában, már nem érezzük olyan tisztán azt a gyönyörűséget, ami évezredek át megtöltötte a kemence körül a gyermekek lelkét. Mi már nem érezzük, de nem is érdekel sokszor bennünket még az etnográfusok leírásaiban sem, hogy micsoda öröm volt a gyermekseregnek az, amikor a tiszta kemence körül várta a friss-meleg kenyeret, amit az édesanyák és az édesapák kicsi kereszt jellel megjelöltek, megszegtek és megcsókoltak, mielőtt a gyermekeknek adták.

Mi már nem érezzük a cukrászdák árnyékában azt sem, hogy a kenyér születésénél, a kemence körül tulajdonképpen évezredek át ünnepelt a csend és a boldog megelégedettség. Az emberiség hálás lehet a kenyér születésének, a kemencéknek. Tisztaságra, csendre és a megnyugvás örömeire tanították a felnőtteket és a gyerekeket is.

Sokszor figyeltem azt, hogy a kemence tisztasága mennyire fontos az egyszerű embereknek. Amikor 1945-ben egy mészégető kemencét hoztattam helyre, az első mészégetés termése, kincse után – így mondom, mert akkor kincs volt a mész –, százával rohantak meg a falusiak és csak annyi meszet kértek tőlem, amivel ki tudják meszelni kívül és belül a kemencéjüket, a kenyér születési helyét. Én örömmel tettem eleget ennek a kérésnek. Meglepett, hogy az újjáépítés 1945-ben sok szörnyűség után tulajdonképpen a kemencéknél kezdődött. A kemencék mentették meg sokszázezer embernek az életét. Tudjuk, mit jelentett 1945-ben egy darab kenyér. Csak azután jött a falusi nép gondolatvilágában, meg vágyaiban a többi újjáépítés, a többi meszelés és a többi takarítás. A legelső volt a kemence.

Azt is megfigyeltem, hogy a kemence körül elcsendesedik mindig az élet. A falusi esték tüze és csillagnézése az egyszerű nép számára mindig a kemence körül a legszebb. A kemence körül nincsenek heje-huják, veszekedések, verekedések. A kemence körül nincsenek szerelmes nóták. Ott minden más. Minden csendes, nyugodt, boldogságot lehel.

Rimbaud-nak van egy verse a kenyérlesőkről. Leír három rongyos gyereket a francia télben és ködben, amint egy pinceodúba bújva lesik lent a kenyérsütést, ahogy megfeszül kicsi inuk, ahogy belelátanak a kemence tűzébe, s ahogy meglátják a már kisült kenyereket a kormos, piszkos polcokon, egyszerre átjárja a szívüket a tűz melege és a kenyér illatának a boldogsága. Néznek, néznek befelé ezek a kicsinyek, de már tulajdonképpen fogadták a kenyér örömét.

Az Üdvözítő kenyeret vett a kezébe, majd megáldotta és megsaporította azt. Szétosztotta, és ezreknek az éhségét kielégítette vele. Mielőtt szenvedett, egy darab kenyeret a kezébe vett és azt átváltoztatta szent testévé. Azóta a keresztény ember számára ennek az égi kenyérnek a születése, amelyet énekel az Anyaszentegyház a szentségi áldás előtt, mindig a boldog megelégedettségnek, a lélek örökkévaló harmóniájának és csendjének a forrása.

Vajon megérezitek-e 1900 év után legalább azt a természetes örömet, amit a kemencék körül éreztek a gyermekek évezredek át, amikor onnét kapták a friss és meleg kenyeret? Vajon átjárja-e a mi lelkünket is az az öröm, ami annak a három rongyos francia gyereknek a lelkét átjárta, akiket Rimbaud látott, amikor a kenyér születését meglesték? S az égi kenyér a

lélek számára még több, mint a kenyér a test számára. És az Üdvözítő a világ végezetéig a lelkeknek adta az égből, az ég örök atyai rendeléséből és teremtéséből ezt az égi kenyeret, amely minden gyönyörűséget magába zár. De ezt a gyönyörűséget élni is kell.

Megint csak visszatérek a kenyér természetes szerepére. Azt mondtam, hogy a kenyér természetes öröm, de azt is mondhatom, hogy a kenyér a tudomány természetes megindítója volt évezredekken keresztül. Amíg az ember termelte a kenyérgabonát, amíg nemesítette azt, amíg elvetette, aratta, tárolta, szerszámokat és gépeket készített hozzá, mind a mai napig; amíg az ember öntözte a földet, az értelem is kitágult. Egyiptom nem építkezett volna, ha nem állította volna fel a naptárt, nem tanulta volna meg a Nílus áradásait, hogyha nem a kenyérért tette volna. Kenyér kellett sok minden emberi vállalkozás befejezéséhez. Talán nem túlzok, ha azt állítom, hogy az első hajót is azért szerkesztette az ember, nemcsak azért, hogy utazzék, hogy megismerje a tenger rejtett világát, hanem azért is, hogy kenyeret és gabonát szállítson azon. A hajózás a Földközi-tenger partvidékén indult el, és a hajó mindig vitte a kenyeret. Mindig vitte a gabonát. Pár évvel ezelőtt, amikor kiásták és kiemelték azt a Julius Caesar korában elsüllyedt hajót, amely Britanniába vitte Caesar katonáinak felszerelését, élelmét, ott találták a bűvárok a boroskorsók mellett a kenyeret is.

A kenyér sok gondolatnak, sok tervnek és sok gépnek a megindítója. S még ma is azt mondom, hogy az aratással járó legnehezebb feladatokat még nem képes az aratógép elvégezni. Mert egyszerűbb dolog autót szerkeszteni, amelyek sima országúton száguldanak, mint olyan jó kombájnt, amely le tud hajolni minden bűzakalásért. A gép még nem tud úgy hajolni, még nem tud úgy eleget tenni a kenyér szeretetének, mint az emberi kéz. Megszerkeszti majd az értelem azt a kombájnt, amely még tökéletesebb, mint az eddigié, amelyeket ma is megcsodálunk, de még mindig keveslünk.

A kenyér sok mindennek a megindítója. De leginkább az életnek a fenntartója. Ez a kenyér, amit az oltárról az Üdvözítő nektek ad, megindítja az Isten országát bennetek. Megindítója egy erkölcsi világrendnek. De nemcsak megindítója, hanem fenntartója is. Éreznünk kell azt, hogy amit a kenyér az emberi történelemben csinál, azt ezerszeresen megismétli az oltár kenyere a kereszténység erkölcsi világában.

A kenyér mindig fontos volt és a hadisarcokat sokszor kenyérben állapították meg, nem dollárban, mint manapság. A kenyér mindig szerepelt a királyi ajándékok között. A hieroglifák között éppen úgy, mint a régi szír, babiloni írásokban, ott találjuk a kenyér képét és jelét. A kenyeret évezredekken keresztül még a halottak mellé is odatette az ember. Nem akarta megszakítani a kenyér, az élet és az ember összefüggését még a halál után sem.

Éppen ilyen természetességgel fogadjátok el ennek az égi kenyérnek, az Oltáriszentségnek az összefüggését az életünkkel, de az örökkévalóságunkkal is a halál után. Nem hiába nyújtja az Anyaszentegyház viaticumnak, utolsó útravalónak az Úr Jézus szent testét még a haldoklóknak is. Nektek annyi évszázad után ugyanazon lelkesedéssel kell ünnepelnetek az Úrnapját, mint ahogy énekelte a középkor a himnuszait. Mint ahogy Aquinói Szent Tamás is elhagyta az ész kategóriáit akkor, amikor kiöntötte a lelkét két szép himnuszában az Oltáriszentség előtt. Amikor nemcsak leírta, de átélte szíve, hogy „Adoro te devote, latens Deitas”. Imádlak téged, önmagamat átadva, rejtett Istenség.

Ezt imádkoztátok ti is, Aquinói Szent Tamás szíve melegével, hogy önmagamat átadva, a lelkemet átadva imádlak téged, rejtett Istenség!

Én imádlak, akiben sok a rejtettség. Rejtett a lelkem, rejtett a kegyelem bennem, rejtett az üdvösségem és rejtett az örök boldogságom. És a titkok, a misztériumok itt oldódnak meg, az égi kenyér előtt. Nekünk is úgy kell énekelnünk a „Pange lingua”-t, annyi zengéssel, mint a középkor énekelte. Nyelvel és dallammal fejezze ki az ember azt, ami az Üdvözítő teste titkának kijár az Oltáriszentségben. Nekünk is mély hittel és áhítattal kell mondanunk: ó üdvösséges Szentostya, nyisd meg az ég kapuját, hogy hozzon segítséget és adjon erőt.

A florenci zsinat olyan tökéletesen fejezte ki négy igében azt, hogy mit jelent az Oltáriszentség az ember élete és boldogsága számára. Akkor már tizennégy évszázadra tekintett vissza az Egyház. Évszázadok kegyelmi sikereire, gazdagságára, a vértanúkra, az Egyházatyákra, a szentekre, rendalapítókra, mély középkori áhítatra. Mégis olyan egyszerűen fejezték ki négy igében azok a zsinati atyák Florenccben, hogy mit jelent az Oltáriszentség a kereszténység számára.

Suspensat. Fenntartja a lélekben a kegyelmi világot. Mindazt, amit mi a szentségekben kaptunk, mindazt, ami kegyelem, mindazt, ami ésszel egészen fel nem fogható vagy egészen meg nem magyarázható. Ó, mennyi mindent kell az embernek megtartani és megőrizni! Tudjuk, milyen könnyen kihull a kezünkből minden: gazdagság, arany, jólét, állás, biztonság, otthon. Hát mi az, ami még nem hullott ki a kezünkből? Tudjuk azt, hogy ha az élet anyagi dolgai – amelyek foghatók, amelyekhez annyi lelkülettel és szenvedéllyel ragaszkodik az ember – ennyire könnyen elveszíthetők, akkor a lélek világa, a meg nem fogható, de örökkévaló mennyivel könnyebben veszíthető el! Az Élet Kenyere megmenti mindezt. Nemcsak megmenti azt, amit már adott az Üdvözítő, hanem gyarapítja is.

A lélek világa táguló világ. Gyarapítja az Oltáriszentség az ember erkölcsi értékeit, az erények világát. Gyarapítja mindazzal a kegyelemmel, amit egy-egy szentségben kapunk. Tehát biztosít, és még gyarapít is.

Reparat. Amit elveszítünk ebből a természetfeletti világból, azt valahogy vissza is kell nyerni. Vissza is kell szerezni. És a visszaszerzés mindig nehéz. A történelem bizonyítja. Milyen nehéz visszaszerezni egy népnek az elvesztett jogos területét! Milyen nehéz visszaszerezni egy népnek az elszakított, elhurcolt foglyait! Milyen nehéz visszaszerezni az elhurcolt műkincseit! Európa minden múzeuma, Párizs, London, Bécs, Berlin a bizonyosság arra, hogy a katonai hadműveletek során elhurcolt műkincsek sohasem kerültek vissza. Mindig büszke vagyok magyar hazámra és népemre, hogy kevés, nagyon kevés az idegenből ellopott műkincs Magyarországon.

De az elvesztett lélekvilágot még nehezebb visszaállítani. Köszönjétek meg az Oltáriszentségnek, hogy a jellemek letörését, az elvesztett kegyelmi világot visszaadja, mert a hiten, a bánaton keresztül elvezet a gyóntatószékig, elvezet az erős fogadásig és egy új élet új lelkületéhez, az erkölcsi szépségek világába.

Delectat az Oltáriszentség, a florenci zsinat meghatározásában gyönyörködött. Mert öröm is kell az élethez. Öröm kell az erényhez is. Öröm kell a kereszténységhez is. És ezt az örömet nem kaphatja meg máshonnan az ember, mint az Üdvözítőtől, a latens Deitas személyétől, aki áldozatunk, aki szeretetünk. Attól kapjuk ezt a gyönyörűséget és örömet, aki nyolc boldogságot hirdetett, aki az Evangélium részesévé tett bennünket. Mert mi az Evangéliumot nemcsak olvassuk, hanem éljük is. Nekünk szól Krisztus az Evangélium mondataiban, és sokszor önmagunkat kell behelyettesítenünk a szereplők helyére. Mi vagyunk azok, akikhez szól az Üdvözítő. Mi vagyunk azok, akiken elvégzi a csodáit egészen a halott-feltámasztásig.

Így ünnepeljétek Urnapját. A lélek önmagát átadva boruljon le az elrejtett Istenség előtt. Éreztétek meg itt az örökkévalóságnak minden szépségét és minden gyönyörét, mert itt tárul ki az ég és innét jön az erő és a segítség.

1959 Budapest, Felső-Krisztinaváros

Jézus Szentséges Szíve (Pünkösöd második vasárnapja utáni péntek)

Oz 11,1.3-4.8c-9 – Ef 3,8-12.14-19 – Jn 19,31-37

Kedves Keresztény Híveim!

Ma Jézus Szentséges Szívének az ünnepe van. Az ünnepet 1767-ben engedélyezte XIII. Ince pápa, de ez nem azt jelenti, hogy egy ünneppel ismét több lett. A mai ember az ünnepet általában, éppen úgy, mint a vasárnapot, már nem értékeli úgy, mint az első keresztények. Régen még jobban éreztük ennek a mai ünnepnek a súlyát. A múltkor említettem, mit jelentett az Oltáriszentség és a szentmise minden vasárnap az első keresztényeknek. Az életüket adták ezért a szentmiséért. Ma már nem érzi az ember, hogy Jézus Szentséges Szíve, mint ünnep, hatással van az egész emberiség életére. Nem állítja meg az embereket gondolatainkban, érzéseinkben, és cselekvéseinkben sem Jézus Szentséges Szívének az ünnepe. Hiába próbálnánk külsőséggel, akárcsak egy szentségimádással, akárcsak egy szép ünnepi körmenettel visszahozni gondolatban és lélemben egy ünnep jelentőségét. Az ünnepet nem lehet külsőséggel visszahozni. Az ünnepnek a lélek mélyéről kell fakadnia, a lélek mélyén kell azt elfogadni és meg is vallani.

Mit jelent nekünk ma, a mindennapok rohanásában, fáradtságában, betegségeiben, halálaiban és születésében az Úr Jézus szentséges Szívének az ünnepe? Ez az ünnep tulajdonképpen kinyilatkoztatja a szeretetnek a titkát. A szeretetet közel hozza az Úr Jézus Szíve. Bemutatja a földnek és az égnek, az ember és az Isten felé, hogy milyen is a szeretet.

Először is, az Úr Jézus Szíve bizonyosságot tesz egy törvényről, szeretetével emlékeztet rá, ez a törvény pedig a szeretetnek a törvénye, amely azt mondja, ahogy az Újszövetségben olvastuk, hogy nekünk egész szívünkkel, egész lelkünkkel és minden erőnkkel kell szeretni az Istent. Az Üdvözítő megmutatta a saját szívével, hogy mit jelent egész szívvel szeretni: mit jelent minden gondolatot elküldeni az égi Atya felé; hogy mit jelent az, amikor ennek az érző szívnek fogadnia kell minden emberi megbántást és szenvedést. Ezt a szívet átdöfte a lándzsa. De nem ez volt a legkeményebb és legrettenetesebb, hanem az emberiségnek a közönye, a farizeusok magyarázkodása, az írástudók és az egész akkori emberiség hálátlansága és megnemértése. Az Üdvözítő minden erejével megmutatta, mit jelent szeretni az Istent, és mit jelent szeretni az embert.

Az Üdvözítő azt is megmutatta, hogy ennek a szeretetnek áldása is van az emberiség felé. A mi szeretetünknek is megvan az áldása, amikor boldogsággá lesz. Amikor boldogság lesz az Istenhez ragaszkodni, és boldogság lesz az embereket boldogítani.

Ennek a szeretetnek van következménye is az Isten felé, és következménye az emberek felé. Az Üdvözítő Szíve ezt is pontosan megmutatta. Megmutatta, mi a legsúlyosabb követelménye az Istennek a szeretet parancsolatainál, az, hogy a felebarátot, az embert kell szeretni. Az embert, aki képes ellenség lenni; aki másképp gondolkodik; aki másképp cselekszik, mint ahogy mi akarjuk; aki olykor a mi akaratunkkal is, éppen úgy, mint az Istenével, szembehelyezkedik. Ennek a szeretet-törvénynek olyan feltétele van, hogy a szeretetet ezek felé az emberek felé, meg az emberiség felé kell vállalni, mert különben semmit sem vállaltunk, különben semmit sem tettünk.

A szeretetnek van parancsa, lényege, áldása és követelménye. Benne van a föld, az ég, Isten mind a három személyben, de benne van az egész emberiség minden emberrel.

Ezért kérjük mi pünkösdkor azt, hogy a szeretet tüzeit élessze, és gyűjtsa fel bennünk a Szentlélek. Találó a kifejezés, a tűz mely világít, melegít.

A szeretet törvénye, hogy az Üdvözítő – mivel szeret – először idelfordul felétek, azután odafordul az égi Atya felé. Az Üdvözítő a szeretet örök ritmusát meg akarta mutatni innét a földről az ég felé, de az égből a föld felé is. Az ő születése és földrejötte, az ő Evangéliuma és áldozata lényegében mindig ezt a kettősséget mutatja. Egy nagy, kibontakozó szeretet az égi Atya akarata iránt és egy nagy, kibontakozó szeretet ebben az akaratban az emberek felé. Az Üdvözítő a szeretetnek ezt a ritmusát vagy kettősségét mindig képviselte és sohasem tagadta meg, és nem is akarja, hogy az emberiség valaha is elfelejtse.

A szeretet parancsában nektek van egy kötelezettségetek, hogy emberi voltotokból induljatok el az ég felé. Ez az indulás lehet egyszerű kézmozdulat, amikor imádságra kulcsolódik a kéz; de ez az ég felé fordulás lehet a legmélyebb eszmélés, a legmélyebb bölcelet, a legmélyebb művészet is. És az is feladatunk, hogy ami az ég felől elindul az ember felé, azt is fogadja el az ember. Tehát ajándékozás és elfogadás az, amit az Üdvözítő Szíve megmutat nekünk.

Jól mondja Sienai Szent Katalin, hogy mi nem kérhettük a saját születésünket, teremtésünket az Istentől. Mégis az Isten az ő szeretetének túlradó tüzeiben saját képére és hasonlatosságára teremtett bennünket, de olyan méltósággal, amit a nyelv nem képes elmondani, amit a szem nem képes befogadni, és az emberi értelem nem képes indokolni. És éppen, mert az Isten az ő kiáradó szeretetének tüzeiben ajándékoz meg bennünket saját képével és hasonlatosságával ezért a hála kötelezettség az Istennel szemben. És az ember nem tudja másképp kinyilvánítani, vagy viszonzni háláját, mint a szeretetében. Tehát a szeretet már a teremtésünk lényegéből és emberi méltóságunkból is ered.

Igaz, az ember a láthatatlan Isten felé nagyon könnyen elfelejti ezt a kötelezettséget. Nem érzi meg, hogy akkor, amikor az Istennek a szeretetben akar viszonzást nyújtani, akkor védi és bástyázza körül a lelkét leginkább és a legtisztábban minden bűnnel szemben. Szent Tamás azt hirdeti, hogy „A szeretetnek legalább egy kis szikráját tartsd meg a lelkedben, mert az a kis szikra is képes ellenállni minden bűnnek.” Hogy a teremtő Isten műve ne semmisüljön meg az emberben, ahhoz nem elegendő az értelem, ahhoz kell a szeretetnek nemcsak szikrája, hanem egész teljessége, mert az minden bűnnek képes ellenállni. Tehát az Üdvözítő Szíve példát mutat az égi Atya felé. Köszönetet mondunk a teremtésünkért a szeretetünkkel, és megvédjük magunkban az Isten képének és hasonlatosságának örök és el nem múló szépségét. És éppen ebben az el nem múló szépségben tudunk ellene mondani minden bűnnek. A keresztségben ezért követel az Egyház nyilatkozatot, a szeretet nyilatkozatát és a bűnnek, a sátánnak való ellentmondás nyilatkozatát. Mi ezt akkor megfogadtuk, most a szeretet gazdagságán múlik, hogy milyen mértékben vállaljuk. Az Üdvözítő Szíve azt kéri, hogy vállaljuk a keresztségben tett ígéretünket, mert akkor egy istenországot kapunk, s ezzel az istenországgal együtt járnak ilyenfajta kötelezettségek.

Minden szívnek vannak nemcsak kínos kérdései, hanem kínos fájdalmai is. Az orvostudomány milyen lassan és milyen nehezen közelítette meg az emberi szívet és milyen kellemetlen, ha nem tud segíteni a beteg szíven. Milyen fájdalmas ennek a szívnek utolsó mozdulatát érzékelni.

Ha nehéz lehet az emberi szívnek a megközelítése vagy a gyógyítása, akkor nem kell csodálkoznunk azon, hogy az Isten szeretetparancsának is vannak fájdalmas jelenségei. Hogy sokat kér egyszerre az embertől. Hogy az ember azt érzi, nem tud megfelelni ennek az elvárásnak, ennek a kötelezettségnek. Az ember azt érzi, hogy tökéletlenségében képtelen vállalni a szeretetet teljes szívéből, teljes lelkéből és minden erejéből. Ezt kihangsúlyozta Sienai Szent Katalin is, korának nemcsak bölce, hanem a szeretet egyik legnagyobb szentje, aki azt mondta, hogy képtelenek vagyunk eleget tenni Isten felé a szeretet parancsának. Amit az Isten kér tőlünk önmaga felé, arra képtelenek vagyunk. De ad egy lehetőséget, hogy teljes szívünkkel, teljes lelkünkkel, minden erőnkkel szolgáljuk és vállaljuk a szeretet parancsát. Ez az egyetlen lehetőség pedig, amit az Isten adott, a felebarát. És erről gyakran meg akarunk

feledkezni. Ezt akarja a kereszténységben is a sokféle irányzat – mindegy hogy szellemileg, vagy gyakorlatilag, mindegy, hogy teóriában, vagy praxisban, hogy kisebb vagy nagyobb körben – elfeledkezni arról, amit a felebarátban nyújtott az Isten. Ezt akarjuk elfelejteni az Evangéliumból, azt akarjuk elfelejteni a mindennapi életből.

Ne feledjétek, adott egy lehetőséget az Isten, hogy a szeretetet teljes mértékben gyakoroljuk. Ez pedig a felebarát. Ehhez kell az embernek azután szabnia minden cselekedetét. Mert az ítélet az Istennek van fenntartva. És mit csinál az ember, a keresztény ember is? Kevés kivételtől eltekintve a szeretet-parancs követése helyett ítélkeznek. Pedig az Üdvözítő azt mondta, hogy ne ítéljétek. Nem a ti dolgotok eldönteni, hogy ki milyen mértékben bűnös. Azt majd elintézi az utolsó ítéleten az Isten. Mégis mit lát az ember ezen a földön? Mindenki megítéli a másikat. Ki így, ki úgy. A gyerek a szülőket, a szülők a gyerekeket. Megítélik a fehérek a színeseket és egymást. A kis ítélkező csoportokban mindig ott lesz a gyűlölet, az elfogultság és a korlátoltság, hisz az ember tökéletlenül ítél. A lehető leggyatrább vállalkozása az emberiségnek, amikor ítélkeznek, és ez alól nem kivétel a jog és törvénykezés sem.

Egy nagy eredménye lehetséges az emberi történelemnek: gyakorolni az irgalmat és a szeretetet. Ebben egészen nagystílú, ebben képes egészen tökéletes lenni, és akkor nem avatkozik bele az Isten dolgaiba. És nem szabja rövidebbre az emberekkel szemben az Isten irgalmát. Ha szeretetnek kitáguló világát nem korlátozza kicsi kis szigetekre. Mert az irgalomban kitárul az ember az egész emberiség felé a szeretetében. Ha Isten így akarta, akkor ezt így kell elfogadni.

Sokféleképpen lázadhat az ész az isteni szeretet parancsa ellen. Sokféleképpen meg is magyarázhatja, hogy miért cselekszik így. De mindig kicsinyesek és mindig korlátoltak maradnak az emberi vállalkozások mindaddig, amíg a szeretetet egész szívvel, egész lélekkel és minden erővel nem vállaljuk.

És még egyet jegyezzenek meg: szintén egy szent mondotta, akinek a szíve tele volt szeretettel, aki nemcsak Párizst, hanem mindenkit, minden szegényt és minden elhagyott gyermeket egész szívvel, egész lelkével szeretett; aki összeszedte az elhagyott és eldobott gyermekeket az utcákon, tereken, sikátorokban, ez a Páli Szent Vince mondotta: „Szeresd az Istent a kezed minden munkájával és arcod minden verejtékével.” Mit jelent ez? Hogy az Istent a munka teljességével is kell szeretnünk. A mindennapi munkával. Megérezzük amikor nézünk akár dolgozó, akár dologtalan embereket, hogy mit jelent a munkának a szeretete? Hogy mit akar felépíteni az Isten a munkával? Hogy akarja támogatni az ő szeretetének világát? Becsüljük mi a munkát, mint a szeretetnek a művét? Hát miért van az, hogy a kétkezi munkát nem becsüljük? Miért van az, hogy nem hat meg bennünket a piszkos vagy nehéz munka? Hogy nem érzünk közösséget azokkal, akik helyettünk nagyon nehéz vagy nagyon piszkos munkát végeznek? Hogy a városok milliói elfelejtik a nehéz munkát, elfelejtik az éjszakai munkát, hogy a kényelemben, a szórakozásban és az élet könnyedségében elfelejtik, hogy mennyi embernek kell szenvedni értük naponta? Mennyi embernek kell megmérgeznie önmagát, elveszíteni a szépségét csak azért, mert helyettünk szeretik és szolgálják az Istent a két kezük munkájával! Nem tudjuk szeretni a kérges és piszkos kezeket, mert csak a mögöttük lévő esetleges durvaságot vagy jellemhibákat vesszük észre. Pedig azok a kezek az Isten felé tárultak ki, mert világot, a civilizáció alapját teremtették meg. Szentek, mert a szeretet világát építik fel. Egyszer csodálkozni fogtok majd az Isten ítéletén, hogy a piszkos és kérgeskezű emberek ott lesznek az Isten legnagyobb választottai között, még ha sohasem imádkoztak, akkor is, mert a kezükkel imádkoztak és naponta hozták meg az áldozatokat a ti gyermekeitekért meg a ti kényelmetekért.

Ezt kéri tőlünk Páli Szent Vince, és azt is, hogy a verejtékünkkel is szeressük az Istent. Az a verejték nem mindig a kétkezi munkának a verejtéke, hanem a tudás verejtéke is. Minden rajz, minden képlet, minden szép mondat, a nyelven minden csiszolás, a

művészetben minden vonás a szeretetnek a műve. Azzal is szeretni kell az Istent. És mennyi a felelősség itt is! Szent Jakab és Szent János apostol felelősségre vonta a híveket azért, ha nem osztották meg a mindennapi kenyeret, az otthont; ha nem osztották meg azt, amivel bőségben rendelkeztek. Azt kérdezte Szent Jakab és Szent János: „Van bennetek szeretet, ha nem tudjátok megosztani azt, amitek van?”

Most kérdezem: a világ értelmisége hányféleképpen tagadta meg az osztozkodásnak ezt a szeretetparancsát, hogy minden tudásunk másokért van? A tudást ingyen kell adni, mint ahogyan ingyen kaptuk. Nem lehet kegyetlenül sáfárkodni a tudással. Akárminő tudással. Az orvos tudásával éppen úgy, mint az atomfizikus tudásával, nem lehet kereskedni, mert piszkossá lesz, mert akkor már nem az emberek javát fogja szolgálni, mert a szeretet világát akarja megsemmisíteni. Minden tudással kapcsolatban egy kötelezettségünk van, hogy meg kell osztani. És hogyha a föld meg nem osztása bűn volt, akkor a szellem képességeinek a meg nem osztása még nagyobb és még rettenetesebb bűn az emberiség lelkén. De a lelkieknek a meg nem osztása a legnagyobb átok, amely rá tud nehezéni az egész emberiségre.

Az Úr Jézus szentséges Szíve most azt kéri tőletek, hogy a lélek teljes gazdagságát és szépségét osszátok meg egymással, mindenkivel. Mindig lesz rá mód, hogy valahogy megossza a lelkét az ember, a türelmével, a bölcsességével, az irgalmával. De a szeretet mindig megtalálja a módját annak, hogy hogyan osztódjék a lélek gazdagsága. Csak így tudja kiáltani az ember az Isten felé azt, amit Assisi szentje kiáltott: „Istenem és mindenem!” Mindenetek csak szeretetben van, és Istenetek is csak szeretetben van.

1964. Budai Vár, Mátyás-templom

Urunk Színeváltozása (augusztus 6.)

Dán 7,9-10.13-14 – Pt 1,16-19 – Mk 17,1-9

Kedves Keresztény Híveim!

Ez az egymásután következő négy vasárnap rávilágít az Üdvözítő jellemének szépségére, természetének istenségére. Az Üdvözítő, ahogy tanít, ahogy csodákat művel, örök fényforrása a keresztény léleknek. Elutasítja a sátánt, ahogy szembenéz a kísértéssel. A mai szent Evangélium pedig, az Üdvözítő színeváltozásával, a legszembeütőbb fényforrás. Az Üdvözítő lelke és istensége áttörte az anyag természetes törvényeit és megmutatta a lélek természetfeletti szépségét. Nem csoda, hogyha elkápráztatta az apostolokat, azt a három kiválasztottat.

Isten ritkán mutatja meg érzékelhető formában fényét, dicsőségét, ritkán mutatja meg a természetfeletti világ és élet ragyogását. De amikor megmutatja, akkor az élmény magával ragadja az embernek az érzékeit. Gondolatok csak Jákobra, aki feje alatt egy kősziklával az Isten dicsőségéről és a mennyországról álmódott. Általában nem könnyű szépeket álmodni, hogyha az ember párnája kődarab. Jákob az Isten kegyelméből álmódta azt az öröksépet, és nem tudta elfelejteni. Még a követ is megszentelte, majdnem úgy, ahogy mi szenteljük meg az oltárkövet, mert az Isten dicsőségéből, ha csak álomban is, de látott ott valamit. Vagy gondolatok csak Mózesre, arra az egyszerű, a puszta minden kegyetlenségét és életformáját ismerő jó pásztorra. Pásztoember volt, még hogyha az egyiptomiak minden műveltségével rendelkezett is. Ez az egyszerű, szenvedésben megedzett pásztoreMBER, amikor a Sínai-hegyen találkozik az Isten dicsőségével, negyven napig nem tud elszakadni ennek a dicsőségnek fényétől és örömétől. Negyven napig együtt lenni, vagy az embernek magában lenni önmagában is nagy teljesítmény. De negyven napig csak az Isten fényével és dicsőségével töltekezni lélekben, érzékiség nélkül, ez még nagyobb próbálkozás. Így látta a három apostol is: Péter, Jakab és János az Üdvözítő színeváltozását. De kérdezem, hogy az Üdvözítő színeváltozásaiból ez volt-e a legszebb vagy a legcsodálatosabb, vagy lelke és teste átélt más színeváltozásokat is, amelyeknek többek is szemtanúi lehettek? Én azt gondolom, hogy az Üdvözítő egész palesztinai útja nem más, mint színeváltozás. Átváltoztatott valamit valamivé, legtöbbször az emberi nyomorúságot örömmé. Kérdezem, van-e ennél szebb színeváltozás? Van-e ennél nagyobb átalakulás?

Tudjuk azt, hogy nem volt olyan emberi nyomorúság vagy szomorúság, amely meg ne állította volna. Éppen a héten hallottátok a szent Evangéliumból, hogy a 38 év óta betegen fekvő ember előtt ott, a Bethesda tó partján, megállt az Üdvözítő. Nem tudott elmenni 38 év szenvedése mellett érzéketlenül. Megkérdezte tőle, mit kíván. „A gyógyulást.” Jött a válasz. Csakhogy amikor az angyal megkavarja a tavat, mások mennek be előtte. Neki a gyógyulás csodájából nem jut, nem is jutott soha osztályrész. S az Üdvözítő azt mondja: „Vedd ágyadat és járj.” Ő pedig engedelmeskedik. Vajon a beteg test, a 38 évig tehetetlen test felkelése milyen színeváltozással jár? És az Üdvözítő ezt saját akaratából tette. Igaz, hogy megbotránkoztak a farizeusok, mert ez szombati napon történt, és az is igaz, hogy a beteg sem tudta, hogy az Üdvözítő volt, aki meggyógyította. Csak amikor a templomban találkoznak, ismeri fel. Az Üdvözítő azt mondja neki: „Menj, és többé ne vétkezzél, nehogy még rosszabb dolog történjék veled!” És ez is színeváltozás volt, amikor a büntől visszatartotta az Üdvözítő azokat, akiknek hirdette az Evangéliumot, számukra még nagyobb színeváltozást eszközölt.

Gondoljunk csak a halottak feltámasztására vagy a gyógyításokra. Az Üdvözítő átváltoztatta valakiben a szenvedést és nyomorúságot örömmé és egészséggé.

Az Evangélium minden csodáját úgy olvassátok, mint az Üdvözítő lelkének, akaratának és isteni természetének a kisugárzását az életre, a testre, a szenvedésre, az emberi nyomorúságra. Minden csoda az Üdvözítőnek a színeváltozása. Akit az érzékek csak embernek láttak, azt a csoda bemutatta isteni mivoltában.

Egy még szebb színeváltozásnak is tanúi vagyunk a Szentírásban. Amikor az Üdvözítő nem a testi nyomorúságot, a betegséget, a halált és a könnyeket szánja meg, hanem a virágzó fiatalságot és az érzékek pompázó, mindent elsöprő örömét. Amikor Mária Magdolnában szépsége és érzéki öröme ellenére is észreveszi a sajnálnivalót. Amikor Jákob kútjánál a házasságtörő asszonyban észreveszi minden egészség és minden szépség mellett is a sajnálnivalót. Amikor észreveszi a vámosok asztalánál az ott ülő vámos személyében gazdagsága és tekintélye ellenére is a sajnálnivalót. Amikor minden bűnösben, minden farizeusban észreveszi a sajnálnivalót. Észreveszi még a kiválasztott a szikla-lélekben, Péterben is azt, ami sajnálnivaló. És a bűnös Mária Magdolna odaáll a kereszt alá. Péter elsiratja Mesterét. A szamariai asszony otthagyja szeretőit. A bűnösök megtérnek. A vámos otthagyja a pénzeszsákot, a nagy bevételeket és a nagy lehetőségeket. Mennyien, de mennyien választják az utat az Üdvözítővel fel a hegyre majd a Genezáreti-tó partjára, aztán Jeruzsálembe.

Ez mind az Üdvözítő színeváltozása minden egyes lélekben és ez a színeváltozás folytatódik azóta is egészen az Oltáriszentségig, ahol nemcsak a felszín változik, ahol már a kenyér is átlényegül.

Azok a jelenetek, amiket elmondtunk, kiragadtunk a Szentírásból, a régmúltban történtek. Régi emberekkel történtek a csodák és régi emberek voltak a szemtanúi ezeknek az átváltozásoknak. Kérdezem, vajon hol van az az átváltozás, amelyet mi is érzékelhetünk és láthatunk, amelynek mi leszünk a tanúi, amelyre mi mondjuk azt: „Uram, de jó nekünk itt lenni!” Van-e egyáltalán a kereszténységnek a huszadik században ilyen lehetősége, ilyen öröme? Most amikor az ember éppen úgy tanít, mint az Isten, tanít az eszével, a gépeivel, a tudományával; amikor az ember már majdnem megközelíti a csodatevést is; amikor az embernek tiszta fogalma van a tudomány sok rejtelméről? Vajon akkor, amikor az ember cselekszik, tanít, szinte új világot alkot a saját képére, hasonlatosságára, akkor vajon hol vesszük észre Isten megnyilatkozó színeváltozását? Amikor minket is kísért a világ és mi nem állunk úgy ellent a kísértésnek, mint ahogy az Üdvözítő ellenállt a sátnak, hol van akkor a színeváltozás ragyogása?

Az Úr Jézus színeváltozását és ennek a csodának örömét a prófétáknál keressétek, akik sok ezer esztendővel ezelőtt megmondták, közreadták az Isten akaratát. Ezt olvastátja nektek az Anyaszentegyház a nagyböjt minden hétköznapján.

Ezékiel prófétánál arról olvastattok a héten az Anyaszentegyház, hogy Isten eljön a lelkünkért, mint az eltévedt juhokért. Táplálni akarja az ember lelkét. Az elveszettet vissza akarja vezetni, a sebesültet be akarja kötözni. Mert Isten, mint a jó pásztor, a lelket fel akarja emelni. Mert az igazság legelőjén akarja táplálni. Mert az erőset pedig erősíteni, a gyengét pedig még inkább támogatni, akarja.

Izaiás prófétától olvastattok a héten, hogy keressétek az Istent addig, míg megtalálható. Míg a hit még képes rá, hogy lépéseket tegyen feléje. Hívjátok az Istent, míg közel van. Hagyja el az útját az istentelen és gondolatait a gonosz. Akkor Isten az irgalmával megmenti a lelkét.

Ezt nemcsak Ezékiel és Izaiás próféta mondotta, hanem az Üdvözítő, az Oltáriszentségben és a többi szentségben, gyakorlatilag meg is valósítja. A lélek a kegyelem erejében találkozik az Üdvözítő segítségével. Lelket akar az Isten Fia, mert minden lélek az övé. Ezt is kinyilatkoztatta. A lélek akkor él, ha elfordul bűneitől és Istenhez tér. Ha a gonosz elhagyja gonoszságát és az igazságot választja, akkor csak az igazságot veszi figyelembe az Isten. De hogyha a jó elhagyja a jóságot és rossz útra tér, akkor csak a rosszaságot nézi az

Isten. Vagyis Istenhez kell fordulni a jónak is meg a rossznak is, mert ezt számontartja az Isten. Csak lélekben lehet élni, örökké élni és lélekben lehet elveszni, örökre elveszni. Ez az a színeváltozás, amelynek részesei vagytok a nagybőjtben. Ha az Isten felé fordultok, akkor a lelketek örökké él és ezt az életet, ennek az életnek a gazdagságát el nem veheti tőletek senki. Ha viszont elfordul az ember az Istentől lélekben, akkor az érzékek világa nem pótolhatja a veszteséget, és nem teheti a mulandóságot örök értéké. Ezt értsük meg a nagybőjt szelleméből, hogy a lélek új életet kezd, és lélekben akarja feltámasztani Isten a csodákat. Amikor a lélek a bűntől elfordul, el is kezdődik a csoda. Nézzétek, milyen keveset kér Isten az örökkévalóságért tőlünk. Szinte nevetségesen keveset az anyagi világból. Amiről szól az Úr Jézus: egy pohár víz, egy darab kenyér, egy önként megfelezett otthon, a betegek ápolása, a szenvedők meglátogatása, a halottak eltemetése. Milyen kevés ez. Milyen szörnyen kevés. Ebből a káprázatos anyagi világból alig egy pohár víz, egy falat kenyér, amiért az Isten örökkévalóságot ad. A szeretet, az isten- és a felebaráti szeretet ezt az anyagi semmit átváltoztatja örök értéké és érdemmé, az örök boldogság zálogává. Mit gondoltok, akkor mivé változtatja át Isten a lelket, a lélek örömét az imáért, a szentségek vételért, a kegyelmek megőrzéséért, az erények megvédéséért? Milyen boldogságot ad majd az Isten azért, mert a lélek a rendeltetésének mindenben megfelel?

Nemrég olvastam két régi levelet, illetve annak a másolatát. Az egyiket 1552. szeptember 6-án írták, az egri vár ostroma előtt, a másikat pedig utána, október 19-én. Egy férfi írta őket, akinek helyén volt a szíve is, az ereje is, az esze is. Mekcsey Istvánnak hívták, az egri vár másodkapitánya volt. Először hűgának írt, az ostrom előtt. A török sereg Szolnok felől már közeledett Eger felé. A harc, az összeütközés elkerülhetetlen volt. A másik levelet pedig utána írta feleségének, amikor már túl voltak a veszélyen. A levél személyes jellegű, rendkívül szép. Mennyi érték lehetett abban a feleségben, hogyha egy férfi, akinek az életpályája harc volt és szembenzés a halállal, úgy tudja szólítani: „Tisztelendő és nekem szerelmetes atyámfia, feleségem”, hogyha a pennához nem szokott férfikéz a tisztelendő jelzőt is eléje írja. Csakhogy a kor szokása szerint az asszonyoknak asszonyoknak kellett lenniük a hűség, a szeretet, az áldozat vonalán is, még akkor is, ha férjeik messze voltak az otthontól. Ebben a levélben leírja a hős, hogy Isten akaratából elmúlt a veszély, és nekik nem árthattak. Amikor egy romhalmaz maradt az egri várból, azt írja a hős: „semmit sem árthattak”, mert az anyagi veszteség sohasem veszteség a hősnek. Azt írja, hogy az egész család térdenállva köszönje meg az Istennek, hogy őt az Isten jóakarata újból erre a világra adta. Ebben van a szépség, hogy a veszély elmúltával egy férfiszív megérezte azt, hogy az Isten segítette és ő adta újból ennek a világnak. A végén pedig kéri Mekcsey István, hogy a kicsi ártatlanságot, a gyermekét és az Isten egyéb ajándékait is őrizze meg neki a feleség, az életet, a gyermeket éppen úgy, mint az erkölcsi világot, mert ezek Istennek ajándékai.

Higgyétek el, hogy a nagybőjt sokszor olyan, mint egy nagy ostrom utáni állapot. Meg kell benne köszönni az Istennek azt, hogy a lélek elkerülhette a nagy pusztulást és a nagy pusztítást; hogy a lélek nem esett áldozatul a bűnnek, a szenvedélynek, a világnak. Ezt éppen úgy kell megköszönni az Istennek, ahogy Mekcsey István kérte a feleségétől: térdenállva, minden vasárnap, minden szentmisén az Istennek. Éreznünk kell azt is, hogy mindenben, de különösen a lelkünkben az Isten újból adott minket erre a világra. Minden erényben éreztétek meg, hogy Isten újból adott titeket erre a világra. A kereszténységben és mindennemű feladatban, munkában, a tudásban éppen úgy, mint a szeretetben, éreztétek, hogy az Isten titeket erre a világra örömmel és megváltásnak adott, és így lesz a kereszténység az Úr Jézus színeváltozása. Amen.

1959. február 22. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Évközi idő

Jób panasza. Évközi 5. vasárnap

Jób 7,1-4.6-7 – 1Kor 9,16-19.22-23 – Mk 1,29 –39

Kedves Keresztény Híveim!

Hallottátok Jób panaszát, hogy milyen a földi élet. Tele harccal, tele napszámos-sorssal, tele bizonytalansággal, tünékenységgel és örömtelenséggel. Jób panaszát nemcsak a Szentírás örökítette meg, hanem a világirodalom is: Goethe Faustjában és Madách Ember tragédiájában is ugyanez a jóbi panasz vonul végig. De nemcsak az irodalom, hanem a saját sorsunk, a kultúrsorsunk is ember-misztérium, tehát Jób-panasz. Mindez, amit Jób mondott, igaz. Az ember-misztériumnak a mélységét legszebben talán egy német írta meg, Lippert, egy jezsuita, akit én a német Prohászkanak neveztem régen, fiatal koromban. Az ő könyvéből, a „Der Mensch Job redet mit Gott.”-ból, (A Jób-féle ember beszélget az Istennel.) hallgassátok most meg egy kis fordításomat.

Lippert: „Uram nem tudok végére járni az embernek, akit teremtettél. Van úgy, hogy kitárt karokkal közeledem feléje, azután hirtelen megragad valami borzalom, és én menekülök az ember elől. Egyszer szeretettel és bizalommal repes feléje szívem, és nem tudok édesebbet és szebbet elképzelni, mint bírni egy emberszívet, amelyik az enyém. Azonban éppen tőle fájdul meg bennem valami és lesz nehéz. Teremtényeid egyike sem – legyen tűz, jég, éhség vagy szomjúság – képes nekem olyan fájdalmat okozni, amilyent az emberek képesek. Néha megcsodálom az embert, erejét, hatalmát, szellemét, és alkotásai előtt végigfut rajtam a büszkeség. De utána hirtelen minden ellenszenves lesz előttem, ami csak emberi agyvelőből született. Akármilyen finomra morzsolok szét valami emberit, akárhogyan hasogatom és választom szét, és folytatom azt akár az örökkévalóságig, a legkisebb részecskéiben is van valami jó és van valami közönséges, nevetséges vagy rossz. Ha valami nagy gondolatot akar megvalósítani, az biztosan torzzá, zavarossá és kicsivé válik a kezében. De megfordítva is mondhatom, hogy minden tette mögött dereng valahol egy tiszta sejtés, valami távoli világosság és a nagyságnak valamilyen pirkadata.

És még különösebb, hogy valahányszor találkozom egy és ugyanazzal az emberrel, mindig más megvilágításban jelenik meg előttem. S ha tizenkét óráig élek vele együtt, több mint tizenkétféle ítéletet formáltam róla. Első pillanatra mindig meg kell csodálni az embert és meg kell szeretni. De azután jobban megnézve, hosszabb együttlétnél, egy és ugyanazon szobában való tartózkodás közben minden kicsinyessé, mindennapivá, rendtelenné, piszkossá, ellenszenvessé zsugorodik. Az ember valami nagy zavar, az egész teremtésed felborítója, ezt Te sem tagadod. Fellépésének és ebben a világban való életének egész története tele van borzalommal. Elviselhetetlenek az emberek egymás és a föld többi élőlényei számára.

Ha átléptük a nevetségesség vagy közönségesség határzónáját, akkor ismét a nagyság és mélység egyik tartományába lépünk, s még a legnyomorultabb emberben is találkozom valami melegséggel, megkapóval, néha egyenesen valami csendes nagysággal, valami elrejtett méltósággal.

Ha egészen mélyen beleélem magam egy emberbe, ha belenézek és beletapogatok és látom ott a jóakaratot, egyetlen kapkodást, fényre szomjas, támolygó keresést, a csendes

sírást, akkor ismét megráz, eltűnik az undor, forró hullám csap át rajtam és érzem, hogy az embert mégis csak nagyon kell szeretni.”

Ez eddig Faust, ez eddig Madách, eddig Lippert. Most, hogy ne maradjunk Jób panasznál, a küzdelmes, nehéz ember-misztériumnál, Szent Pál megoldást ad nekünk, amikor meghirdeti, hogy neki az Evangéliumot mindig hirdetni kell. Szent Pál meghirdeti, hogy ő mindenkit szolgálni akar, hogy mindenkinek mindene lesz, és hogy az üdvösséget így akarja biztosítani mindenki számára. Itt Szent Pál nem a sebeit mutogatja, mint Jób. Nem is a küzdelmes életét, mint Jób. Megmutatja a szívét. És amit Szent Pál megmutatott, az tulajdonképpen átváltoztatja az ember-misztériumot. Ennek a misztériumnak a fényeit és árnyait, a jó és a rossz oldalát, a keserőségeit és az örömeit. Mert Szent Pál nagyon jól tudja, hogy az Evangéliumban Krisztus erejére támaszkodunk, hogy egymásra rászorulunk, hogy egymás segítségével és szeretetében egy életet, egy üdvösséget magasztalunk fel.

Az űrhajózás korában megtanultuk, hogy mennyire diffundál minden a galaxisokban, a fizikai törvényekben, hogy mondjuk akár hélium, akár hidrogénfelhő, menekülni akar önmagától. Nincs olyan gáz, nincs olyan kozmikus por, nincs olyan meteortöredék, ami ne akarna szétterjedni, megszökni a világűrbe. Egyedül a Földön vagyunk Isten gondviseléséből úgy ellátva, hogy itt minden együtt van. Szent Pál ezt az együttlétét akarja megőrizni, amikor Evangéliumot, kegyelmet, szolgálatot, szeretetet hirdet az üdvösségünkért.

A szentek is ezt tették. A szentek életéről szóló középkori írásokban, hányszor találkozunk azzal a – Szent Oszkártól származó – hasonlattal, hogy „Szeme volt Ő a vakoknak, lába volt a sántáknak, atyja volt a szegényeknek.” Ez a szolgálat, ez a szeretet minden korban megnyugtatta egy kicsit az emberiséget. Az Egyház szerzetesrendjeiben és szentjeiben mindig megjelent a jóság. Le tudtak hajolni mindenkire. A szenvedőkhöz úgy hajoltak le, hogy elvették a szenvedés keserűségét. Ma, amikor az Éhezők Világnapját tartjuk, érezzétek, hogy mennyi a felelősségünk. Szent Pálhoz hasonlóan akár imánkban, akár szeretetünkben együtt kell éreznünk a világ szenvedőivel.

Az Üdvözítő véglegesen meghatározza nekünk, hogy mi is itt a földön az életünk, és hogy mennyire számíthatunk Rá. Az Üdvözítő bemutatta nekünk a saját képét, mert az Üdvözítő képében, tehát emberségében, jelenlétében az Égi Atya azt hirdette meg nektek, hogy nincs a világon egyetlen egy rendszer sem, nincs olyan hatalom, amely rátok nehezedhetne a hátatokra, a véretekre, a verítékeitekre, a saját lelketekre, a saját eszetekre, képzeletekerekre vagy saját szenvedélyeitekerekre. Krisztus azért jött erre a földre, hogy az Atya akarata szerint megmutassa nektek, hogy órá hagyatkozhattok, senki másra. A ti emberi sorsotok nem olyan, mint az ausztrál teknőcök sorsa, hogy tizenkétfélmillió évvel ezelőtt nem volt még páncéljuk. De miután megkivánták az égi madarak, megkivánták a ragadozók, kialakították a páncélt. Mert hiszen megkivánják még az angol királyi asztalnál is a teknős húsát. A teknőc pedig védekezett a páncéllal.

Isten nem akarta, hogy mi páncélt dolgozzunk ki egymás ellen vagy önmagunk védelmében. Egyszülött Fiát ajándékozta nekünk mindörökre, hogy benne megtaláljunk minden védelmet, minden tökéletességet.

Isten azt akarta, hogy úgy őrizzük önmagunkat a kereszténységben, mint ahogy őrzi a drágakő a fényét, a ragyogását és az atomrácsozatát. Pedig mennyi mindenben megy keresztül egy drágakő a föld mélyében, akár lávahőségben, akár a litoszféra szorításában, szörnyű torlódásában, és mégis megmarad fénynek, színnek és keménységnek. Azt kéri tőletek az Isten Egyszülött Fiában, miután ráhagyatkoztatok a szeretetére, a kegyelmére, a testére, a keresztjére, a mennyországára, hogy védjétek magatokat lélekben úgy, ahogy védi magát az erdő. Az erdőnek akármilyen lehet a rovarvilága, akármennyi lehet a pusztító vadja, akármennyit irthat belőle az ember, akármilyen savas esők rohanhatják meg, az erdő túléli, megőrzi önmagát az értékében is és a valóságban is.

Nektek így kell megőrizni magatokat Krisztussal, még ha Jób panaszai fel is törnek az életetekben.

Az emberi kémia négy milliárd vegyületet ismer, melyekből évente harmincezret állít elő. Ezek közül a legtöbb mérgező. A tudomány sokszor tiltakozik a mérgezések ellen. Tiltakoznak a zöldek vagy természetvédők, és más emberi intézmények. Sokszor mégis hiábavaló a mérgezésekkel szemben az emberi összefogás. Ha most az ördögöt úgy veszem, aki ezen a földön elszakítja az Isten láncait, az erős láncszemeket is megszakítja az ember számára; ha úgy veszem, hogy millió variációval tudja megtéveszteni az eszünket, értelmünket, a sorsunkat, a történelmünket, minden emberi valóságunkat, akkor szükségünk van mindezekkel szemben, tehát minden ördögi variációval szemben, arra a Krisztusra, aki nektek megmutatta a mai Evangéliumban, milyen a szíve.

Emlékeztek, az Üdvözítő Kafarnaumba megy, és pedig Péter otthonába. Ott az asszony is, a kislány is, az anyós is, betegen. Az Üdvözítő megérinti a homlokát, a lázas, verejtékes homlokot. Felemeli a beteg asszonyt, visszaadja az egészségét. Az ki is szolgálja, és azzal tiszta öröm van Péter házában. Pedig már megvolt a maguk nehézsége, mert nem szívesen vette se asszony, se család, hogy otthagyja a hálót, elmegy Krisztus után. A háló és a halászmesterség számára dinasztia is volt. Az egész városban tekintélyük volt, gazdagságuk is volt: saját hajó, saját kereskedelemmel. Most elhagyta mindezt. És Péter családjába bevonult a csodával a harmónia, a megértés. Ott van Jakab is, János is, Péter bátyja, András is. Ez a családi öröm szinte kiárad az egész városra. Egyszerre odahordják a betegeiket, a sántákat, a vakokat, leprásokat, még az ördögtől megszállottakat is. És Krisztus mindezeket meggyógyítja. Már esteledik, amikor elcsendesedik körülötte minden, Péter háza is megcsaládja is, amikor az Üdvözítő mondja – olyan rövid a mondat –, hogy elmegy egy magányos helyre imádkozni.

Ezt a magányos helyet csodáljátok meg. Az Üdvözítő kimegy a természetbe, akkor még minden kristálytisza volt, a harmatcsepp, a fűszál és minden szikla. Sajnos ezt mi már elveszítettük. És az Üdvözítő ott imádkozik. Talán szempilláján is harmatcsepp. Talán leborul egy sziklára. Talán megmarkol egy csomó fűvet vagy virágot és érted imádkozik. A családotéért, a küzdelméért, a Jób-sorsodéért, a háborúidéért, a szenvedéseidéért, az örömeidéért, a házasságodéért, a szerelmedéért. Ott imádkozik Krisztus, miután már mindent elrendezett maga körül, és odaadta magát az emberiségnek. Nektek is. Akkor.

Ha valami megható, hát az Üdvözítőnek minden mozdulata, minden tanítása, minden csodája az, mert mindez tiszta szeretet, tiszta kegyelem. Minden magatartásában éreztétek, hogy övéi vagytok a Jób-sors ellenére, Szent Pál tanításával együtt, és őbenne dicsőül meg az egész életetek és kereszténységtek.

1991. február 10. Budapest, Rózsák tere

Krisztus Király ünnepe. Évközi 34. vasárnap

Dán 7,13-14 – Jel 1,5-8 – Jn 18,33b-37

Kedves Keresztény Híveim!

Ez az Evangéliumi jelenet Krisztus halála előtt játszódott le. Az evilági hatalom Pilátus személyében feltette az Úr Jézusnak a kérdést: „Király vagy-e te?” Isten Fia a legnagyobb megaláztatás előestéjén fenséges nyugalomával válaszolt: „Te monád. De az én országom nem evilágból való.” Pilátus nem értette meg Krisztus királyságát. Oly valószínűtlen volt, hogy királyság ez a hatalom, ez a földöntúli erő, hogy ez az ember, akit meg lehet alázni egészen a keresztfáig és a kereszthaláig, király.

Ez a jelenet megismétlődik. Pilátus személyét átvehetik mások, az Úr Jézus személye ugyanaz marad. Megismétlődik ez a tragikus játék. Felteszik az Úr Jézusnak a kérdést koronként újból, hogy: „Király vagy-e te?” Felteszik a kérdést: „Hol a te királyságod, hol a te országod, hol a te hatalmad, hol vannak az erőd? Nem fogunk-e eltemetni Téged, és nem juttatunk-e halálra ismét?” – és Krisztus némán ugyanazt mondja minden hívő imájával, minden szív Istent szerető dobbanásával: „Király vagyok, és királyságom van.”

Felteheti a világ Pilátus szájával a kérdést: „Hol a te királyságod?” Erre válaszolja nekünk Krisztus Király ünnepe, hogy Krisztus királysága él, és az ő királysága nem földek, nem hadseregek ereje, nem a terület nagysága, nem a kibányászott kincsek sokasága. Krisztus királyságának az ereje nem a technikában gyökerezik, hanem *Krisztus királysága szívtől szívig, gondolattól gondolatig, anyaszívtől gyermekszívig, családtól családig húzódik*. De még inkább megtaláljuk Krisztus királyságát az igazságban és a szeretetben. Megtaláljuk az ő irgalmában. *Ott van Krisztus királysága minden hívő hitében és imájában. Ti vagytok Krisztus királyságának hordozói. Az Ő országának a képviselői. Különösen megmutatja Krisztus Király az erejét és hatalmát az irgalmában.*

A Szentírásban olvassuk, hogy az ember irgalma csak a hozzátartozókra terjed ki, Isten irgalma pedig kiterjeszkedik minden élőre, minden testre. Vehetnénk egy családapát, egy párttitkárt és egy államelnököt. Meddig terjed ennek a három kategóriának az irgalma, az igazságérzete, a szeretete, a jósága? A hozzátartozókig. A családapa szeretete, irgalma és jósága kiterjed a családra, a vérrokonságra. Egy párttitkár kegyessége kiterjed az alattvalókra. Egy elnöke az országa lakóira. És hol vannak a többiek? Hol van az egész föld két és félmilliárd szíve és lelke? (N.B. a beszéd 1953-ban született.) Hol van a föld többi részének lakossága? Milyen kicsiny, milyen részleges minden bennünk. És lehet-e részlegekben szeretni az emberiséget? Egyik része élvezheti a szabadságot, talán a jobb életet, a másik pedig még jobban legyűretik és eltapostatik. Kellett valakinek jönnie, akinek irgalma mindenki felett egyforma, aki egyformán adja mindenkinek a szabadságot, aki egyformán adja mindenkinek a gondolat nagyságát, aki egyformán adja mindenkinek a szív örök nagy hatalmát a szeretetben. Ez Krisztus Király nagysága. Mi emberek mindig részlegesek maradunk, Krisztus Király viszont kiterjeszti uralmát az egész földre.

Sokat olvashattok utazókról és felfedezőkről. A sok név között találoztok egy nagyon derék egyéniséggel is: Livingstone-nal. Hithirdető volt, később pedig Afrika-kutató. Sok vidékre ő lépett először. Afrika belsejét kutatta. Kutatása közben azután el is veszett, nem tudtak róla két esztendeig semmit. Újabb expedíciók indultak utána, hogy megtalálják. Meg is találták, de már betegen. Hű szolgálói, a megtérített feketék, bennszülöttek hozták a beteg testet. Zanzibár környékén ez a beteg test már nem bírta a lázat, nem bírta az utazás nehézségeit, meghalt. A bennszülöttek besózták Livingstone holttestét, hogy megóvják a romlástól. Az a besózott holttest olyan drága kincs volt nekik, hogy a hátukon vitték éjjel-

nappal, míg csak el nem érkeztek a tengerpartra. Onnét azután hajón tovább szállították. Pedig a feketék nem szerették a fehéreket, de mert Livingstone szíve különb volt, mint a rabszolga-kereskedőknek, gyarmatosítóknak, angoloknak, franciáknak vagy németeknek a szíve, ezt az egyet nagyon megszerették a feketék. Ennek az egynek még a holttestét is becsülték. Amikor a Maya hajó fedélzetén szép tengerész-szokás szerint kiterítették Livingstone holttestét, a feketék körülvették, és ott zokogtak. *Nem ettek már napok óta. Alig ittak valamit. De a szeretet és a ragaszkodás nem tudta elválasztani őket a felfedező holttestétől.* Elkísérték a hajón a maguk szokása szerint böjtölve és siránkozva Southamptonba, ahol eltemették.

Ezek az egyszerű feketék a falujuktól a temetőig kísérték. *Szinte a bőrük gyászolta a nagy felfedezőt.* Egy fehér kis rongydarabot bekereteztek fekete szegéllyel és ráírták az ő kezdetleges betűikkel: „Livingstone, a feketék, a rabszolgák barátja”. Így ment a menet a temetőbe. Azt hiszem, hogy a bennszülötteknek ez a ragaszkodása mutatta meg legjobban a híres felfedező nagyságát és szívjóságát.

Ha emberek így tudtak ragaszkodni egy másik emberhez, aki jó volt, aki vezetőjük volt, aki irányította őket, aki kimérte az élelmüket, fejadagjukat, hogy még holta után is annyi ragaszkodással és bizalommal kísérték a tehetetlen holttestet, akkor mit gondoltok, hogyan kell nekünk az élő Krisztus Királyhoz jönnünk, akinek nem a holtteste van köztünk, hanem az élete maga? Az Oltáriszentségben önmagát nyújtja. A kenyér színében itt van az Ő élete, az ő igazsága, az ő szeretete. Kell, hogy megrázzon minket ez a közelség, Krisztus Király életének, testének és országának ez a közelsége, amely körülvesz, véd és vezet minket.

Mi is elmondhatnánk sokszor azt, amit a nagy konvertita gondolkodó, Kierkegaard imádkozott:

„Óh Uram, Jézus! Annyi minden el akar csalogatni Tőled ezen a világon, az elfoglaltságaim, a gondjaim, az örömeim. Az elfoglaltságom sokszor hiú és hiábavaló, de én fontosnak tartom. Az örömeim mind kicsinyesek és múlandók, a gondjaim sokszor szégyenteljesek. Mégis, ezek úgy elcsalogatnak Tőled, hogy alig gondolok Rád. És van néhány dolog, ami vissza akar riasztani Tőled. Az egyéni büszkeségem, a tudásom fölénye, amellyel más emberek fölé emelkedtem. Vissza akar rettenteni Tőled. Nem akarom megalázni önmagamat Előtted. A gögöm mellett ott van az egyéniségemnek sok más árnyoldala is. Sokszor félek Tőled. Sokszor kételkedem Benned. S a kételkedés is el akar taszítani Tőled. De különösen a bűnösségem. A bűneim sokszor úgy visszatartanak Tőled, mint ahogyan a betegség taszítja az orvosságot. Mert a beteg ritkán, vagy soha sem élvezzi az orvosságot. Nincs vonzerő a betegség és az orvosság között. Éppen úgy nincs vonzerő az életszentség és a bűn között, a bűnösség és Krisztus között. Pedig Krisztus felemeli az emberi gondokat, magához engedi azokat is.”

Krisztus Király kitarja mind a két kezét az emberi örömök felé, az emberi elfoglaltságok felé. Krisztus Király felemeli az embervoltunkat tudásunkkal, egyéniségünkkel együtt és irgalmában lehajol a mi elesettségünkhöz és bűneinkhez is, mert megbocsát, mert az Ő irgalma minden szívre és minden tetre egyformán kiterjed.

Az Úr Jézus azt mondta: „Hogyha felmegyek az égbe, mindent magamhoz vonzok.” Itt a földön nem ígérte meg, hogy mindenkin segít. Nem ígérte meg halála előtt, hogy mindenkinek mindene lesz. De Krisztus megdicsőült, az égben van és hozzá tartozik ez a föld. Hozzá tartozik a ti családokat, a ti szívetek, és amit Krisztus megígért, azt meg is tartja: magához vonz mindent, a mi Egyházközségünknek is egész életét, minden gondját, minden örömét. Minden szívet magához vonz öröme, feltámadásra és dicsőségre. Amen.

1953. október 25. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szűz Mária és szentek miséi

Xavéri Szent Ferenc imája (december 3.)

Ó ISTENEM,
Szeretlek téged forrón, mélyen,
Nem mert a kárhozatos szörnyű éjjen
örök tűzbe vetsz, ha elhagylak;
vagy mert egednek ékességét,
szent örömben úszó angyali zenéjét
ígéred nékem szárnyaid alatt.

Hanem mert a kereszten karjaid kitártad,
emberi szívemet szívedre vártad,
rútul kiszögezve, jaj, felém hajoltál
vérfutotta arcod forró tüzes oltár!
Bűnömért viselt el szörnyű ékességet.
Meg nem állottál a gyötrelmek mezsgyéjén:
átmentél az éjek szörnyűséges éjén, gyalázat és szitok,
lélekhóhérok s gyötrelmekárpitok földtek,
kísérték, jaj, az utolsó szóig!
Rettentő mértékkal méred szeretésed!
Ó hadd legyek, én legyek könnyező vetésed,
Ó hadd legyek, én legyek a te aratásod,
Míg gyötrelmeiddel lelkem földjét ásod.

Szeretlek, szeretlek, nem mert megmentettél,
Hanem mert a vérig, halálig szerettél.
S amint te szerettél szeretlek most téged,
életem és lelkem elkínálom néked.
Szeretlek, szeretlek, te vagy a királyom,
Istenem, Mindenem, örök mennyországom.

Prohászka Ottokár fordítása

A Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása (december 8.)

Ter 3,9-15.20 – Ef 1,3-6.11-12 – Lk 1,26-38

Kedves Keresztény Híveim!

Szeplőtelen fogantatás ünnepén nem akarom ismételni a Szűzanya jelzőit. Dantétól kezdve a középkor minden kolostorának meg volt a maga költője, akik az Ave Maris Stellához (Üdvözlégy tengernek csillaga) hasonlóan szebbnél szebb latin himnuszokkal hódoltak a Szűzanyának. Minden költő kiöntötte ártatlan, sokszor gyermekszívének tiszta szerelmét és képzeletvilágát. Sokszor e költeményekben, amelyeket a Szűzanyának írtak, kiöntötték a bukott emberek sóvárgását és vágyát a tisztulás után. Mi, magyarok is sok középkori himnusszal kopogtattunk a Szűzanya égi anyaságának kapuján bajainkkal.

Most nem akarok úgy gondolni a Szeplőtelen Szűzanyára, mint Esterházy nádor, mint Pázmány Péterünk az „O gloriosá”-val, „Ó dicsőséges, fényes, ékességes asszony” himnuszával. Most nem is akarom úgy nézni a Szűzanyát, mint ahogy felnézett rá a keresztény századok sora, akik a középkor prózájával is mindig hirdették a legszebb szavakkal, hogy a Szűzanya egészen szép, hogy a kegyelem Paradicsoma, hogy fehér galamb, hogy ragyogó hajnal, hogy felkelő nap.

A Szeplőtelen Szűzanyát most ide szeretném állítani közétek, egyedül közétek és azért, hogy nézzen szembe az élet brutalitásával. Nézzen szembe az élet gonoszságával. A Szeplőtelen Szűzanya nézzen szembe a tragédiákkal, nézzen szembe a bomlásokkal. A testi és lelki bomlásokkal. Nézzen szembe a Szeplőtelen Szűzanya az illúziókkal és a haszontalan tanok vagy tanítások sűrű ködével. Szóval így áll köztünk a Szűzanya. Szembenéz az élet minden romlásával.

A fiatal amerikai írónőnek, Carston McCullersnek van egy nagyon kedves regénye: Magányos vadász a szív. Ebben tulajdonképpen nem is leír, hanem megénekel egy egyszerű embert. Azt a félig süketet, aki annyira bölcs, annyira kedves, annyira magába roskadt, hogy a végén mindenki megbízik benne, és rábízák a kisváros lakói a gondjukat-bajukat. Ez az egyszerű, magában élő lélek megérti a néger orvos kínjait, megérti a részegek, a lezültek akaratgyengeségét. Szóval van egy egyszerű szív, félig süketnéma, aki a szíve melegével mégis többet jelent az emberek számára, mint a legnagyobb tudós, mint maga a siker, mint maga a gazdagság, mint maga a rohanó modern élet.

Hogyha egy süketnéma szívnek lehet ilyen emléket állítani, mint ez a regény, akkor a Szűzanyát úgy állítja közétek az Anyaszentegyház, mint egy teremtményt, aki mindig a helyén volt és helyén marad akkor is, amikor minden meginog, és minden megcsúszik. Aki immobilis, aki elmozdíthatatlan. Akit nem kell újból szavakkal, gondolatmenettel igazolni. Aki mindig tengely, amikor minden eltolódik, vagy elferdül. Aki nemcsak a helyén van, hanem akinek életeleme a lét forrása, a rend, a természetfeletti rend, és ennek a Földnek a rendje is.

Ez a megható és ez a megrázó a Szeplőtelen Szűzanyában, hogy ideállított a földre személyként a mi testünkől valónak, a mi húsunkból valónak, egyszerűen asszonynak. Asszonynak, akinek meg kell állnia helyét a szüzességében, az anyaságában, amikor az egész föld, és főleg a kicsi Palesztina, eléggé le volt kötve a bűnökkel. És a Szűzanya a helyhez kötöttségében, meg a hontalanságában találkozik a bűnnek ezekkel a szörnyűségeivel. A Szűzanya asszonyként, aki szeret, asszonyként, aki fájdalmas, aki igazságos, aki bátor, tulajdonképpen végigéli és végigszenvedi a bűn következményét Heródes kegyetlenségétől a farizeusok álnokságáig, az apostolok ingadozásától egészen az üldözésig. A Szűzanya gyenge

asszonyként tulajdonképpen szembenéz ennek a földi létnek minden excensusával, a bűn rendkívüliségével, vagy a bűn általánosságával. Ez a megrendítő, hogy a Szeplőtelennek a bűnös földhöz kötöttségében kell megmutatnia a maga erejét és a maga szépségét.

Hogyha ezt az egész földet egyszer elöntené a hazugság; hogyha ezen a földön egyszer tökéletesen megmérgeznék az embereket és a levegőt; ha ezen a földön egyszer a szellem áruháza ránk nehezednék, mint valami ólomkamra; ha egyszer ezen a földön a test reménytelen szenvedélye lávaként elöntene mindent a tisztátalanságban; ha egyszer ezen a földön a gyógyíthatatlan kompromisszumoknak lennénk az áldozatai, akkor is lenne egyetlenegy lény, a Szeplőtelen, aki a tisztaságával hirdetné, hogy van kiút minden reménytelenségből és minden bűnből. Aki hirdetné a tisztulás lehetőségét. Ez a legnagyobb gondolat, amit a Szűzanya ajándékoz. A jelenlétében, tulajdonképpen a tökéletességében azt hirdeti, hogy minden bűnre és elesésre van javulás.

A Szűzanya, mint mondtam, a tengely. Amikor eltolódik és elferdül a lét, akkor a Szűzanya az, aki biztos tengely ég és föld között. A Szeplőtelen Szűzanya, tulajdonképpen a szeplőtelenességével, mint dogmával hirdet egy lelki valóságot, a gondolatok rendjét, amelyek egyrészt belegyökereznek az Isten örök titkaiba, a természetfeletti lét titkaiba, másrészt belegyökereznek az összes emberi adottságokba. A Szűzanyát így fogadjuk el, mint aki megmutatja a javulást, a tisztulást és a gondolatok rendjét.

Sokfelé hallani a fiatalság durvaságáról. Világszerte elmondhatnánk azt, hogy bizonyos fokú brutalitás vonul végig a fiatal temperamentumokon. Ez a brutalitás, ha lényegében és legmélyén akarjuk megérteni, nem más, mint a fiatalság menekülése a szürkeségtől, a képmutatástól és az unalomtól. Nem lennénk elég bölcssek, ha nem látnánk meg a brutalitás kegyetlensége és durvasága mögött a szándékot, hogy mi vezette erre a mai fiatalságot. Hogy mögöttük felsorakoztak századoknak az unalmi, a képmutatásai és szürkeségei, és ők ki akarnak törni, mert nem kell nekik. De ha a fiatalság a brutalitáshoz menekül, ha csak szavakban is, ha csak gondolatban is, ha csak érzelemvilágban is, akkor téved. Mert mindezekből tulajdonképpen az igazi tisztaság menti meg az embert. A tisztaság ment meg az élet szürke unalmától és a tisztaság ment meg a képmutatástól is.

A Szeplőtelen Szűzanya fájdalmas anya is volt. Fájdalmával jellemét és egyéniségét szembe állította – mintegy tiltakozásul – a lélek ellenségeivel. Őrzője volt lelkének, rendelésének, hivatásának.

Nektek is a Szeplőtelen Szűzanyával kell ellene mondanotok a lélek ellenségeinek. A Szeplőtelen Szűzanyával védjétek meg a lelketeket. Őrzői, barátai, és társai legyetek a tökéletes léleknek. És akkor a Szűzanyával együtt élő Istent fogadtok, élő mennyországot, élő tabernákulumot, élő kegyelemmel. Ti ebben az élő közösségben éltek, mozogtok és üdvözültök.

1962. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szent István első vértanú ünnepe (december 26.)

ApCsel 6,8-10; 7,54-59 – Mt 10,17-22

Kedves Keresztény Híveim!

A mai szentleckében egy helyzetképet kaptatok, hogy milyen borzalmas tud lenni az ember. Ahogy Szent István első vértanút elfogták, elhurcolták, elítélték és kivégezték, az teljesen megmutatja az emberek egy részének vagy nagy részének a rettenetes voltát. De az Evangéliumban az Üdvözítő ajkáról halljátok a másik jelentést az emberekről, az írástudókról és farizeusokról, és azok éppen olyan rettenetesek. Ha viszont megnézitek a Betlehemnél a karácsonyfákon azokat a kis piros szíveket, akkor átléptek az emberről alkotott vélemények rettenetes zónájából a kedvességnek és a szeretetnek a zónájába. Azok a kis szívek nemcsak szimbólumok, hanem valóságos életek. Egy-egy életnek négy hete. Advent első vasárnapján kezdték a gyermekek rajzolgatni, de nemcsak rajzolni, nemcsak pontozgatni, hanem élni egy életet az erények, a kedvesség és a jóság zónájában. Erre is csak azt mondhatom, hogy ilyen az ember. Ilyen szép és ilyen kedves. Ahogy a másikra azt mondhatom, hogy ilyen az ember. Ilyen rettenetes. Igazat kell adnunk a nagy írónak, Lippertnek – akit tegnap idéztem -: „Der Mensch Job redet mit Gott.” A Jób-jellegű ember beszél az Istennel. Igazat kell adnunk az ő jellemzésének: „Ha egy és ugyanazon emberrel többször találkozom, mindig más színben és fényben jelenik meg előttem. Ha tizenkét órát töltök vele együtt, akkor tizenkét féle véleményt vagy ítéletet formálok róla. Az embert az első pillanatra mindig meg kell csodálni, és meg kell szeretni. De jobban szemügyre véve, hosszabb együttlét mellett egy és ugyanazon szobában való hosszabb tartózkodás mellett egyszerre mindennapivá, ellenszenvenné, rendellenessé zsugorodik mind. Uram, az ember nagy zavar a történelemben. Felborítja a teremtésedet. Ezt Te sem tagadod. Fellépésének első perce éppen úgy, mint a világban betöltött szerepének nagyon nagy része tele van borzalommal. Az emberek elviselhetetlenek egymás számára és a Föld számára is.”

Ezek a szavak nem is olyan kemények, mint amilyen igazak. És el kellett jönnie a kis Jézusnak, hogy az embert az emberi közelség botránnyaitól, bonyodalmaiktól és nehézségeitől megmentse, hogy az ember ne legyen folyton változó kaméleon, hogy az ember ne legyen még rosszabb tizenkét órán belül is és egy szobában való tartózkodás mellett is. Az ember nemcsak a történelem távlatában tud rettenetes lenni, hanem egy otthonnak a zártságában is rettenetes tud lenni. Ezt bizonyítják a válóperek.

Köszönjük meg a kis Jézusnak azt, hogy az emberi közelségben – akár egy templom, akár egy zsúfolt villamos, akár az otthon közelségében – megőrizte bennetek a szépségnek, a jóságnak a mértékét és a méreteit. Köszönjétek meg a kis Jézusnak, hogy megmentette az életünket attól, hogy zavar legyünk mások életében vagy másoknak a boldogságában. Köszönjétek meg a kis Jézusnak azt, hogyha nem borítottuk fel a teremtés terveit vagy az Isten teremtésének a műveit. Köszönjük meg a kis Jézusnak, hogy nem kell észretéríteni többé az emberiséget vízözönökkel, Szodoma és Gomora sorsával vagy a keleti nagy kultúráknak a ravatalával és szörnyű pusztulásával, hanem elegendő az embereket emberméltóságuk szépségére figyelmeztetni a kis Jézus irgalmával és a kis Jézus szeretetével.

Kérjétek a kis Jézustól, hogy mindannyian átléphessük a közönségesség, az unalom és az ellenszenv határzónáját, és beléphessünk nemcsak most, karácsonykor, de az évnek és életünknek minden napján az embernagyság és az emberméltóság szépségeibe. Kérjétek a kis Jézustól, hogy minden emberben, még a legnyomorultabban is vegyétek észre azt, ami valami melegség, valami kedvesség, valami rejtett méltóság, valami csendes nagyság. És ezt úgy kéri tőletek a kis Jézus, hogy még azoktól is és azokban is vegyétek észre, akit nem ismertek. Még

abban is, aki azt a szemet kihordta a vagonból, amely a tied ezen a télen. Ki tudja, milyen nehéz volt a munka és közben olyan kormos lett, mint egy kéményseprő.

Még abban az emberben is vegyének észre a rejtett méltóságot és csendes nagyságot, aki ki tudja milyen náthásan szerelte a vízvezetékot, szerelte az utcán sárosan, mocskosan, ki törődött vele.

A kis Jézus azt kéri tőlünk, hogy mindig beleéljük magunkat másoknak az életébe, hogy belenézünk és beletapogassunk mások lelkébe is és vegyük ott észre sok más látszat, sok minden más nehézség vagy bűn ellenére is a jóakaratot, amit annyira megdicsér, s amiért oly nagy áldást ígért az angyalrajnak is a betlehemi pusztaiban. Hogy vegyük észre az emberekben, a lelkekben kitapogatva és látva, szinte intuícióval az ügyetlen kapkodást is. A szépre, a jóra szomjas tapogatózást is. Vegyük észre a csendes sírást is. Mert akkor a kis Jézus egészen mást mutat majd az emberi történelemben nekünk, és egészen mást mutat az emberi szívek történetében is.

Nem olyan régen a tengerparti kis francia falucskában, Ramatuelleben temetés volt. Eltemettek egy négygyermekes férfit. A koporsóba Cidnek, a nagy nemzeti hősnek a jelmezében fektették, a koporsó elé pedig Cid nagy köpenyét terítették. Az a férfi világsikerét ennek a Cid-szerepnek köszönhetette. Attól kezdve ünnepelte a világ az egyik legszemélyesebb, egyik legtehetségesebb színészt, Gérard Philipet. Eltemették abban a jelmezben, amelyben először lépett fel, először tűnt fel, és amely szerepet nagyon szeretett.

Kérdezem, ha egy embert, meg egy színészt egyetlenegy szerep annyira meghatároz, hogy Párizs minden kirakatában ezt a képet tették ki, amikor szinte egy nemzet gyászolta, akkor hogyan kell nekünk megfogadnunk azt a szerepet, és hogyan kell nekünk játszani azt a szerepet, amit Szent Pál így határozott meg: „Öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust.” Amit így mondhatnánk, hogy öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust, aki földre jött kicsi gyermekként alázatában és emberségében. Ennek a szerepnek akkor meg kell határoznia mindegyikötöknek az életét nemcsak egy-két napra, nemcsak egy-két ünnepre, nemcsak a következő szentgyónástokig és szentáldozástokig, nemcsak a halálig, hanem az örökkévalóságig. Őrizzétek a kis Jézust az örökkévalóságig. Amen.

1959. december 26. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szent János apostol és evangélista ünnepe (december 27.)

1Jn 1,1-4 – Jn 20,2-8

Kedves Keresztény Híveim!

Szent János apostol és evangélista Evangéliumának kezdő sorai bekerültek a szentmisébe. A középkor annyira megszerette, hogy beleszótta az Evangélium szövegét a szentmisébe. Különösen azt a részt szerette a középkor, amelyre térdet hajtunk az utolsó Evangéliumnál: „et Verbum caro factum est”, és az Ige testé lőn. Ez a karácsonyi titok. „És miköztünk lakozék” – ez a kereszténység titka. „És mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülött Fiának dicsőségét telve kegyelemmel és igazsággal.”

Szent János apostol volt, aki tényleg láthatta az Isten dicsőségét. Itt nem gondolok arra, amikor kiválasztotta az Úr Jézus a Táborhegyen és harmadmagával tényleg a testében és színében átváltozott Üdvözítőt látta. Itt nem gondolok arra a különös kitüntetésre, hogy az utolsó vacsorán az Üdvözítő szívére hajthatta a fejét a szeretet megnyilvánulásában, hanem arra gondolok, hogy látta az Isten dicsőségét értelmével, bölcsességével, bátorságával és a szeretetével. Megérezte az Üdvözítő földi életében azt a dicsőséget, amit az égi Atya neki juttatott. Megérezte ezt a szeretet mélységében s a szeretet világot építő erejében. Szent János apostol ott állt a kereszt alatt is. Ott volt mindenütt, ahol az Üdvözítő különösképpen csodákat művelt. Látott sok mindent az Isten fiának dicsőségéből. De az, amit az Evangéliumában megírt, mindennél több, mert az az Oltáriszentség titkának, az Üdvözítő szeretete titkának a dicsősége. És az még a betegek gyógyításánál vagy a halottak feltámasztásánál is több.

Georges Duhamel szellemes mondásai között olvassuk ezt is: „Az értelem arra jó, hogy megfékezze vele az ember a szenvedélyeit. A bölcsesség azért van, hogy az ember ne csodálja a saját balgaságait. És a bátorság azért van, hogy legyőzze a félelmét.”

Szent János életében több volt az értelem, mint a szenvedélyeinek a legyőzése. Az értelem egy világot épített fel neki. Amikor megörökítette az Üdvözítő szavait Evangéliumában, arra gondolt Szent János, hogy ebből az Evangéliumból majd milliók fognak élni. Ez az Evangélium majd az Isten országának megdönthetetlen sziklája lesz. Amikor leírta az Evangéliumot tiszta értelemmel, akár a Szűzanyától hallotta, akár pedig az Úr Jézus ajkáról, akár a Szentlélek Úristen diktálta neki, mindenhogyan felépítette a kereszténységet, amely a Szentíráson, mint Krisztus szaván és igazságán épül.

Bátorsága is volt szembenézni az első heretikusokkal. Bátorsága volt szembenézni a pogánysággal. Elég nagy darab földet járt meg, hogy az Evangéliumot, mint tiszta fényt, mint boldogító fényt, mint tiszta kegyelmet és tiszta igazságot képviselje. Az olajba főzetés és a száműzetés sem törte meg benne a bölcsességnek és a bátorságnak ezt az új világot jelentő erejét. Azért, mert szeretetében annyira belelátott és átélte a másik világ titkát, megadta neki az Isten öregségére, hogy beleláthatott az égbe. Egyedül az emberek közül. A Titkos Jelenések Könyvében megírta minden dolognak, minden személynek és a világnak a megváltozását, átváltozását és az örökkévalóságát. Megírta az elmúló Jeruzsálem mellé az új, mennyei Jeruzsálem megszületését. Az új földnek, az új égnek, az új teljességnek és az új örökkévaló boldogságnak a születését. A Titkos Jelenések Könyve hányszor vigasz, hányszor erő és hányszor öröm az ember küzdelmes, sokszor megfélemlített kereszténységében.

Philipe Doiray a világsajtóban felhívást intézett azért, hogy a tenger vizét meg ne fertőzzék. Az angolok tudvalévőleg a radioaktív anyagot a tengerbe süllyesztik minden különösebb eljárás nélkül. Doiray szinte az egész világot felszólítja, hogy a tengert, amely az élet forrása volt az emberiség életében, ne engedjék, hogy a halál forrása legyen.

Szent János egy egész világot hagyott nekünk. Ez a világ a szereteté, a kegyelemé meg az igazságé. Ne engedjétek soha, hogy a bűn, a közönyösség, a megnemértés, a kicsinyesség, az ellenségeskedés, a hitetlenség ezt a világot, ezt az evangéliumi, ezt az apokaliptikus tiszta világot megfertőzze, akárcsak a gyermekek képzeletében is. Ne engedjétek, hogy ez a világ a mesének, a megnemértésnek, a szégyennek, a gyalázatnak vagy pedig a halálnak a világa legyen, hanem maradjon ez meg az életé, a fényé, az örök fényé, a boldogságé, a kegyelemé és az igazságé az Oltáriszentségben, az élő Krisztusban.

Ismeritek és élvezitek Beethoven V. szimfóniáját. Amikor Beethoven ezt komponálta, akkor már az egész élete szenvedés volt. Csalódott emberekben, barátaiiban, szerelmében, mindenben, amire rátehetette volna az életét, hogy az tiszta, zavartalan öröm legyen. A süketség veszedelme akkor kerítette leginkább hatalmába. Mégis azt írja, hogy milyen szép az élet, és ha ezerszer élnék is, akkor is szép az élet. És komponálja az V. szimfóniát, amely tételeiben nem más, mint egy embernek, egy keresztény hősnek a szembenézése sorssal, szenvedéssel, küzdelemmel, emberekkel és csalódással. A hős belép az arénára és fogadja a küzdelmet, amit az élet neki szánt. Még süketségében is. Beethoven önmagát énekelte meg; győz, s a 3. és 4. tétel tulajdonképpen dicsőséges harci indulóban és győzelmi indulóban hirdeti: nincs leveretés, nincs kétségbeesés addig, míg az Isten, míg az örökkévalóság velünk van.

Igaza van Beethoven V. szimfóniájának. Vállalni kell a küzdelmet mindennel az egyetlenegyért, az örök valóságért úgy, ahogy Szent János apostol és evangélista tette. És akkor a győzelmes, a végső kibontakozás az örökkévalóságban a miénk. Amen.

1959. december 27. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Jézus Szentséges Nevének ünnepe

Kedves Keresztény Híveim!

A mai az Úr Jézus szentséges nevének az ünnepe. Ő nemcsak név, hanem személy. A karácsony az Üdvözítő személyiségét hirdeti elsősorban. Személyt, aki megújította a természetét úgy, hogy aki volt azelőtt, azt megtartotta. Tehát az istenségét lehozta a földre. Az istenségéből nem adott fel semmit, és aki nem volt, tehát ember, azt pedig felvette. Ez a természet nem ismerte sem a természetek keveredését, sem a természetek szétválasztását. Vagyis az Úr Jézus személyében nem szenvedte el az Isten és az ember természetének a szétválasztását, vagy a kettősségét. Ennek az Üdvözítőnek most a nevét ünnepeljük. A névvel belép a személyisége is az életünkbe, a kereszténység életébe. És a név tulajdonképpen a lényegét, a küldetését is megjelöli. Az Égi Atya nevében is megdicsőítette olyan névvel, amely felette áll minden névnek, amely név előtt Szent Pál apostol szerint térdet hajtanak az égiek, a földiek, de még az alvilágiak is. Ez a név adatott nekünk nemcsak édességnek és íznek, mint ahogy a középkor költésze és szentjei hirdették Szent Bernáttal, hanem ez a név adatott nekünk üdvösségnek és megváltásnak is.

Mondtam, hogy a név itt személyt, történelmet és hivatást jelképez. De nektek nemcsak az adatik az Üdvözítő szentséges nevének az ünnepén, hogy ezt a nevet az imádságban tiszteljétek; hogy ezt a nevet a feslett és piszkos szavak tengeréből megmentésétek. Nektek nemcsak az adatik meg, hogy a káromlás tengerével szemben az imádságnak, a tiszteletnek a gyöngyszemeit kiemeljétek a szavak és a káromkodások káoszából, hanem nektek emellett még az is megadatott hivatásnak és életcélnek is, hogy az Üdvözítő személyét, a Megváltó személyét elfogadjátok az Ő teljes akaratában és az Ő teljes szeretetében. Az Üdvözítő nevét így tudjátok ünnepelni méltóképpen.

Az Üdvözítő személyisége megjelenik úgy, hogy új erőket és új energiákat állít a ti szolgálatotokra. Ahogy hirdeti aggódó Szentatyánk a karácsonyi, meg az újévi szózatában is, hogy az emberiség és a társadalom fejlődése alá van vetve olyan energiáknak, amelyek ellene vonzanak és szétlökik mindazt a gátló körülményt, amit sokszor a nemzetiség, sokszor a fajtság, sok tekintetben az erőszak és az imperializmus, és még nagyobb tekintetben a militarizmus jelent. De hogyha minden gátló és minden átkos körülményt csak egy energia-tenger képes megmenteni, akkor ezt az energia-tengert a legtökéletesebb embernek és egyben Istennek kell teremtenie. Ha meg akartok szabadulni mindattól az átoktól, amely az ember és a társadalom fejlődését keresztülhúzza, finoman, vagy durván, akkor azt az energiát kell elfogadni tengerként, amit az Üdvözítő személyében nektek felkínál. Szentatyánk, éppen az újévi szózatával, felemelte a hangját szinte himnuszként, hogy megénekelje a testvériséget. Ezt a testvériséget az Úr Jézus nemcsak nevében és gyermekiségében jelenti, hanem egész szívének gazdagságában is, minden csodájának, tanításának az erejében.

A Szentatya a testvériség himnuszával azt kéri, hogy az emberiség teremtsen új erkölcsi, új szociális értékrendet, amely értékrend el tudja söpörni az önzést, amely meg tudja semmisíteni az önzést. De ahhoz, hogy mi szociális, vagy társadalmi, vagy erkölcsi világrendet teremtsünk, amely az önzést meg tudja semmisíteni, ahhoz nekünk az élő Krisztus személyére és értékeire van szükségünk. Szeretném, ha egyet megértenétek: mindazt az erőt és tökéletességet, amit Krisztus személye jelent ma az egész kereszténységnek. Krisztus személye, amikor megszólal az Evangélium szavaiban. Krisztus személyisége, amikor megújítja az áldozatát. Krisztus személyisége, amikor kenyérként, a lélek eledeleként nyújtja önmagát. Ez a szelíd gyermekisten-személyiség, akinek a nevét ünnepeljük, megrázóan hívja fel a világot, minden tudományával és minden képességével együtt, megoldani az emberiség feladatát. Lényegében ebben a kicsi kis Betlehemben, vagy erről a

kicsi kis Betlehemről az egész emberiségnek szól Krisztus, az egész emberiség problémáját akarja megoldani. Nincsenek többé kis egyéni problémák. Azok mindig alá vannak rendelve, és függenek az emberiség nagy közös terveitől, tragédiáitól vagy sikereitől.

Éppen a napokban engem nagyon megrázott egy tudományos hír. Nem az apokalipszis meg a világvége gondolatával fogadtam, de az a tény, hogy a mai technikánk, a mai sugármérések eszközei – melyek megengedték azt, hogy nagy távolságba lássunk, érzünk, kitapogassunk erőket – néha kellemetlen meglepetésekkel szolgálnak. Most éppen kitapogatta az ember az atomfizikájával azt a szörnyű nagy felhőt, amely sugaraival a föld felé közeledik. Ötvenezer esztendővel ezelőtt egy naprendszer robbant fel, és ennek az atomrobbanásnak szédítő X-felhői tartanak most a föld felé. Ötvenezer esztendőnyi utat tettek meg. Nem tudjuk azt, hogy hány év vagy hány száz év útjuk van még a földig, de rövidesen ezt is ki fogják számítani, hogy a mi századunkban érnek-e ide, vagy pedig a következő évezredben. Én választ kaptam ezzel a fizikai hírral arra, miért pusztultak el a szörnyű száuruszok olyan hirtelen a föld színéről. Eddig nem volt rá magyarázat, hogy a földet megtöltő ősi száuruszok miért tűntek el olyan nagyon gyorsan. Nemcsak vízözönök, nemcsak kataklizmák, hanem itt van a tudomány válasza, hogy a felrobbantott naprendszerek óriási X-sugaras felhői voltak azok, amelyek megbénították a nagy emlősök életét.

Ha az ember így nézné, talán apokaliptikus félelemmel, egy ilyen sugárfelhő közeledését a Föld felé, ez is megrázó lenne, és elgondolkodtató. De én másként látom. A betlehemi kis Jézus meghirdette isteni és emberi természetét, és odaajándékozta az emberiségnek, hogy egy testvérré fogja össze a világot. Erre azonban nem volt hajlandó, és nem hajlandó ma sem az emberiség. Hát akkor ideküld feléje egy felrobbantott naprendszert, hogy az ember összefogjon, hogy érezze az ember a föld színén és mindenütt, egy sorsra van hivatva, és azt az egy sorsot kell neki szolgálni és megmenteni. Lehet, hogy az embert ezzel kényszeríti az Isten, hogy az atomfizikájával ne ijesztgesse a másikat felelőtlenül, ne akarjon egyik nép a másik nyakára lépni. Azért adott neki atomfizikát, tudósokat, hogy meg tudjon birkózni a természet, az elemek és az X-sugarak rettentő erejével. Éppen elegendő időnk van, de éppen elegendő feladatunk is, hogy egy ilyen közeledő X-felhővel megbirkózzunk. Figyelmezteti az embert arra, hogy előkészüljön a feladatára; menteni életet és szembenézni nehézségekkel. Új feladathoz az új erőt egy nagy testvériség, egy nagy szeretet adja a humanizmusnak is, meg a kereszténységnek is tisztán.

Benjamin László költő, akit a munkapadtól elszólított, vagy elvert a lélek a költészet szavaival vagy a költészet szépségeivel. Otthagytá a munkapadot, és a költészetével szolgálja a nemzetét. Ő éneklí, hogy nem akar kurjongatni most már a kába és süket zajban, hanem szolgálni akar minden szegényt, aki rászorul és sorsát így tölti be. Ő éneklí azt, hogy az embernek, ha férfi akar lenni, akkor a porból ki kell emelni a törpe létet. Ő éneklí meg olyan szépen a tisztaságot is, hogy jöjjön a tisztaság és oldja meg a személyiséget, és törje meg a hiúságot, ölje meg a bosszúra kész haragot és dühödtséget. Hogy a tisztaság jelentsen az ember életében biztonságot, amellyel az ember távol tudja magától tartani a hiú lázakat és a különböző lázadásokat. Hogy az ember ne veszélyeztesse többé a szabadabb emberiség ügyét. A szabadabb emberiség a lelkeség emberisége, ezt nem szabad többé veszélyeztetni.

Az Üdvözítő személyével és az Ő természetfeletti ajándékaival álljunk mi is bele a világ zajába. De ne úgy, hogy együtt kiabálunk a zajjal, hanem úgy, hogy észrevesszük a szegénységet, ahol jelentkezik, a szellem szegénységét, ahol jelentkezik, az akarat és az érzelmvilág szegénységét, és segítünk rajta.

Férfi módra vállaljuk a hivatásunkat, az anyagból, a porból kiemeljük a törpe létet, és az többé nem lesz törpe, hanem keresztény és örökkévaló. A tisztasággal megoldjuk a személyiség problémáit, amelyről annyit vitáznak írók, drámaírók, amely annyiszor a legélesebb viták tárgya is. A tisztasággal megoldjuk azt is, hogy meg tudjuk ölni a hiúságot és az önzést. És akkor Krisztussal észreveszünk minden feladatot, amely a miénk, amely

magunkért és az egész emberiségért van; és akkor Jézus nevére a személyisége, az áldozata előtt mindig térdet hajt a testünk is, meg a lelkünk is. Amen.

1965. Budai Vár, Mátyás-templom

Az Egyház múltja szentjeiben. Árpád-házi Szent Margit Szűz ünnepe (január 18.)

2Kor 10,17-11,2 – Mt 25,1-13

(A héten Sebestyén, Ágnes, Vince emléknap)

Kedves Keresztény Híveim!

Hogyha a világ vagy a tudomány a múltat vissza akarja hozni, akár a múlt dicsőségét, akár a múlt életét, le kell ásni a földre, és ki kell kaparni a romok alól, a törmelék alól a múltat annak dicsőségével és valóságával együtt.

A régészet a föld alól hoz elő mindent, törötten, zúzottan, rozsdásan és tépetten. S ha a régész, akár egy emberi koponyát tart a kezében, akár pedig egy régi márványconkot, tulajdonképpen a fantáziájával rajzolja csak meg a múlt szépségét.

A múlt a hatalmával és szépségével csak rom, a föld alól kell felhozni, és fantáziával vagy álommal kell megépíteni azt. Mindegy, hogy az hús, csont, márvány, vagy selyem volt, a föld egyformán takar el mindent a múltból. Mégis keressük és tanuljuk a múltat. Nem is kíváncsiságból. Így kívánja ezt a dolgok láncsorozata.

Vajon, hogyha az Egyház a múltjára gondol, arra a múltra, amelyre oly büszke, amelyet visszahoz minden vasárnap a hívei közé, szintén a romok közé kell ásni, a föld alá? Talán elhozza a régi, eltűnt katedrálisoknak a szoborcsonkjait? Az Egyház, ha a múltat akarja kutatni, szintén úgy jár el, mint a régészet? Ó, nem, kedves Keresztény Híveim! Mi is leáshatunk a mélybe és felhozhatjuk, mondjuk, a fehérvári Nagyboldogasszony Bazilikának a szépségét, alaprajzaival és oszlopfőivel együtt, de ez csak egy része, egy nagyon elenyésző kicsi része az Egyház múltjának. Az Egyháznak a szíveket kell visszahoznia a múltból, a hit erejét, a csodák szépségét, a megvalósult kereszténység üdvözült és mennyországba kívánczó életét. S mert a szíveket a romok közül az Egyház nem tudná visszahozni, ezért a szenteket adja nektek.

Nem a romok között kutat az Egyház, hanem szétlebbenti a mennyország kárpitját, és kiemeli onnét azokat, akik már üdvözültek, akik a csodáikkal már bizonyoságot tettek arról, hogy az égben az üdvözültek seregéhez tartoznak. Az Egyház megnyitja a mennyországot minden szentjében és minden vértanújának tiszteletében, és azt állítja, mint élő valóságot a múltból elétek. Nemcsak az oltárköbe helyez a szenteknek és a vértanúknak a relikviáiból egy kicsiny, sokszor alig milliméternyi darabkát, nemcsak a szentek megmaradt földi maradványait helyezi az oltárra tisztelet tárgyául, hanem elétek hozza és elétek állítja a szentek egész életét a hit erejével, a szívük és lelkük gazdagságával.

Így játszik az Egyház a múlttal és így hoz elétek századokat és évezredek minden szentnek a tiszteletével. Az egyszerű hétköznapiakban is századokat hoz vissza az Egyház s ti sokszor névnapot ünnepeltek, s nem veszitek észre, hogy minden névnap az Egyház múltja és a mennyországból egy darabka.

A világ, hatalmasaival és nagyjaival együtt, fél az időtől. Az időt nem lehet megfogni. Az idővel nem lehet játszani. Az idő sok mindent megtagad, és sok mindent eltemet. Így van ez, kedves Keresztény Híveim, mindennel, ami nem Istentől való nagyság. Ami az embernek önálló és önmagától való nagysága, akár hatalom, akár tudás, akármilyen terv s munka az, ha nem Isten örökíti meg, akkor az idő könnyen elfeledteti, megtagadja és el is temeti. Az idő felett az Egyház egyedül úr. Megteheti, mert hiszen az Egyház az örökkévalóságnak a sáfárja is és Krisztustól kapta az ígéretet, hogy az idők végezetéig meglészen. Tehát az időben az Egyház biztos. Az idők végezetével pedig biztos az örökkévalóságában.

Az Egyház, amikor a szenteket tiszteli, akkor tiszteli a múltját és építi a jövőjét. Ti, keresztyének egy szépséges múltból is éltek és mentek a biztos jövő, a mennyország felé. Ó, milyen szépen hozza vissza az Egyház a múltat! Gondoljátok csak el, Szent Sebestyén hogyan győzött a világ, az idő és az ellenségei felett. Ahogyan az Egyház visszahozza tiszteletét, visszahozza sokszor az elmúlt századok eseményeit is.

Egy fiatal, szép katonatest, – nyílvevesszők az izmokban, római korbáccsal hasítva és dorongokkal kékre-zöldre verve – ott fekszik egy szemétdombon. Kihajították, mint értéktelen valamit. Egy embert, aki katona volt, tiszt volt, bátor volt, hívő volt, eldobták a Római Impériumban, mint olyan valamit, amire nincs többé szükség. Mert van katona elég. Milliók, három világrész ifjúsága szolgáltatja az erőt és a hatalmat. Diokleciánus császár bíboraiba süllyedve álmódja egy birodalom örökkévalóságát. S mondjátok meg, nem az a holttest győzött-e ott a szemétdombon nyilakkal és agyonverve? Szent Sebestyén 1700 esztendő után is itt él köztetek, őt világrész keresztyén templomában és liturgiájában. És hol van ma Diocleciánnak csak az emlékezete is?

Vagy gondoljátok csak a fiatal Szent Ágnesre, akit szintén az elmúlt héten ünnepeltünk. Ott áll és vádolják, követelik tőle a hit megtagadását. A római prefektus fia akarná megnyerni ezt a széplelket a pogányságnak. Meggyújtják alatta a máglyát, és ő a tűzből küldi szemérmes szép imáját Krisztushoz, a hit erejével és szépségével. S amikor a római prefektus fia bosszúból kijárja lefejeztetését, a hóhér is szinte megijed ekkora hit és ilyen fiatal szépség láttán, és nem mer lesújtani az egyenes római karddal. Akkor Szent Ágnes mondja neki: „Ne félj!” Odahajtja szép fejét és lesújt a kard. Ki győzött? Szent Ágnes, vagy pedig a prefektus fia? Ágnes él és ki emlékszik az ő ellenségeire és a pogányságra?

Vagy gondoljátok csak Szent Vincére, aki szintén az elmúlt hét szentje. Spanyolországban az egyik város diakónusa volt. A szegényeknek, a betegeknek a gondozója. Rostélyra teszik Maximilianus uralkodása alatt. És hol van ma Maximilianus, ki emlékszik rá? De él Szent Vince a vértanúságával. Óh, hány ember, hány férfi viseli Szent Vincének a nevét!

Vagy gondoljunk csak a tegnap ünnepelt efezusi püspökre, Szent Pál apostol kedves tanítványára, Timóteusra. Kihurcolják Efezus kapujához és megkövezik. Egy püspök, egy főpásztor teste ott fekszik a kövek alatt, összeroncsoltan. És Timóteus ma is él. Azt a két levelet szavanként szedte össze a keresztyénység, amit Szent Pál írt neki annyi kedvességgel és annyi bölcsességgel.

Ó, kedves Keresztyén Híveim! Az Egyház felszedte nektek Szent Sebestyén holttestét, azt a zúzott, szép katonatestet az életével és a hitével együtt, hogy a tietek lehessen. Az Egyház felszedte Szent Ágnes testét is, pedig ketté töretett. Külön volt a fej, alvadt vérral, a szép haj bemocskolva. Külön volt a teste, az elvérzett, a megcsúfolt test. Az Egyház felemelte nektek, és Szent Ágnes csodálatos üdvözlőként élt előttünk, a hitnek és az istenszeretnek a példájaként. Azt az összeégetett, kellemetlen illatú testet, Szent Vince testét, amely éppen úgy égett meg, mint Szent Lőrincé, szintén felemelte az Egyház és nem félt az égett csontoktól. Az elégett ember szépsége a lélek teljes szépségével él ma is Szent Vince emlékezetében. Felszedte az agyonkövezett Timóteust, a szép püspök alakját, hogy ne csak Efezusé, hanem az egész világ keresztyénységéé legyen.

Kedves Keresztyén Híveim! Az Egyház elétek állítja a szenteket és a vértanúkat, nemcsak a római kor messzeségéből, hanem a magyar múlt és a magyar szenvedés messzeségéből is. Elétek állít ezen a héten egy drága szentet, a mi Árpád-házi Szent Margitunkat. Az Egyház nem félt attól, hogy ismerős hely romjait megszólaltassa nektek. Hétfőn, egy ismert kis szigeten, a Margitszigeten – ki ne ismerné, ki ne járt volna arra? – az Egyház meg merte szólaltatni a romokat. Pedig ott van szabad színpad, ott van egy óriási szálló, szól a cigányzene és folyik a pezsgő. Ott van uszoda, ahol emberek ezrei, sokszor a dologtalanok szórakoznak, frissítik erejüket. A szigeten, nyáron tízezrek fordulnak meg és nem törődnek

azzal a pár ottmaradt kis kődarabbal, nem törődnek apró kis cellácskák alapjaival. De az Egyház megszólaltatta a kicsi cellákat, kilépett azokból a mi drága Árpád-házi Margitunknak az alakja. Egy kicsi cellát mutatott a világnak, amely eltakarta az ő szíve gazdagságát, imáinak, böjtjeinek országot mentő nagyságát. Pedig neki a prágai Hradzsiban lett volna királyi palotája, és ő azt a kicsi cellát választotta, amikor egy ország a tatárok kivonulása után hajlék és otthon nélkül tévelygett kifosztva, éhesen, ruha nélkül.

Az Egyház kiemeli a romok közül annak az egyszerű szerzetesnőnek a rongyos, foltozott ruháját is, akinek hermelin palást jutott volna; aki azt a rongyos öltözetet választotta, amelyben a magyar százezrek jártak akkoron. Az Egyház kiemeli ennek a szerzetesnőnek, ennek a királyleánynak a böjtölését is, aki mehetett volna nagy vadászatokra, nagy lakomákra és jobbnál jobb lovak repíthették volna messzi távolságok és messzi szórakozások felé, aki inkább választotta, hogy gyalog és mezítláb menjen a szegények közé, böjtöljön egész hetet, nemcsak egy-két napot és felmorzsolja szép fiatal életét engesztelésül egy ország nyomorgó és éhező népéért.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Margit előttetek állt hétfőn. Az a Margit, akit nem értett meg az édesapa, akit nem értett meg a királyi rokonság, akit nem értett meg egy korszak. Nem értette meg a munkát, az imádságot, az áldozatnak és a szeretetnek a felajánlását. Az a kor mást kívánt és mást várt volna a királyleánytól is. Ez a királyleány helyettetek is lehajolt a szegényekhez. Helyettetek volt megértő, hogy ti is majd követhessétek őt azzal az égi nyugalommal és fenséggel, ahogyan sok magyarnak vállalnia kell ezt a földi életet.

Úgy vagyunk mi is, hogy nem értenek meg bennünket, sem a gondjainkat, sem a hitünket, sem az örömeinket. Az Egyház ért meg bennünket. Az Egyház érti meg a gondjainkat, az Egyház érti meg a gyengeségeinket, az Egyház érti meg a törekvéseinket. Elénk állítja a szenteket, hogy fogjuk meg azok kezét, s úgy menjünk a célok felé, úgy győzzük le az élet nehézségeit. Az Egyház nemcsak megért, de nekünk ajándékozza a múlandó és sokakat rettegésben tartó idő helyett, e földi dicsőség helyett az örökkévalóságot. Amen.

1953. január 25. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Az egész Evangéliumot elfogadnunk és élnünk kell. Szent Fábían és Szent Sebestyén vértanúk emléknapja (január 20.)

Kedves Keresztény Híveim!

Az archeológiának és az antropológiának is sokszor van szüksége a múlt láncszemeire. És ezekért a láncszemekért le kell ásni mélyre, a föld mélyébe és keresni a törmeléket, sokszor az iszap között. És a tudomány egy-egy cseréppel, egy-egy lelettel és egy-egy koponyával a kezében álmodik a múlttól. A tudomány sokszor csak álmodja a múltat, de átélni és visszahozni nagyon nehezen képes.

Az Isten-ország láncszemeiért mi magunk is visszanyúlunk sokszor a múltba. Mi is leásunk mélyre a tudomány segítségével, igénybevéve az ásót, kiássuk Rómától nem messze Szent Sebestyén katakombáját. Kiássuk ott Dél-Spanyolországban azt a kis kápolnát, amit a vértanú Szent Vince teste fölé emeltek. Mi is kiásunk egy darabot a kövekből, az oltárból az Anyaszentegyház liturgiájából és sokszor az ereklyékből. De az Anyaszentegyház liturgiájával nem azért nyúl vissza a múltba, hogy versenyezzen az archeológiával. Nem is azért, hogy megemlékezzünk a szentjeinkről meg a vértanúinkról; hogy egy-egy darab ereklyét elhelyezzünk az oltárköbe, és így tiszteljük őket: hanem az Anyaszentegyház visszaszáll a múltba, mint ahogy ennek a hétnek a szentjében, Margitban és vértanúiban, Szent Fábíanban, és Sebestyénben, Szent Ágnesben, Szent Vincében és Szent Timótheusban is nemcsak visszánéz a múltba, hanem a múlttal szinte szétlebbenti a mennyország kárpitját és betekintést enged abba az örökkévalóságba, amelyből lélekben és szívben sokat hordoztak a szentek és vértanúk. Az Egyház biztos tanítást ad. Szinte történelmi leckeként mutatja be, mondjuk Szent Sebestyén vértanút, aki nem csak kemény, edzett katona volt, hanem mélyen hívő lélek is. És nem naivság, nem babona volt a hite, mint ma mondanák sokszor, hanem élet. Katonás, férfias, tiszta élet. Szent Sebestyén fiatal testével és tiszta lelkével elfogadta az egész Evangéliumot. Dioklecián császár pedig minden értelmessége és minden jóakarata ellenére elutasította az egész Evangéliumot. Itt van a történelmi lecke a kereszténység számára, hogy az egész Evangéliumot el lehet fogadni még akkor is, ha megkínzás vagy vértanúság jár érte. Sebestyén jól tudta, mit jelent a numidiai íjások ejtette seb. Tudta azt, mi lesz az élet vége. És vállalta Krisztussal és az egész Evangéliummal. Hová lett azóta Dioklecián minden bölcsességével, amellyel meg akarta menteni a dekadens nagy kultúrának és egy nagy népnek katonai légiókra felépített erejét? Hová lett mindez? És az Egyház magasba emelte Szent Sebestyénnek nemcsak a testét, amikor oltárra tette, hanem a lelkét is, mert az Isten országának a jövőjét építi benne.

Szent Ágnessel, a 14 éves szép római leánnyal szemben áll a város prefektusának fia és a pogányság vad vágyával és ösztönével közeledik feléje. Bírni akarja. Ő elutasítja. Tudja, milyen lesz a bosszú. A római bosszú éppen olyan, mint azóta minden emberi bosszú. Halálig megy. Vérre megy. És Ágnes szerelmeséért, Krisztusért a vértanúságot választja. Még a hóhér kezében is megremeg a bárd, amikor meglátja a szent, tiszta és szép ártatlanságot, és magának az áldozatnak kell bátorságot sugározni és mondani a hóhérnak, hogy ne féljen. Hová lett azóta a város prefektusának a fia és annak emlékezete? Hová lett annyi pogányság és erkölcstelenség? És milyen magasra mutatja a tisztaság eszményét Szent Ágnesben az Egyház!

Maximilianus hadseregei végigmennek Spanyolország területén. Találkoznak egy egészen fiatal diakónussal, Vincével, aki ugyanazt teszi, mint amit tesz utcáin Szent Lőrinc. És a légiók útjába áll egy fiatal test, egy fiatal lélek, aki szolgál. Szolgálja az Egyházat, a szegényeket. És egy hadsereg nem tudja megállni, hogy otthagya az úton, hanem parázsra teszik és elevenen megsütik éppen úgy, mint a másik diakónust, Szent Lőrincet. Kiemelte az

Egyház ezt az égett testet és ezzel az égett testtel felemelte a vértanú hitét, szolgálatkészségét és nagyságát.

Ugyanezt elmondhatjuk szombati szentünkről és vértanúnkról, Szent Timótheusról. Szent Pál apostolnak a kedvenc tanítványa. Két levelet ír hozzá. Efezusban püspök. És Efezus, a Diana-tisztelő nagyváros, az eléggé romlott nagyváros feláldozza püspökét a pogányságért, az igazi babonáért és megkövezi őt. Az Egyház pedig felemelte összetört testű püspökét, elrejtette, oltárra tette, és azt a két levelet, amit Szent Pál írt neki, ó, hányszor olvastatja az év folyamán szentleckéiben!

Mert elfogadta Timótheus is, Ágnes is, Vince is az egész Evangéliumot, betekintést engedtek lelkükön keresztül az égbe és az örökkévalóságba. Amazok pedig, Maximilianus és a többiek, Efezus város polgárai, ezüstöntői, pogány papjai pedig elvetették az Evangéliumot és bizony vízre és szélbe, porba íratott a nevük.

Az egész hét szentjeiben és vértanúiban tanulság, hogy fogadjátok el az egész Evangéliumot az élő Krisztussal, a kánai csodát éppen úgy, mint a szentmise áldozatát, a Golgota áldozatának megújítását. És ne vessétek el az Evangéliumot soha az életnek egyetlenegy helyzetében, kísértésében vagy jelenetében sem. Vagy talán így fogalmazhatnám meg, hogy mindent fogadjátok el az Evangéliumból. Mert Newman szerint, ha nem fogadtok el mindent, csak válogattok benne, akkor gyengék lesztek. Ha pedig egészen elszakadtok tőle, akkor megcsönkítjátok az életet.

Az egészet pedig úgy fogadjuk el, mint Szent Margit. Mert hét és fél évszázad távlatából is életet és üdvösséget hirdet Szent Margitunknak az alakja. Kemény történelmi leckére adta vigasztalásul, erősségül az Isten. Ha olvassuk Ráskai Leának, a magyar késő középkor írődeák apácájának a művét és megemlékezését, akkor, azt mondhatom, hogy a legszebb regény tárul ki előttünk. Ráskai Lea leírja Szent Margit életét. Azokat a kemény és hősiesség önmegtágadásokat, azokat a megaláztatásokat, az ellenségeskedést, és leírja, olyan megrázó őszinteséggel és egyszerűséggel, a boldoggáavatás kihallgatási aktáit is, hogy mit vallottak a kolostorbeliek Boldog Margitról. Nagyság az önmagában, még ha rövid kiadásban is, ha valaki az Istenért sokszor az emberi akarattal szembe mer helyezkedni.

Szent Margitnak nem voltak könnyűek a vállalkozásai. Életét meg a sorsát a szülők a legnagyobb veszélyben, a számkivetésben Istennek ajánlották. De később, mert az élet, mert a politika meg a diplomácia mást kívánt, még egy egészen bölcs édesapa, még egy egészen szentéletű édesanya is, IV. Béla és felesége is vissza akarták venni Istentől a felajánlást. És Margiton múltott, hogy nem fogadta el ezt a visszavételt, hogy következetesen akkor szolgálta a szülők akarátát és szándékait legszebben, amikor szembehelyezkedett azzal. Hiszen felkínálták neki ahelyett a hat négyzetméteres kis cella helyett itt, a Nyulak szigetén, a Hradzsin nagy királyi termét is meg a babenbergi dóm mellett is azt a főhercegi palotát.

És egyiket sem fogadta el. Neki is lehetett volna választania nagyon előkelő szórakozások, vadászatok, solymászások között és az egyszerű vízholdás és mosogatás között.

És az utóbbit választotta. Arannyal átszőtt köntösben mehetett volna előkelő paloták vendégségeire és utazhatott, volna Európában mindenfelé.

És helyette választotta a domonkos apácák nagyon foltos és nagyon durva köntösét. Itt volt a nagysága.

Az édesapa ezért annyira megharagudott, hogy többé látni sem akarta leányát, még a temetésére sem volt hajlandó a királyi család egy tagja sem elmenni a régi harag és indulat miatt. Még a bölcs apák is tudnak igazságtalanok lenni gyerekeikkel szemben, hogyha az indulat fűti elhatározásukat.

Az egész rend gyötörte és kínozza, mert elvonták a szigeti nővérek klostromától szinte a mindennapi kenyeret, a vámjogot és egyéb királyi juttatásokat. Éhezéssel és nehézséggel küszködött a zárda évekig. És okolták érte a királyleányt. Tűrnie kellett az ezernyi

megaláztatást. Egyszerűek és előkelők, ahol csak teheték, Margit ellen fordultak. De a hősiességnek, a hitnek, a tisztaságnak és az áldozatoknak az ereje utat mutatni századoknak, hogy az egész Krisztust kell elfogadni, hogy egész testet és lelket kell adni az Egyháznak és az Isten országának, és nem lehet visszavenni tőle semmit, hogy a magyar történelmi és sorsproblémákat megoldhassuk.

Én nem túlzok, ha azt mondom, hogy Margit itt, a Szigeten megérezte a magyar sorsokat, hogy magyar embernek kell hét és fél évszázadon keresztül, de ki tudja meddig, míg meg nem oldódnak a lakásproblémák, hat négyzetméternyi területen élni, hálni, étkezni. És ezek fölé a hat négyzetméternyi területek fölé is, amelyek nem nagyobbak, mint egy szigeti kis cella – ki kell bontania a kereszténységnek az eget. És ez nagy hivatás minden élőknek, hogy még szűkös helyen, de még a legszűkösebb helyen is – szó szerint vehetjük – ki kell bontani az eget felettetek. A hit, remény és szeretet egének győznie kell minden felett.

Nem túlzok, ha azt mondom, hogy a magyar sorsproblémák közül legjobban szolgálta és a legjobban érezte meg Margitunk, hogy egymást segíteni és szolgálni kell. És az a szolgálat, amit ő a szegényeknek nagy telek idején tett fagyos kézzel, vállig fagyott karral, az mind példa, hogy a segítségben és a szolgálatban nem lehet a ember soha kicsinyes, csak mindig nagyvonalú. Ne gondoljátok, hogy nem voltak kemény telek Budapest felett Szent Margit életében. Éppen olyan kemények voltak, mint most nyugaton, ahol három méteres hófalakkal kell megbirkózniuk az özeknek és szarvasoknak éppen úgy, mint az autóbuszok és vonatok utasainak. A mindennapi szenvedés sokszor egy-egy komoly hóvihar, amely hetekre, próbákra teszi még ma, a technika meglehetősen csúcspontján is, a forgalmat és az élelmiszerszállítást. De a középkorban hónapokra bénította meg egy-egy kis közösség életét. És Margit a hótorlaszok között is megkereste a Sziget és Buda szegényeit, hogy példát adjon, hogy segítsen és a jóságot kiöntse az életre. Az mindig történelem, az mindig jövő.

Van egy nagyon kedves része a kihallgatások jegyzőkönyvének. Ráskai Lea leírja, hogy az egyik szigeti nővért kérdezték, milyennek ismerte és milyennek látta Margitot. Ő csak annyit mondott: „A jóságos lény, teremtés, teremtmény, akiből a jóság kiárad.” Ez is a ti hivatástok. Szent Margit élete a romokból így lesz élete és jövője a kereszténységnek, hogyha a jóságot fogja árasztani mindegyiktek a tetteivel, a szavaival, az erényeivel, az ünnepeivel, a családi életével is.

Az egyik kémiai szaklapban ezt a furcsa címet olvastam egyszer: „A látomás a legnagyobb előrehaladás.” Itt hivatkozik a cikkíró arra, hogy milyen látomásra volt szüksége annak a kémikusnak, aki meglátott egy négyzetméter vízben egy nagymennyiségű fémeket, a magnéziumot, aki mondjuk egy tengeri köbmérföld vízben felfedezett 5 tonna magnéziumot. Látomás kellett ahhoz, hogy nekifogjon a bizonyításnak és „felboncolja” a tengervizet. Szinte meglepődünk ennek a fémmennyiségnek rettenetes súlyán: egy tengeri köbmérföld vízben – és ugyan mennyi tengeri köbmérföld víz van – 5 tonna magnéziumot találunk. És a tudomány látomásából gyakorlati valóság lett és ma már a magnézium nagy többségét a tengervízből nyeri az ember.

A látomás, a szentek látomása és az Úr Jézus meglátása pedig örökkévalóság, mennyország. Ha nem nézitek, és nem veszitek észre ezt az egész életet átfogó és az örökkévalóságot ezzel a földi léttel együtt boldoggá tevő valóságot, akkor a kereszténységből csak gyengeség, vagy csak csonka torzó lesz.

Arra törekedjete, hogy az Üdvözítőnek, a szenteknek és a vértanúknak a látásával és meglátásával az egész Evangéliumot és az egész Istenországot elfogadjátok. Így lesz a keresztény élet a szentekben és vértanúknak jövő, ti bennetek pedig kibontakozás az örökkévalóság felé. Amen.

1959. január 15. Budapest, Városmajor

Szent Pál apostol megtérése – Pálfordulás (január 25.)

ApCsel 22,3-16 v. ApCsel 9,1-22 – Mk 16,15-18

Kedves Keresztény Híveim!

Az ige liturgiájában Jónás próféta a világváros és a megtérés relációját ajándékozza nekünk. Szent Pál az idő és a múlandóság relációjával tanít bennünket, Krisztus pedig az apostolok meghívásával a mi hivatásunknak, a kereszténységnek a lényegét mutatja meg.

Jónás kiszabadult a matrózok kezéből, megszabadult egy viharból, megszabadult a hal gyomrából és most ott áll a második hívás előtt: „Menj Ninivébe, hirdesd, hogy negyven nap és elpusztul, ha meg nem tér”.

Legszebben talán Babits örökítette meg az irodalom gyöngyszemeként ezt a jónási nehézséget, hogy: „Elhagytak már a szavak, én lettem áradó patak, tétova, céltalan, parttalan.” És nem tudni, hogy Ninive enged-e szólni, vagy Ninive életben hagy-e. Jónás az egyetlen próféta, aki nem akar engedelmeskedni az Úristen szavának. De megértjük a nehézséget. Gondoljátok el, akármelyiketeket az Isten most arra rendelné, hogy menjtek Bagdadba, beszéljétek Husszeinnel, állítsátok meg, mert negyven nap és elpusztul. Ki merné ezt vállalni? Ilyen nehézsége volt Jónásnak. De Jónásban a világváros megkapta a menekülést. A világváros egy külön – mondjuk – emberi kreáció. Mert a világváros mindent kiárúsít, még a becsületet, a tisztességet, az igazságot is. A világváros ajándékozik szédületes luxust, szédületes szegénységet a külvárosokban. Nem csoda, hogy Európa és a világ minden nyelvén a külvárosra a legszörnyűbb kifejezések állnak, hogy nyomortanyák, hogy banlieu-k (elővárosok), hogy notlagerek. Szóval az ember szavaiban is hirdeti minden nyelven, hogy a város mennyire magára tudja hagyni az abszolút szegénységet. És a világváros mégis megtért. Ninive megtért Jónás szavára. Ebben a megtérésben az állt, hogy hallgattak Isten szavára. Mert nincs nagyobb süketség egy világvárosban, mint amikor nem akarnak hallgatni az Isten szavára. És régi közmondás mondja, minél fényesebb a ruhánk, annál szörnyűbb a folt rajta. A legszebb, legékeesebb ruhánk a testünk és a lelkünk. De a folt is a legszörnyűbb rajta, akár lepra, akár hulla, akár pedig a bűn foltja.

A megtérés azt jelenti, hogy kinyílik a szemünk, kinyílik az ajkunk, az értelmünk és a lelkünk az Isten felé. A megtérésünk azt jelenti – ezt hirdetik a próféták is, az evangélisták is –, hogy a külső és a belső arcunk nem egyezik, a testünk és a lelkünk nem egyezik, ha a személyiségünk külső és belső világa nem egy. Megtéréstekben beléptek az örökkévalóságba, ott jártok, ahogy a zene is belép az örökkévalóságba. Az örökkévalóság nem fenyeget bottal, fogsággal vagy pokollal sem, hanem ajándékozik nektek kegyelmet, küldetést, megtérést, üdvösséget és boldogságot. Így fogadjátok el a megtérés kegyelmeit. Szent Pál azt hirdeti, hogy rövid az idő, mulandó a világ és nekünk szakítani kell a világ dolgaival. Pázmányunk azt mondta ezelőtt 350 évvel, hogy a világ egy nagyszerű ebédet készít nektek, de a vacsorája halálos. A világ ebédje az öröm, a gyönyör, a vidámság, az élvezet és a világ mindig tudja nyújtani még luxusban is a jó ebédet. De következik a vacsora. Az már neurózis, az már betegség lehet. A szellem szétszórása, az Isten és a lélek megtagadása, vagy valami káosz. És igaz van Pázmánynak, hogy el kell szakadnunk sokszor a világnak ezektől a dolgaitól.

Szent Ágoston is azt hirdeti, hogy a világ olyan, mint az arany. Az arany a becsületes, jóságos ember kezében és szívében csak jóságra alkalmas és teremt is szeretetet, megértést, segítséget. De a rossz ember, a becstelen ember kezében az arany mivé változik? Megvehet rajta mindent, családot, becsületet, testet, lelket, igazságot, megvehet intézményeket. Szóval mindent pokollá tehet ugyanazzal az arannyal.

Úgy vagyunk a világgal, mint a homokkal. A homok a természet kezében, mondjuk viharában tagadhatatlanul kegyetlen. A Szahara sivatagja vagy vihara is. Még a futóhomok is tud kegyetlen lenni. De az ember évente egymilliárd tonna homokot épít be kötőanyagként akár mésszel, akár cementtel. Világokat építünk ugyanazzal a homokkal, amely tud pusztítani, és tud futóhomok lenni.

És úgy vagyunk mi mindennel. A világ gazdálkodik velünk is meg az értékeivel is. De a gazdálkodása nagyon pocsék, mert rosszul gazdálkodik a békénkkal, de mindennel, amit csak átadunk neki. Pedig Kierkegaard hirdette, hogy még a világvárosból meg a világból se lehet kitörölni az Üdvözítőnk lábnyomát. Az a lábnyom azt jelenti, hogy mi tudunk gazdálkodni jól is a világ dolgaival és a magunk értékeivel.

Ratzinger bíboros azt mondja, hogy régen, még olyan okosan gazdálkodott az ember az Isten adományaival, a természet adományaival, a családdal, a tisztességgel, a becsülettel, a munkával, a boldogságával, a nyugalomával. És mindezt olyan könnyedén elveszíthetjük. Most vissza kell kérnünk.

A napokban az Astoria aluljáróban navajo indiánok egy páran énekelték az ő ősi, szép, bátor dalaikat, eredeti navajo felszerelésükben és öltözékükben. Arra gondoltam, hogy ezek az indiánok valamikor milyen véres irtásnak voltak a szenvedő alanyai. Az őseik a Monument Valley-ben a sziklára írták a vérükkel az örökségüket, hogy azt majd egyszer visszazerezzék a leszármazottak. Eljött az idő is, a navajo indiánok visszakövetelték a völgyüket és a hegyüket. Meg is kapták. Az a becsületes és sokszor véres és sokszor énekes-hangos hitvallásuk a völgyük és a hegyük mellett engem figyelmeztet, hogy nem kellene-e nekünk ugyanígy visszakövetelnünk a kereszténységünkkel az Isten országát, a régi áhítatot, a vallásunk lényegét és értékeit? Miért hagyjuk elveszni? Ha az indiánok vissza tudnak követelni egy völgyet, egy hegyet, mi miért ne követelnénk vissza a nyolc boldogság helyét, az Isten országának minden szentségét és minden örömét a társadalomban is, a családban is, az államban is?

Duke, az űrhajós felvételt készített a Földről, a sivatagról. A Szaharában megtalálták régi folyók nyomait is. Azután tengerárról készítettek felvételt, nagy tornádókról és viharokról. Szóval léghajó szörnyűségekről. És azt mondja Duke, hogy a világűr sötétségéből a legcsodálatosabb kép a Föld.

Így vagyunk mi is, hogy a világ sötétségében, mert van sötétsége a szellemnek és a léleknek is, a legcsodálatosabb a megtért, a tiszta lélek, és nekünk ezt kell vállalni.

Nézzük a kis vagy a nagy szigeteket, hogyan születnek meg. Kellott hozzá egy rettenetes földkérgi mozgás, egy óriási lávakitörés, amely a vízben vagy a földben megmerevedett. Szigetek születtek, hat éven belül. Akár a tenger hulláma vitte az első magot, akár pedig egy madár ejtette el azt a magot, de elindult az élet a sziklán, a lávasziklán, a látatömegben is és beborítja a szigetet.

Ti vagytok most az a mag, amely a világon, akármilyen kis szigeten is, de életet, kereszténységet és tökéletességet teremt. Hallottátok, az Üdvözítő, hogyan szólítja meg a genezáreti tó partján a négy halászt, Pétert, Andrást, Jakabot és Jánost: „Emberek halászaivá teszlek titeket.” Ha valami döbbenetes, akkor az, hogy egyszerű halászoknak azt meri mondani az Üdvözítő, hogy ti majd egyszer az egyiptomi kultúrának az áldozatait, a babiloni és szíriai kultúrának az elesettjeit, egyszer Athén bölcseit, majd egyszer a római hatalmasokat meg fogjátok téríteni. Emberhalászok lesztek, a világ fog megtérni általatok.

Az Üdvözítő ezt bízta ránk a kegyelemekben, a szentségekben, az Isten országában. Ez a mi hivatásunk és ezzel a hivatással semmi sem mérhető össze. Ebben a hivatásban kibontakozik minden, még akkor is, ha olyanok vagyunk, mint amit Claudel egyik színdarabjában írt meg a misszióról.

Claudel missziósát kalózok elfogják, kirabolják, félholtra verik, kikötik egy kis halászcsonakba és rábizzák a tengerre. De a missziósnak nem a csonak, nem a tengerhullám a

veszte, a sorsa, hanem az imája, a hite, a küldetése. Isten majd valamit bevált ebből az áldozatból, ebből a hitből, ebből az imából, ebből a küldetésből. Mert az Isten mindig bevált valamit minden emberi áldozatunkból. Lehet, hogy az életünk sokszor olyan, mint a lavina áldozataié, hogy a mi életünkkel kell segíteni azonnal. A lavináknál az azonnali segítség 90%-os eséllyel életet ment. Egy órán belül még 70 %-át mentjük meg az életeknek, és az idő múlásával már mindig kevesebb az esély. Napok után pedig már semmit sem tudunk megmenteni. Tehát a ti kereszténységték a világ minden lavinájával szemben azonnali segítség, egy azonnali megtérés, azonnali átváltozás is. Mennyi mindent változtathat az ember. Newman azt mondja, hogy amit befogadsz az Isten országából a lelkedbe, amennyit befogadsz kegyelemből, erényekből, kedvességből és jóságból, annyit tudsz a világból megmenteni.

Érezzük, hogy a lelkünk egy mozaik-kép, amelyik menti a világot. Amennyit Krisztusból és az Ő kegyelmeiből magunkba zárunk, annyit tudunk megmenteni a világból. Nemhiába hirdeti a Nobel-díjas tudós, Konrad Lorenz is, hogy az emberi mosoly véget tud vetni az összes agresszív hajlamnak. Az állatvilág etológiájáról mást tanít Lorenz, mert az más világ. De az embernél észreveszi, hogy a mosollyal mennyi mindent meg lehet állítani, ami lehetne gyűlölet, kegyetlenség vagy durvaság. Nem így vagyunk mindennel? Talán még azzal is, amit Freud vagy Jung, vagy akár Brigs, a mélylélektan kutatói hirdetnek nekünk, hogy még az álmunknak is van királyi útja, hogy még az álmunkban is meg tudunk szabadulni terhektől, terheltségektől, nagyon sokszor még a stressztől is. Hogy áldott királyi út még az álmunk is. Hogyha az álmunk lehet királyi út pihenésre, akkor a kegyelem útja az Isten országának az útja és a hivatások útja – miért ne lehetne áldás magatok és mások számára is.

Az Egyház liturgiája bemutatott nektek egy megtérést, Saul megtérését és azt példának szánta az Egyház a liturgiájában és az ünnepében. Annak a Saulnak, aki elveszítette önmagát, elveszítette a szívét és elveszítette tulajdonképpen majdnem minden emberi vonását, mert oly kegyetlen tudott lenni farizeusi megátalkodottságában, hogy legjobb barátjának, Stephanosnak, Istvánnak a kivégzését végignézte hideg, könyörtelen tekintettel. Még a ruháit is őrizte a megkövezetteknek. A kivégzések legszörnyűbbike a megkövezés, és ő ezt végignézte. Nem szánta meg barátját, pedig együtt ültek valamikor Gamaliel rabbi lábánál, amikor még kisgyerekek voltak. Az Üdvözítő 18 évesen könyörgött az Égi Atyához, hogy add ezt a kettőt nekem. És ez a Saul olyan kegyetlen tud lenni. Hogy gyerekeket és asszonyokat hurcol halálra. És nem elégszik meg Jordániával vagy Palesztinával. Megy tovább a többi világrészekre a menekülők után. Így kerül el Damaszkuszba. Krisztus fényben szembe jön vele. Megszólítja: „Miért üldözöl?” És Saul megvakul. Most folytatódik a megtérés, mert Krisztusnak ilyen szép játékaik vannak.

A legelső ember, akivel találkozik, Ananiás egy a kis üldözött, halálraítélt Egyházközségnek a feje. Az ráteszi a két kezét és azt mondja: Saul testvérem. Megérinti a szemét és meggyógyítja a látását. Előre jelzi neki apostolságának a nagyszerűségét. És ez is döbbenetes. Ez is Krisztus fényéhez tartozik. Saul így tért meg és így lett hirdetője az Evangéliumnak. Krisztus Evangéliumának, de halálának és feltámadásának, az oltáriszentségnek és az örökkévalóságunknak is. Az ige liturgiájában így fogadjátok el a megtérés és a hivatások áldását és kegyelmeit.

1991. január 27. Budapest, Rózsák tere

Erényes életért. Aquinói Szent Tamás (január 28.)

Irgalmas Isten, engedd, hogy ami neked kedves, azt forrón kívánjam, okosan fürkésszem, igazán megismerjem és tökéletesen végrehajtsam neved dicséretére és dicsőségére.

Isten, rendezd életemet; add tudtomra, amit akarsz, hogy cselekedjem és segíts, hogy úgy vigyem véghez, amint szükséges és hasznos lelkemnek.

Add, Uram, Istenem, hogy se jó–, se balsorsomban meg ne tántorodjam, hogy abban el ne csüggedjek. Csak annak örüljek, vagy búsuljak, ami Hozzád vezet, avagy Tőled eltávolít. Senkinek se óhajtsak tetszeni, vagy féljek nem tetszeni, egyedül csak Neked.

Legyen értéktelen előttem minden mulandó és legyen drága minden örömem, mely Reád vonatkozik, s ne kívánjak mást kívüled. Uram! Legyen édes minden munkám, melyet Éretted végzek és unalmas minden nyugalmam, melyet nélküled élvezek.

Add, Istenem, hogy Hozzád emeljem szívemet és elkövetett hibáimat bánattal és a jobbulás erős fogadásával helyrehozzam.

Add, Uram, Istenem, hogy engedelmes legyek ellenmondás nélkül; szegény csüggedés nélkül; alázatos képmutatás nélkül; komoly komorság nélkül; igazmondó kétszínűség nélkül; add, hogy a jót műveljem elbizakodás nélkül; felebarátaimat figyelmeztessen dölyfösség nélkül.

Adj nekem, Uram, Istenem, éber szívet, melyet el nem terel Tőled semmi kíváncsi gondolat; nemeset, melyet le nem alacsonyít semmi méltatlan indulat; őszinte szívet, melyet félre nem vezet helytelen szándék; erőset, melyet meg nem tör a megpróbáltatás; és szabad szívet, melyet le nem győz semmiféle erőszakos vágy.

Adj, Uram, Istenem, elmét, mely megismerjen Téged; szorgoskodást, mely keressen Téged; bölcsességet, mely gyönyörködtessen Téged; és bizalmat, mely örökre öleljen Téged.

Add, hogy büntetéseidet, melyekkel az életben sújtasz, bűnbánó szívvel viseljem; hogy jótéteményeidet, szent kegyelmeddel, életemben jól használjam, és élvezzem örömeidet az égi hazában az örök dicsőség által, ki élsz és uralkodol örökkön örökké. Amen.

Urunk Bemutatása. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe (február 2.)

Mal 3,1-4 – Zsid 2,14-18 – Lk 2,22-40

Kedves Keresztény Híveim!

Ósi szertartást ismételtünk. Az ósi nem negyven évet jelent, hanem mintegy ezeregyszáz esztendő. A szertartás menete: gyertyaszentelés, gyertyaosztás és körmenet. Utána kezdődik a szentmise. Valamikor minden Mária-ünnepen megismételte az Anyaszentegyház ezeket a szép szertartásokat és körmeneteket. Ez az egy maradt meg a századok folyamán. De ez az egy körmenet is, amit az Anyaszentegyház megőrzött, mindig emlékeztet a Szűzanya zarándokútjaira.

A mai körmenet emlékezteti a keresztény világot azokra az utakra, amiket a Szűzanya tett meg a kis Jézussal vagy az Úr Jézussal – ha a keresztútra gondolunk –, vagy amit megtett az Úr Jézusért. Mert minden zarándoklatnak és minden útnak csak akkor van értelme, ha az Üdvözítővel, vagy az Üdvözítőért történik. Emlékezzetek: ez a zarándokút azoknak a zarándokutaknak is egyike, amit az Üdvözítő megtett a Jeruzsálemi templomig, amikor bemutatta a Szűzanya a 40 napos kis Jézust a templomban.

A Szűzanya megy a templomba, karján a kis Jézussal, hogy bemutassa Istennek. S tudjátok, hogy a Szűzanya a gyermek Jézust negyven nap óta nemcsak a karján hordozta. Hordozta imájában, s amikor nem imádkozott, akkor is hordozta a gyermek Jézust minden gondolatában. Együtt élt a kegyelemmel. Nem csak imájában hordozta a Szent Szűz a gyermek Jézust, hanem az áldozatokban is, amiket érte kellett hoznia: a megvetést, a számkivetést, az üldözést, a haláltól való félelmet, megmenteni a gyermek Jézus életét, félni az uralkodóktól, vezetőktől, idegenektől egyformán. Áldozat volt minden nap és minden óra. A Szűzanya, amikor meghozta az áldozatokat, igazán akkor hordozta a gyermek Jézust a szívében. Az áldozatokon kívül pedig hordozta a szíve szeretetében, nappal munkában, éjjel pedig pihenésben. Így működött együtt a Szűzanya a kegyelemmel. Mi is, most nagybőjt elején, együttműködünk a kegyelemmel imában, áldozatokban és szeretetben. Az Anyaszentegyház gyertyát ad a kezetekbe. A gyertya a kereszténység első századától kezdve mindig az Úr Jézust jelentette. Nagy Szent Anzelm hirdeti, hogy a gyertya az Üdvözítő tiszta szűzi testét jelképezi. Korunk egyik legnagyobb gondolkodója, a teológus, akit nemrég ünnepelt egész Köln, Guardini azt mondja egy nagyon kedves kis eszme-futtatásában, hogy a gyertya tulajdonképpen a lélek a kegyelemben, tiszta fehér lélek, amely elég, az Isten szeretetében és földi missziójában.

Fogadjátok el a gyertyának mind a három magyarázatát, mint jelképet és szimbólumot.

De ha vesszük ezt a mai kis körmenetünket, akkor az áll hozzánk szinte a legközelebb, hogy a lelket jelenti a gyertya; hogy az Anyaszentegyház fel akarta hívni a figyelmet a lelketekre, hogy ti lelket hoztatok ide, az oltárhoz. Ti is bemutattátok a lelketeket, a minden anyag feletti értelmet, erőt és boldogságot, hogy elfogadja ezt tőletek az Isten.

Annak a léleknek, amit ti elhoztatok az Üdvözítő elé, az Üdvözítő odaadja irgalmának a világát. Így is kezdtük a szentmisét: „Templomod közepén irgalmadat fogadtuk”. Azután odaadja nekünk az egész világot betöltő Isten dicsőségét is, mert minden istentiszteletnek és minden szentmisének is vissza kell ragyognia az Isten dicsőségét. És mi ragyogja azt vissza tökéletesebben, mint az emberi lélek? De Isten odaadja lelkünknek azt az igazságosztó kezét is, amelyre felépül az Ő országa és felépülnek az Ő intézkedései az emberi történelemben. Csak az Ő igazságában épül és szépül az élet és az Istenországa.

Az emberiség századokon át kutatta, és kutatni fogja talán a világ végéig, a szellem- és anyagvilágnak a titkait. Az anyagvilágnak titkaival egy időre megelégedett a középkori ember. Abbahagyta és érdekesebb területet keresett, a szellem birodalmát. Minthogy találkozott a láthatatlansággal, beleszötte ezernyi babonáját. Tele van az emberiség élete – egy felekezet sem kivétel – babonákkal. Küzöldni próbál az ember a szellemmel, a láthatatlannal, sokszor a gonoszságnak az erejével. Gondoljatok csak arra, hogy miért veszi fel az indián ördögűző a saskeselyűnek az álarcát. Szinte szét akarja tépni a gonosz lélek hatalmát. És miért csinálnak ezek éppen a teknősbékának szárított bőréből külön zajcsináló készüléket? Förtelmes és éktelen zajt csapnak: el akarják riasztani a szellemi erőket. Vagy miért terelnek össze Kambodzsában évente tíz alkalommal is rettenetesen megriadt elefántokat, hogy apró kis csontokat, szobrocskákat összetörve lábuk elé dobjanak, hogy még jobban szétapossák azokat? Szinte elrettentő fizikai vállalkozás apró, emberkéz faragta szobrocskákat összetapostatni megriadt elefántokkal. Babonák ezek, a szellemi élet értelmetlen erőit akarják megtörni.

Az ember belülről nézi ezeket a vállalkozásokat. Valami hasonló vállalkozást néz az ember, amikor azt látja, hogy a modern ember újabb babonákat teremt és ezek az újabb babonák egy cseppet sem értelmesebbek, mint a régiek. Csak ezeket a babonákat másképp fogalmazzák és másképp adják át az embereknek.

Most az anyaggal küzd az ember. Minden titkát ismerni akarván, új babonákat alkotott. Vannak a babonának olyan formái, mely szerint az anyag öröktől fogva van. Van olyan babona is, mely szerint az anyag magától lett. Sőt olyan babona is van, amely azt állítja, hogy a lélek is anyag. Némelyik azt állítja, hogy a boldogság és az élet értelme is csak anyag. Ezek, akárhogy is filozofálnánk rajta, mindenhogyan babonák, és pedig veszedelmes babonák. És mert minden babonától meg akar minket szabadítani az Üdvözítő, azért hozzátok ide a lelketeket, és a lélekkel, amely fogadja az Üdvözítő erejét, távolítsátok el a régi és az újabb babonákat.

Úgy mondtuk, hogy a körmenet jelképezi azt, hogy bemutattátok a lelketeket az Istennek. Ha ez így van, akkor találkoztok az Üdvözítő Evangéliumával és az Üdvözítő tekintetével. Ha pedig átjárja lelkét az Evangélium ereje és az Üdvözítő tekintete, akkor a keresztyén ember nem fél többé az élettől és nem fél többé a büntől és az anyagtól. Akkor a keresztyén ember a lelkével följe emelkedik ezeknek a végzetes erőknek, a bűnnek, az anyagnak és a világ minden kísértésének. Ha átjárja az Üdvözítő tekintete a lelkét és átjárja az ő kegyelemvilága is, ó akkor az ember tudja, hogy van egy kinyilatkoztatás, amelyet a Szentírás ad, és van egy másik kinyilatkoztatás, amit az életben az Isten ad nekünk. Figyeltétek, és hallgattátok ti valaha az életet úgy, mint az Isten valóságos kinyilatkoztatását? Néztétek ti úgy valaha a kicsiny, pihegő kisgyermeket, hogy sugárzó tekintetében, az Isten kinyilatkoztatását láttátok? Hát úgy néztétek! Egy ötéves gyermek tekintetét egy francia író Isten kinyilatkoztatásának nevezi. Mert a lélek néz az emberre a gyermek tekintetében. A Szentháromság szinte önmagát kínálja látható formában, a gyermeklélekben. Minden gyermekszem szinte hirdeti, hogy lakott a test. A lélek lakja mindaddig, amíg ártatlan. És tudomást vehetünk mindenről. Kezdve attól, ami kellemetlen, egészen addig, ami kellemes. Kezdve attól, amit elveszítünk, addig, amit megnyerünk, hogy mindenben szól hozzánk az Isten. Tulajdonképpen a lélek kapja a feladatot. A léleknek kell felmagasztalnia az életet. A léleknek kell boldogabbá és biztosabbá tenni a létet.

Hordozzátok a Krisztus szeretetében és kegyelmében megnyitott, megtisztult és megfényesült lelketeket úgy, hogy az emelje fel az életet minden fölé: századunk fölé, a városunk fölé, az Anyaszentegyházunk fölé, minden gyengeség és gyarlóság fölé, hogy az életet Krisztussal együtt megváltsuk, és az életet a lelkünkkel tegyük örök értéké és örök boldogsággá. Amen.

1953. február 2. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szent Péter apostol székfoglalása (február 22.)

1Pt 5,1-4 – Mt 16,13-19

Kedves Keresztény Híveim!

Isten minden örök érték adományozója és őrzője, s a múlandó értékek eltemetője. Mindent, ami múlandó ezen a földön, eltemet az Isten. Már a természet törvényében is eltemeti egyik anyagot a másik anyaggal, egyik állatot a másik állattal. A vasat eltemetteti a rozsdával, a szép ruhákat, a gyapjút eltemetteti a mollyal. Sok földi gazdagságot eltemetteti tolvajokkal, rablókkal. Krisztus maga is meghirdette a múlandó értékek temetését, amikor azt mondta; „Ne keressünk kincseket és ne gyűjtsünk olyanokat, amit a rozsdá megemész, a molyok megesznek, és amit elvihetnek a tolvajok.” Krisztus meghirdette a gazdagság és minden múlandó érték temetését is.

S ez a Krisztus, aki lejött a földre örök értékeket adományozni, kiválasztott apostolokat és az apostolokat kiforgatta önmagukból. Nemcsak a múlandó értékeket vette ki a kezükből, hanem azért, mert nagy célra, nagy misszióra, nagy hivatásra küldötte őket, kivette földi életük tíz vagy húsz esztendejéből még azokat az értékeket is, amelyek nem is múlandók, amelyek a szívben élnek.

Gondoljátok el, Kedves Keresztény Híveim, hogy az örök értékek adományozó királya és a múlandó értékek eltemető királya, Krisztus megállt egyszer ott a Genezáret tava mellett és rászólt Simon Jónás fiára, hogy: „Kövess engem!” Ember életében nem lehet ilyen katasztrófa – látszólag – még a földrengés vagy a villámsújtás sem. Gondold el, hogy mit jelentene az életedben, ha odaállna eléd Krisztus, amikor íróasztalnál dolgozol, vagy amikor a szerszámot forgatod, vagy amikor a napi bevételt számolod, s azt mondaná neked: „Kövess engem! Hagyj minden szerszámot, hivatal, irodát, munkabeosztást és kövess engem a semmibe, mert mindent, amit eddig jónak tartottál, kiütök a kezedből.”

Péternek, a munkásembernek, a kérgeskezű földművesnek, az egyszerű lelkű halászembernek ezt kellett vállalnia. Kiforgatta először a Mester a vagyonából. Mert mindent elhagyva követte a Mestert. Ne gondoljátok, hogy könnyű volt a lemondás arról a kicsi kis kertről, ahol virágoztak a fügefák, a keleti ember kedves gyümölcsfái; ahol virultak a szőlők, a keleti ember egyik legnagyobb gazdagsága. Péternek is volt gyümölcsöse, volt szőlője, azt nehéz munkával kereste meg, kemény munkával ápolta és gondozta. Gondoljátok el, hogy a szőlőt körülkerítették kőfallal, keleti szokás szerint. Hányszor lezúdult a libanoni zivatar, voltak kemény viharok, amelyek sokszor elmerítették a halászbárkákat, megbontották a kerítéseket és ledöntötték a kőfalakat. Péternek kemény munkával kellett megvédenie a szőlőjét, a földjét és a házát a családjának, az övéinek. Szerette feleségét és szerette gyermekét. S Krisztus azt kérte tőle, hogy hagyja el mindezt a lelkekért, az Egyházért, Rómáért, tiértetek és az összes hívekért. Mert másra hívta az Isten.

És Péter ment. Elhagyta a kedves otthonát és ment a Mester után, akinek nem volt még anyyija sem, mint a mező vagy erdő vadjainak. Nem volt hely, ahová lehajtsa fejét. Kivette az Úr Péter kezéből az otthonát, és a családot is. Három évig járt az Úr Jézussal mindenfelé. Láta a csodákat, hallotta az örök élet Igéit, és keveset láthatta övéit. Sokszor visszagondolhatott arra, milyen jó volt, amikor reggel kihúzták a halakkal teli hálót, s jött a felesége a kisleányával és hozták neki a reggelit. Eletéből hiányzott minden kedvesség, az otthon minden kedveskedése. Láta a farizeusokat, akik már összeesküdtek a Mester ellen. Láta a pénzt kezelő Júdást. Láta azt a reménytelen szegénységet, amely körülvette őket, hogy szombat napján kézzel kellett morzsolni a kalászokat, hogy az éhségüket csillapítsák.

Péternek elvette a Mester még a nevét is. Szép zsidó neve volt, s kapott helyette görög nevet: Szikla, Péter. S Péter mindent odaadott az Úrnak. Igaz, először számíthatva, elég gyáván, elég kicsinyesen. De ahogyan a Szentlélek Úristen hatására megnyílt a szíve, a lelke, egyszerre mindent odaadott, az életét sem kímélte. Mindent akkor adunk, amikor az életet is adjuk. S Péter, amikor igazságot hirdetett, kockára tett mindent.

Kedves Keresztény Híveim! Ha Péter odaadott mindent, mit kapott helyette? Mert sokszor átfutott az ő agyán is, hogy „Elhagytam mindent, odaadtam mindent, mi lesz a sorsom, mi lesz a jövőm?” Ennek az aggodásnak ő kifejezést is adott, a többiek nevében is, amikor azt mondta: „Íme, mi elhagytunk mindent, de mi lesz velünk?” S Krisztus nem földi királyságokat ígért meg neki, hanem megígérte az örök haza fejedelemségét, amikor majd a világ végén együtt fognak ítéletet mondani a világ népeire.

S Péter, az egyszerű halász, a legnagyobb lett. Nevét, amit Krisztus adott neki, sok ezer ember vette fel, szentek és bűnösök, egyszerű munkások, királyok és tudósok. Hány ember hordozta a nevedet, Péter, ezen a földön! És Péter tényleg szikla lett. Elhagyta kicsiny halászbárkáját és az Egyház hajóját építette meg. Az ő élete, az ő igehirdetése átvezette az Egyházat az első esztendő legkeservebb küzdelmein.

Péter családot hagyott el, s meg kell hajolnunk a lemondás nagysága előtt. Elhagyta leányát, feleségét, a kis családot és helyette megkapta az Egyház örök, nagy családját. Mindannyian az övéi vagyunk. Ő Krisztus helyettese volt és maradt, s mi az ő hajójában élünk, az ő családjához tartozunk.

Kicsi kertet hagyott el, kicsi szőlővel kicsi házat. S mit kapott helyette? A ti kertjeiteket, a föld nagy tereit, ennek a földnek minden szépségét. Ahol csak Egyházak létesülnek, ahol csak templomokat építenek, ahol csak a templomok elé parkokat vagy fákat ültetnek, mindenütt valami Péteré is. A kicsiny ház helyett először kapott egy sírt, ugyancsak kicsit, de föléje kapta a világ legszebb bazilikáját, a Szent Péter Dómot, amilyen szépet még a földön embernek nem építettek. Él a nevében, él a munkájában. S Péter ma is él és az első apostolfejedelem ma is kormányozza az Egyházat az égből. Mert mindannyian az ő családja vagyunk és az ő közbenjárását kérjük az ő ünnepén.

Az igazságot hirdette földi életében, magát Krisztust, a Feltámadottat, s nem ijedt meg. A pünkösd csoda óta bátran mondta oda mindenkinek, hogy „Ti Krisztust öltétek meg, aki halottaiból feltámadt és én Őt hirdetem.” Az igazság hirdetését megerősítette a csodáival. Nem anyagiakat osztogatott, mert a Mester kivette kezéből a pénzt, csak egy kulcsot adott neki, aminek nem volt sem súlya, sem anyaga, mert nem rézből, nem is aranyból és ezüsből készült, hanem csak jelkép volt, a mennyország kulcsa. Péternek a szíve volt gazdag, bár sokáig gyáva volt, kicsinyes, félénk, nem eléggé bizalommal, hittel és szeretettel teli. De ez a kicsinyes szív a Szentlélek Isten ajándéka folytán gazdag lett szeretetben. Gazdag lett annyira, hogy még küzdeni is tudott az övéért, a jeruzsálemi Egyházközségért meg a többi kicsiny kis Egyházközségért. Harcolt keményen. Nem félt a bilincsektől, amiket csuklóira meg a bokáira kovácsoltak, amikor szinte a falhoz szögezték a börtönben. Tudta, hogy annyira kell szeretni az övéit, hogy kemény áldozatokat is kell hozni értük. Az Isten szavára meghozta híveiért a harcosoknak, a hősöknek és a jellemeknek kijáró nagy áldozatot, az üldözést és a vértanúhalált. Péter küzdött az övéért meg az igazságért. A küzdelemért meg is kapta az őt megillető dicsőséget. Kemény halálküzdelemben mutatta be utolsó szentmiséjét a keresztfán, amikor ő is feláldozta magát a híveiért. Óh, mennyi erővel és milyen hősiességgel hirdette övéinek, hogyan óvakodjanak az ördögtől és a gonosztól, mert az „úgy jár körül, mint az ordító oroszlán, keresve, kit nyeljen el. Álljatok ellen erős hittel.” A küzdő, a félelmet nem ismerő főpásztor szózata ez. S Péter vezette az övéit messze tájakon. Három világrészen hirdette Krisztus igazságát. És a világ szívében, Rómában érte utol a vértanúhalál. Vezette övéit és gyógyította őket. De sok beteget gyógyított meg, de sok szenvedő embert vigasztalt meg, de sok üldözött embert gyűjtött maga köré! Ki tudja,

hányszor kereste fel a börtönöket, ki tudja hányszor mondott egy-egy vigasztaló szót azoknak, akiket üldöztek? S mindig nyújtotta életével, két kezével az Anyaszentegyház szentségeit. A mennyországot tárta ki a szegény üldözött keresztények előtt.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Péter is elmondhatta azt, amit a Szűzanya mondott: „Íme az Úr szolgálja.” Péter, a félnék ember, hű szolgálja volt az Úrnak és a Mesternek. Csak ott tagadta meg nagycsütörtök éjszakáján. Később, a legnehezebb években, a legvéresebb néri üldözések korszakában sem tagadta meg a hitét, és nem tagadta meg Krisztusát. Az ő kezében is, mint minden szentmisében, az Ige testté lett. Krisztus a földre szállt a szavára. S ő, aki annyiszor látta Krisztust tanítani, csodát művelni, Lázárt, a naimi ifjút feltámasztani, ez a Péter rátekintett a kicsiny kis fehér kenyérré, az Oltáriszentségre és úgy emelte hívei feje fölé az élet kenyerét, Krisztus testét magát.

Péter kezében sokszor lett az Ige testté. S Péter életében ugyanazt hirdette, amit a Szűzanya: „Magasztalja az én lelkem az Urat!” És magasztalta minden prédikációjával, amit föld alatt mondott el, amit bűvőhelyeken mondott el, amit zárt ajtók mögött mondott el, amit börtönökben mondott el. De magasztalta életével az Istent akkor is, amikor elfogták, amikor bilincsbe verték. Emelt fővel tett hitet Krisztus mellett. Még ott, a római cirkusz arénájában is, amikor fejfelé fordították, még ott is mindent, mindazt Krisztusért vállalta.

Kedves Keresztény Híveim! Tudjátok a történelemből, hogy az emberek mulandó dolgokért tudnak nagy áldozatokat hozni.

A repülőgéperért is kellett nagy áldozatokat hozni. S nem egy konstruktőr rátette az életét a repülőgép tökéletesítésére. Anyagi kincsekért, gazdagságért és kereskedelemért is óriási áldozatokat hoztak hajós népek. Csak egyet említek: a holland Kelet-indiai Társaság, amikor szervezni kezdte a világkereskedelmet öt világrészen, összeköttetésbe került a japánokkal is. Éppen akkor ígérkezett a legjobb bevétel, amikor kitört a japán fehér- és keresztényüldözés. Nekik is menekülniük kellett, de a tisztségviselők nem akarták feladni a hasznot, a sok aranyat, a kereskedés óriási lehetőségét Nippon fiaival. Könnyörögtek, nagy áldozatokat hoztak, szinte a Társaság fele vagyonát felajánlották egy kicsiny szigetért, csak ott túrják meg őket a japánok. Desima szigetét, amely egy kis sziklafészek, 30 méter széles és 70 méter hosszú, még a fű sem maradt meg rajta, óriási áldozatok árán megvették a japánoktól, hogy legalább itt kirakhassák áruikat és cserélhessenek a japán kereskedőkkel. A japán császár belement az alkuba, sokat kapott. Azt gondolta, képtelenség ezen a kis sziklafészken megmaradni, hiszen az év felében viharok tombolnak és kikötni lehetetlen. És tudjátok, hogy ezen a kis sziklafészken fehér emberek, tisztviselők, hajósok 217 évig állták a sarat. Nem adták át a sziget tulajdonjogát. Kereskedtek a legnehezebb években, az üldözés éveiben, és ha talán több tisztviselő, megbízott, vagy ügyvezető a kalóztámadások áldozata lett is a tízezer kilométer messzeségben, mindig újak és újabbak jöttek és a társaság nem bukott meg, mert az emberek pénzért és aranyért mindig nagy áldozatra voltak képesek.

Miért nem bukott meg Egyházunk kétezer esztendő alatt? Miért nem bukott meg a kezdet kezdetén? Mert Krisztusért és a nagy célért Szent Péter tudott áldozatot hozni. Tudtak és tudnak áldozatot hozni azok is, akik Szent Péter nyomdokaiba léptek. Amikor magatok elé képzelitek Szent Péter kivégzését és a körülményeket; ha látjátok Nérót, a császárt; ha elgondoljátok az ötmilliós hadsereget; ha látjátok azokat az egyenes utakat, amelyeket a rómaiak vágtak még Pannónia hegyei és földjei között; ha elgondoljátok a tökéletes jogrendet, az impérium óriási lehetőségeit és melléje veszitek szegény Szent Péter eldobott holttestét, akkor azt kell gondolni, hogy milyen semmisség volt a kivégzett Szent Péter a római hatalom mellett és a római hatalommal szemben. És kié lett a jövő? Kié lesz mindig a jövő? Hol áll ma Szent Péter? S a római légiók? Hova tűntek el? Mennyi népet vezetett Szent Péter Krisztushoz? Mennyi templomot építettek neki? Szent Péternek csak az ércszobrárt évente több millió ajak érinti úgy, hogy elkoptatja szinte az érclábat és az érckulcsokat. Hány ember éneke száll az ég felé a mai ünnepen: „Hol Szent Péter sírba téve...”

Ó, Kedves Keresztény Híveim, Szent Péter sírja hirdeti a nagy kibontakozást, a végső szép győzelmet, hogy mi nem fogyunk, hanem mindig többen vagyunk; hogy az igazság örök; hogy Krisztus örök; Krisztus törvénye örök és minden más mulandó mellette; hogy a szív a szeretetében és a hitében szintén örökkévaló és minden más elenyészik mellette. Szent Péter hirdeti nektek, hogy övé, Egyházáé a jövő; hogy semmi hatalom erőt nem vesz rajta. Azt is mondja nektek, hogy ez a templom egyszer kicsi lesz. Itt nem százan, vagy kétszázan lesznek majd talán 30-40 év múlva, hanem ötezer ember fog szentmisét hallgatni; hogy ez az áldoztatórács is kicsi lesz és nem 14-15 hívő fog majd szentáldozáshoz járulni, hanem majd ezrek lesznek itt. Az is lehet, hogy reggeltől délig kell majd áldoztatnia az Esztergom-tábori plébánosnak pár évtized múlva. Szent Péter hirdeti azt is, amit elgondolni is alig tudunk, hogy itt is állhat majd hatalmas katedrális, amely bizonyítja azt, hogy a hit és a szeretet örök hatalom Krisztussal. Amen.

1953. június 29. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szent József a Boldogságos Szűz Mária jegyese (március 19.)

2Sám 7,4-5a.12-14a.16 – Róm 4,13.16-18.22 – Mt 1,16.18-21.24a v. Lk 2.41-51a

Kedves Keresztény Híveim!

Az Anyaszentegyház a kezdődő tavasz elé állított egy szentet. Amikor minden darab föld, amikor minden növény, minden famunkára hívja a földműves embert; amikor kezd kibontakozni a természet téli alvásából, és megindul minden, nemcsak a meleg jön, de kezdődik az új élet fakadása, amely kenyeret, jövőt ígér, akkor az Anyaszentegyház elénk állítja Szent József alakját. Hálásak lehetünk a Szentírásnak, hogy Szent Józsefről egy pár mondatban és egy pár szóban megemlékezik.

Olyan megrendítő, hogy Szent Józsefről a Szentírásban két jelző van: hogy igazságos volt és istenfélő. Köszönjük meg a Szentírásnak, hogy ilyen egyszerűen mondotta meg egyik legnagyobb emberi alakjáról a szépet és nem túlzott jelzőkkel, nem felsőfokkal illette. Mert vegyéték úgy, hogy az életben a jelzők hazudnak a legtöbbet. Azok a jelzők, amiket felsőfokban mondunk tárgyról, akár egy kereskedő a portékájáról, akár egy politikus az elgondolásáról, azok a jelzők mindig hazudnak. Hazudnak a főnévnek, hazudnak a személynék és hazudnak az emberiségnek.

Szent Józsefre azt mondja a Szentírás, hogy igazságos volt és istenfélő. A Szentírás egyszerű szava nem hazudik. Még egy másik jelző is van Szent Józsefről. Főnév ugyan, de az is jelző, hogy ács volt. Munkás volt. A két keze nehéz munkájával, verítékével kereste a kenyeret. A Szentírásból ezt a szót nem hagyták ki, pedig a kétezer esztendő alatt voltak korok, amikor az, hogy „ács”, nem volt dicsőség. Volt kor, amikor a munka félig-meddig szégyen volt. Hálával tartozunk az Anyaszentegyháznak, hogy még azokban a korokban is, amikor az, hogy ács, hogy munkás, nem volt dicsőség és nem volt elismerés, akkor is megőrizte ezt a drága szót nekünk. És Józsefnek nem emelte ki királyi származását, hanem inkább kiemelte az ács bőrkötényét meg a szerszámot. Hálával tartozunk Egyházunknak azért, hogy Szent Józsefet nem Dávid koronájával ábrázolta, hanem az oltárképekre odafestette az ácsszekercét és a fejszét is, a szerszámokat, amelyekkel József a Szent Családnak kereste a kenyerét.

Kedves Keresztény Híveim! Valami megrendítően szép az, ahogyan régen ünnepelték Szent Józsefet. Felsorakoztak minden falu és város iparosai. Emlékszem, Esztergomban is így volt régen. Hozták a zászlókat, és büszkén néztek az oltárképre, ahol Szent József éppen úgy munkáskötényben és szerszámmal nézett le rájuk. A szerszám és a munka az oltárképre és a templomba is bevonult.

Szent József életéről csak egy pár helyen emlékezik meg a Szentírás, a Szent Családdal kapcsolatban, s ott van mindig a Szűzanya is és a kis Jézus is. Amit tesz, amiért harcol, amit véd, az mindig a Szent Család. Megrendítően szép, amikor a férfi szállást keres a Szűzanyának és a kis Jézusnak. Életében először itt áll a Szent Család mellé. Zörget egy nedves hideg téli éjszakán az emberek kapuin. És az emberi kapuk nem nyílnak meg. Az otthonok ajtóit sem nyílnak meg. Szent József járja a Szűzanya meg a kis Jézus helyett az emberi közömbösségnek a portáit. Nem nyílt meg egyetlen ajtó sem, és a kis Jézust Betlehemben, istállóban köszönthette a világ.

Szent Józsefet a Szentírás leírása szerint ott találjuk a Szent Család mellett akkor, amikor egy szamarat felkantároz, amikor a Szűzanyát gyengéden odavezeti, megsimogatja a kis Jézus fejét és indul a bizonytalan jövő felé. Isten akaratából vállalja a hontalanságot. Szent József hontalanul, üldözötten és kitzsítottan menekül a Szent Családdal Egyiptomba. Azután

Isten sugallata, az angyal felhívása visszahívja a számkivetés hosszú évei után. Visszamegy kicsiny kis otthonába, amit nem bérelt, amit nem mástól kapott, amit két keze munkájával szerzett a Szent Családnak. Igazi otthonába, sajátjába, az ő egyetlen kis tulajdonukba visszavezeti a gyermek Jézust és a Szűzanyát.

Kedves Keresztény Testvéreim! Talán Szent József életéről ennyi elég is. Egy élet bizonyosságot tett a munka mellett és bizonyosságot tett az Isten mellett. Amikor a szerszámait vitte, mert vitte magával mindenüvé, akkor Szent József bizonyosságot tett amellett, hogy minden embernek két hazája van. Az egyik, amelybe beleszületett, a másik hazát pedig a két kezével hordozza, a munkájában hordozza. Mert a világ akármelyik részére taszítja is a sors, a tragédia az embert, akár egyenként, akár tömegesen, a munkájával, a két kezével mindig új hazát teremthet magának, biztosíthatja a megélhetését. A munkával egy új hazát hordoz a kezében, s van-e drágább haza, mint amit az ember két keze nehéz munkájával és verítékével keres meg? Hazát jelent minden dolgozó kéz és minden fizikai munka, a legnehezebb is; mosogatástól a legnehezebb bányamunkáig minden munkában meg kell éreznünk, hogy a hazát és az otthonot kaptuk meg a munkában. És ha azt a kétkezi munkát nem becsüljük, akkor az egyik legdrágább hazánkat veszítjük el. Mert a másik, amibe beleszületünk, ami földet örököltünk, ami hajlékot kaptunk, azt kihúzhatja alólunk a háború is, a sors viszontagsága is. Ami nekünk megmarad mindig, az a munka lesz.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Józseffel együtt szeressük azt a munkát, amit az otthonért, a családért végzünk és ez a gondolat tegye még a legnehezebb, a legáldozatosabb munkát is könnyebbé és a keresztek is elviselhetőbbé számunkra. Szent Józsefnek is könnyebb volt a hosszú út, mert a cél a Szent Család védelme volt. Az élet megmentése, a Szűzanyának és a kicsi Jézusnak az élete volt minden.

Szent József bizonyosságot tett amellett, hogy család, munka és az Isten együvé tartoznak. Ez egy tökéletes szintézis. Vehetném egy háromemeletes palotának, amelyben mindegyik emeletre egyformán szükség van. Család, munka és Isten. Szent Józsefnél megtaláljuk mindegyiket. A Szent Családért dolgozott, Isten vezérelte minden lépését, minden munkáját.

Mit gondoltok, mi lenne, ha az emberiség ebből a hármas szintézisből csak egyet vagy kettőt tartana meg? Mi lenne, hogyha kihagynák a munkát a szintézisből, ha csak család lenne és Isten, s kimaradna a munka, az élet természetes fenntartója? Összeomlana minden. Mi lenne akkor, ha csak család és munka lenne és kihagynánk az Istent? Akkor pedig a folytatás szűnne meg. Az életnek, a családnak és az örömöknek nem lenne végtelen távlata. Akkor minden összezsugorodna és megszűnne a halállal együtt. Isten a családnak és munkának boldogságban kivirágzó folytatása. Ha elhagyjuk a családot, ha csak a munkát vesszük, akkor is értelmetlen lesz az egész lét. Ha kikapcsoljuk az emberiség legősibb, legszentebb és legfüggetlenebb emberi közösségét, akkor nem is kell hosszú idő és az emberből állatot faragunk. Család nélkül az emberből is lehet csordát faragni.

Ezért figyelmeztet Szent József, Kedves Keresztény Híveim, hogy családdal, munkával és Istennel építsük ezt az életet. Családdal, munkával és Istennel védjük ezt az életet. Családdal, munkával és Istennel alakítsuk, formáljuk, szépítsük és tegyük boldoggá ezt az életet. Amen.

1953. március 22. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Urunk születésének hírüladása – Gyümölcsoltó Boldogasszony (március 25.)

Iz 7,10-14 – Zsid 10,4-10 – Lk 1,26-38

Kedves Keresztény Híveim!

Gyümölcsoltó Boldogasszonyt ünnepeljük. Az Evangélium fenséges jelenetben mondja el az angyalnak és a Szűzanyának a találkozását. Fenséges, egyszerű szavakban mondja el azt az üzenetet, amely égi, amely megváltoztatja a Szűzanyának az életét, sőt az emberiség üdvösségre váró életét is. Beteljesedik mindaz, amit a próféta, Izaiás jövendölt. És beteljesedik mindaz, amit az Isten már a bűnbeeséskor az egész emberiségnek megígért.

Ezt a fenséges jelenetet, Kedves Híveim, megörökítette az összes festő. A reneszánsz kortól kezdve minden valamit érő festő az Angyali Üdvözlést úgy festette meg, hogy benne egy kicsit hitvallást tett a hite meg a Szűzanya tisztelete mellett is. Most ezt a fenséges képet, Kedves Híveim, ünneppé emeli az Egyház számotokra a liturgiában. Éppen márciusban, amikor a világ a nők napját is ünnepli, amikor a világ fogja még ünnepelni a színházak világnapját, amikor ünneplik a fiatalságot, sőt a fiatalság forradalmát is, akkor az Egyház odaállítja elétek ezt a fenséges Angyali Üdvözlést.

Nemcsak a képet, hanem az isteni személyeket: a sugalmazó Szentlelket, a második isteni személyt, akinek megtestesülése itt kezdődik, és az Atyát, aki elküldte közénk Fiát. Odaállítja Kedves Híveim, elétek azt a Szűzanyát, aki éppen Gyümölcsoltó Boldogasszony voltában, istenanyai méltóságában ennek a világnak adatott, hogy benne kezdődjön meg a megváltás nagy műve, az emberiség sorsfordulata. Mi magyarok úgy neveztük el, hogy Gyümölcsoltó Boldogasszony. És mind a négy kifejezés olyan sokat mond.

A gyümölcs a legelőbb, a legtermészetesebb, a legnélkülözhetetlenebb, az anyagvilág értékrendjében szinte a mindennapi kenyérünk mellé áll. A gyümölcs nagyon tökéletes és szép elnevezés. Az élő, színes, gazdag, évente megújuló táplálékunk is.

Az oltás, Kedves Híveim, mindig azt jelentette, hogy valamit nemesítünk, valamit ízesebbé teszünk.

A boldogság az emberlétünknek tartalma, örök tiszta vágya és beteljesedése is.

A Szűzanyát, Kedves Híveim, úgy kaptátok, hogy az Isten az istenségét Ő általa oltotta az emberbe. Ő fogadta az Isten természetét a Szentlélek erejében, a Magasságbeli árnyékolásában, Ő fogadta az Égi Atya akaratát is az angyal szavaiban, Ő fogadta a kegyelmet, Ő fogadta az Isten-gyermekeket, Ő fogadta a sorsot is, a védelmet is meg a beteljesedést is majd a földi létben. Ahogyan a Megváltó majd ezen a földön élni fog, ennek az életnek kísérője lett a Nílus partjáig, onnét vissza megint csak Názáretig, aztán végén pedig Jeruzsálemben a Golgotán. Kedves Híveim! A Szűzanya Gyümölcsoltó Boldogasszony méltóságában hirdeti azt is, hogy az Istennek be kellett oltania az Ő isteni természetét az ember természetébe, hogy az nemesebb legyen, hogy megváltó születhessen. De beoltotta-e azt a hitet, amit a Szűzanya képviselt az angyal jelenlétében, vagy az angyallal folytatott dialógusában? Ezt a hitet be kellett oltani a mítoszokba, hogy megnemesedjenek azok is, hogy megváltozzanak, hogy a pogányságból, a sok istenhitből, abból a sokfajta mítoszból legyen egy egységes, erős, tiszta hit.

Aztán beoltotta az Isten az emberi sorsba egyszülött Fiának a sorsát, szenvedését, földi igehirdetését, Evangéliumát és kereszthalálát.

Beoltotta az Isten a kegyelmet, az áldást meg a tökéletességet nemcsak a Szűzanya életébe, hanem a mi életünkbe is.

Beoltotta az Isten a mennybemenetelt a metafizikába, hogy a földön túli vágyunk vagy reményünk egy teljes feltámadásban, egy teljes mennybemenetelben teljesedjék be.

Mennyi mindent oltott az Isten a Szűzanya életével, hitével, kegyelmével, tisztaságával az emberiség történelmébe! Mindent, ami kereszténység, mindent, ami megváltás, mindent, ami az egész emberiségnek az újjászületése.

Kedves Híveim, a Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepében ezt érezték. Ezért látta Aquinói Szent Tamás a Szűzanya ünnepeinek egyik legszebbikét mindig a Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepében.

Én örülök, hogy sokan eljöttek megünnepelni a Szűzanyát, és nem hagyjátok el sohasem.

Az idők változhatnak, Istenem, mennyi minden megváltozik. Változnak a szigorú rendelkezések is, változnak az ünnepek is. Őriztitek ti ezt az ünnepet így, ahogy azt az Isten egyszer Izaiás próféta ajkán hirdette meg, ahogy azt az Isten egyszer angyal ajkán hirdette meg, ahogy azt egyszer a Szűzanya ajka elfogadta: „Íme az Úr szolgáló leánya...”

Kedves Híveim, a világ a nőről, az anyáról másképp gondolkozik, mint az Isten. Az Isten megmutatta, hogy milyen fenséges az anyai méltóság meg a családnak a hivatása. Néztétek meg, hogyha a világban divatos kifejezéseknek az eredetét vesszük, akkor szomorú képet kapunk! A „virgó”, a „szűz” szóból lett a „görl” a nemzetközi szóhasználatban. És van „call girl”, tehát egyszerűen csak „hívásra jövő”, vagy igény esetén akármilyen szex szórakozásra hívásra jön a nő. „Call girl”, mondja a modern világ. És azt mondja, hogy „girl friend”, hogy van egyfajta barátság, amit a vágyak, vagy a szexualitás határoz meg. Aztán van egy újabb kifejezése a modern XX. századi könnyítéseknek. Egy édesanyával kihordatják a magzatát, és név nélkül eladják. Azt egy más ember rendelte meg, az kifizeti, és az anya átadja minden nélkül: a neve és szeretete nélkül. Régen is voltak, akik dadákat fogadtak, és azt megfizették. De most egy másfajta manipulációt vezet be a biológia meg az orvostudomány, hogy bérelhető legyen az anyatest, az anyaméh, névtelenül.

Kedves Híveim, mindez azt mutatja, hogy a manipuláció az étellel, a nővel és az édesanyákkal tébolyítóan gonosz lesz.

Mindenben elhinti a sátán a maga filozófiáját, a maga mindennapos züllöttségét és mindennapos erkölcstelenségét. Kedves Híveim! Úgy tűnik, hogy nemcsak a nővel, nemcsak az édesanyával van a világ ilyen manipulációs viszonyban, hanem mindennel manipulál. Manipulál az anyaggal, a teremtéssel, tehát az Égi Atyának a tulajdonával. Manipulál az ember összes erejével, képességével, akár szellemi az, akár kezének ügyessége, akár a cselekedeteinek a világa. Manipulál a világ az ember erkölcsi érzékével. Az erkölcsi érzék úgy adatott nekünk, mint a nyelvünk. Emberségünk tökéletességeként, emberségünk csúcsaként. És ezt is szépen elaltatja, megváltoztatja, átalakítja, sokszor nevetségessé teszi.

Valami döbbenetes az, amit az egyik párizsi újságban láttam, az egyik lapban hozzák a hírt, hogy kivégeztek Iránban valahol egy asszonyt házasságtörés miatt – persze elítélik ezt a szigorú erkölcsi felfogást, amelyet az iszlám magáénak vall –, ugyanakkor van egy másik hirdetés, amelyben valami szörnyű, természetellenes bűnre keres társat és meg akarja fizetni a hirdető. Tehát a legnagyobb erkölcstelenséget, amelyben minden benne van, a házasságtörés, a hűtlenség és minden ocsmányság, ezt egyszerűen meg lehet hirdetni egy híres újságnak az első oldalán. Ez azt mutatja, Kedves Híveim, hogy a sátán mindennel – a világ szellemével és az emberrel egyaránt –, manipulálni fog ezen a földön és az ember majdnem tehetetlen a manipulációkkal szemben.

Megmutatta az Isten, hogy milyen az élet manipulálás nélkül, amikor Ő dönt, Ő határoz. És akkor a Szűz fogant, gyermeket szült, akinek neve Emánuel lett, azaz „Velünk az Isten”, és ebben az egyetlenegy gyermekben – Istenem, milyen egyszerű, tökéletes, szép élete volt gyermekkorában is, aztán 30 éves korában, aztán a kereszten – megváltozik az egész

emberiség élete. A Szűzanya győzött az emberi manipulációk felett. Győzött a tisztasága, győzött a hite, győzött a szolgálata, amit elfogadott a sorsban.

Kedves Keresztény Híveim! Nekünk ezt kell elfogadni az Isten akarataként, az Égi Atya akarataként, az Evangélium és Krisztus szellemeként és a Szentlélek erejeként, mert ez a mi manipulációmentes, tiszta kereszténységünk, lélekben, kegyelemben és tökéletességben.

Kedves Híveim! A világ éppen azért, mert manipulál, éppen azért mindig neurotikus, ideges. Freudnak van egy meghatározása az idegességről: az ideges az nem más, mint az az ember, aki a valóságtól elfordul. Aki a valóságot egészében, vagy akár csak egy bizonyos kis részében is elutasítja és elviselhetetlennek tartja. Ez teszi az embereket idegessé, neurotikussá, beteggé. Tehát az elfordulás attól a valóságtól, amit az Isten ajándékoz és megszentel, és a végleges elviselhetlenné válása mindennek, ami minket ehhez a földhöz meg az örökkévalósághoz is köt. Tehát valóságokat tart elviselhetetlennek a neurotikus. A földi valóságokat éppen úgy, mint a másvilági valóságokat.

Kedves Híveim! A Szűzanya az egészséges, a tökéletes, a dicsőséges, a fájdalmas, az örvendetes lelki világában is megmutatja, hogy a valósághoz hogyan kell ragaszkodnunk. Nem idegesen, elfordulva, nem eltaszítva, eldobva a világot, hanem elfogadva, hogyha nehéz a köves út és gyalog kell megtenni a háromnapos utat, ha messze van a tiszta víz, ha nem kapnak szállást, ha kidobja és üldözi őket a világ, ha ismeretlen világokba kell átmenni meg visszajönni onnét, akárcsak Palesztinából Egyiptomba, onnét meg vissza. Ha nem értik meg egyszülött Fiát a farizeusok, a szaduceusok, az egész pogány világ, hogyha ezt az egyetlen keresztire adják, akkor is mindig a valóságot vállalja és nem tartja elviselhetetlennek, mert szeretetével azt is át tudja változtatni. Ölébe veszi az Üdvözítőt, amikor leveszik a keresztről, szívéhez öleli a véres, töviskoronás fejet a IV. állomásnál. A Szűzanya a valóságot mindig elviselhetőnek mutatta be.

Most, Kedves Híveim, egy másik döbbenetes vonása is van a világ szellemének. A világ a maga szellemében megfoghatatlannak tartja az Istent. Éppen ezért a világi gondolkozás meg a logika, filozófia számára is megfoghatatlan a világ, megfoghatatlan a történelem, megfoghatatlan az emberi sors, az emberi gonoszság, de megfoghatatlan az ember szenvedése is, nem tud értelmet adni neki. Így minden megfoghatatlan Istennel kapcsolatban. Az Istentől nem tud megérteni semmit a világ szelleme. Csakhogy a világ szelleme az embert is megfoghatatlannak tartja, az ember születését, az ember helyzetét a világban, az ember sorsát a történelemben, sőt az egész emberiség történelmét is megfoghatatlannak tartja és számára megfoghatatlan benne az ember gonoszsága, vétke, vagyis a rosszaság és a szenvedés.

Mindezt úgy is mondhatnám, Kedves Híveim, hogy a világ a maga okoskodásával botrányok botrányának tartja azt is, hogy az emberben minden, de minden megfoghatatlan. Nem rendezhető el véglegesen se a világ sorsa, se a világ békéje, se a világ boldogsága.

Most, Kedves Híveim, a Szűzanya az, aki Nektek megmutatja, hogy az Isten megfogható, érthető, világos a hitünkkel, hogy az Isten akarata is megfogható, és elfogadható, hogy az Istenben a Szentháromság; egyszülött Fia meg a Szentlélek is megfogható és hordozható és áldás és teljesség.

A Szűzanya, a Gyümölcshordozó Boldogasszony, hirdeti nektek azt is, hogy az emberben is minden értelemmé, minden tökéletességgé, minden szépséggé, áldozattá válik, hogyha mi azt hittel, kegyellemmel meg a természetfeletti világnak erejével és áldásával fogadjuk el. Ez az igazi kibontakozás, és ez magyarázat sok mindenre, amit a világ nem adhat meg.

Kedves Híveim! A világ szellemével, romlottságával szemben képviseljétek mindenkor a Gyümölcshordozó Boldogasszony hitét, lelkét, kegyelmi gazdagságát, akaratát és példáját. Amen.

Sienai Szent Katalin Szűz és Egyháztanító, Európa társvédőszentje (április 29.)

1Jn 1,5-2,2 – Mt 11,25-30

(Az elhunyt XII. Pius pápa méltatása)

Kedves Keresztény Híveim!

A középkornak van egy nagyformátumú női szentje. Sienai Szent Katalin, aki nő léte korának minden politikai, gazdasági és erkölcsi problémáját átlátta Nagy Szent Bernáttal együtt, aki Európának minden baját és az Egyház minden nehézségét átérezte, amikor az Egyházi és világi hatalom teljesen elfajult és a római Egyház is – azért mert a pápák nem Rómában voltak, – minden tekintetben lefelé csúszott. Akkor ez a Szent feladatának vette, hogy visszahozza a pápákat Rómába. A pápákat, akiket világi hatalmasságok és sokszor egyéni érdekek távoltartottak az Örök Várostól. Egyedül tette meg a hosszú utat. Nem voltak mellette csatlósok. Nem védte senki sem a latrok vagy az útonállók ellen. Csak egyedül az Isten ereje és a belső tűz, amely készítette, hogy megmentsen Egyházat, Európát, országokat és a békét. Amikor elért Avignonba, a Szentatya elé borult, letérdelt előtte, és azt mondta: „Édes Jézus, gyere haza!” Ez a kijelentés nem nőies túlzás, nem érzékenykedés, nem pusztá szóvirág. Higgyétek el, hogy ez a megszólítás: igazság. Krisztus helyettesének mondhatta a szent: „Édes Jézus, gyere haza!” A szentatyanak, akinek Krisztus teljességébe kell öltözködnie, amikor legfőbb papi hatalmát gyakorolja, amikor az Egyház fejeként jelenik meg.

Ahogy Sienai Szent Katalin leborult az élő Szentatya előtt, én most veletek ugyanilyen lelkiülettal szeretnék leborulni és letérdelni egy halott szentatya előtt.

E héten elhangzottak az egész világon a gyászistentiszteletek, a requiemek utolsó akkordjai. Eloltottak minden gyertyát a katófalk körül és lezárták a kriptát, hogy majd kinyissák akkor, amikor az Isten akarja, amikor majd a boldoggáavatás vagy szenttéavatás meg fog történni.

Leborulunk a lezárt kriptá előtt és emlékezünk rá. De a méltatás nem olyan méltatás, mint amit emberekről, nagy emberekről, nagy európai emberekről szoktunk mondani. Én úgy érzem, amikor XII. Pius pápánkat méltatnom kell, akkor egy élő Evangéliumot kell bemutatnom. Meg kell mutatnom azt, hogy a XX. században, a gyenge test zsarnokságának a századában, a gögös ész századában, a kiábrándult, kételkedő és hitetlen szívek századában hogyan jelent meg Krisztus, hogyan lépett ki az Evangéliumból. Mert én Szentatyánk életében, személyében és működésében az Evangéliumnak egy új, XX. századi megvalósítását látom.

Először veszem a szellem teljes érdeklődését minden probléma iránt. Óh, az Evangélium olvasói sokszor nem gondolnak arra, hogy az Evangélium egész élet, mert az egész emberiségé, minden emberi problémáé. Tehát benne van az észnek minden vívmánya, minden kutatása és keresése. És Szentatyánk személyében – higgyétek el – olyan egyéniséget kapott az Anyaszentegyház, aki minden probléma iránt a szellem teljes kitérülését és érdeklődését mutatta. Azokat a beszédeket, amelyeket egyszer majd összegyűjtene, és több számos kötetben kiadnak, úgy kell majd olvasnunk, hogy megtalálunk benne minden korproblémát. Az egyszerű embernek és a tudósaknak a problémáját egyformán. Azok között a beszédek között vannak, amelyek egyszerű postás- vagy vasutasemberek családi problémáival vagy munkakörével foglalkoznak, de vannak beszédek, amelyeket geofizikusoknak tartott, orvosoknak, kongresszusok vezetőinek. És mindegyik beszéd a

szellem teljes kitárulása a tudomány világa felé is. Szentatyánk állást foglalt minden tudományos teóriával és felfedezéssel kapcsolatban. Állásfoglalásai mély gyakorlati tudásról, érzékről és hihetetlen bölcsességről tanúskodnak. Nemegyszer még az atomfizikusok is csodálatba estek, amikor a Szentatyával csak szakkérdésekről beszélgettek. A szellemnek ez a kitárulása tulajdonképpen a Szentlélek Úristennek a műve. Szentatyánk tudásával, műveltségével, beszédeivel az utolsó nagy európai. Egy korszakot zárt le. Ezeket a nyelveket ilyen stílusban és modorban, ilyen ismeretekkel nem fogja többé ember beszélni. Egy korszak lezárult benne. A nagy érdeklődés, a mindent átfogó bölcsesség korszaka is lezárult benne, hogy átadja helyét majd a részlegességnek és részletességnek.

De nem ez az egyedüli nagysága. Nagysága az, hogy a szelleme mellett kitárult a szíve is az élet minden problémája, az emberi jóság, az együttélés és együttérzés minden problémája iránt. Kitárult a szíve kedvességben, modorban, magatartásában is, de főleg szeretetben. A két világháború között, a két világháború alatt és után nem akadt az emberiségnek olyan szenvedése, mely meg ne indította volna a Szentatya szívét. A hontalan arabok kérdése, a hadifoglyok kérdése, természeti csapások, az árvíz sújtotta területek nehézségei, az özvegyek és árvák panaszai és szenvedései mind-mind a Szentatya szívét is megérintették. Nem volt az emberiségnek, nemcsak Európának, de az egész világnak olyan baja, amelyre a Szentatya azonnal ne küldte volna segítségét. A pápai segélyakció megtalálta az utat mindig minden néphez, nemcsak a keresztényekhez, az arabokhoz is, Ázsia és Afrika pogány népeihez is.

Hát nem az Evangélium kiteljesedése volt ez? Nem az együttérző és embereket megváltó Krisztus szíve lépett ki a Vatikán díszes, hideg márvány falai közül?

De az emberi szív jósága mellett a magatartás nagyszerűsége is jellemezte Krisztus földi helytartóját. A magatartás, a stílus, a kedvesség nemcsak a diplomatának a modora, de egy örök kisugárzó lelkeség, amely annyi százezer emberhez szólt, amely kétmillió vagy százmillió embernek áldást adott. Ez a magatartás krisztusi magatartás volt. Krisztusi akkor, ha áldást adott, de krisztusi volt akkor is, ha ellenségeivel nézett szembe, és mindeközben a fenség és biztonság nyugalmát el nem veszítette. Soha, még az ellenségeit sem sértette meg. A Szentatya nyugodt volt akkor is, amikor a Vatikánt körülvezték a Wehrmacht ágyúí és páncélosai és titkárok össze-vissza futkostak és menekülésre vagy elrejtőzésre gondoltak. Magatartásában Krisztus fenséges magatartása tükröződött. S amikor először jelentették neki, hogy Rómát bombázzák az angol és amerikai repülőgépek és a négy bazilika egyike, a San Lorenzo fuori le Mura már romokban hever, a Szentatya akkor sem menekült. Emberi magatartása is krisztusi volt. Ahogy Krisztus szembenézett Pilátussal, a keresztúttal, úgy nézett ő is szembe az örök városnak és a kereszténységnek a sorsával.

XII. Pius pápa munkásságát a két világháború között egészen az Oltáriszentségnek és a Szűzanyának szentelte. Minden más diplomáciai tevékenység mellett ő volt az a bíboros, aki a legtöbb Eucharisztikus Kongresszuson részt vett, és az ünnepeket levezette. „Levezette”. Ez talán nagyon is prózai kifejezés. Átélté és átímádkozta. Emlékeztek még arra, hogy itt a Hősök terén is letérdelt az Oltáriszentség előtt és imádkozott, azután az Oltáriszentséggel áldást adott. Nem tudom, nem ér-e fel az a letérdelés és áldásosztás mindama teológiai fejtegetésekkel, amelyeket az Oltáriszentségről Szent Tamástól Hegelig, vagy Schütz atyáig írtak és olvastak. XII. Pius pápa részvétele a világ Eucharisztikus Kongresszusain példaadás, tanítás és hitvallás volt egyszerre. Megmutatta, mivel tartozik az ember a kenyér színében elrejtett Üdvözítőnek. Úgy vegyétek az ő imádkozását és leborulását az Oltáriszentség előtt, mint örök példaadást.

A Szűzanyát nagyon szerette. Ha ismeritek a két imádságot, amit a Mária-év alkalmából kiadott, amit saját maga fogalmazott meg, akkor megérezitek, mit jelentett neki a Szűzanya, az égi anya, aki minden szentség illatos lilioma; aki megmenti az emberiséget a kegyelem áradásával; aki felemel minket bajainkban; aki megerősít a szenvedésekben; aki megtanít

minket arra, hogyan szeressük, és hogyan szolgáljuk Szent Fiát, hogy az üdvösséget és az örökkévalóságot megnyerjük.

Szentatyánk magyarországi útját és magyarországi imáit kövessétek és úgy fogadjátok, hogy példát adott arra, hogy az imádkozó, Oltáriszentség előtt leboruló és Szűzanyát tisztelő nép örökkévalóságot is kap a földön, a történelemben és a világon szeretetet is kap.

Talán befejezésül legyen szabad nekem azt a három nevet meg azt a jelmondatot, amellyel Szentatyánkat örökítik meg az anyakönyvek és örökíti majd meg az Egyháznak és a világnak történelme, etimologizálni (értelmezni, elemezni).

Ismeritek a jelmondatát: „Opus iustitiae pax” – Az igazság műve a béke. Igazságos volt, az igazságért küzdött minden körlevelében, minden beszédében. Az igazságért, amelyet annyiféleképpen megtagadnak és annyiféleképpen elferdítenek. Minden igazságért küzdő ember tehát tulajdonképpen sorstársa XII. Pius pápának.

Tudjátok azt, hogy családi névként a Pacelli nevet viselte, ami békességeset jelent. A szelíd, békességes ember, aki az Evangélium békéjével akarja az emberiséget minden más béke helyett boldoggá tenni.

Keresztneve Eugenio volt. Ha ezt a keresztnevet ketté veszem, a görög eu-ra és a latin géniuszra, akkor azt mondhatom: a jó szellem nevére hallgatott. Amit hirdetett, az mindig a jó szellemnek a megtestesítője és megvalósítása volt.

Amikor pápává választották 18 évvel ezelőtt, a Pius nevet vette fel. A jámbor, a szent nevét. Ezt a nevet kemény aszkézisével és életszentségével meg is valósította, ahogy a többi is: a jelmondatát, az Eugeniot, a Pacellit. A Szentatya, aki annyi önmegtagadással, annyi böjttel szentelte meg az életét, aki a testnek annyi betegségét és nyomorúságát vállalta és viselte könnyedén, aki nem árulta el soha a test gyengeségét és fájdalmait azáltal, hogy az életszentségre így tört, ennek a mi emberiségünknek példát adott.

Így lehet valaki vezető, így lehet valaki az Evangélium hirdetője és Krisztus helyettese. Ha mindenről lemond, mindentől meg tud válni, hogyha a gyenge test, a gögös ész és a kiábrándult szív fölé emeli a szentséget, az Evangéliumot és Krisztus szeretetét. Amen.

1958. október 19. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szent Rita a kereszt előtt (május 22.)

ApCsel 18,23-28 – Jn 16,23b-28

Kedves Keresztény Híveim!

Örömmel ünnepelem veletek Szent Rita jubileumát, születésének évfordulóját. Elmélkedésünkben képzeljük el Szent Ritát a kereszt előtt. Az előtt a kereszt előtt, amely a kereszténység számára Krisztus szenvedésével, áldozatával, vagyis megváltásunkkal mindig szentség marad, mindig erősség lesz és mindig a halhatatlanságot ajándékozza.

Szentünket bemutatathatnánk először filmszerűen. Kor: XIV. század, vagyis a középkor. Helyszín: Roccaporena és Cascia, két kisváros az Appenninek csúcsai között. Szent Rita az ősrégi román templom és szerzetesház árnyékában nőtt fel, a nagy harc idején, amely nemcsak a szentatya és a német-római császárok seregeit állította szembe, hanem a népet is, Perugia népét is, és a két kis városka népét is megosztotta. Mondanom sem kell, hogy a középkorban is vérre ment a háború, ahogy mindig is arra megy. Ez a népet elszegényítette, nagyon sokszor üldözötté, boldogtalanná tette. Itt született, ilyen zűrzavarok között a mi drága szentünk, Szent Rita. A családnak olyan öröme volt, amilyen öröme volt valamikor Szent Erzsébetnek Keresztelő Szent János születése.

Először ott látjuk a fiatal leánykát, amint a nehéz időkben elmegy a hegyek közé, nagyon magas, nagyon szikár, terméketlen hegyek közé rőzsét szedni. Elmegy a Corno partján, és a rőzszesedés végén két rőzszeszálát összeköt keresztté. Tiszta szívével, tiszta lelkével és imádságával ott látja Krisztusát is ezen a rőzsskereszten. Így találkozik egy remetével, aki megáldja a jámbor kis teremtést.

Aztán másodszor is kereszttel, de nem az ártatlanság, nem is a kedvesség, nem is a gyermeki engedelmség, na meg a gyermeki öröm státusában találkozunk Szent Ritával, hanem tizenhat év múltán, amikor már asszony lett. Tudjuk, hogy férje részt vett a guelfek és ghibellinek harcaiban, sőt a vendettáiban, a bosszúálló hadjárataiban. Tudjuk, hogy kemény férfi és kemény katona volt. Első látásra megszerette Szent Ritát és meg is kérte a kezét. Szent Rita ebbe a házasságba elvitte a lelkét, elvitte a keresztény házasság, a keresztény szentség méltóságát és erényeit. Elvitte a keresztény feleség hősiességét, amely hősiesség a szeretetben, hősiesség a türelemben, hősiesség sokszor a szenvedésben is. Ebből a házasságból két gyermek született. És a férj, mert részt vett a különböző harcokban, különböző kis összeesküvésekben, a történelem változásai közben halálát lelte. A saját pártja, mint árulót meggyilkolta. A két fiatal gyerek – a középkorban vagyunk és Olaszországban, ahol az apáért a fiúknak a vérüket kell adni – vendettát fogad, hogy megbosszulják apjuk halálát. A gyerekek is áldozatul esnek ennek a vendettának. Egyedül marad Szent Rita, az édesanya és a feleség. Magányában megint csak összekötöz két rőzszeszálát. Talán nagyobbakat, simábbakat, mint amiket ártatlan lánykorában szedegetett. Kimegy az utcára és meghirdeti, kereszttel a kezében, mind a két városkának, tehát Roccaporenának és Casciának is a békesség szellemét, az irgalomnak a szellemét és a krisztusi, evangéliumi szellemet, hogy véget kell vetni minden gyilkolásnak, mindennek, ami megosztása lelkeknek, sorsoknak és családoknak. Mondanom sem kell, hogyan fogadnak egy fiatalasszonyt, aki kezében kereszttel tart és járja a két kisváros utcáit. Azt mondják rá, hogy megbolondult. Ő azonban odakiáltja nekik, hogy „Non sono pazza!” „Nem vagyok bolond!”. És folytatja: „Krisztus irgalmát, a szenvedő Krisztus szeretetét hirdetem nektek. Én megbocsátom a férjem és a gyermekeim halálát és elvesztését is nektek.” A szörnyű küzdelmek után, mert a csapások nem járnak egyedül, bekövetkezik egy éppen olyan nagy csapás, a pestisjárvány. A pestisjárvány, amely még szegényebbé, még koldusabbá teszi mind a két városkát és az embereket is.

Az első dolga Szent Ritának, hogy berendezi a házát kórháznak. Ez a kórház még ma is áll. Ha valami szép, hát az irgalmasságból, az erényből fakadó jócselekedetek azok. Időtállóak, századokon keresztül hatnak. Az ő házában berendezett kórház ma is kórház. Ma is ugyanazt a célt szolgálja, az irgalmasság testi-lelki cselekedeteivel. Szent Rita a betegek ápolója, a betegek gondozója nem a reménytelen fájdalomnak adta át magát, hanem a reményteli, szép bizalomnak, hogy Krisztusnál megtalálja övéit, akik mégiscsak bűnbánattal, Isten szeretetével mentek át az égbe, az ő imájára és kérésére is. Miközben gondozza és ápolja a betegeket és a pestiseseket, ott találja köztük családjának gyilkosát is. A szeretet – mert hősiesség – megbocsát a gyilkosnak is, sőt a gyilkost is Isten felé fordítja. Úgy hal meg, hogy megtérítette azt, aki iránt talán a legtöbb oka lett volna bosszúra, haragra, ellenszenvre. De a kereszténység és az Evangélium, Krisztus keresztjével és szeretetével mindig győz.

Azt is mondhatnám, hogy Szent Rita harmadszor, a nagy betegápolás, a nagy szenvedések idején, – amikor az otthonát kórháznak adja át –, élő kereszttel találkozik, a szenvedések keresztjével. Ezt a keresztet a sorstársak vagy honfitársak között ő minden körülmények között könnyíteni akarja. Szent Rita ebből a lazarettából jelentkezik, Szent Ágoston-rendi szerzetesnőnek. Ahogy az már lenni szokott, megvannak a nehézségei a szerzetbe vonulásnak. Őt is csak akkor fogadják, amikor már látják, hogy mennyi jót tesz és hogy az egész városka az ő szeretetére építi fel a bizalmát és talán a gondtalanságát, meg az Istenbe vetett hitét is. A szerzetben találkozik megint a kereszttel, amikor Krisztus szenvedését nemcsak átéli, hanem Krisztus szenvedésével közösséget akar vállalni, és megkapja a kegyelmet, a töviskorona stigmáját is, egy sebhelyet a homlokán, ahogy az Krisztusnak fáj. Luca Giordano, a nagy nápolyi barokk festő csodálatosan festette meg szentünket, amint egy fénysugár eltalálja a homlokát. Az a stigma nemcsak a középkornak nagy jele – hiszen tudjuk, hogy mit jelentett Assisi Szent Ferenc életében a stigma –, hanem a léleknek az elkötelezettségét is jelenti, hogy Krisztus szenvedésével, az emberek szenvedésével is teljes közösséget vállal a szeretetnek, az odaadásnak, az engedelmességnek, a szerénységnek, az alázatnak a teljességével. Így él a rendben, szentül.

Amikor a római nagy zavargások után meghirdetik a szentatyák a nagy zarándoklatokat, hogy a keresztény hit egységét, a keresztény világ békességét ünnepelhesse Róma, akkor elsők között ő is elzarándokol szerzetesnőivel, társnőivel együtt Rómába. Ott, az apostolok sírjánál, a Szentatya lábainál, ahol az Egyház, a kereszténység szíve dobog, ott találja meg azt az áhítatot, amit ő egész életében keresett, amire egész életében vágyódott.

Szent Rita is meghal, ahogy minden szent. A középkor legendái a születésénél a fehér méhek csodáját, halálánál pedig a rózsza csodáját említik. Mi most nem is ezekre a csodákra támaszkodunk, és nem is ezekkel a csodákkal akarunk foglalkozni, bár igaz, hogy halálával, ahogy a korabeli történészek megírták, a neve egy lett a kegyelemmel és egy lett a csodával. Tehát Szent Rita halálával egygyé lett a nép tiszteletében mindazzal, ami tiszta kegyelem és mindazzal, ami a szenteknek kiváltsága, hogy csodákat művelhetnek.

Szentünket 1628-ban VIII. Orbán pápa avatja boldoggá, abban az időben, amikor nagyon kemények a harcok. Most nem a pápapártiak és a császárpártiak küzdenek egymással, hanem a kereszténység az iszlámmal, a török világgal folytat élet-halál harcot. Mi, magyarok is benne vagyunk ebben a harcban. Akkor jelenik meg Szent Rita Európa templomaiban, akkor jelenik meg Rómában a boldogok között, amikor az ő hősiességére és erényeire férfiaknak, nőknek, de családoknak és keresztény népeknek egyformán szüksége van.

A szenttéavatás elég soká késik. 1900-ban XIII. Leó pápa avatja szentté. Róma ünnepl. Ünnepli szentjét, ami Európának szól és azoknak a villongásoknak, zavargásoknak, ellentéteknek, amelyeket a szociális kérdések vetettek fel akkor Európában. Amikor óriási az elégedetlenség, amikor az Egyház szolgálatát nem is akarják megérteni, csak a gazdag Egyházat kezdik gyűlölni. Amikor az Egyház ellen fordul a munkásság egy nagyon nagy része is, az értelmiség egy része is, akkor XIII. Leó pápa, aki korábban szociális enciklikával

fordult az egész világhoz, példaképpül állítja elénk Szent Ritát az ő szolgálatával, az ő szeretetével. Ahogy ő gondozta a betegeket, ahogy ő tudott megbocsátani, ahogy ő térített meg lelkeket, ezt állítja egy bizonytalan, forrongó kor elé.

Szent Rita a kereszttel úgy találkozott, hogy a kereszten a szentséget, az erősséget és a halhatatlanságot nemcsak megérezte, hanem életével eggyé is alakította. Szerette Krisztusát homloksebével, egész hitével és egész életével. Amit egynek tett a betegek, a szenvedők, a nélkülözők közül, azt mind Krisztusnak magának is tette.

Most Szent Rita nemcsak úgy áll előttünk, ahogy Luca Giordano megfestette az imádság elragadtatásában, a keresztről jövő sugárnak megsebzésében, hanem úgy is előttünk áll, ahogy az ő intézményei abban a két kis városkában ma is várják a zarándokokat, várják a hívőket. Az ő szentélye előtt, ahol teste érintetlenül, romlatlanul várja a zarándokokat, ott van a bronz szobra, amely bronz szoborban az égbe néző szem, az ég felé kitárt két kéz hirdeti, hogy ma is úgy, mint a középkorban, kéri az eget áldásért és kegyelemért.

A mi számunkra ma, 600 esztendő után Szent Rita ugyanezt kéri: áldást és kegyelmet. Erre van szüksége ma is az emberiségnek és az emberiségben belül a keresztény Egyházunknak is, Szentatyánknak is, akiért imádkozunk most ebben a megemlékezésben. Azért kéri a kegyelmet és az áldást, hogy ne csak a középkor útjai, hanem a mi útjaink is legyenek a békességé, legyenek a szentségé és legyenek a tiszta keresztény öröme. Amen.

1981. május 19. Budapest, Szent Rita Plébániatemplom

Keresztelő Szent János születése (június 24.)

Iz 49,1-6 – ApCsel 13,22-26 – Lk 1,57-66.80

Kedves Keresztény Híveim!

Szombaton a templomban búzát szenteltünk. Ezzel a búzaszenteléssel az Anyaszentegyház régi, évszázados szertartását idéztük, a búzaszentelő körmenetet. Erről szeretnék most beszélni.

Isten a földek fölé hajolt a természet törvényeivel s ti ezt tavasznak mondjátok. Isten a földre küldte teremtő erejét, s a természet megújult, tavaszba fordult. Senki sem tagadja a tavasz és a természeti törvények jelentőségét. Jegyezzétek meg, minden tavaszban az Isten ráhajol a földekre, a ti kis kertetekre és minden kicsiny kis növényre, borsószárra, kukoricaszárra, az egész élővilágra.

Isten ráhajol a földekre. Ráhajolnak a költők is, s egyik szebben énekel, mint a másik. A természet, a virágok szépségét szinte zengő szavakba öntik, szinte érezzük a zöld-arany tavasznak még a melegét is. Mert a költők is ráhajolnak a földre, a természetre, a kicsiny kis növények életére is. Tudjátok hogyan énekel Woodsworth a nárciszról? Csupa szépség és muzsika minden sora! A földek, a természet fölé hajolnak a festők is. Ők színekben fejezik ki a szépséget. Színekbe öltöztetnek mindent. S talán a gazdasági életnek a vezetői nem hajolnak a földek fölé? Ők is. Csak ők másképp nézik: a puszta termést és a hasznot veszik számba. De azért a föld fölé kell hajolnia mindenkinek. Az agrobiológusnak is, amikor kutatja a természet törvényét. Nagy ráhajlással a földre, az is a nagy természettörvényt boncolgatja, kutatgatja.

Ezek után, Kedves Keresztény Híveim, nem csodálkozhatunk azon, hogy az Anyaszentegyház is ráhajol a földre s egy évben egyszer, Szent Márk evangélista ünnepén megáldja a földet, a vetést, a termést. Körmenetben megy ki és ő is ráhajol a földre, hogy megáldja.

A búzaszentelő körmenetnek ez a lényege. A föld fölé hajolni. Mindenki odahajolt: aki szántotta, aki ásta a földet, aki vetette, aki kapálta a földet. Odahajol az Anyaszentegyház is szeretetével a földművesek munkája fölé. Jól jegyezzétek meg, hogy amikor az Anyaszentegyház a föld fölé hajol a búzaszentelésben, akkor a munka fölé is hajol. A munkát nem tagadja meg, nem hirdeti, hogy nem kell a munka, hogy csak a templom az élet, hogy csak az imádság a jövő, hanem imádsággal, templommal és áldással megszenteli a munkát, a földet és a kettő közös gyümölcsét, a kenyeret.

Csodálatosan szép a búzaszentelés szertartása. Vegyük sorra: mindenekelőtt az oltárnál könyörgünk Istenhez, hogy irgalmával nézzen ránk és mi mindig az Ő irgalmában bízunk, újból és újból. Így kéri az Egyház, hogy ha a földekre mentek dolgozni, tiszta lélekkel menjetek. Mert akkor lesz a munkában öröm, akkor lesz majd minden munkán áldás. Az emberek egymás közti munkájából is akkor lesz tökéletes harmónia, hogyha bűn nélküli, tiszta lélekkel, tiszta szándékkal és törekvésekkel megyünk mindenüvé, a földekre is. Utána az Anyaszentegyház elmondhatja a Mindenszentek litániáját. Milyen csodálatos, hogy az Egyház felvonultat még mellénk földöntúli erőket és lényeket is. Felvonultatja a Szentháromság mellett az angyalok karát; felvonultatja mindazokat az embereket, akik előttünk éltek itt a földön. Előttünk jártak, előttünk hittek és előttünk nőttek fel az égig, akár mint bűnbánók, akár mint tiszta szüzek, akár mint mártírok. Az égi karokkal vonulunk mi is együtt, mert hiszen bennük látjuk az élet teljességét, ennek a földi életnek folytatását. Vonulnak a magyar szentjeink is, mert ők is itt vannak felettünk minden korban és minden évtizedben egyformán. A szentekhez könyörgünk is, hogy ők is segítsenek nekünk

könyörögni. Hiszen van mit kérnünk. És mi kérjük, hogy sok mindentől szabadítson meg minket az Ég. Ó, talán nincs mitől megszabadítania bennünket az Égnek? Itt a földön sok a bűn, voltak és vannak háborúk is; itt a földön vannak éhezések, vannak nagy betegségek; itt a földön oly sok minden van, amitől, ha magunkat nem tudjuk megszabadítani, csak az égi hatalmak, az Isten tud minket megszabadítani. Ezért is könyörgünk a Mindenszentek litániájában. És kérünk még sok mindent. Kérjük háromszor is, hogy a földnek az Isten a termést megadni, de azt megtartani is méltóztasson. S milyen szépen zúg a hívek kórusa: „Kérünk Téged, hallgass meg minket!” S az Isten Báránya fogadja az emberek bánatát, az emberek könyörgését, az emberek fohászait.

Utána kiönti a lelkét az Anyaszentegyház a szántóföldek fölé. A négy égtáj felé fordul. Evangéliumot olvastat fel. *Először keletnek fordul*, a napvilágnak és felolvastatja Szent János Evangéliumának a legelső fejezetét: „Kezdetben vala az Ige és az Ige Istennél vala.” Az Úr Jézusról szól ez, aki testet öltött, közénk jött. Ő volt a fény, Ő volt az élet. Az emberek nem ismerték meg, pedig telve volt kegyelemmel és igazsággal.

Ó, Kedves Keresztény Híveim, milyen szépen figyelmeztet minket az Anyaszentegyház, hogy az Úr Jézus felé is oda kell fordulni mindig, a mindennapi kenyérgondban is. Ő feléje, aki járta az utakat és járt a gabonaföldek között is. Kezében számtalanszor elmorzsolta egy pár búzaszemet. A tanítványok azt hitték, talán az éhségét csillapítja, de Ő arra gondolt, amit búza és kenyér színében nyújt nektek. Ő volt az, aki – kétszer is – csodálatosan kenyeret szaporított. S Ő az Evangéliumában hirdeti nektek, hogy az élethez, a kenyérhez még kellenek más erők is, s ez az erő az igazság, ez az erő a hit, ez az erő a kegyelem. Könyörögjünk, hogy a jó Isten védje meg a termést mindentől, áldja meg a mindennapi kenyeret. Az a kenyér a testnek az egészsége, biztonsága és a léleknek az öröme legyen.

Amikor *dél felé fordul* az Anyaszentegyház a búzaszentelésben, akkor is Evangéliumot olvastat, mégpedig azt, amelyben az Úr Jézus szerteküldi a tanítványokat, hogy menjenek minden felé és kereszteljék meg az embereket a Szentháromság nevében. Apostolok legyenek, vigyék az örömhírt, a hit, az igazság szavait mindenüvé.

Majdnem így van ez a kenyérmagvakkal is. Majdnem így van a terméssel is. Amit a földműves verítékkel, kézzel termel – hiszen majdnem mindent kézzel csinál – ó de sokfelé megy! Városba, családokba, otthonokba kerül minden maroknyi termés s mindből étel lesz, öröm lesz, a testnek az egészsége lesz.

Az Anyaszentegyház *nyugatnak fordul*. Újabb Evangéliumi részt olvastat fel, Jézus családfáját. Hallottátok a sok furcsa nevet, ősi sémi neveket. Mindegyik névnek megvan a maga szépsége, mindegyiknek jelentése van. Mindegyik név sokat mond, ha mi a neveket nem is értjük mind, súlyt ad nekik, hogy mind egy-egy valaha élt emberhez tartozik, akik ezen a földön éltek, akik küzdöttek, harcoltak; akik átmentették az Isten törvényeit az emberiségnek. Átmentették vízözönben, háborúban, népvándorlásban, ezer esztendőkön áthozták egy kincset, az Istenbe vetett hitet és a Megváltóba vetett reményt.

Jézus családfáját mindig úgy hallgassátok, hogy abban nemzedékek hosszú sora vonul egymás után, szinte mindnek sorsa tele szenvedéssel. Hősi küzdelmek is vannak abban és bukások is. Némelyik koldus, másik meg dicsőséges király. Az ősök között ott vannak azok, akik bővelkedtek állatokban, földben, legelőknben és oly könnyedén osztogattak szinte félországnyi területeket is; gazdag „pásztorfejedelmek”, akik nem is tudták megszámolni juhaikat és ökreiket. De vannak köztük szegények is, olyanok, akik azzal tengették életüket, hogy mások földjén összeszedgették az elhagyott kalászokat. Ott voltak a szegények is. Micsoda gazdagsága a földi élet változatainak: koldusok, királyok, bővelkedők és nélkülözők! Szinte az egész emberiség. Jézus nemzetségtáblájában képviselve van az élet, a ti életetek is és minden korszaknak az élete.

Ezután megint csak könyörög az Anyaszentegyház; az égi hatalmakat, az ég angyalait is segítségül hívja, hogy védjék meg a termést a látható vagy nem látható ellenségtől. Ó, milyen szép minden szó és minden elgondolás a búzaszentelés ősi szertartásában!

Ilyen szép a befejező, negyedik Evangélium is. *Északnak fordulva* mondatja az Egyház. Ebben megénekli az Úr Zakariás papnak tett gyönyörű ígérését, és a nagy ígérlet teljesedését; amikor meghirdeti az angyal Keresztelő Szent János születését. Zakariás kételkedik, de Isten csodával megmutatja erejét, teljesíti ígérését, megszületik a legnagyobb, amilyen még – az Úr Jézus szavai szerint – ezen a földön nem született anyától: Keresztelő Szent János, aki az Úr Jézus Evangéliumát hirdette a keresztséggel, aki utat készített az Evangéliumnak és az Úr Jézusnak.

Kedves Keresztény Híveim! Megáldottuk azután a szőlőket is, az élet borát, az élet örömét. Mindent, ami csak vidámság, amit csak meg lehet szentelni. A mi búzaszentelő szertartásainkon megáldattak minden nemes emberi szórakozások, de csak a nemes emberi szórakozások.

Csallóközben történt, ahol nagyon szeretik az emberek a földjüket, és nagyon szépen gazdálkodnak is. Sokat termeltek mindig. S az öregek szépen halnak meg, mert szépen élnek, mert sokat dolgoztak, a haláluk könnyű és szép. Én még soha nem láttam olyan szépen meghalni embereket, mint a földműveseket ott Csallóközben. Pedig sok ezer vagy tízezer ember halálos ágyánál voltam, több nemzetségből, több társadalmi osztályból láttam haldoklókat. De olyan nyugodtan és szépen nem láttam meghalni embereket, mint ott. Az egyik földművessel történt, hiszen őket nem nagyon őrzik az ágyánál úgy, mint a kórházban a betegeket. Amikor munka ideje van, az egész család szertefut, mindenki dolgozik, mindenkit hív a természet. A betegeket sokszor otthagyják. Az egyik, halálához közel lévő öreg földműves valahogy nem tudta elviselni az egyedüllétet. Felöltözött még utolsó erejével és ő is ki akart menni a többiek közé. Talán látni akart; talán lélekben akarta átélni mindazt, amit korábban ő végzett. Talán közelebb érezte magát az Istenhez a természet nagy templomában, a kék ég alatt, a meleg napsugárban, mint az ágyban. S elvándorolt a földjéhez. Ott leült, s úgy halt meg. Ott találták, hanyatt fekvé. Két marka fogta azt a kevés kis búzakalászt, amit utolsó erejével még megfoghatott, szeme pedig tágra nyitva az égre nézett. Ó, kevés embernek volt ilyen szép ravatala, mint annak a csallóközi magyarnak! Két keze fogta a búzát, a kenyeret, az életet, a munka gyümölcsét, szeme pedig mintha a hitét hirdette volna, magasságokba nézett, az égre nézett. Mennyit taposta a földet, azt a kemény, erős földet de sokszor szántotta! S most ez a föld puha ágya lett, míg a szeme az örökkévalóságot fürkészte.

Ó, Kedves Keresztény Híveim! Talán ez a legszebb szimbóluma ennek az emberi életnek. Két kézzel, energiával, 50-60 vagy ki tudja hány esztendőn át meg kell fogni a munkát, a munka gyümölcsét is, a kenyeret, a búzakalászokat is, de azután messze kell nézni. Az égbe kell nézni. Krisztusra kell nézni, mert nála van a fény, az élet, a kegyelem és az igazság. Amen.

1953. április 26. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepe (június 29.)

ApCsel 12,1-11 – 2Tim 4,6-8.17-18 – Mt 16,13-19

Kedves Keresztény Híveim!

Az egyik fotószaklapban szellemes képsorozat és egy még szellemesebb cikk jelent meg. A képsorozat bemutat egy építkezést. Ezt az építkezést elkerítik az emberektől deszkapalánkkal. Valamelyik munkáskéztől – vagy talán véletlenül – a deszkapalánkon egy nagy rés támad. Akkora, amekkora egy emberfej, így mindenki betekinthez rajta. És most jön a civilizált, modern ember, és nem tud elmenni emellett a deszkapalánk mellett anélkül, hogy meg ne álljon, és be ne tekintsen ezen a résen. A fotográfus szellemes volt, amikor megörökített egy pár arcot a palánk másik oldalán, és megörökítette a cikkben a hozzá mondott szöveget is. Jön az első munkás. Benéz. Látja az építkezést, és mindjárt megmondja a kritikát: „Micsoda pokoli gyors ez az építkezés! Milyen erősek, gyorsak a gépek! Bezzeg az én időmben alig ment valamire az építkezés!” Jönnek az arcok és jönnek a vélemények. Mindenki mást lát. A gyerekek is. Az iskolások is. A kényelmes nyugdíjasok is. Mindenki más hibát fedez fel.

A cikk megjegyzi, hogy ez a kultúrember. Egy építkezést, amely önmagában a szemlélő számára még kaosz, minden ember megnéz. Tolonganak a rés előtt, miközben szebbnél szebb épületeket nem néznek meg, pedig azok a maguk egész valóságát, művészi egységét feltárják a szemlélődőnek. Azok mégsem érdeklődnek annyira az embereket. Megjegyzik a cikkíró, hogy itt szembesülünk a szemnek és az érzéseknek az éhségével és ez veszedelmesebb, mint a gyomornak az éhsége. Mert a gyomor éhségét az ember legyőzte, sok tízezer esztendő alatt kultúrált keretek közé szorította. De amit az emberek a szemükkel, a szemnek és az érzéseknek az éhségével vétenek, az már egyenesen felháborító, és nem is lehet rendezett keretek közé szorítani. Mindenki mást néz és mindenki másképp látja a dolgokat.

Ma, Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepén én is azt mondom nektek, hogy annyira megszoktuk már a dolgokat és annyira félrevezet minket a szemnek és az érzéseknek az éhsége, hogy sokszor még Szent Péter és Szent Pál apostol életét, ünnepét és az Anyaszentegyházat is olyan helytelenül és felháborító módon nézzük, mint az emberek, a járókelők azt az építkezést. Nem látjuk meg a lényegét benne. Mindannyian észreveszünk benne valami érdekeset, ami pillanatnyilag vagy egy időre leköti a figyelmünket, érdeklődésünket, de a lényegét elveszítjük. A kultúrembernek felelőssége, hogy mindig a lényegét lássa meg minden szentben, minden ünnepben és az Anyaszentegyházban is.

Szent Péter és Szent Pál apostolokról nagyon sokat írtak nagy írók és teológusok is: színdarabot, regényt, tanulmányt is. Nagyon sok képet festettek róluk, mindig egy-egy jelenetet megörökítve az életükből. Nagyon sok templomot és bazilikát emeltek Szent Péter és Szent Pál tiszteletére szintén megörökítve valamit az életükből. Azt mondhatnám, hogy Szent Péternek és Szent Pálnak a teljes lélekrajzát és életrajzát bemutatta a művészet, az építészet. Mindazt, ami feltűnő az életükben, ami megragadó. A damaszkuszi út jelenete, amikor Szent Pált leteríti az Isten kegyelme, hogyne lenne elragadó! Elragadó Szent Péter életében is számos jelenet. Az a jelenet is, amikor megvallja Fülöp Cezáreájában, hogy Krisztus az élő Isten fia, vagy amikor az angyal kivezeti a börtönből, majd amikor a cirkusz mótáján keresztrefeszítik.

De Szent Péter és Szent Pál apostolok élettörténetét ne így nézzétek, hanem nézzétek, ami mögötte volt: az Isten kegyelmét. Azt kell megcsodálni Szent Péter és Szent Pál ünnepén is, hogy az Isten kegyelme az egyszerű halászbemből mit faragott. És hogy az Isten kegyelme a farizeus fiából, Szent Pálból, az Egyház üldözőjéből mit alakított. Mert ez a csoda. Ez az,

ami megragadja a képzeletünket is, hogy az Isten kegyelme ennek a két apostolfejedelemnek az életében bemutatja az erejét és bemutatja az élő, örökkévaló Krisztust, akit a lélek a kegyelemben fogad.

Ma is így nézzétek a papságot és az Egyházat. Így nézzétek az apostoloknak, Szent Péternek és Szent Pálnak az utódait. Ne azt, amit a szem, az érzékek és az értelem kíváncsisága és éhsége megkíván, hanem azt, ami mögötte van. A mai Egyházban, a mai hívekben és a mai papokban is azt kell meglátni, hogy leborulnak ők is Krisztus előtt, éppen úgy, mint Péter, és elmondják, hogy „Te vagy Krisztus, az élő Istennek a Fia.” És ha ma ezt elmondja egy lélek, akár hívő, akár pap, akkor amögött már ott dolgozik az Istennek a kegyelme.

A mai ember és a mai hívő megérzi azt, amit Szent Pál is megérezett, hogy a kegyelem mennyire fontos. Mennyi bölcsességgel hirdeti Szent Pál, hogy minden az Isten kegyelme és mindenre elegendő az Isten kegyelme. Amikor Szent Pál könyörög, hogy az Isten vegye el tőle a test kísértéseit, azt válaszolja az Úr: „Elég neked az én kegyelmem.” És Szent Péter is úgy imádkozik a hívőkért, hogy minden hívő királyi papság, egy megtisztult szent nemzedék, amelyet a sötétségből a világosságra hívott az Isten kegyelme.

A kegyelmet meg kell éreznünk minden élet és a kereszténység minden megnyilvánulása mögött. Amögött is, hogy a kereszténység él, hogy a kereszténység imádkozik, hogy a keresztényeknek hite van, hogy a kereszténység életével és tanításával elmondja ma is azt, amit Szent Pál elmondott a korinthusi híveknek: a szeretet himnuszát. Hogy a szeretet türelmes és jóságos. Hogy mindent elvisel, mindent remél. Nem önző, nem tapintatlan. És soha el nem múlik.

Hogy a keresztény élet a szeretet himnusza, azt annak a kegyelemnek köszönhetjük, amit az Úr Jézus szüntelen áraszt szentséges szívéből, az Oltáriszentségből és a többi szentségből, a kegyelemnek, ami egyszer Szent Pétert és Szent Pált apostolfejedelmekké és vértanúkká tette.

Ma ne csak azt a szépet nézzétek, amit a művészet meg a hit emelt Szent Péter és Szent Pál tiszteletére. Most ne gondoljunk a San Pietro óriási kupolájára, amely Szent Péter sírja fölé emelkedik. Ma ne gondoljunk a londoni Szent Pál Katedrálisra, amely Szent Pál tiszteletére emeltetett. Ma minden szépség, minden templom mögött lássuk meg az élő Krisztus kegyelmét. Vegyük észre, hogy az Úr Jézus a kegyelemmel birtokba veszi a lelket és ez a lélek építi az örökkévalóságot.

Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepén úgy nézzétek az apostolfejedelmeket és úgy nézzétek a templomot, hogy az nem múlt, hisz az Isten kegyelme a lelketekben felépíti ugyanazt, amit Szent Péter és Szent Pál életében felépített.

1960, Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szűz Mária látogatása Erzsébetnél. Sarlós Boldogasszony ünnepe (július 2.)

Szof 3,14-18 v. Róm 12,9-16 – Lk 1,39-56

Kedves Keresztény Híveim!

Az Egyház július második napjára teszi a Szűzanya ünnepét. Az Úr Jézus vére után a Szűzanyához fordul, s ezt az ünnepet mi magyarok Sarlós Boldogasszonynak hívjuk.

Sarlós Boldogasszony, latinul: Visitatio. Egyszerű, szép kifejezés: látogatás.

Sarlós Boldogasszony. Nem tudjuk, ki volt az első, aki így nevezte el magyar földön a Szűzanyát. A Szűzanyát, aki szíve alatt a legnagyobb titokkal, a kis Jézus fogantatásának a titkával elindult, hogy meglátogassa rokonát, Erzsébetet, amint azt az Evangéliumból ismerjük. Ment, hogy segítse az édesanyát és ápolja, gondozza a kis Keresztelő Szent Jánost. Nem is keressük, ki volt az első, nem is kutatjuk, miért adta ezt a szép nevet. Talán azért, mert amerre a Szűzanya ment, mindenütt aratást láthatott Hebron völgyében; talán azért, mert a Szűzanya maga is sokszor fogta kezébe a sarlót, úgy, mint az asszonyok, akik a szegényes aratást végzik mindenfelé Palesztinában és Észak-Afrikában is. Akármint volt, akárhogy gondolták, Sarlós Boldogasszony a mi magyar népünknek kedves ünnepe lett: július 2-án ünnepeljük.

Ezt az ünnepet VI. Orbán pápa tette kötelezővé az Egyházban akkor, amikor a XIV. század elején a nyugati egyház már a szakadás szélén állt, amikor a Szent Péter hirdette igazságtól el akart térni Nyugat-Európa. És a Szűzanya segített. Az egység, az európai hit egysége a XIV. század elején megmenekült. Később IX. Pius pápánk magasabb ünnepi rangra emelte azért, hogy az Anyaszentegyház a forradalmak után visszakapta a jogait.

Ugyanazért ma is imádkozhatunk a Sarlós Boldogasszonyhoz, hogy mentse meg a nyugati világot és az egész kereszténységet a hitszakadás veszedelmétől és ajándékozza vissza az Anyaszentegyháznak a jogait.

Könyörögjete azért is a Sarlós Boldogasszonyhoz, hogy ti az Anyaszentegyháznak és a szentségek minden titkának a hordozói lehessetek. Hogy titokkal a szívben, titokkal az emberi természetben, titokkal a világ eseményeiben magatokra vehessétek a legnagyobb aszkézist, a hétköznapiaknak és az ünnepeknek a feladatát. Hogy ti a misztika minden titkával, az Oltáriszentség teljes titkával megszenteljétek a napi imát, a napi munkát, a napi áldozatokat, a keresztény életet.

Sarlós Boldogasszony lelkivilágának szépsége, hogy szíve alatt a kis Jézussal, a megváltás nagy ígéretével, a legelső útja is segíteni viszi. Nem fél az úttól. Pedig azok az utak még évszázadokkal később is veszedelmesek voltak a rablók miatt és az emberek kegyetlensége miatt. Nem fél a fáradságtól. Pedig az az út még ma is nagyon fárasztó, pihenés, megállás nélkül is többnapos gyaloglás. Nem félt a szomjúságtól, a vízhiánytól. Nekivágott egy hosszú útnak csak azért, hogy másokon segítsen. Ez az igazi lelki nagyság. Mi jóval kevesebbet nem adunk meg szereteteinknek és azoknak, akiknek hálával tartozunk. A Szűzanya pedig elindult, hogy segítsen egyszerű rokonának, segítsen ott, ahol a szegénység nem engedi meg, hogy fizetett segítséggel oldják meg az élet gondjait és terheit.

A Szűzanya hosszú utakat tett a felebaráti szeretet, a jóság és a segítség gyakorlása közben. De a Szűzanya szerette az utakat. Később is hosszú utakat tett meg a kis Jézussal. Hosszú volt az út a betlehemi éjszakában, de a menekülés idején is. A Szűzanya útjai mindig hosszúak voltak, amikor kísérte az Úr Jézust, aki tanította az örök élet igéit. Sokszor napokig ment utána az embersereg és a Szűzanya akkor is kísérte. Hosszú volt az út Názáretből Jeruzsálemig az utolsó húsvéton, amikor a keresztúton kellett találkoznia Szent Fiával.

Kedves Keresztény Híveim! A Szűzanya a hosszú, nehéz utak során mindig segített. Egymás után kereste fel az első keresztények megalakult kis Egyházközségeit. Gondoljátok el, micsoda utak lehetnek azok, amikor mindenütt a fogdmegek, a katonák leskelődtek, hogy elfogjanak egy keresztényt; amikor még Saul engedélyt kért arra, hogy minél több keresztényt rabláncra fűzhessen, s akkor a Szűzanya a lelke tiszta szépségével elindult az üldözöttek után és közé, hogy segítsen. Amikor éjszaka előkészítette egy-egy kis elrejtett szobában a szentmisét, amit aztán egyik-másik apostol bemutatott. Mindenütt segített. Ki tudja, hányszor roskadt imádságba éjszaka, hányszor könyörgött égbe ment Szent Fiához, és az égi Atyához, hogy a vihart, a szenvedést fordítsa el Jeruzsálem, Antiochia, Szíria és Kisázsia üldözött, szegény keresztényei felől.

Forduljunk mi is a Szűzanyához, a Sarlós Boldogasszonyhoz, hogy jöjjön és járjon most is velünk, éppen úgy, mint ahogyan az első keresztényekkel járt egyszer, ahogyan sietett segíteni Erzsébetnek, ahogyan szívből énekelte a hála himnusát azért, hogy más segítségére lehetett. A Szűzanya az égből úgy siessen ma is a mi segítségünkre.

Ó, drága Sarlós Boldogasszony, kérünk téged, légy a konyhánkban, légy a műhelyünkben mellettünk. Légy mindenütt az utakon. Mi nem ismerjük az útjainkat. Tudjuk, hogy az Istené vagyunk. Tudjuk, hogy a születésünk előtt is az Istené voltunk. Mondjátok meg, Kedves Keresztény Híveim, ki választotta meg közületek a születése dátumát? Vagy ki kérvényezhette születése előtt, hogy hol, milyen családba szülessen? Az életünk nem a mi akaratunk volt, és nem mi döntöttük el a helyet, a szülőket, a körülményeket és az időpontot. Isten kezében voltunk születésünk előtt. Vagy mondjátok meg, hogy ki biztos a halála percében? Tudja-e valaki közületek pontosan a halála napját? Meg tudjuk-e határozni azt az ágyat, ahol meghalunk és azt a betegséget, amelyben szívünk utoljára dobban? Nem. Halálunkban is az Istenéi vagyunk.

Ha a születésünkben és a halálunkban Istené vagyunk, akkor a kettő között is, ebben az életben is az Övéi vagyunk. Vajon mi jogon akarjuk kitépni magunkat Isten kezéből? S ha Istené vagyunk, akkor Istennek is kell élünk, mint a Szűzanya. A Sarlós Boldogasszony segítsen minket, hogy az életben is Istené legyünk. De könyörögjünk azért is a Sarlós Boldogasszonyhoz, hogy ti az Anyaszentegyháznak, a szentségeknek, Isten minden titkának a hordozói lehessetek. És titkokkal a szívben, titkokkal az emberi természetben, titkokkal a világ eseményeiben átölelhessétek a legnagyobb aszkézist; a hétköznapiaknak és az ünnepeknek a feladatát. Hogy ti a misztika minden titkával, az Oltáriszentség teljes titkával megszenteljétek a napi imát, a napi munkát, a napi áldozatokat, a keresztény életet. Amen.

1953. július 2. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szent Mária Magdolna. A szentek miatt nem sírt az Üdvözítő (július 22.)

Én 3,1-4a, v. 2 Kor 5,14-17 – Jn 20,1-2,11-18.

Kedves Keresztény Híveim!

Az Úr Jézus az oltáron nemcsak a vérét ontja, hanem a könnyeit is ontja az emberek élete, az emberek szelleme és az emberek teste által és ellen elkövetett bűnök felett. Kik voltak azok, akiket nem kellett siratnia az Úr Jézusnak sem életükben, sem halálukban? A szentjeink voltak azok. Az Anyaszentegyház minden héten elének állítja ezeket a szenteket.

Vehetjük mindjárt Mária Magdolnát. Egy lélek, aki miatt nem kellett sírnia az Úr Jézusnak, mert ő maga sírt. Emlékeztek a Szentírásból azokra a szép és megható jelenetekre, amikor Mária Magdolnát elragadta a bűn, elragadta a világ, megszárdította a saját szépsége, a gazdagság, a kényelmesebb élet, amit a bűn nyújtott neki. Megszárdította a fejedelmek pártfogása és rossz útra tévedt. Bánatában meg a könnyeiben találkozott az isteni Mesterrel, és odatett mindent az Úr Jézus lábához. Tudjátok, ő volt az, aki megkenté az Úr Jézus lábát drága kenettel. A kenet drága volt, de ettől még értékesebb volt a bánat könnye. Ez a lélek elsíratta a múltját, a tévedését. Egy lélek megtalálta Krisztusát. Azok a bánatkönnyek, amiket ez a szép teremtettség még a hajával is törölgetett a Mester lábairól, különösen értékesek voltak az Úr előtt. Nincs értékesebb az Isten előtt a bűnbánatnál, hogyha az őszinte. Hiába zúdultak fel Mária Magdolna ellen a farizeusok, a képmutatók, akiknek a szívében sem bánat, sem szeretet nem volt, az Úr azt mondta: „Megbocsáttatnak neki a vétkei, mert nagyon szeretett.” S akinek többet engednek el, az még jobban szeret. Mária Magdolna volt az, aki nem lett hűtlen a Mesterhez, akit nem kellett többé siratnia az Úrnak, mert a bűn útját messze elkerülte, ellenben megtalálta a kereszt útját. Ez Krisztus követése: kerüljük a bűn útját úgy, hogy csak Krisztus útját járjuk. Tudjuk, hogy Mária Magdolna a Szűzanyával és a jámbor asszonyokkal ott állt az Úr Jézus keresztje alatt. Ott volt akkor is, amikor úgy látszott, hogy minden elveszett; amikor az Úr Jézus holttestét kellett levenni a keresztről és azt gondolta mindenki: vége van az istenország nagy hirdetésének. Mária Magdolna ott volt az üres sírnál is és őt tüntette ki az Úr Jézus azzal, hogy megjelent neki és nevével szólította húsvét vasárnapjának reggelén. A megdicsőült, a feltámadt Mester szólt a bűnbánó, tiszta léleknek. Mert a bánatban újjáteremtődik, ártatlanná és széppé lesz a bűnös lélek, még az is, akiből hét ördögöt űzött ki az Úr Jézus.

Mária Magdolna tanít minket is, hogy elhagyva mindent, ami a bűnök útja, járjuk a keresztutat a Mesterrel, és hozzuk el a bánat könnyeit, a szeretetet az Ő lábaihoz, és akkor itt az oltáron nem kell könnyeket hullatnia az Úr Jézusnak a bűneink miatt, mert a könnyeink a bánatban mindent megtisztítanak, és mindent újjá teremtenek.

Vegyünk egy másik szentet, aki miatt szintén nem kellett sírnia az Úr Jézusnak, aki példakép előttünk ma is. Fiatal leány, Krisztina. Szép a neve, Krisztusról kapta. A Krisztusnak megfelelő női név a latinban Krisztina. Krisztus és Krisztina egyazon töből származnak. Ez a fiatal leány a leggazdagabb családok egyikének gyermeke volt. A Tiberis partján voltak palotáik. A házaik tele voltak a világ minden tájáról összerabolt arannyal és drágakövekkel. Elgondolhatjátok, mennyi gazdagság lehet egy ilyen házban, hogyha egy család 800 esztendőn keresztül örökli mindazt, amit katona ősök, a császárok főemberei összerabolhattak Germániában, Hispániában, Numídiában és mindenfelé Kis-Ázsiában. Egyetlen egy férfiósnek sem volt bátorsága ahhoz, hogy ezt a sok összerabolt kincset, a sokmázsányi aranyat és ékszerszórja, és azt mondja: mindehhez könny tapad, mindehhez vér tapad és az igazságtalanság hurcolta össze, megsiratták a messzi erdőkben. Ki

tudja, hány embert kellett legyilkolni, hány falut felperzselni, mennyi hegyi lakosnak kellett elvenni az életét, míg ennyi kincs itt, Rómában összehalmozódott!

A fiatal keresztény leány, aki nemrég még élvezte a nagy gazdagságot a római márványpalotában, megismerte a legnagyobb értéket, Krisztust, Krisztussal a tisztaságot, a lélek ártatlanságát és többé nem volt előtte érték az arany, az ezüst, a gyémánt, a drágakő, a márvány palota. Édesatyja egy volt azok közül, akik ezt a sok kincset a provinciában összerabolták mások vére árán. Egy szép napon éppen azzal dicsekedett leányának: „Nézd, mit adok neked: Rómában nincs még egy leány, akinek annyi gazdagsága volna, mint neked.” S akkor az a fiatal leány – és éppen ez mutatja Krisztina lelki nagyságát –, szétszórta az összerabolt kincseket, századok gazdagságát, összetörte az arany bálványokat. Kis keze szétszórta mindent, amire büszke volt egy család. Az apa csak állt és nézte, mi történik. Nem értette meg, hogy egy leánylélek most föléje nőtt a katonaősöknek, a rabló-ősöknek. Egy kicsiny leány több lett most az összes patríciusoknál, meg a légiók vezetőinél. Krisztina döntött. Szembe került a kincsekkel, a pogánysággal. Atyja, aki látta meggyalázva háza kincseit a márvány Jupiter-szobrot, az ékköves Vénusz-szobrot, egyenesen rohant a császárhoz és feljelentette saját leányát. A bíróság – ahogyan szokott – ítélt. Egy fiatal leányt halálra ítélték, mert föléje nőtt az összerabolt kincseknek, mert a lelke csak Krisztushoz, a kereszténységhez, az igazsághoz, a tisztasághoz húzta.

Krisztina ma is gazdagabb, mint a világ összes palotái. Sok fővárosa van a világnak. A fővárosokban sok kincs és érték lehet összezsúfolva. De az összes kincstár nem ér fel szent Krisztina lelki gazdagságával. Az Egyház azt tanítja ma is, hogy a lélek a tisztaságban, és tökéletességben minden fölé emelkedik, s ha mi Krisztina lelkületével nézünk a világba, akkor miattunk sem kell szomorkodnia, minket sem kell siratnia az Úr Jézusnak. Így őrizhetjük meg az Úr Jézus szeretetét.

De vegyük most Annát. Az Anna-napot a világ csak úgy emlegeti, mint egy dátumot, mint egy személyt, akinek az ünnepén általában bálokat szoktak tartani régen is, ma is. De Szent Annát nekünk nem az Anna-bálokból kell megjegyeznünk és szívünkbe vésnünk. Szent Annát tiszteli az Anyaszentegyház az első századok óta. Először keleten tisztelték. Aztán a mi őseink is elmentek harcolni a Szentföldre, Jeruzsálemért, akkor elhozták magukkal Magyarországra is Szent Anna tiszteletét. Hiszen ha a Szűzanyát tiszteljük az Úr Jézus miatt és a kegyelemgazdagsága miatt, akkor Szent Annát is tisztelnünk kell a Szűzanya miatt és a lelki gazdagsága miatt. Ez lánc, és minden egyes láncszemnek megvan az időben, a történelemben a helye, párja. A Szűzanya és az Úr Jézus így alkotnak tökéletes láncot.

Magyarországon nagyon sok templomot építettek Szent Anna tiszteletére. Itt, Esztergomban is kettőt, mindjárt a törökök kiűzése után. A ferences templom is Szent Anna tiszteletére épült. A kerek-templom az országút mellett, a Bazilikának szinte kicsinyített mása, szintén Szent Anna tiszteletére épült. Mintha a kettő összetartozna. Ez a kerek-templom a nagykupola modellje. Itt próbálták ki, milyenre lehet építeni a kupolát és mennyi súlyt bír el. Mintha összefüggne a nagy Bazilika a Szűzanya tiszteletével, a kicsi kupola pedig Szent Anna tiszteletével. Fehérváron is az egyetlen a török előtti korból megmaradt szentély Szent Annának volt szentelve. Mátyás király korában épült a Szent Anna-kápolna. Az országban száz és száz helyen találkozunk a Szent Anna tiszteletét hirdető kápolnákkal, templomokkal, szobrokkal.

Mit jelent nekünk Szent Anna? Szent Anna hirdeti azt, hogy a keresztény lelkeknek mindent Istentől kell kérniük, s amit Istentől kapnak, azzal meg is lehet ajándékozni az Istent. Ő is ott volt azok között a jámbor asszonyok között, akik elmentek a jeruzsálemi szentélybe gyermekért könyörögni. Nagyon sok édesanya könyörgött ott gyermekért, fiúgyermekért, hogy életének folytatása és a családnak öröme legyen. Szent Anna is ott könyörgött, akárcsak Szent Erzsébet, Keresztelő Szent János édesanyja és Isten meghallgatta a kérést, és adott. Amit adott, az élet volt: a gyermek, és köztük a legszebb gyermek, a Szűzanya. Mert a

Szűzanyában a kegyelem gazdagságát, az egész keresztény világ gazdagságát ajándékozta Isten Szent Annának. S amit Szent Anna Istentől kapott, azt vissza is adta. A szűzanyát már 3-4 éves korában visszaadta a Szentély szolgálatába, hogy ott éljen a legtisztább lélek Istennek szentelve.

Szent Annát megáldotta az ég. Hálával emlékeznek róla a kereszténység történelmében, emlékeiben, írásaiban. A sok Anna név mind-mind ragaszkodás Szent Annához. Anna magyarul kegyelmet jelent: „Akit kegyesen megszánt és meghallgatott az ég.”

Mi kegyelmet kérünk az égtől. Ha kegyelmet kapunk, akkor az életünkben sok mindent visszaadhatunk Istennek. Mi is követhetjük Szent Anna példáját. Amit kapunk, amit gazdagon kapunk az Istentől, abból mindig vissza is adhatunk valamit. Mindennap visszaadhatunk valamit az égnek, amikor a hitünket megőrizzük. Mindennap visszaadhatunk valamit, amikor hálaáldozatokat hozunk, amikor szeretünk, amikor jók vagyunk, amikor áldozatokat hozunk, amikor az erények útját járjuk. Ó, nap-nap után mennyi mindent adhatunk mi az égnek! Akkor nem kell sírnia az Úr Jézusnak az oltáron miattunk, hanem magába zárhat minket.

Zárjuk le elmélkedésünket azzal, hogyha Mária Magdolna példáját követve bánattal, könnyekkel és szeretettel jövünk hozzá, hogyha úgy, mint Szent Krisztina, tiszta, élő, lobogó hittel jövünk az Úr Jézushoz, vagy ha úgy jövünk, mint Szent Anna: kérve, és amit kapunk, visszaadva, akkor a mi életünket nem kell az Úr Jézusnak megsíratnia, hanem akkor az Úr szeretetével magához ölel minket. Amen.

1953. július 26. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szent Joakim és Szent Anna a Boldogságos Szűz Mária szülei (július 26.)

Kedves Keresztény Híveim!

Szent Joakim ünnepén az Anyaszentegyház felolvastat egy hosszú nemzetségtáblát csupa idegen vagy csak a Bibliából ismert nevekkal. E hosszú nemzetségtábla végén ott van Szent Joakim és ott van Szent József, a Szűzanya jegyese. Ma Szent Joakimról, a hitvesről és családjáról elmélkedjünk.

Ezelőtt egy hónappal emlékeztünk Szent Annáról, tegnap pedig az égbe felvett Szűzanyáról. Mit mond nekünk Szent Joakim, egy hosszú nemzetségsornak utolsó tagja? Sokféleképpen megfestették, de minden festmény megegyezik abban, hogy jámbor, tiszta tekintetű öregembert ábrázolnak. Az ő jóságát, bölcsességét, tudását és hitét az Isten a Szűzanyával jutalmazta meg. Szent Joakim előtt hosszú férfisort nevez meg Szent Máté evangélista. Ezek között a férfiak között vannak erősek, hatalmasok, királyok, sőt, a legtöbbjük király. De a királyok között is van sokféle, van bölcs, van akit legyőztek, ott maradt a harcmezőn. Olyan is van a nemzetségsorban, aki megvakított, elhurcoltatott a babiloni fogságba, és e nemzetségsornak egynegyede kegyetlen fogságban töltötte éveit. Ennek a nemzetségsornak egy megmaradt negyedrésze pedig a fogság nyomorúsága után visszatért az elpusztított országba, hogy otthont, nagyon szegényes otthont teremtsen és folytassa imádságban és munkában az életét.

Ennek a nemzetségtáblának itt van a jelentősége. Hogy Szent Joakim is királyi ősöknek és nagyon gazdag ősöknek utolsó sarja, mégis szinte koldus-egyszerű szegénységben élt a legszegényebb vidéken és az egyik legelhagyottabb faluban, Názáretben volt csak egy kicsiny kis otthona. Ki tudná megmondani, hogy elődeiknek mennyi kínba, mennyi verejtékbe, kiraboltságba került még az is, hogy ezt a kis názáreti otthont összetartsa. Dávid és Salamon király dicsőségéből, a jeruzsálemi dicsőségéből, a drága szőlőből és szüretből ennek a házaspárnak, Joakimnak és Annának már nem maradt semmi.

Ami ezt a kis otthont igazán nagygyá tette, olyan nagygyá, hogy a művelt keresztény nem tudja elfelejteni, az az, hogy erkölcsi világuk és az érzelemviláguk királyi és isteni maradt mindvégig. Mert a bölcsesség, a Szentírás ismerete és tudása és a hit volt az, amire felépült annak a családnak a dicsősége meg a boldogsága.

Európa múzeumaiban és képtáraiban sokszor láttam megfestve különböző formákban, különböző árnyalatokkal és színekkel Szent Joakimot, Szent Annát és a kis Szűzanyát. Sokszor majdnem ugyanezekben a képtárakban és ugyanezekben a múzeumokban találkoztam egy másik ószövetségi alak, *Sámson* ábrázolásával is. Érdekes volt egymás mellett látni a két sorsot. Sámson a fizikai erőnek és a történelmi hivatásnak a férfija, aki arra rendeltetett, hogy népe bírója, vezetője és kormányzója legyen, és megütközzön népe legnagyobb ellenségével, a filiszteusokkal. A filiszteus harcedzett, szép férfifajta volt. Nem adta át a Szentföld jogát egykönnyen a választott népnek. Az Isten Sámsonat fiatalságában, szépségében és erejében azért küldte, hogy népének pallosa és védelmezője legyen. Ez a hős meg is futja az útnak egyik szakaszát úgy, mint hős, mint férfi. Bátor és legyőzhetetlen volt mindaddig, amíg egy asszony az ujjai köré nem csavarta. Attól kezdve elindult ennek a hősnek az életive lefelé. Nem tudott lemondani egy asszonyról. Amikor Izrael leányai mind várva-várták, szép családi életet élhetett volna az ősi törvények szerint, – az erős, a bátor, a népek kormányzója inkább a kalandot választotta. Férfi kalandját a nővel. Sámson ebben a kalandban elvérzett. Elvérzett akkor, amikor asszonyszeretője megkötözte, haját levágta, szemét megvakította, és királyi ünnepség keretében végighurcolták a filiszteusok országának

falvain és városaiban. Arra ítélték a nagy hőst, hogy erejével és vakon ezentúl egy nagy malomkereket forgasson.

Sámson letörtén és meggyalázottan forgatta ezt a malomkereket mindaddig, míg egy filiszteus lakodalmon a férfinép nem akarta látni a meggyalázott ellenséges hőst. Félig vagy egészen részegen ugratni akarták, hogy mulassanak rajta. Behívták és bemutatták a meggyalázott vak hőst. Sámson kirántotta a tartóoszlopot a hajlékból, és őt is, meg a kacagó filiszteusokat is eltemette a ház. A filiszteus lakodalomból így lett Sámson temetése. Ez nem a győzedelmes Sámson sorsa volt. Férfisors, ez nem egy hősnek a sorsa.

A másik sors *Joakimé*, tisztább, egyenesebb. Nem erőben és szépségben küldte őt az Isten. Nem is arra, küldte, hogy harcoljon a római sasokkal, vagy a római katonák seregeivel. Arra küldetett, hogy egy kis otthont teremtsen és ebben az otthonban felolvassák mindennap a Bölcsesség Könyvének szép fejezeteit. Arra küldetett, hogy az egyistenhitet megmentse egy családban. Arra küldetett, hogy a Messiás ígését és hitét megőrizze még a reménytelenségben, még a szenvedések között is. Joakim ennek a küldetésnek eleget tett. Nem az erős, de meggyalázott Sámson szerepe volt a nagyobb népe történetében, hanem az egyszerű, öreg, bölcs Joakimé.

Kedves Keresztény Férfitestvérek! Hozzátok is szeretnék szólni Szent Joakim ünnepén. *Szent Pál tanítása szerint a férfi legyen az Istennek a képmása.* Mert Szent Joakim is az volt: a teremtő Isten képmása, és az erényekben is mása. Szent Joakim életében nem volt más asszony, mint az édesanyja és a hitvese, a Szűzanyának az édesanyja, Szent Anna. Más nő nem ismert és más nőhöz nem kötötte érzelmvilágának örömét. Elmondhatjuk ma is, hogy amely férfi az édesanyján és gyermekei édesanyján kívül más nőt ismer vagy másra vágyik, az többé nem férfi, az sámsoni kalandor lesz csak. Szent Anna homlokára fel volt írva Szent Joakimnak a jellemvilága. Mert egy férfinak az életrajza nem az az életrajz, amit megírnak írói készséggel, vagy kinyomtatnak, vagy beadunk a személyzeti vezetőnek. Egy életrajza van minden férfinak: ami a feleségnek, a hitvesnek a homlokára van írva az élet tiszta örömeiben és szépségében. Ha a férfi más homlokokra is ír életrajzot, akkor az megint csak sámsoni kalandor.

A férfi az asszony ege, mondja a kínai közmondás. Van egy nagy ég felettünk. Van egy kicsi ég, ez a föld. És van egy asszony-ég, az a férfi. És ez igaz is. Nietzsche akárhogy gúnyolódhatott az asszonyokkal, akárhogy gúnyolódhatott a férfijellemekkel, az asszonynak és a férfinak egymáshoz való viszonyával. Egyet eltévesztett. Hogy nem a nő a rossz, nem a nő a bestia, hanem mindig a férfi teremt magának eget. Ilyennek akarja, ilyenek teremti meg a női ideálokat. Olyan lesz majd a nő, és olyan lesz majd a házaselet is. Tehát a férfiaknak jellemben és érzelmvilágban mindig égnék kell lenniük a nő számára, hogy a nő soha ne legyen az – nem akarom mondani vagy idézni a szavakat – aminek Nietzsche megírta a múlt század végén, és amit azóta olyan szomorúan bizonyít a nagyvárosok élete meg fertője.

A férfi hivatott a bölcsességre. Legyen minden ékessége a bölcsesség, amely az igazságban és a szeretetben kristályosodik ki. A szeretetnek és az igazságnak két keze van. Elfér benne az egész jellem és az értékeknek az egész világa. De a bölcsesség ad szárnyat minden tudásnak. A férfi legyen a tudománynak és a tudásnak a lovagja. Ne tegye unalmassá ezt a földi életet. Ne tegye unalomná az otthon életét. Minden tudásával törekedjék arra, hogy otthonát érdekessé, széppé, boldoggá tegye. De a férfi vigye el otthonába a hitet is. És itt van az egyik legnagyobb szerepe és hivatása ma is a férfinak, hogy a hitet az otthonba nemcsak az édesanyjának és a nőnek kell vinnie, hanem a férfinak is. Ó, sokszor megesett már az európai történelem folyamán, hogy üresek maradtak a templomok a férfiktól. Csak a nők jártak a templomba. Gondoljunk csak Mons abbéra, a híres francia szónokra. Amikor lenézett a Notre Dame szószékéből és nem látott férfit, csak asszonyokat, akkor úgy fordult feljűk: „Most értem meg Kedves Keresztény Testvéreim, miért mondotta az Úr Jézus azt, hogy az égben nem házasodnak és nem mennek férjhez. Mi lenne veletek, hogyha az égben

kellene férjet keresni és ilyen kevés férfi lenne ott is, mint amilyen kevés van a templomban?”

Az is igaz, hogy sokszor az asszonyoknak kellett a templomba úzni vagy terelni a férfinépet, főleg vidéken. Az egyik missziós szónokunkkal történt meg, hogy a misszió első napján meghívta a falu összes férfitagját. Erre – ami várható is volt – megjelent a falu összes asszonya. A férfiak nyugodtan kártyáztak és megbeszélték az üzleti és egyéb dolgokat a korcsmában. A szónok így fordult az összegyűlt asszonyokhoz: „Látom, mind özvegyek vagytok, ezért imádkozunk a férfitestvérekért egy Miatyánkot és egy Üdvözlégy Máriát.” Persze az asszonyok másnap elküldték a férfiakat a templomba.

Az is igaz, amit egy francia bíró mondott, amikor kérdezték tőle, miért van az, hogy a börtönökben általában több férfi ül, mint nő. Lakonikusan azt válaszolta a bíró: „Talán azért, mert a templomokban sokkal több nő ül, mint férfi.”

Lehetnek ezek a megjegyzések kissé komikusak. Lehet, hogy nem is egészen igazak, de tény az, hogy a férfiak mindig könnyebben maradnak távol az Istentől, az oltártól, a szentségektől, az imádságtól, mint a nők. Ez így nincs rendjén. Az élet rendje az, hogy hitben is teljes értékűnek kell lennie a férfinak. Az élet egyéb elfoglaltságai, a tudás- és hatalomvágy vagy az egyéni érvényesülés, soha nem vonhatják el a férfit az Isten szolgálatától, amit kér tőle az ég is meg az Anyaszentegyház is.

Szent Joakim ünnepén imádkozzatok a férfiakért, hogy mindig tudják, mi a hivatásuk a bölcsességben, a tudományban és a hitben; hogy mindig szolgálják a családot és az otthont szívük és érzelemlámpájuk egész gazdagságával; hogy ne keressenek kalandokat; akiknek az lesz a fontos, amit a feleségeknek és a gyermekeknek adhatnak; amit a jövőért és a katolikus Egyházért a jellemükben és hivatásukban ajándékoznak a világnak és az Istennek. Amen.

1959. augusztus 16. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Havas Boldogasszony ünnepe (augusztus 5.)

Jel 21,1-5a – Lk 11,27-28

Kedves Keresztény Híveim!

Ebben a templomban nagyon sokszor elimádkozta már az Egyház, hogy „Mindenható és irgalmas Isten, aki keresztény népednek a Boldogságos Szűzanyában örök segítséget nyújtottál csodálatosan, engedd, kérünk, hogy hősiezen harcoljunk erre a segítségre támaszkodva a gonosz lélekkel szemben és a halálban is elnyerjük a dicsőség koronáját!”

Erre az örök és csodálatos segítségre támaszkodott 1690-ben Maestro Francino, az olasz származású kéményseprő mester, amikor az ősi Buda utcáin, alighogy eltakarították a török után a romokat, megjelentek az új, szegényes otthonok meg az emberi nyomorúság, és vele a pestis, rettegésben tartva a budai családokat. A macskaköves utcákon mindennap egy szomorú menet szállította csuhában, burnuszban a halottakat. Szomorú volt az őrség. Az az őrség, amely egykor annyi örömmel nézett fel Budavár pompás tornyára, a csillogó, aranyozott keresztre. A szomorúságot tetézte, hogy napról-napra nőtt a halottak száma. A kéményseprő mester megfogadta, ha családját megsegíti a Szűzanya, elkerüli a betegség, akkor elzarándokol egy Milánó melletti kis olasz kegyhelyre és elhozza onnét a Szűzanya képeinek másolatát. Ez a terület még szinte vadon volt. Az arab lovak patái törték ezt a földet. Itt még nem volt lakóház. Ezt a kis darab földet az a kéményseprő mester bírta. Elzarándokolt, és elhozta a kegyképet.

A kegykép azután sokfelé megfordult, de száz évvel később, 1790-ben, amikor ismét megjelent a pestis nyomorúsága, akkor visszahozták ide, ebbe a kis kápolnába a szentképet és idezarándokolt Pest és Buda nyomorgó, szenvedő, gyászoló népe. Itt fogadták meg, hogy templomot építenek a Segítő Szűz tiszteletére. A fogadást tett követte, mert ez a templom két év után már felszenteltetett. Azóta a keresztények minden szenvedésükben és nyomorúságukban ide jöttek könyörögni és itt mondták el az örömnél és a boldogságnak a tedeumait is.

Nemcsak egy család nyomorúságán segített a Szűzanya, és nemcsak az volt a nyomorúság, amit a budaiak szenvedtek a pestis idejében. Nem is az az utolsó nyomorúság, amelyet mi szenvedünk végig. A nyomorúság egyidős az emberiséggel. A természet nyomorúsága, a testnek a nyomorúsága, de az értelemnek és a szívnek a nyomorúsága egyaránt szomorú. Gondoljatok csak az ószövetségi Szentírásra. Hány formában mutatja be az Anyaszentegyház – amikor felolvastatja a szövegeket – az emberi nyomorúságot! Mennyi nyomorúságon mentek át a próféták és a pátriárkák! Milyen nyomorúság a Jób-féle nyomorúság, a testnek teljes megalázottsága! Milyen nyomorúság az a szegénység, amelyben Rut, Dávid király özanyja a kalászokat szedegeti a szántóföldön, hogy az életét így tartsa fenn! Vagy milyen nyomorúság szegény Lázár nyomorúsága, aki a morzsákat várja a dúsgazdag asztaláról. Milyen nyomorúság volt József nyomorúsága a kútveremben, ahova az irigység juttatta.

Nyomorúságot nemcsak az Ószövetségben találunk, hanem az Újszövetségben is. És ahogy az Ószövetségben a mindenható és a Tízparancsolatot hirdető Isten segített az emberen, éppen úgy segít az Újszövetségben az irgalmas Krisztus, aki „körüljár jót tevén.” Megsajnálja az emberi nyomorúságot, a halál és a betegség nyomorúságát is. Nem tud elmenni a beteg mellett, aki 38 év óta várja a természetfeletti segítséget. Nem tud elmenni az Üdvözítő a naimi ifjú mellett, akit sirat az édesanyja. Megsajnál minden nyomorúságot és betegséget, még az ördögösséget is. Megsajnálja még az értelemnek a farizeusi nyomorúságát és a boldogtalanságnak nagyon is emberi szív-nyomorúságát.

A mindenható és megváltó Isten irgalmában és szeretetében ajándékozta a Szűzanyát, hogy az ember mindenfajta nyomorúságában segítsen. A Szűzanya személyében az Isten, egy természetfeletti erőt állított az ember szolgálatába, hogy segítőtárs, kísérő és megmentő legyen.

Gondoljatok csak a történelmi nyomorúságainkra. Amikor Mohácsnál a török hadak nemcsak a magyar dicsőséget, de a magyar függetlenséget is elsöpörték, akkor 26 éves volt az a domonkos fráter, akit Jacobo Guislieri néven ismer a történelem. Az előretörő hatalmas török erőkkel szembe azt a bizalmat állította, amit ő a Szűzanyába vetett. Amit előtte egy nagyon szép, jellemes lovag, Lille d'Adam mondott, amikor kiszorították Rodosz szigetéről és hajóval menekült – az árbocon is ez állt: „Szűzanyám, keresztények reménysége.” Két évvel később, amikor meghalt, felírták a sírkövére is, hogy „Itt pihen a hősiesség és a bátorság, amely a Szűzanyában bízva dacolt a sorssal.” A hős kardforgató férfit követte az imádkozó hős, a domonkos barát. Amikor az Egyház hajóját rábízta az isteni Gondviselés, pápa lett V. Pius néven, akkor ő is az egész kereszténységet, amelyet a török erők fenyegettek, a Szűzanyára bízta. Ismeretes, hogy a lepantói győzelem előtt a Szűzanyához imádkozott szüntelenül és a rózsafüzért nem tette le a kezéből. A kereszténység – nyugodtan állíthatjuk – a Szűzanya segítségével megmenekült egy nagy, történelmi nyomorúságtól.

Történelmi nyomorúság volt az is, amikor VII. Pius pápát elhurcolta Rómából Napóleon. Nem engedte meg, hogy szóljanak a harangok, amerre viszik a Szentatyát. Nem engedte meg azt sem, hogy egy pohár vizet nyújtsanak az öreg, idős és szomjazó Szentatyának. A francia tiszteknek megparancsolták, hogy ajtót nem nyithatnak és a Szentatya panaszát meg nem hallgathatják. Egy magyar férfi, egy fehérvári huszártiszt, Horváth Sándor, nem bírta tovább nézni ennek az öreg, szenvedő Szentatyának a nyomorúságát, Savoya magas hegyei között levetette tiszti kabátját és odaterítette a fázó Szentatya ölébe. A hitet, a bizalmat azért nem lehet megtagadni még a császár parancsára sem. Néhány évvel később megkapta a legmagasabb kitüntetést.

VII. Pius azon a hosszú úton, a nyomorúságban is a Szűzanyának ajánlotta Egyházát, és a Szűzanya pár évvel később segített. Mert mégis csak megkondultak a harangok akkor, amikor Napóleon mögött már nem állt fegyver. A hit mégis csak erősebb volt a fegyverek és az államok erejénél.

A Szűzanyához így fordulunk ma is, hogy az emberi természet minden nyomorúságával szemben is védjen és őrizzen bennünket továbbra is.

Sok ezer esztendővel ezelőtt írta a Bölcsesség Könyvébe Salamon király, hogy „Aki hazugságra támaszkodik, az felhőket legeltet.” Ez a megállapítás még ma is találó. Kérdezem tőletek, hány nemzet, hány politikus, hány férj és feleség, hány fiatal gyerek támaszkodik hazugságra napról-napra? Hányan legeltetik a felhőket? Ennél értelmetlenebb életstílust el sem tudok képzelni sem a magánéletben, sem a világpolitikában. Ettől a nyomorúságtól egyedül a Szűzanya menthet meg bennünket. Mi ezért jöttünk össze, ezért hódolunk a Szűzanya előtt és ezért imádkozunk hozzá.

Az ember szeretett és ma is szeret emlékművet állítani azoknak, akik a bajban segítettek rajta. Gondoljatok csak arra, hogy az Alberg hegyei között hogyan hirdeti annak az egyszerű pásztornak, Heinrich Findelkindnek a dicsőségét az a Bernát-hegyi kolostor, amit az 1800-as évek után emeltetett. Ott legeltetett az Alberg-hágó legelőin éveken keresztül. Évi keresete 15 korona volt. És ezt a 15 koronát minden évben teljes egészében odaajándékozta az épülő kolostor terveinek. H. Findelkind győzött nemcsak a 15 koronájával, hanem azzal a kemény elhatározásával is, hogy a bajbajutottak megsegítésére szenteli életét. Rendet alapított erre a célra, és mára nemcsak a svájci hegyekben, de a Himalája hegyeiben is hirdetik apró kis kolostorok és rendházak annak az egyszerű pástorembernek lelki, szellemi nagyságát. Mert segíteni akart másokon, az Isten és a Szűzanya megadta neki az erőt, hogy segíthessen is.

Amikor a Szűzanya előtt hódolunk, akkor tartozunk annyival neki, hogy fogadalmat teszünk, mint valamikor az egyszerű kéményseprő mester: hogyha megsegít a Szűzanya a bajban bennünket, akkor mi is segítünk másokat a bajban, akár áldozatok árán is. Semmiféle nyomorúságban ne távolodjunk el embertársainktól. Még a hálátlanoktól sem, hanem minden erőnkkel segítenünk kell egymáson. Tegyük az egész életünket a Szűzanya elé. Ne csak hódoljunk a Szűzanya előtt, hanem azt kérjük, hogy egész életünkben azt az örök, csodálatos segítséget élvezzük és adhassuk tovább, amit a mindenható és irgalmas Isten nekünk a Szűzanyában már megígért és meg is adott. Ez a segítség, amit mi a Szűzanyától kapunk, legyen az egész életünknek és lelkiségünknek a középpontja. Legyen minden türelmünknek, minden hősiességünknek a mozgatója. Legyen a mi egész lelkiéletünk a Szűzanya életének újbóli kiadása.

Talán a Szűzanya tőlünk várja azt, hogy ennek a századnak minden baja bennünk és rajtunk keresztül váltódjék meg hosszú időkre és hosszú nemzedékek életére. Az a feladatunk ma is, hogy egész életünkkel beteljesítsük azt, amit a mai könyörgésben mondtunk: „Mindenható és irgalmas Isten, aki keresztény népednek a Boldogságos Szűzanyában örök segítséget nyújtottál csodálatosan, engedd, kérünk, hogy erre a segítségre támaszkodva hősiességgel küzdjünk a gonosz lélek ellen és a halálban is elnyerjük a dicsőség koronáját.” Amen.

1959. augusztus 9. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szűz Mária mennybevétele – Nagyboldogasszony ünnepe (augusztus 15.)

1Krn 15,3-4.15-16; 16,1-2 – 1 Kor 15,54-57 – Lk 11,27-28

Kedves Keresztény Híveim!

Andrew Cervini atya megírta élettörténetét. Ez a missziós a második világháborúban japán fogságba került. A fogság szenvedései és kínzásai közben elveszítette a bal lábát, és életkönyvének vagy élettörténetének most ezt a címet adta: One Foot in Heaven. Egy lábbal az égben.

Andrew Cervini atyának tulajdonképpen igaza van. A lábát az Isten országáért vesztette el. Minden lépése az Isten dicsőségére volt, és ez az elveszett láb már az égben van. Vagy ha úgy érti, hogy akármit tesz itt, a földön, fél lábbal mindig az égben van, akkor is igaza van. Aki az Isten országáért dolgozik, az egyik lábával már az égben van. De én azt mondom nektek: aki az Isten valamelyik titkán elmélkedik, vagy egy titok ünneplésének szentel egy órát, az is belépett már egy lábbal az égbe. Ha ti a Nagyboldogasszonyt ma, az ő mennybevételenek titkával együtt ünneplitek, akkor az életetekből valami már az égben van. Az emberi értelemnek a fele már az égben van a Szűzanya tiszteletével és szeretetével. Akkor a sorsunk, a munkánk, küszködésünk vagy szenvedésünk éppen úgy, mint örömünk, félig szintén az égben van.

Én most nem a gondolat szillogizmusával és fejtegetéseivel, nem is a tudomány tételeivel, hanem a keresztény igazságok titkaival akarok belépni az égbe a Szűzanyához, veletek együtt. A Szűzanya sok titkot hagyott itt a kereszténységnek az ő tiszteletében, amit nem képes feltárni sem a régészet, sem a filozófia. Amely hittitok nemcsak tiszteletreméltó, hanem faktumokat rejt magában, életet, odaadást, tisztaságot és mennybe felvételt.

Titkai mindennek vannak. A tudománynak is megvannak a titkai. Nincs egyetlen egy orvosságunk, nincs egyetlenegy képletünk, ami sokáig titok ne lett volna. És nincs olyan titok, mely ne feszegette volna az emberi agyat, amely titokért az emberi agy meg ne feszítette volna önmagát is. Titka van az érzelmvilágnak is. Titka van a sorsnak is. Mennyi igazság, mennyi felfedezés köszönheti a titkoknak a létét. Mennyi öröm, és mennyi tragédia és szenvedés köszönheti a titkoknak a létezését.

Most mi úgy lépünk titokról titokra, hogy egyik titok magyarázza meg a másikat. A Szűzanya életének a titkai magyarázzák meg az ő mennybe felvételének titkát. Mert titokról titokra léphetünk. Ahogy a számok meg tudják erősíteni egymást, éppen úgy a mi hitrendszerünkben egyik titok meg tudja erősíteni a másik hittitkot.

A titkokat kezdeném a szeplőtelen fogantatással. A Szűzanyát kiválasztotta a Mindenható, a minden életet teremtő és minden lelket megszentelő Isten. Kivonta őt az emberi természet törvénye alól, az eredeti bűn törvénye alól. Kivonta úgy, hogy a Szűzanya nem örökölte az emberi természet büszkeségét, lázadását, amely az értelmünkön keresztül megkísért mindenkit, s amelyet minden emberi természet magában hordoz. Az eredeti bűnnek a lényege, hogy az ember a saját akaratára inkább akar támaszkodni, mint az Isten akaratára. Ez az első titok, hogy a Szűzanya mentes maradt az emberi büszkeségtől és ettől a kísértéstől.

Az Istennek az anyja lett. Ez a második titok, hogy az Isten nemcsak kiválasztotta természetét, hanem a második isteni személynek emberi testet a Szűzanyán keresztül ajándékozott. Ez előtt a titok előtt megállhat az ember és nem is tudja megfejteni. Az Isten nem úgy jött, mint egy látomás. Nem is úgy jelentkezett, mint egy jelenés. A Megváltó erre a földre jöhetett volna éppen úgy, és a teremtő Isten szólhatott volna az egész emberiséghez is

éppen úgy, mint ahogyan egyszer szólott a prófétákhoz, mint ahogyan szólott Mózeshez, mint ahogyan szólott Ábrahámhoz. De az Isten nem akart jelenség lenni. Nem akart álmokép lenni. Nem akart pusztá gondolat lenni. Az Isten testet vett fel. Az Ige megtestesült. Ennek a megtestesülésnek a titka összefügg a Szűz istenanyaságával. Ebből adódik a többi titok is, hogy kegyelemmel teljes, hogy áldott az asszonyok között. Ebből adódik a nagy titok, hogy a Szűzanya Üdvözítő Fián kívül szolgálta és szolgálja tulajdonképpen az egész emberiséget. Így lett az emberiség édesanyjává, így lett az emberiség szószólójává, és így lett közvetítő az emberiség, az égi Atya és a megváltó Fiú között. Így lett a világ királynője.

Érezzétek meg, hogy titkok titkokra következnek, egyik titokról átlépünk a másik titokra. Ezek megmagyarázzák a mai ünnep titkát, azt hogy miért emelte fel az égi Atya és a második isteni Személy az égbe a Szűzanyát anélkül, hogy a teste itt a földön megromlott volna. Vagyis a testével és lelkével együtt emelte az égi dicsőségbe.

A titok itt ünneppé lett. A titok sok mindenné lehet, mint már mondtam. Lehet igazsággá, lehet boldogsággá, lehet tragédiává. A mi tanításunkban a mennybevétel titka ünneppé lett. Nézzük most ennek az ünnepnek a történetét. Hogyan ünnepelte a kereszténység az üldözések három évszázada után, amikor még együtt volt a szenvedésben, az erős hitben és a csodák világában? Az egész kereszténység szinte együtt élt az oltár áldozatával, együtt élt a Szűzanya szellemével és tanításával. És hogy hogyan ünnepelte felszabadulása után a kereszténység a Nagyboldogasszonyt?

431-ben Alexandriai Szent Cirill, aki az efezusi zsinaton képviselte a szentatyát és elnökölt, feltette a kérdést, hogy: „Milyen jelt akartok látni az égben, ahol az Isten lakik az ő hatalmasaival együtt, az ég angyalaival? Milyen jelt akartok látni, ha nem a Nagyboldogasszonyt, aki testével és lelkével együtt emeltetett az égbe?”

Húsz évvel később, 451-ben a jámbor császárnő, Ulhéria, Jeruzsálem püspökétől ereklyét kért a Szűzanyától, mert egy templomot akart építtetni a keleti császárság nevében a Szűzanya tiszteletére. És akkor Juvenál, jeruzsálemi püspök azt mondta a császárnőnek: „Milyen jelet és milyen ereklyét küldhetnék neked? Sokféle templom és rom őrzi a Szűzanya elszenderülésének a helyét, de mindenütt üres sírt találsz, mert ő felvétetett az égbe testével és lelkével együtt”. Tehát az V. században már mindenütt az élt a keresztények tudatában, hogy a Szűzanya a mennybe felvétetett.

Egy századdal később jelölte ki Nagy Szent Gergely pápa ennek a mai ünnepnek a helyét pontosan a naptárban: azóta mindig augusztus 15-én kell ünnepelni a Szűzanya mennybevételét.

Ha a VII. századra nézünk, azt találjuk, hogy Szent András krétai püspök azért küzd, hogy az egész emberiség ismerje meg a Szűzanya mennybevételét. Akkor a Balkán kapuit már barbárok döngetik minden oldalról, és ő még a barbárok között is el akarja terjeszteni a Nagyboldogasszony mennybevételének titkát.

Megint ugrunk egy századot: a Missale Goticumban, vagyis a gót misekönyvben ott találjuk a Szűzanyával kapcsolatban, hogy „Hogyan maradhatott volna a teste a földben, amikor a föld semmit sem szennyezett be rajta? Az ő helye az égben van.”

Ha továbbmegyünk megint egy századdal, a IX. században I. Miklós pápa azt írja az újonnan megkeresztelkedett és megtért bolgároknak, hogy „Négy nagy ünnepe van az Egyháznak: a karácsony, a húsvét, a pünkösöd és a Nagyboldogasszony”.

Ilyen előzmények után csodálkozunk-e, hogy Szent István királyunk a X. század végén, a XI. század elején már a Szűzanyát tiszteli, és 1038-ban egész országát és népének sorsát a Nagyboldogasszonyra bízta. Itt van a magyar történelmi feladat. A magyarság is legelsőnek ismerte fel a Nagyboldogasszony titkát, szerepét és hivatását nemzeti létében.

Ti most azért is vagytok itt, hogy feltámasszatok ezt az ősi, szentistváni Mária-tiszteletet. Sokan kérdezhetnék, hogy fel lehet-e támasztani egy kultuszt, ami már gyökeret sem vert a fiatalság szívében, amely közömbös már a mai nemzedéknek, amely nincs összhangban a mai

élet rohanásával, nem lehet összhangba hozni a technikánk fejlődésével. Kérdezhetné valaki, hogyha elveszik a Mária-tisztelet, nem olyan-e az, mintha elveszti az ember az egyik karját, vagy lábát a háborúban; vagy elveszíti az egyik szemét. És lehet-e kart, szemet, végtagokat pótolni? Azt mondom, hogy a háború után számtalan példával találkoztunk, amikor a sebesültek hőiesen, talán érzékeik elvesztésével is szolgáltak nagy gondolatokat, szolgáltak sportot. Mert volt félkezű ausztrál teniszező, volt féllábú hegymászónk is a háború után és van nem egy félkarú művészünk, aki nem adta fel a művészetet.

Hogyha mi magyarok egész szívünkkel és akaratunkkal vállaljuk a Máris-tiszteletet, akkor megtaláljuk az utat ahhoz, hogy a Szűzanya élete és hite tegye gazdagabbá a mi életünket, és tegye gazdagabbá az egész magyarság létét is. Ez a templom, amely a szentistváni elképzelésnek a legrégebb megmaradt temploma, ez a templom kopogtasson a nemzetnek a lelkiismeretén azzal, hogy a szentistváni gondolatot és a Mária-tiszteletet fel nem adhatja és el nem hagyhatja. Hogy a titok, amit a Szűzanya képviselt életében, a nemzetnek áldásává lett, mert az égből a nemzetet mindig megsegítette a Szűzanya örömeiben is, megsegítette szenvedéseiben.

Imádságot, szentáldozást s ájtatosságot ajánljatok, hogy ha a Mária-tisztelet kopogtat a nemzet lelkiismeretén, akkor kitaruljon a szíveknek és a lelkeknek és az értelemnek az ajtaja is, és a Szűzanyával legyen megszentelve minden magyar élet.

1963. Budai Vár, Mátyás-templom

Szent István Király Magyarország fővédőszentje (augusztus 20.)

Péld 4,10-15.18-27 – Ef 4,17-24 – Mt 7,24-29

Kedves Keresztény Híveim!

A magyar századok sokféleképpen ünnepelték Szent István királyunkat és sokféleképpen emlékeztek meg róla. Voltak nagyon fényes megemlékezések, aranyvonatok is, 1938-ban a Szent Jobbot is végig hordozták az egész országon. A fényes ünnepeknek egy gyengeségük volt: hogy nem vették mindig át Szent István királynak a szellemét és a lelkét.

Én azt kérem Kedves Keresztény Híveim, hogy a mi ünnepségünk, még ha külsőségekben szerényebb is, lélekben legyen mindennél nagyobb, vegyük át a szent királynak a lelkületét. Mai megemlékezésünkben az ő utolsó elmondott Miatyánkját vesszük.

Ő elmondta a Miatyánkot minden szentmisében. A nászmiséjében, ragyogó fiatalságában és reményeiben éppen úgy, mint a rekviemekben. Amikor ellenségei felett a hazáért és a kereszténységért győzelmet aratott, akkor is elmondta a Miatyánkot. Az utolsó Miatyánkot Fehérváron mondta el egy egyszerű kis vörös márvány széken, testben megtörve, egyedül a hitre és a reményre támaszkodva. Hogyan mondhatta el ezt a mindennap elmondott imádságot utoljára? Talán azt mondta:

„Miatyánk, ki vagy a mennyben! Te atyja vagy Tonuzo bánnak is, Gyula vajdának is, Koppánynak is. Atyja vagy az én Gizellámnak, az én Imrémnek. És atyja vagy minden magyarnak, a szilajoknak éppen úgy, mint a jámboroknak. A még pogányoknak éppen úgy, mint a már hívőknek. Atyám, ki az égben vagy, add meg a magyaroknak, hogy más atyát ne keressenek rajtad kívül, csak téged. Igaz, a Te eged más, mint amit mi álmodtunk meg, az én őseim és magyarjaim. Mi az eget is be akarjuk népesíteni, ázsiai göggel és rövidlátással. Mi rabszolgákat akarunk küldeni magunk előtt. Őseimhez hasonlóan annyi magyar most úgy akar kalandozni és harcolni, hogy minél több embert öljön meg, mert az a másvilágon rabszolgája lesz. Be akarjuk népesíteni az eget az ázsiai puszták szilajságával, vadságával és göggjével. Te pedig, Atyám, előírtad, hogy a Te egedet isten- és felebaráti szeretettel lehet meghódítani, azzal lehet megtartani és egyedül csak azzal szabad ékesíteni is. Milyen óriási ellentét az emberek ege és a Te eged között. Add, hogy a Te egedet keressük, amelyben több a felebaráti szeretet, mint az önző gög és a rablánc!

Szenteltesd meg a Te neved! Mennyi név röppent el a fülem mellett. Mennyi nagy nevet és mennyi népet emlegettek, akik Ázsia nagy sztyeppéin vitézekké lettek, veszedelmesekké és hódítókká lettek. Lehet, hogy ezek a népek be fognak törni majd Pannóniába is. Lehet, hogy ezektől a nevektől rettegni fognak emberek. És mennyi név, mennyi nép jön még! A sok név között maradjon a Te neved megszentelve, mert minden más név, akárhogy hangzik is, rettenetesen, félelmetesen, mindig csak hiúság, pusztulás, elmúlás lesz. A Te neved örök. És mi az örök nevekhez ragaszkodunk a hiú nevek helyett.

Jöjjön el a Te országod. A Te országod az erényeké, a kegyelemé, a léleké, a szentségeké és a békességé. Ne a kalandok birodalmi jöjjenek el! Ne a hiú próbálkozásoknak a birodalmi, hanem az örökkévaló és a biztos ország, a Te országod!

Legyen meg a Te akaratod! Ó, milyen nehéz átadnunk a szabadságunkat neked. Mert a Te akaratodban van a mi szabadságunk, a mi boldogságunk és a mi életünk. Add meg a magyaroknak, hogy a szabadságukat mindig csak rád bízzák és sohasem emberekre, sohasem fegyverekre. Mert amit rád bíznak önmagukból, sorsukból és a lelkükből, az mindig biztos. Minden más örökre bizonytalan.

Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk! Ó, kelet és nyugat, népek, országok hogyan tudják elmondani sokszor követek, sokszor kikiáltók útján egymás bűneit és hibáit. Hányszor hallgattam végig kelet és nyugat vádaskodásait. Mindegyik elmondta a másik bűnét, a másik gyengeségét és a másik hitványságát, de egyik sem bánta meg a saját bűnét. Atyám, aki az égben vagy, aki megbocsátod minden bűnünket, add, hogy a bűneinket megbánjuk, és egymásnak mindenkor megbocsássunk.”

Az öreg király folytatja a Miatyánkját, hogy:

„Ne vígy minket a kísértésbe! Mennyi kísértés volt már Pannónia földjén a rómaiak előtt és után! Mennyi kísértés emésztette vagy pusztította el őket. Mennyi kísértés lesz még a magyarok között a trónért, a hatalomért, a földért, a gazdagságért – önzésből. Hányszor kell kiszúrni majd egymás szemét fiataloknak és öregeknek? Hányszor kell ólmot önteni majd egymás fülébe, mert öreg és fiatal, a régi és az új a maga módján a maga igazságát hirdeti? Nincs nagyobb dráma, mint amikor mindenkinek igaza van akár egy országban, akár egy családban. A kísértésektől, mindennemű kísértéstől mentsd meg, Uram, a magyarokat!

És szabadíts meg minket a gonosztól! A személyes gonosztól éppen úgy, mint a személytelen és fizikai rossztól. A rossz és a gonosz sokféle formában támadhat ránk, a lélekre éppen úgy, mint a házára. Mindegyiktől ments meg, Uram, minket.”

Az öreg király együtt imádkozta ezt a Miatyánkot a híveivel. Magyarországon négyszáz kicsi kis román templomban ezt a Miatyánkot egyszerre mondták el a hívek is latin nyelven. Az a négyszáz templom négyezer településen volt a közös istenháza. A király, aki lélekben volt nagy, nem hatalmában; aki lelkében mentette meg a magyarságot és nem történelmében és nem a fegyvereiben; a király megtanult minden nyelvet, ami körülötte volt, azért, hogy minden embernek a panaszát meghallgathassa és minden ember panaszát orvosolhassa. Ó, mondjátok meg, Szent István király ünnepén ezért az egyetlen gondolatért nem lehetne ünnepelni őt, hogy volt egy magyar, aki megtanult tíz nyelvet csak azért, hogy minden ember baját és fájdalmát megértse? Nevezetek meg egyetlen politikust a világon, aki megtanult magyarul azért, hogy a mi fájdalmunkat és bajunkat egyszer is meghallgassa!

És a király, aki mind a két kezét kitartha a szegények, a szenvedők felé, aki egész lelkét ajándékozta nekünk, ez a király most itt van köztünk az ő földjén épített templomokban, lélekben és erényeiben, melyet Ő egy életen át hordozott. Ezt a királyt mi lélekben ünnepeljük és mindig elmondjuk vele az egyetlen igaz Miatyánkot, a szentmisénk Miatyánkját.

1965, Budai Vár, Mátyás-templom

Magyar Szent Korona

Kedves Keresztény Híveim!

Ma a magyar parlamentben a legünnepélyesebb keretek között az amerikai külügyminiszter, nagyszámú külföldi delegáció kíséretében átadta az állam és az Egyház vezetőinek a magyar Szent Koronát. Ezzel egyúttal visszaadták a Szent Koronát a magyar népnek.

Annyi mindent fogtok hallani a Szent Koronáról. Másképp szólnak róla a régészek, másképp az ötvösök, másképp a kultúrtörténészek, másképp az államférfiak, másképp a diplomáciai testület. Én nektek most a Szent Koronának a tiszta tanát akarom ismertetni, amit jelentett ezer esztendőn keresztül, és jelent királyság nélkül ma is minden magyar számára.

Először is a Szent Korona drága kincs. Ékszer. Még a régi latin elnevezése is „clenodiumu”, ami tulajdonképpen ékszer jelent. Így tették le a koronaörök a latin nyelvű esküt régen, amit az irattáraink megőriztek. Tehát a Szent Korona ékszer. Tagadhatatlan, hogy van benne kétezer gramm arany, hogy vannak rajta gyöngyszemek, vannak rajta drágakövek. Az egész összetétele olyan, mint egy drága ékszeré.

De a Szent Korona nem ékszer a magyarság számára, hanem szimbólum. A Szent Koronát úgy is lehet nézni, hogy jogilag a hatalomnak a jelvénye. Királyokat koronáztak vele. Ez a királykoronázás hatalmat jelentett a nép felett.

De a Korona az Egyház ajándéka volt. Az Egyház nem hatalmat ajándékozik. Az Egyház feladatot ajándékozik. Mert a Szent Korona nem pusztán a hatalom jelképe. Tagadhatatlanul hozzákapcsolódtak bizonyos arcok, személyiségek. Nemcsak a szent királyoké, hanem gyenge embereké, gyenge királyoké, akik ezzel akarták a hatalmukat megerősíteni. Ezzel akarták elérni sokszor azt, amit karddal, ésszel nem tudtak elérni.

De a Szent Korona sokkal több, mint a hatalom jelképe. Ezért is mondom, hogy nem királyságot jelent már számunkra, hanem azt, hogy az Egyház feladatot adott a királyoknak és a népnek. A felső rész, a Corona Latina, vagyis a Rómától kapott korona az ősi része a koronának. Az apostolokat ábrázolta. A képeken az apostolok jelentek meg és a korona meghajlított két pántján, fönt Krisztus, a teremtő és megváltó. Ide illesztették fel később a keresztet, amelyik a koronához annyira illik. Az apostolok önmagukban is hirdetnek apostoli Egyházat, amely szolgálat, amely Krisztus követése, amely feladat, amely isten- és emberszeretet. Tehát a Szent Koronának a lényege, és ez egyedülálló a világ összes koronái közül, hogy a legszigorúbban, a leghatározottabban apostoli, és apostoliságában lett szentté.

Tehát az Egyház feladatot ajándékozott vezetőknek és vezetetteknek egyformán. Az mindegy, hogy hogyan értették ezt meg, vagy hogyan nem. A Szent Korona azért lett szinte jogi személy, mert Krisztust képviselte, az apostolokat képviselte, és Rómát, a Szentatyát képviselte.

A koronáról, hogyha az ötvös részét magyarázzák majd a szekértők, tagadhatatlanul meg fogják magyarázni, hogy van egy görög része is, amit jó százhusz esztendővel később I. Géza királynak ajándékozott a görög császár. Ez a Corona Graeca, ahogy a régiek nevezték. Biztos, hogy a kultúrtörténészek nem tudják megfejtetni se a latin, se a görög ötvösmunka tökéletességét. Nincs rá magyarázat, hogyan áll össze egy ilyen korona.

De ahogy a magyaroknál sok minden rendkívüli, a Szent koronájuk is rendkívüli. A magyarok úgy kaptak koronát, hogy elkötelezte őket Róma, akkor már egy nyugati civilizáció és kultúra iránt. Azután megkörnyékezte őket kelet, a bizánci császárság az ő kultúrájával és nyelvével. Még a feliratok is két nyelven szerepelnek ezen a magyar Szent Koronán: latin és görög nyelven. Ezt a koronát, ezt a kétfajta kultúrát összefogja Krisztus, az emberiségnek az Ura. Az a kis kereszt ezen a koronán azt a keresztet jelenti, amelyen a világ Megváltója

meghalt. Akármit magyaráznak a Szent Koronáról, nektek a Szent Koronát a maga valóságában így kell nézni. Ezért a Szent Korona sohasem misztikus. Riporterek meg egy-két ember megjegyezte már, hogy mi nem misztikumot nézünk a koronában. Miért misztikumot? Ez történelem és nem misztikum. Ehhez hozzátartoztak személyiségek, királyok, uralkodók, fejedelmek. Hozzátartozott a nép. De a koronához hozzátartozott persze, hogy a néppel együtt vállalta a szenvedést, üldözést, hontalanságot, volt hogy idegen kezekbe került. Adták-vették, zsaroltak vele. Amíg visszaadták, rengeteget kellett fizetni érte. A korona megtette a maga nehéz útjait, ahogy a magyar sorsnak, történelmünknek is megvannak a nehéz útjai.

A koronát a mohácsi csata után, 1526-ban elvitték Visegrád várába. Megbízta két fejedelmet is, hogy őrizze. Az egyik Báthory volt. Külön hadsereggel őrizték mind a ketten a Szent Koronát, mint a magyar kultúrának, a magyar államiságnak és a magyar jövőnek a zálogát. A török idők nem hagyták nyugton. El kellett szállítani Pozsonyba. Pozsonyban őrizték egészen II. József koráig. József, tudjátok, ezt a koronát semmibe se vette. A magyarok el is nevezték kalapos királynak. Döntött, hogy menjen a bécsi kincstárba: ennyi kincsel több. A magyarok nem hagyták annyiban. Négy évig keservesen küzdöttek érte, míg 1794-ben a koronát visszahozták ünnepélyesen először Pozsonyba, azután Esztergomba a Káptalanhoz, a végén pedig Budára.

Persze a korona sohasem volt biztonságban. Gondolhatjátok, hogy amikor jöttek a szabadságharcok, de főleg az 1849-es szabadságharc elbukása, a koronát is úgy érte, hogy vitték és mentették. '49-ben például elásták Orsovánál.

De korábban is volt már egy kalandja a Szent Koronának, amikor jött Napóleon, és nem volt biztonságban a Szent korona sehol sem. Tudjátok, hogy Napóleon szeretett játszani a koronákkal. Ugy szépen rá is rakosgatta a fejekre. Kit ide, kit oda. Európa koronáit összevissza kuszálta. De a magyarokban volt annyi becsület, hogy nem engedték játszani Napóleont a Szent Koronával, hanem átmentették Munkács várába. Onnét került azután vissza. Budáról Kossuthék vitték ki Orsovára, ott ásták el. Azután onnét hozták ismét vissza Budára. Azután 1867-ben, még Ferenc József koronázása előtt megvizsgálták a szakértők az eredetiségét, a hűségét, és az állapotát.

Ebben a vizsgálóbizottságban, amit az akkori Magyar Tudományos Akadémia egy felterjesztésben kért az uralkodótól, három személy szerepelt. Az egyik Ipolyi Arnold, az a magyar főpap, aki beszercebányai püspök volt, de mint régész a világon egyedülálló; aki megalapozta az Esztergomi Kincstárnak és gyűjteménynek, a Keresztény Múzeumnak is az anyagát; aki nagyszerű szakértő volt. Az egyházi rendnek és a püspöki karnak is dicséretére válik. A másik Henzelmann volt, német származású egyetemi tanár. Régész, aki Afrikában óriási ásatásokat végzett a piramisok környékén; aki felásta és kiásta a fehérvári királlyirokat is, és megtalálta III. Béla királyunknak és feleségének is a teljesen bontatlan és kifosztatlan koporsóját. A harmadik pedig Pulszky, az a kultuszminiszter, az az egyetemi tanár, akinek a nevét ma is olvassátok Európa összes nagy múzeumában. Ha van egy tárgy, ami felett vitatkoznak, akkor kiírják a British Museumban, kiírják a Louvre-ban, a Kunsthistorisches Museumban, csak Magyarországon nem írják ki, hogy Pulszkynek erről ez a véleménye. Tehát ez a három személy vizsgálta meg a Szent Koronát először tudományos alapon is, és korabelinek, érintetlennek és sértetlennek találták.

Ezzel a koronával utána még kétszer koronáztak: 1867-ben és 1916-ban. Azután a korona, – mert a magyar sors ilyen –, a háború alatt és a háború után olyan útra indult, amelyre még nem volt példa: az ezer esztendőös korona, átkerül egy másik világrészre, átment az Óceánon. Ezt az utat nem tette meg se Nagy Károly koronája, se a Német-római Császárság többi koronái, se az angolok koronája. Egyetlenegy korona sem. A mi koronánk bejárta a világot, mintha keresné a magyarokat a világ minden táján, hogy „Hozzám tartoztok, az enyémekek vagytok, vigyázok rátok az Egyházzal, a kereszténységgel és az erkölcsi renddel”.

Azt mondtam, hogy a koronát nem nézhetitek úgy, mint ékszer, sem úgy, mint a hatalomnak a jelvényét. Akkor hogyan nézzétek? Hát nézzétek az Egyház szimbólumának, az Evangélium szimbólumának, a szentségek szimbólumának és a magyar kulturális értékek, a magyar jellemkincsek, a magyar szellemi kincseknek a szimbólumaként.

Hát nézzétek a szimbólumok szempontjából az időszámításunkat. A civilizált emberiség mindig szimbólumokhoz kötötte a csillagvilággal kapcsolatos ismereteit is. Amikor ma nektek a csillagos égboltról tudományos előadást tartanak a közeli Planetáriumban, amely fenséges, szép, amikor kimondanak egy csillagképről egy helyzetjelentést, a tiszta szimbólumot veszik. Azt magyarázzák, hogy Hattyú, hogy Medve csillagkép, meg veszik a Zodiákusnak a tizenkét állatképét. Ezek mind szimbólumok. Régen nemcsak az időt, hanem az égtájakat is szimbólummal magyarázták és tették érthetővé meg egyszerűvé. Az Egyház is hányszor ábrázolja szimbólummal a négy evangélistát. János apostolt a sassal. Így a szimbólum mindig szent. Az nem misztikum, hanem valóságot jelent. Ahogy a csillagos égbolt valóság akkor is, ha szimbólum-képként, a tizenkét csillagképen akarjuk megmagyarázni, vagy pedig úgy beszélünk róla. Ha veszem az inkáknak vagy a mayáknak az időszámítását, hát csupa szimbólum, elrejtve. Vegyétek a kínai időszámítást, csupa szimbólum, elrejtve. De még a mohamedán időszámítást is vehetitek, még a betűkben is rejtve vannak a szimbólumok. Így volt a babiloniaké, így volt a szíreké, az asszíroké is.

Mi egy keresztény szimbólumot látunk, amely sokkal többre kötelez bennünket, mint akár a csillagképek szimbóluma vagy az időszámítás szimbóluma. Állami létünk, magyarságunk, történelmünk, kereszténységünk és katolikus voltunk szimbóluma is. Minket ez sokra kötelez. Kötelez arra, hogy soha ne felejtjük el, Krisztus nekünk mindig élő Krisztus: Betlehemben is, a kereszten is. Emlékezzünk, hogy egy élő Krisztust követünk, és mi egy élő Krisztusért szeretjük a haza földjét, szeretjük a hazának a kultúráját, szeretjük a hazának minden polgárát, szeretjük ennek a hazának a jövőjét is. Hibák, Istenem, mindig is voltak és mindig lesznek is. A Szent Korona a legjobb példa arra, hogy mennyi hibás kéz, mennyi hibás szív, mennyi hibás értelem nyúlt hozzá, amikor családi viszályok voltak akár Endre és Béla, akár Endre és Imre között, de akár csaták, akár küzdelmek döntötték el, hogy kié legyen, ez a Szent Korona mindig ugyanazt jelentette: a magyar jövőt.

Ti a Szent Koronában lássátok az elhivatottságotokat a keresztény tökéletességre. Mintha a Szent Korona titeket kötelezne arra, amit a kereszténységben megígértetek. Azt nektek meg kell tartani minden körülmények között. És az, amit megtartotok, az mindig kíván tőletek józan, tiszta szívet, józan, tiszta akaratot. Sohasem dologtalanságot, sohasem pusztá gazdasági vagy politikai spekulációt, sohasem spekulációt stratégiai helyzetben, különösen nem háború alatt, hanem mindig az egyenes, tökéletes, szép és tiszta áldozatot.

Krisztus és a kereszt meghatározza számotokra a Szent Koronának az értékét, az üzenetét. Ti így vállaljátok az Egyházat, az Evangéliumot, a szentségeket. Ez lesz az egyetlen tiszta szemlélet, amely tévedhetetlen és amely támadhatatlan is.

1978. január 6. Budapest, Szent Kereszt Plébánia

Szűz Mária születése. Kisboldogasszony ünnepe (szeptember 8.)

Mik 5,1-4 – Róm 8,28-30 – Mt 1,1-16.18-23 v. Mt 1,18-23

Kedves Keresztény Híveim!

XII. Pius pápa 1944. augusztus 22-ére elrendelte a Szűzanya Szeplőtelen Szívének az ünnepsését, hogy a Madonna közbenjárására jöjjön el minden népnek a béke, az Egyháznak a szabadság, hogy minden keresztény megerősödjék a tiszta szeretetben és az erények gyakorlásában. Azóta minden év augusztus 22-én, Nagyboldogasszony oktávján, a Szűzanya Szeplőtelen Szívét ünnepeljük. Ma pedig ennek a Szeplőtelen Szívnek első dobbanását ünnepli az Egyház, a Szűzanya születését (szeptember 8.).

Az Isten szemében minden születés felér a világ teremtésével. Minden születés új világ, új titkokkal, új örömmel. Minden születésnek megvan a teológiája, mindegyikben jelen van az Isten, a Szentháromság élete és tevékenysége. A születés pedig három szívnek a találkozása, érintése; az édesanya, az édesapa és az Isten szívéé.

Az Isten ember nélkül teremtett világokat és nem kérdezte meg a geológusokat, hogy hol kell megtörnie a föld kérgének és mikor kell áttüzesednie a föld belsejének. Millió láthatatlan energia köti meg a világot anélkül, hogy a fizikusok akarnák azokat, vagy ismernék azokat. A legkisebb atom mozgása is azt hirdeti, hogy: „Ember, nem volt rád szükség a világ teremtésénél és nincs rád szükség a világ kormányzásában!” Hirdeti minden atom, hogy: „Ember, nélküled áll e világ!”

Csak egy hely van, ahol az Isten a teremtésnek csak az első felét vállalta és a teremtés második felét rábízta az emberre. A születés ez. Isten teremtette a lelket és a szülők adták a testet. Amikor a szülők igent mondanak az Isten lélekteremtésére a házasság szentségi méltóságában és az érzékeny örömmé magasztosult rendelésében, akkor találkoznak az Istennel. A szülők egészen közel kerülnek az Istenhez. Közelebb, mint Mózes a Sínai hegyen, pedig ő szemtől szembe beszélt az Istennel, és átvett két kőtáblát a törvényekkel az Isten kezéből. De a szülők a házasság szentségében és minden születésben közelebb állnak az Istenhez, mert a gyermekben egy lélek örökkévalóságát veszik át az Istentől.

Ezért olyan rettentő nagy bűn visszaélni a gyermekáldással. Ezért találja az Egyház a gyilkosságnál is nagyobb bűnnek a magzat elpusztítását. A történelem során az Isten lesújtott minden olyan népre, amely a szívek hármasságának tiszta titkával visszaélt, mely az anyaszív, az apaszív és az Isten szívének tiszta hármasságát meggyalázta. Az erkölcstelenségbe vagy a hitetlenségbe népek és korok belepusztulnak.

Hitetlenség és erkölcstelenség, a szívek hármasságának meggyalázása mindig ellensége az Isten felséges akaratának és a boldogság kibontakozásának. Faulhaber is azt prédikálta: „A természet legnagyobb titka az ember születése.” A születés talán az egyetlen élő öröm a földi élet haldokló örömei között. Ezért énekelte oly szépen Karl Tinhofer a bölcsőről, hogy „Bölcső áll a házunkban, egészen közöttünk. Egy kicsiny csöppesség mosolyog belőle, betölti az egész házat az élet rezgésével és megtölt minden szívet napsugárral.”

Ha a bölcsőt józanul nézem, az nem más, mint fűzfavesszőből font kosár. De ezt a fűzfavesszőből font kosarat úgy bízta ránk az Isten, mint csodát. Ezért a bölcsőért és a bölcsőkért építjük a házainkat, az otthonainkat is. Minden bölcső az otthon szíve. A bölcső a születés oltára, amelyre három szív, a szülők és az Isten szíve helyezi el a legdrágább szeretetáldozat tárgyát, a gyermeket.

Ha minden születés ilyen csoda, ha minden születés ilyen nagy misztérium és öröm, akkor milyen öröm lehetett a Szűzanya születése, hogyan nézhette a Szűzanya születését az

Isten? Mert azt a kicsi szívet magának jegyezte és tartotta fenn az Isten. Nemcsak a lelket, hanem a Szűzanyában a testet is kiválasztotta önmagának. Előre megszentelt kegyelemteljes leánya lett az a kicsi szív. Arra rendeltetett, hogy hordozza azt, akit az ég és a föld nem méltó tartani, befogadni. Az a kicsi szív már a bölcsőben is a világ királynője volt. Az a kicsi szív már a bölcsőben is az üdvösségünk és a megváltásunk közvetítője volt. Hogyan nézhette az Isten ezt a szívet?

A Szűzanya szívéhez csak tisztelettel, áhítattal közeledhet minden gondolat, mert ez a szív arra hivatott, hogy kimondja a nagy igent a megtestesülésre, az Isten akarására.

Szent Ágoston lángelméje, amikor gondolkodik a legelső Ave Marián és boncolgatja a nagy titkot, azt írja első mondatnak: „Lásd, most kezdődik az örökkévalóság nagy titka. Kaptuk azt a kicsi szívet, hogy majd az Örök Atya egyetlen Fiának Szívét az a szív hordozza és ajándékozza ennek a világnak.”

Nagyobb ajándékot ez a világ nem kaphatott volna, mert a Szűzanya Szíve volt az első és az egyetlen szív, amely magával hozta a földre a léleknek égi és eredeti állapotát. A lélek eredeti állapotát elvesztette minden ember. De a Szűzanya Szíve más volt, mint a földi szívek. A földi szívekben tetteknek, rémtetteknek serege nyüzsög. A Szűzanya Szíve a Szentlélek temploma volt, amelyet csak az Isten akarata érintett meg és a Szentlélek örök szeretetére és akarására nyílt meg. Egy szív, amelyet csak az Isten irányított.

A szív önmagában is a test legértékesebb része. Az élet elve, a legelső, amely él és a legutolsó, amely meghal bennünk. Milyen volt akkor ez a szív a Szűzanyában? Ez a szív arra rendeltetett, hogy igent mondjon az emberiség nevében a megtestesülés titkára. Abban a szívben látta az Isten az ember nagyságát ezen a földön. Az Isten szemében minden kicsiny, nagyon kicsiny. Nekünk is ízelítőt adott az Isten ebben a rendelésben, hogy mi is kicsinynek, nagyon kicsinynek látjuk a mérhetetlen nagyságokat is. Milyen kicsinek látod a csillagot, a csillagos mindenséget! Milyen kicsi neked a napkorong, pedig kiszámították már, hogy mekkora. Nekünk sokszor kicsiny ez a világ, mert mérhetetlen távolságban van. De az Istennek a teremtés közelségében is végtelen kicsi minden. Csak egy volt, ami az Isten szemében is nagy volt: ez a Szűzanya Szíve. Isten, amikor ezt a szívet nézte, s ennek a szívnek örök, önkéntes, ünnepi felajánlását – mert az a szív vallotta az Isten szeretetét, az alázatot, az engedelmisséget, az a szív mondta ki: „Íme az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te Igéd szerint.”- Amikor az Isten ennek a szívnek nagyságát látta, akkor döntötte el, hogy nem a világ uraként jön majd a földre, hanem jön, mint ember az emberhez.

Ezt a szívet úgy nézte az Isten, hogy vele az emberi természet, az Egyház és az emberiség fordulóponthoz érkezett. Ebben a szívben az Isten belépett az ember felségterületére. Ez a szív ajándékozó szív volt, mert a kis Jézussal annak hármass méltóságát is ajándékozta, a prófétai, a főpapi és a királyi méltóságot. Ezért általa ismerjük el, tiszteljük és imádjuk az Úr Szívét.

A Szűzanya Szíve élő ismeret volt, élő szeretet, amely körbe fonta az Úr Jézust. Azért az a Szív a szenvedésből is többet érzett, azért az a Szív a Hétfájdalmas Szív volt, és annak a Szívnek a keresztútja hosszabb volt, mint a Keresztút, mert az utóbbi csak egy keserves délután volt, míg a Szűzanya hét fájdalma évtizedeknek az áldozata és a megpróbáltatása.

Kölnben a kupfergassei Miasszonyunk-templom loretoi kápolnájában a háború előtt volt két örökmécses. Azokba az örökmécsesekbe a hesseni hercegnek és feleségének a szívet zárták, és a halott szívek felett égett a láng a Szűzanya kegyképe előtt hálából. Ott esküdött az ifjú pár, a Szűzanya kegyképe előtt hálából. A Szűzanya tette boldoggá őket; egy életen át védte őket mindenben. Haláluk után – hálából –, így akarták emlékeztetni gyermekeiket a Szűzanya tiszteletére. Gondoljátok el, hogyan mehettek a gyermekek imádkozni a Szűzanya elé, amikor tudták és érezték, hogy az édesanyjuk és az édesapjuk szíve oda van zárva a két örökmécsesbe. Azok nem felejthették el sem a szülőket, sem a hitüket, sem a Szűzanya tiszteletét.

Nekünk, magyaroknak a Szűzanya tisztelete alig más, mint halott őseink szívének szinte láthatatlan ragyogása. Halott szívek ragyogják felétek még ma is a Szűzanyának, a Kisboldogasszonynak a tiszteletét s azok a halott szívek azt kérik, hogy ne feledjétek el, ne tagadjátok meg az ősi szíveket, hanem a halott és elporladt szívek mellé tegyétek az élő szíveket a hittel, a megingathatatlan hittel, az erényeitekkel és a munkáttal.

A szíveteket tehetitek a Kisboldogasszony szíve mellé is, de még boldogabbak lesztek, ha a szíveteket olyanná teszitek, mint a Kisboldogasszony szíve, mert a szentáldozásban ti is magatokhoz ölelhetitek azt, akit az egész Univerzum nem képes átölelni, Krisztust, az igazság napját.

1951. szeptember 8. Budapest, Városmajor

Deo gratias. Köteles hála. Aranyszájú (Krizosztomosz) Szent János ünnepe (szeptember 13.)

Kedves Keresztény Híveim!

Foglalkozunk a Deo gratias-szal, hogy a keresztény lélek a maga reményében hogyan köteles hálát adni az Istennek és kifejezni a köszönetét az egész létben! Mi a történelmi és mi a teológiai alapja, hogy az ember köteles köszönetet mondani?

A köszönet lelki magatartás, és pedig nem is rövid időre, nem is egy eseményre, nem is egy napra, hanem a hálában folytatólagos. És a hálát, amit a szentmisében kétszer is közösen és hangosan kellene a híveknek mondani – azt a Deo gratias-t a szentlecke után, és azt a Deo gratias-t a szentmise befejezése után, az áldás előtt – azt tulajdonképpen egy egész élettel kellene folytatni. Ahogy az évi szentségimádásunkat is lényegében folytatni kell a szentmisén, meg a templomon kívül a mindennapi munkában és az otthon körülményei között, éppen úgy a köszönetet is, egy folytatólagos hálaadással kell kifejezni.

Hogy indokoljam teológiailag a Deo gratias kötelező voltát az ember egész életére, talán hivatkozom a Deo gratias-nak egy pár megjelenési formájára. Veszem először az Ószövetséget. Veszem először Mózeset, a fáraók udvarának férfinak, aki művelt, aki tehetséges, aki szép, aki ünneplé, akinek megmentették az életét, és aki még az élet mellé megkapta a kultúra teljességét is. Ez a Mózes a maga zavaraival és nehézségeivel, meneküléseivel a pusztába kerül, pásztorember lesz. És a pásztorember egy kultúra egész teljességével megkapja az égő csipkebokorban a küldetését, hogy „Menj és vezesd ki népemet Egyiptomból!” A küldetés nehéz és veszélyes. De az Isten megterhelte vele lelkét, megterhelte az agyát és megterhelte a két kezét is. Ez a Mózes elindul az útjára, csodákon keresztül, csapásokon keresztül, tengereken keresztül menti és viszi népét. Élelmet ad neki a sivatagban, vizet fakaszt neki, parancsokat közvetít neki a tenger mélyéről éppen úgy, mint a Sínai-hegy tetejéről. De nem csak villámok és más veszedelmek leselkednek rájuk, hanem az Isten kiterjeszti rájuk parancsait, törvényeit és egy boldog jövőhöz az Édenkert ígérését adja. És Mózes, aki mindent vállalt, vállalja a legszebbet, hogy a nép helyett egyedül az ő imájában és egyedül az ő könyörgésében legyen Deo gratias. A parancsolatokban és a Teremtés öt könyvében, vagyis Mózes öt könyvében végigvonul egy nagy himnusz, egy nagy hálaadás az Istennek, és köszönet mindazért, amit Mózes életén keresztül – pedig nehéz hivatás volt – a választott népnek ajándékozott. Úgy mondhatnám röviden, hogy Mózes élete nem más, mint egy himnusszá zenésített Deo gratias.

Amikor tovább keresem a Deo gratias-t, mondjuk Tóbiás életében, aki a jóságért és a tettekért nem kapott viszonzást az emberektől, még a családja sem értette meg. Aki mindig minden körülmények között vállalta az Isten akaratát. Az Isten csodálatos módon visszaadja a szemevilágát, és amikor visszaadja az öntudatát – rájön, hogy érdemes jót tenni, mert azért az Isten külön jutalmaz – ekkor drámai szépséggé szélesült a magatartása a családnak, az ifjabb Tóbiásnak, a feleségének és Rafael arkangyalnak is. Tóbiás könyve nem más, mint egy Deo gratias drámában, utakkal, nehéz megpróbáltatásokkal, csapásokkal és szenvedésekkel együtt. De drámailag felmagasztosul Tóbiás élete, jósága és hálaadása az Istennek.

Amikor az Ószövetség asszonyai közül Annát nézzük, akinek nem volt gyermeke, akit ezért megvetettek, nem becsültek – hiszen szégyen volt és megvetés tárgya volt a magtalan asszony az Ószövetségben. Életének nem volt folytatása. S ez az Anna, aki tiszta és szép lélek volt, művelt lélek is volt, odatérdel az Isten oltára elé és könyörög gyermekért. Nem kell neki az áldozati ételek finomsága, visszautasítja azt a férjétől is és a főpaptól is, és könnyek között kéri az Istent, hogy vegye el a szégyent, és adja meg neki a gyermek, az anyaság örömét. És Annának a könyörgését meghallgatta az Isten. Ő pedig amikor megkapta

gyermekét, akkor visszaadta hálaképpen az Istennek ezt a gyermeket. Odavitte, hogy szolgálja a főpapot. És ebből a kisgyermekből a templom szentélyében próféta lett. Sámuel, a nagy próféta. Az Isten prófétasággal jutalmazta meg Anna könyörgését, és Annának a háláját. Úgy mondhatnám, hogy Anna hálája prófétasággá lett. A prófétaság pedig közvetlen kapcsolat az Istennel. Nem a földről emelkedik az ember, anyagi dolgai közül, az Isten vagy az ég felé, hanem egy kitárt teljes ég rendelkezik, intézkedik az embersorssal a föld felé. A prófétaság a legnagyobb. Ennél nagyobbat nem kaphatott. Ez minden, mert az Isten akaratát közvetíti. Tehát Anna Deo gratias-a prófétasággá lett Sámuelben, a kisgyermekben.

És miért ne venném az Ószövetségnek a legszebb Deo gratias-át is, az Üdvözítőét, aki a csodálatos kenyérszaporítás előtt is, meg után is, az ég felé emelte szemét és az akaratát is, hálát adva az égi Atyának. Az Üdvözítő az utolsó vacsorának a legmegrendítőbb percében, amikor legközvetlenebbül nyújtja a szeretetét, amikor előlegezi a nagy áldozatot, elkövetkezendő nagypénteki megváltást; amikor a kezébe veszi a kenyeret, akkor felemeli tekintetét az égre, hálát ad az égi Atyának, úgy változtatja át a kenyeret testévé, mielőtt megtöri és nyújtja az apostoloknak. És ezt az üdvözítői hálaadást, ezt a Deo gratias-t megismétli az Egyház minden szentmisében veletek együtt. Ti is felemelitek a szemeket az ég felé Krisztus testével minden Úrfelmutatáskor. És minden szentmisében az az átváltozás, az a megváltás lényegében így lesz a tulajdonotok.

Ezek után azt kell mondani, hogy az ember szívéből és hitéből kitörő hála és köszönet tulajdonképpen nem is emberi, hanem ennél jóval több. Amikor egy ember köszönetet mond az Istennek, vagy az ég felé fordítja a tekintetét hálájában, akkor az Üdvözítőt közvetíti legközvetlenebbül; és egyetlen embernek a Deo gratias-ában, hálájában az egész mindenség, a természetfeletti világ, az egész kozmosz mond köszönetet az Istennek. Egy Deo gratias folytatódik kozmikus arányokban. Mert maga a teremtett világ nem tud köszönetet mondani még a legtökéletesebb törvények mellett sem, a legtökéletesebb muzsikája, a szférák muzsikája mellett sem tud köszönetet mondani. Az embernek szinte fel kell oldódnia egy teremtett kozmosz-hálaadássá, mert a köszönetében, Deo gratias-ában meg kell, hogy változzon a teremtett világ viszonya az emberhez és a teremtett világ viszonya az Istenhez.

Amikor az Üdvözítő hálaadásra és köszönetre kér fel benneteket, erre kell mindig gondolnotok, hogy bennetek hol léleekben, hol közösségben, hol rejtetten és misztikusan, hol ünnepélyesen az egész kozmosznak kell köszönetet mondania az Égi Atyának.

Ha a szenteknek vagy a nagy embereknek az életét, köszönetét veszem, akkor azokban drámailag oldódik fel a közösségnek a hálaadása. Amikor Aranyszájú Szent Jánost, az öreg, megtört és száműzött püspököt a számkivetés egyik kellemetlen helyéről a számkivetés másik kellemetlen helyére szállítják, és gyalog kell megtenni száz kilométereket, az öreg aggastyán püspök nem bírja az utat. Kimerül a lába, kimerül a szíve, csak a lelke marad épen. S amikor összeroskad a két számkivetés két helyszíne között, halála előtt azt mondja, hogy: „Hála Neked, Uram, mindenért!” Utoljára mondott egy Deo gratias-t az „Ite missa est” helyett. Ez a leroskadása is lényegében szentmise volt. És az ő Deo gratias-a ott, az úton lényegében egész hívőserégének, egész népének, a nyugati és a keleti császárságnak a köszönete is volt az Isten felé. Aki Konstantinápoly márvány oszlopai között olyan tökéletes stílus, olyan tündéri szép görög szavakkal és mondatokkal tudta hirdetni a legelvonatibb igazságokat is, aki éppen szép nyelvezetéért kapta az „aranyszájú” elnevezést, az az utolsó szavával többet adott, mint az összes szép szentbeszédével és írásával. Üldözőinek és híveinek a figyelmét egyformán fordította utolsó szavával is az ég felé.

Vagy veszem a nagy óceánrepülőt, Balbót. Óriási ünnepléssel várják Chicagóban, ötezer személyes nagy bankettel, de ő ragaszkodik hozzá, hogy első útja a chicagói székesegyházba vezessen. Amikor ott neki helyet kínálnak fel, nem fogadja el. Azt mondja: „Azért jöttem, hogy imádkozzam, és azért jöttem, hogy egy hosszú útért az Istennek hálát mondjak.” És Balbo végig térdelt a szentmisén. És benne mennyi fiatalos merészség mondta el a köszönetét

az Istennek, az égi Atyának. Ki tudja, mennyi akaraterőt, mennyi figyelmet irányított férfi voltában az Isten felé, és az Isten az ő imájáért hányszor könyörül és hányszor szánja meg életveszélyben a levegő hőseit meg utasait.

Most a nagy orvosnak, Trendelenburgnak veszem az életét, imáját és hálaadását. Ő volt, aki az embóliával, mint menthetetlen halálokkal keményen megbirkózott, és operációval először mentette meg ilyen beteg életét. Minden embólia-operációja után egész családjával együtt mondott köszönetet egyetlen megmentett életért. Ennek a Trendelenburg-családnak és a híres orvosnak a Deo gratias-ában mennyi orvosnak a Deo gratias-a van! De mennyi betegnek és mennyi megmentett embernek, vagy mennyi haldoklónak a Deo gratias-a is!

A ti imádságokban és a ti Deo gratias-otokban először is felszabadul a lélek az unalom és a levertség hangulatából. Először megmentitek a nyelvben azt a szépséget, azzal, hogy egy igét: „köszönöm”, nem engedtek a régies kifejezések közé vonulni. Egyetlen nyelv sem engedte meg azt a luxust, hogy a legszebb igéje kimenjen a divatból, vagy feledésbe menjen. Sőt némelyik nyelv az ősi formáját is megőrizte. Az orosz „szpasziva” nem más, mint a latin Deo gratias lefordítása szláv nyelvre. És ma is, ezt használják, sokszor anélkül, hogy eszükbe jutna, valójában mit is jelent a köszönet.

Az első kötelesség, hogy a köszönet ne csak grammatikai forma legyen, vagy maradjon. Ne csak a nyelvben mentsük meg a köszönetet, hanem az erények világában legyen a legszebb erény mindig a Deo gratias. Az emberiség, és az emberiséggel mi nem felejthetjük el, és nem tehetünk úgy, mint a rakoncátlan gyerekek. Nógrád-megyében, a Szondy-kastély parkjában volt egy kút, amit a háború alatti összevisszaságban gyerekek, felnőttek meg katonák betemettek. Annyi szemetet szórtak bele, annyi mindent, hogy a végén a kútból egy kőkupac lett, szeméthyűjtőhely. Ott, az évszázados platánok alatt az első dolgom volt, hogy a kutat megtisztítsuk, hogy vizet adjon. A kút vize nagyon finom volt. Az iskola közel volt ehhez a kúthoz, és a gyerekek nemcsak beleköpdöstek a tiszta vízbe, hanem ismét teledobálták, megint megtöltötték. Minden gyerek beledobott egy követ, egy darab fát. A végén újból szeméttartály lett a kútból.

Arra gondoltam, hogy lehetetlen komizság, amikor a gyerekek beleköpnék abba a kútba, amelyből vizet ittak, azt az erőt tagadják meg, azt az erőt verik arcul, amelytől minden szépséget, jóságot, életet, életcélt és megváltást kaptak. A felnőttek sem jobbak sokszor a rakoncátlan gyerekeknél, ha nem tudnak köszönetet mondani. Mert a köszönetben tisztul minden, és a legtisztább forráshoz fordul az ember. A köszönetben állandóvá válik az imádság hangulata az ember számára. A köszönő ember nem lehet kétségbeesett és levert. Az Istennek köszönetet mondó ember nem lehet ideges és türelmetlen roncs. A köszönetet mondó ember más lesz, mindenkiben mást is meg fog látni. De az Istenben mindig meglátja az égi Atyát. Az Üdvözítőben mindig meglátja a Megváltót, és mindig fogja a Szentlélek áldásait élvezni. Így legyen a ti életetek Deo gratias!

1964. Budai Vár, Mátyás-templom

A Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe (szeptember 14.)

Szám 21,4-9 – Fil 2,6-11 – Jn 3,13-17

Kedves Keresztény Híveim!

Az anyag- és energia-utánpótlás mindig foglalkoztatta és ezután is foglalkoztatni fogja a világot. Emlékezünk még azokra a szellemes fejtegetésekre, amelyek bebizonyították, hogy a világ papírszükséglete felemésztí még az őserdőket is, és kiszámították, hogy a világ fakészlete meddig elegendő a papírszükséglet kielégítésére. Emlékezünk még azokra a fejtegetésekre is, amelyek kiszámították, hogy a szén és olajkészlet a technika rohanásával hány évtizedig lesz elegendő. Az anyag- és energiautánpótlás rendkívül fontos kérdés ezen a világon.

De nemcsak az anyag és nemcsak az energia utánpótlása nagy kérdés. A lélek-energiának vajon nincs szüksége utánpótlásra? Vajon hitünk milyen energiából táplálkozik, és megszűnhetnek-e a léleknek és a hitnek az energiaforrásai? Ezek az energiaforrások vajon végesek és kimeríthetők-e, vagy pedig végtelenek és kimeríthetetlenek? Ez mindig nagy történelmi kérdés a lélek és örökkévalóság felől.

A léleknek és a hitnek az energiaforrásait már próbálták kimeríteni. Az államhatalom próbálta kimeríteni ezt az erőforrást vérpadokkal, üldözéssel. Ezt az erőforrást próbálta kimeríteni a tudomány is három évszázadon keresztül. Ezt az erőforrást próbálta kimeríteni a földön millió és millió egyéni bűn, az érzelmeknek a hullámozása, az emberi természet maga is. És a bizonyosság itt van, hogy a hitnek még mindig vannak erőforrásai, a hit a lélekkel együtt még ma is él.

Ha a lelket egy régi középkori városhoz vagy várhoz hasonlítanám, akkor úgy mondhatnám, hogy könnyű dolga volt az ostromló seregnek egy várossal szemben, hogyha annak a városnak a vízvezetékei kívülről szállították a vizet. Egyszerűen el kellett vágni a vízvezetékeket és az ostromlott város vagy vár ki volt szolgáltatva a vízhiányon keresztül az ellenségnek.

De más volt a kérdés az ostromlott városban, hogyha a vízforrások a falakon belül voltak. Akkor a védők hősiessége könnyen dacolhatott a támadók technikájával. Ha összehasonlítanám a lelket egy ilyen középkori várral, akkor meg kell vizsgálnom, hogy a léleknek és a hitünknek erőforrásai vajon külső erőforrások vagy pedig belső, kimeríthetetlen erőforrások.

Mire támaszkodhatik a hitünk? Nikolszkij nemrégiben megjelent könyvében azt állítja, hogy a mi hitünk csak külső erőforrásra támaszkodik, és ezek az erőforrások a régi emberek babonás hiedelmei és félelmei, azután az emberi tudatlanság. Megemlíti még, hogy egyes kasztoknak vagy szervezeteknek az anyagi vagy nyereszkedési vágyai táplálják a hitet. És a vallást itt-ott még jól kiépített szervezete is fenntartja.

Ha tehát a hit és a lélek csak külső erőből táplálkoznak, akkor egyszerűen csak el kell vágni a félelmet, a tudatlanságot, felszámolni a szervezetet magát és azonnal meg kell szűnnie – a történelem tanulságai szerint. Mert minden emberi intézménnyel így volt, amely külső erőforrásokra támaszkodott.

A Szent Kereszt, a kereszténységnek belső és örök erőforrása, háromszor magasztaltott fel nyilvánosan, külsőségeiben, ünnepélyesen és anyagában.

Először felmagasztaltott Krisztussal, és a lélekben az első felmagasztalás tovább élt.

Másodszor felmagasztaltatták a Szent Kereszt, amikor három évszázadnyi üldözés, pusztulás után, romok alól a földből előkaparták, és Szent Ilona császárnő felállította ünnepélyesen a Kálvárián, a Szent Kereszt-bazilikánál.

Harmadszor ez a Szent Kereszt felállított akkor, amikor II. Khosroav perzsa uralkodó legyőzte Phokas császárt és elrabolta Jeruzsálemből a Szent Keresztet. A Szent Kereszt 14 évig pogány kézben volt, és amikor Herakleiosz kiverte a perzsákat 14 év után, akkor ez a kereszt volt a perzsák menedéke, mert ezért a keresztért egy kedvező és előnyös békét köthettek a győzőkkel. Herakleiosz visszahozta a Szent Keresztet Jeruzsálembe, és úgy akarta vinni, mint Krisztus: vállára vette és teljes császári díszben, aranszóttos palástjában és koronájával vitte a keresztet, de csak a Golgota lábához. Ott nem tudott tovább menni a kereszttel. Megrökönyödtek kísérői és nem értették, hogy a keresztet nem ejti el, nem is sápad el, nincs rosszul, de nem tud egy lépést sem menni a Kereszttel.

Akkor a jeruzsálemi pátriárka, Zakariás odament és azt mondta: „A keresztet csak egyféleképpen lehet vinni. Úgy, ahogy azt Krisztus vitte. Vedd le a cipődet, vedd le a aranyos palástodat, vedd le a királyi koronát, és akkor próbáld felvinni a keresztet a Golgotára!” És úgy vitte fel mezítláb a Keresztet a Golgotára.

Harmadszor is felállították a Szent Kereszt. A történelem mégsem hagyta ott állni. Mintha a vihar elsöpörte volna. Annak a keresztnek tényleg jelenteni kellett a Krisztus-üldözéseket. A keresztnek éppen úgy nem volt nyugta, ahogy Krisztusnak nem volt nyugta ezen a földön, és követőinek sincs sokszor nyugta ezen a földön.

De a keresztet megmentették. Úgy mentették meg, hogy egy nagy darabtól eltekintve ezer és ezer szálkára tépte a keresztény áhítat. A kereszt tízezer darabban szétment az egész világra tisztelet tárgyaként, hogy az igazi, a Krisztusnak tetsző lelkeknek újraéljen egészen és tündöklően.

Azóta a lelketekben magasztaltatik fel a Szent Kereszt évről évre egységesen, a maga egészében.

Hogyha a Szent Kereszt liturgiájának a szavaiból idézünk egy pár mondatot, akkor belátjuk a kereszt jelentőségét, hogy az a kereszt egy Krisztussal. Szeptember 14-én így imádkozik az Egyház: „A keresztben értünk felmagasztalt Krisztus Királyt jöjjetek imádni!” Ez a kereszt-jel majd az égen fog tündökölni, amikor Krisztus eljön a világot ítélni. Ez a kereszt, amelyen üdvösségünk szerzője saját halálával mindannyiunk halálát legyőzte. Szent Pállal imádkozza az Egyház: nekünk dicsőítenünk kell a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, amely által megszabadítottunk. Imádunk Téged, Krisztus és áldunk Téged, mert Szent Kereszted által megváltottad a világot.

A kereszt többé nem külső jel. A kereszt most már nem szimbólum, nem jelkép, nem egy tökéletes világszervezetnek a jelvénye. A kereszt hitté és vallássá szétbomlott üdvösség és örökkévalóság. Hogyha az anyagot fel lehet bontani energiára, akkor Krisztus keresztjét felbonthatja a kereszténység vallássá és üdvösséggé.

A kereszt mindig valódi, azt nem lehet meghamisítani. A kereszttel nem járhatunk úgy, mint ahogy Napóleon járt a kormánypalcájával. – Ismeretes tény, hogy 1804-ben Napóleon koronázása előtt úgy döntött, hogy a szertartáson Nagy Károly uralkodópalcáját fogja a kezében tartani. De a szertartásmester ennek a Nagy Károly-féle kormánypalcának a huzatát kissé piszkosnak és rongyosnak találta, és úgy döntött, hogy új anyaggal húzatja be. Amikor kiadták az ötvösnek áthúzásra, akkor derült ki, hogy ez a Nagy Károly-féle kormánypálca nem is olyan régi. Soha nem volt Nagy Károly kezében. Ez egy M.H. nevezetű úrnak a taktusbotja, aki a Notre Dame-nak volt a dirigense. – A császárnak nem merték elmondani a felfedezést, és szegény Napóleon egy életen át kezében tartotta ezt a kormánypalcát, nem tudva, hogy az egy közönséges kis taktuspálca.

Mi a Szent Kereszttel nem járhatunk így. A Szent Kereszt soha nem lehet hamisítvány. Mert nemcsak azok a kereszték valódiak, amelyek az ég felé mutatnak a templomtornyokról

és oltárokról, hanem azok a keresztek is valódiak, amelyek a szenvedéseitekben a tieitek. Minden egyes emberi szenvedés Krisztus keresztléne és valódi kereszthalálának egy kicsiny kis töredéke. A te emberi szenvedésed Krisztus keresztléne egy darabja. Így bennetek mindig valódi és igaz Krisztus keresztléne.

Nektek meg kell tanulni, hogyan nézzétek önmagatokban az élet szenvedéseit, a keresztléne. Először megmutatja a Fájdalmas Anya, aki a keresztléne alatt áll, hogy hogyan álljatok meg ti is a keresztléne előtt és hogyan nézzétek azt. Másodszor megmutatja Szent Ferenc, akit éppen ma ünnepelek, milyen a helyes magatartásunk a keresztléne szemben. Ünnepelek egy fenséges tény Szent Ferenc életéből. Halála előtt két évvel, 1224-ben kiment az alvernoi erdőbe, hogy 40 napig böjtöljön. Akkor megjelent neki egy kerub, felemelte magához és ragyogó fényben ezt az istenszeretettől átlelkesült embert keresztléne szögezte Krisztus. A keresztléne nem volt más, mint a saját élete. A Krisztus-szeretet nagy intenzitásával rászögeztetett Szent Ferenc, és megjelentek Krisztus sebhelyei a testén. Krisztus keresztléne szögezése óta Szent Ferencen jelentek meg először Krisztus sebhelyei. Majdnem 1200 esztendő után Krisztus bizonyosságot tett a hidegszívű és hitetlen világnak, hogy tényleg igazság és valóság a keresztléne. Azóta Szent Ferenc rendje hordozza Szent Ferenc stigmáinak tényében a teológiai tanulságokat.

A keresztléne jele és a keresztléne erőforrásunk, de eltörölhetetlen jel is.

A hitehagyott Julián ezt a keresztléne el akarta törölni. Amikor a Szent Keresztléne-bazilikát felgyújtotta és megkezdte a keresztléne üldözést, jelentették Szent Athanasziosznak. A nagy apostolfejedelem nyugodtan azt mondta: kicsiny felhőcske az égen. Úgyis elmúlik. És a keresztlénehez bizony Julián hatalmas császársága és világot átfogó pogány szervezete, katonáinak az ereje is csak kicsiny felhőcske volt. Elmúlt. És a keresztléne még ma is áll.

A keresztléne áll, és hirdeti nekünk Zakariás próféta szavaival, hogy „Tüzes fallal veszlek körül, a megváltás tüzes falával védem a lelket és a hitedet.”

Ismeretesek azok a képek, amelyek a híres vagy tragikus német Kulturkampf idejéből maradtak ránk. Az egyik ilyen képen lehet látni a hullámok közül kimagasló sziklát, az Egyházat, és rajta a keresztléne. Az emberek felgyürközve hurkokkal és kötelekkel azon fáradoznak, hogy azt a keresztléne a szikláról lerántásák. A parton kacagja őket az ördög, és a kacagást megmagyarázza a kép felírása: Kétezer év óta minden csatlósommal azon fáradoztam, hogy azt a sziklát a keresztléne ledöntsem, és nem sikerült. Kicsiny emberkéek, ti azt gondoljátok, nektek ez sikerül?

Minden oltáron felmagasztaltatik a keresztléne-áldozat.

Ti ennek a keresztléne-áldozatnak részesei vagytok. A keresztléne a megváltás nagy tényében él minden oltáron eltörölhetetlenül, a lélek és a hit kimeríthetetlen erőforrásaként. Mert megváltásunk nagy tényében, a keresztléne-áldozatban van a mi életünk, a mi megváltásunk ma is és mindörökké.

1950. szeptember 17. Budapest, Városmajor

Jézus Szent Vérének ünnepe (szeptember 19.)

(Szent Januáriusz püspök és vértanú emléknapja)

Kedves Keresztény Híveim!

A belga város, Brugge ma ünnepi színt vett magára. Ma nincs más a városban, csak a Szent Vér tisztelete. Ma nincs szórakozás e világvárosban. Nem érdekli az embereket a vendéglő, nem érdekli a strand, nem érdekli a mozi, a színház, az opera. Most a Szent Vér kultusza és tisztelete megtölti tízezreknek a szívét. A dóm gyönyörű gót tornyából hallatszik az ünnepi harangjáték, amelyet minden órában ismételnek. Mindig más és más művész játszik. Ott a torony mellett, ahol valamikor zajlott a középkor gazdag kereskedő városának az élete; ahol kikötöttek a kincseket hozó hajók; ahol annyi zaj, a kereskedelem zaja hangzott; ahol valamikor a flamand nép vívta szabadságharcát a spanyolokkal, most egyedül a harangjáték szép melódiája hangzik. Tízezrek vonulnak, hogy megcsókolják a Szent Vér ereklyéjét. Nemcsak a katolikus flamandok és vallonok, hanem Európa minden országából összesereglett zarándokok.

Mi megy végbe a jelenlévők lelkében és szívében? Ott, a csendes, elcsendesedett belgiumi városban e tízezrek imádkoznak és elmélkednek az Úr Jézus Szent Vérééről. Lelkükben csendesen peregnék a gondolatok és szavak, amiket Szent Pál apostol is mondott és írt híveinek: „Isten kiválasztott benneteket az ő fiának örökségére és örökbe fogadására Jézus Krisztus által, akiben van a ti megváltástok a vére által.” Megváltásunk Krisztus vére által van. Istengyermeki létünk az ő vére által van. Üdvösségünk az ő vére által van. Tízezrek szívében csendesen harmatoz és forrásokozik a gondolat, hogy nem múlandó anyagi értékekkel – ahogy Szent Pál mondja –, arannyal és ezüsttel váltattunk meg, hanem Krisztusnak, az ártatlan báránynak drága vére által.

Krisztus vérének a drámája ma nemcsak a brugge-i tízezrek, hanem a világ katolikus millióinak lelkében is lejátszódik úgy, ahogyan ötvenként – legközelebb 1957-ben – lejátszódik abban a kis belga városkában.

Hol is kezdődött Krisztus vérenek a drámája? Az Olajfák hegyén, a csillagos ég alatt. Amikor a sötét ég kinyitotta milliárdnyi ezüst csillagfényes szemét s telve volt a levegő fűszeres illattal; amikor pihent a város, Jeruzsálem. Amikor elcsendesedett az élet és mégis lüktetett, akkor Krisztus imádkozva leborult a sziklára az olajfák alatt és átélte a haláltusát annak minden kegyetlenségével. Mintha a minden emberre váró halált élné át. Az az átélt szenvedés, az a kín izzadságot csalt a homlokára, és az olyan volt, mint a földre pergő vércseppek. Krisztus vért izzadt megváltásunk befejezése előtt, értünk.

Azután jöttek az események egymás után. Júdás eladta. Pilátus végighallgatta a vádat. Megostoroztatta az Úr Jézust, kegyetlenül. Hullott a Megváltó vére a szeges római ostor csapásai alatt. És Pilátus megmutatta a vérző Krisztust a népnek: „Íme az Ember!” „Ecce Homo!” A katonák az ostorozás közben tövishoronát fontak a fejére, és azt a koronát hordozta még a keresztúton is. Tudjuk, hogy vállára tették a keresztet. Tudjuk – nem mese, hanem igazság – hogy keresztjét hordozva kiment a Golgotára, és ott bizony átluggatták kezeit és lábait, megszámlálták minden csontját, amint a zsoltáros mondta. És hullott Krisztus vére.

Akkor is hullott a vére, amikor már megállt a szíve. Amikor a római lándzsa megnyitotta az oldalát – a mai Evangélium szavaival – „és legott vér és víz ömlött ki.” Krisztus hullatta a vérét.

Ez a mi örömünk, ez a mi megváltásunk, hogy az Istenember odaadta irgalmában és szeretetében az áldozatok legszebbikét, a vér áldozatát. Ez az áldozat megújul minden

szentmisében. Tudjuk, hiszen ez dogmánk és igazságunk. Hogyan viselkedtek az emberek Krisztus vérével szemben? Tudjuk azt, hogy Júdás eladta a Mestert 30 ezüstért, csókkal. Az összeg kicsi volt és a jel látszólag a legszebb. Az árulás mégis a legborzalmasabb. Júdás maga is megborzadt az árulástól, amikor visszavitte a pénzt a főpapoknak. Amikor elszórta, azt mondta: „Igaznak a vérét adtam el!” De megbánta bűnét és megrettentette az árulás.

Tudjuk, Pilátus, amikor gyáva félelmében engedett a nép kiáltásának és a főpapok akaratának, amikor kiszolgáltatta az Istenembert, akkor megmosta a kezét vízben, és azt mondta, hogy ő ártatlan ennek az igaznak a vérétől. Még az érzéketlen és hitetlen római helytartó is, akit igazán nem érdekelték a vallási dolgok, főleg a keletiek vallása, még az is megrendült, amikor Isten Fiának a vérét kiszolgáltatta a hóhéroknek.

Tudjuk azt, hogy a zsidók átkot kiáltottak önmagukra Krisztus vérével. Az a vér az ő áldásuk és megváltásuk is lehetett volna, de ők azt kiáltották: „Az Ő vére legyen rajtunk és fiainkon!” Ez a kiáltás, amely egybehangzó volt, átok lett, s bizony kétezer esztendő alatt rettenetes vérfürdőkbe temette Istennek egykor választott népét.

Tudjuk azt is, hogy Krisztus vérét nemcsak elárulták, hanem voltak olyanok is, akik szerették is Krisztus vérét. Ott voltak azok, akik letörölték Krisztus vérét a kereszttől is, a keresztfára alatta is. Tudjuk azt, hogy századok szeretettel hajoltak Krisztus vére fölé és Krisztus megújuló keresztdozata minden szentmisének a központja lett és minden hívő imáadásának legdrágább titka.

Júdás eladta Krisztus vérét. Pilátus gyávaságból megtagadta. A zsidó nép pedig a fejére kiáltotta. Vajon csak egyszer adták el Krisztus vérét? Hogyan viselkedett a történelem folyamán az emberiség Krisztus vérével?

Mindjárt az első századokban akadtak Krisztus vérenek árulói, ellenségei, akik nem becsülték azt semmire sem. Külön szektát alapítottak. Szégyellték a vérét hullató Istenfiát. Dokétáknak hívja őket az egyháztörténelem, akik azt tanították, hogy nekik csak a keresztségben megjelent Üdvözítő kell. A vérét hullató Üdvözítő nekik nem jelent semmit. Krisztus csak vízben jött el, – víz alatt a keresztséget értették – de a vérével nem. Nem fogadták el a kereszten meghalt Krisztust. Ezek a dokéták annyi századdal ezelőtt szégyellték Krisztus vérét. Szégyellték a haláltusának a verejtékezését. Pedig az értük is volt. Szégyellték az ostromozás kínját, mert emberinek tartották. Szégyellték Krisztus kereszthalálát. Pedig Krisztus annyi millió vértanúval együtt ontotta a vérét, előre. Pedig Krisztus minden haldokló emberért előre élte át a haláltusát, a megváltásnak így harmonikus kapcsolata van az ember életével évszázadok, évezredek után is.

Azután századok tagadták meg Krisztus vérét, amikor üldözték a keresztényeket. Amikor tévedésekbe és tévtanításokba estek. Amikor az emberi szenvedélyek, háborúk, a népek leigázása, az emberi jogok és életek eltaposása szennyezték be a történelmet, akkor mindig Krisztus vérét is megtagadták és kiszolgáltatták.

A mi korunknak is volt egy vér-mítosza, egy vér-elmélete, amelyben a francia Gobineau, az angol Chamberlain és a német Rosenberg kikiáltották az emberi vérnek isteni fenségét, hogy mindent a vér határoz meg, és megvetették a másfajta és más vérű népeket és embereket. Hirdették a saját fajtájuk felsőbbbőségét. Ez a mítosz félig-meddig megbukott egy véres háborúban, de tovább élt. Még emlékeztek ti is arra, hogy az egyetemek felvételeinél, a középiskolák felvételeinél nem a rátermettség számított nálunk sem, hanem egy pogány vérbabona: ki milyen vérből származik. Mindenki leírta a családfáját, leírta a szüleit vagy a nagyszüleit, és az döntött, hogy ki lesz ez vagy ki lesz az, kit fogadnak el az egyetemek itt vagy amott. Ez nem volt más, mint babona. Ez az igazi babona. Nem az, amit mi hirdetünk a történelem igazságával és Krisztus vérével, hanem az, amikor az emberek vérét, még a nagyapáink és nagyanyáink vérét is számbaveszik és az dönti el a jelen sorsát, a jelen rátermettségét és munkakészségét.

A vér mítoszával szemben itt van nekünk Krisztus vére, az ő ártatlanul kiontott vére minden vasárnap. Itt van tulajdonképpen nektek Brugge az ünnepi játékával és a Szent Vér tiszteletével minden vásár- és ünnepnap. Szeressétek ezt a vért, mert ez a Szent Vér szentel meg benneteket! Ez váltott meg benneteket minden büntől is, és okvetlenül megvált az örök kárhozat tüzétől.

1956. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Szentírás vasárnapja

Kedves Keresztény Híveim!

Az ige liturgiájában Ámosz próféta egy nagyon kemény mondatot ír le, amelyben az Isten kinyilvánítja, hogy az ember gonoszságát nem felejtí el. Ez azt jelenti, hogy az Isten nem hunyhat szemet az ember gonoszsága felett. Először úgy látszik, hogy az ember a gonoszságával áthúzza az Isten terveit és műveit. Az ember gonoszságával először pokollá teszi a földi életet. Ennek a földi életnek nincs más pokla, csak amit az emberi gonoszság megteremt. Nincs olyan szociális kérdés, igazságtalanság, botrány, gyilkosság, amiben az ember gonoszsága ne érné el a csúcst.

Az ember gonoszságának még egy másik pokla is van, az örök kárhozat. Tehát a lelket, az üdvösséget is tönkre tudja tenni az emberi gonoszság. Ha a gonoszság világhatalom, ördöggel, kísértéssel, emberi szenvedélyekkel, akkor felmerül a kérdés, hát hol van az ember méltósága?

Az ember méltósága ott van, ahol az ember az értelmét a hitének igazságával együtt használja: ahol az ember Krisztushoz kapcsolódik, mert ő az, aki meg tudja oldani a problémákat, amelyeket az emberi ész önmagában megoldani nem tud. És Krisztussal együtt az értelmekkel, amely mindig a legnagyobb csoda, a jósággal, amelyre ennek a világnak annyira szüksége van, ti vagytok a Krisztustól meghívottak, a Krisztustól kiválasztottak és a Krisztus vérével, áldozatával, kenyerével és a szavával megszenteltek.

Ez lényegében, amit Ámosz próféta a lelketekre köt. Csakhogy Szent Pál apostol is a lelketekre kötött feladatokat. Először is, hogy mindenfajta imádságot vállaljatok, és az imádságot minden emberért vállaljátok. Vállaljátok az imádságot, hogy az igazság, minden igazság megtestesüljön ezen a földön, és minden ember üdvössége szent legyen ezen a földön. Ezért mondja Szent Pál, hogy egy az Isten és egy a közvetítő Isten és ember között, Jézus Krisztus. Tehát csak az Úr Jézussal együtt vagytok képesek nemcsak az emberi méltóságokat megőrizni, nemcsak a jóságot gyakorolni, hanem vele tudtok csak válaszolni kérdésekre, arra a kétszer két kérdésre, amire nem tudtok válaszolni eddig se irodalmárok, se tudósok, se művészek, se bölcselők. A kétszer két kérdés: először az élet, másodsor a halál kérdése és értelme. A másik az Isten és az ember értelme. Erre a négy kérdésre földi elme véglegesen választ adni nem tudott, amíg az Égi Atya el nem küldte Egyszülött Fiát, hogy adjon nekünk választ a Szentírásban, adjon nekünk választ a keresztnben, a feltámadásban, az Oltáriszentségben, a szentmisében. Ez a válasz.

Szentírás vasárnapján itt a két kötet: Ószövetség és Újszövetség. Az Ószövetség elmondja a próféciákat, 332 próféciát, amely beteljesedett Krisztusban. A másik, az Újszövetség elmondja Krisztus tetteit, szavait, Krisztus misztériumát. Tudjátok, hogy kiszámították már a Neumann komputerével okos magyar tudósok Amerikában, hogy a valószínűsége annak, hogy az Ószövetség jövendölése beteljesedjék, az számtanilag kifejezve 1 a 84×10^{97} (10 a 97-ik hatványon). Egy kimondhatatlan szám az emberi nyelvünk számára. És ez a lehetetlennek látszó mind beteljesedett Krisztusban.

Ezzel a Szentírással Krisztus nemcsak elvezet minket a keresztséghez vagy a kenyerehez, a szentmiséhez, hanem általa velünk van. Egy kozmoszt, egy világmindenséget és egy égboltot adott nekünk az Égi Atya Ővele együtt. Azt is mondhatjuk, hogy testünk és a természet égboltját. A szellemünknek, az igazságnak az égboltját. A lelkünknek, a halhatatlanságnak és az üdvösségünknek az égboltját. És ezt úgy ajándékozta, hogy könyvével, a Szentírással, a keresztségével és az oltárával megmozgatja a lelkiismeretünket. Ez azt jelenti: nincs olyan kemény szív, amit el ne érne Krisztus a szavával, kenyérével és vérével. De ez a Krisztus át is változtat bennünket, a szavával éppen úgy, mint a kegyelmeivel és az üdvösséggel. Mert az

átváltozáshoz szükségünk van a szónak, a kenyérnek, a vérnek az átváltozására és a kereszténységünk átváltozására is.

Ebben az átváltozásban mennyi emberi szenvedély változik át! Szent Pál felsorakoztatja az emberi bűnöket és szenvedélyeket, de felsorakoztatja az erényeket is. Hogyan tud átváltoztatni emberi szenvedélyeket Krisztus a végén szeretetté és kegyelemmé? Ez a csodája a Szentírásnak, a keresztünknek és az oltárunknak is.

Azt kérem tőletek, hogy szeressétek mindezt a hármat, amely most egyszerre a tietek ebben a szentélyben, ahogy a Szűzanya szerette, aki Fogolykiváltó Boldogasszony is volt, aki Fájdalmas Anya is volt, aki Örvendetes Anya is volt, aki most dicsőséges édesanyánk. A miénk, az Egyházé és az emberiségé. Hogyan szerethette a Szűzanya a Szentírást, Krisztus szavait, amikor még Názáretben hallgatta Krisztust, amikor hallgatta a nagy tanítások közben három éven keresztül és amikor az apostolok ajkáról hallotta Krisztus szavait!

Úgy szeressétek a Szentírást, ahogy azt a San Giorgio szigetéről, egy bencés kolostorból hozzánk jött idegen és mégis magyar szentünk, Gellért püspök szerette. Arra tervezte – mondjam azt, hogy szegény? –, hogy a Szentírást, az Úr Jézus szavait fogja majd kommentálni. Ő is, mint a XI. században és ma is minden pap, arra törekedett, hogy megmagyarázza a Szentírást. Nem engedte meg neki az élet, hogy sokat írjon, hiszen magyarokat kellett látogatnia megyénként, országrészenként. Egyet sikerült neki megírni a tervezett Szentírás-kommentárjai közül a De liberatione-t, arról hogy a tüzes kemencéből három ifjú hogyan menekült meg az Isten szeretetének, gondviselésének és hitének a megvallásában.

Szent Gellért ezt a kereszténységet nem bibliai kommentárral szentelte meg nektek, hanem a vérével. És nemcsak egy emlékmű, nemcsak egy hegy hirdeti a nevét, hanem az egész szentistváni kereszténységünk.

A Szentírás tanítást ad mindenről. Nemcsak Mózes, Ábrahám, a próféták sorsát meg életét tisztázza, hanem a nagy kérdéseket, a világ és az anyag nagy kérdését, az embernek és lelkének a nagy kérdéseit. A Szentháromságnak és a másvilágnak a nagy kérdését, az utolsó ítéletnek és az örök üdvösségnek a kérdését a Szentírás tisztázza véglegesen számunkra. Tisztázni kell még a Szentírásnak az emberi problémáinkat is, amelyeket akár tudomány, akár művészet, akár technika felvethet. A Szentírás végső tiszta választ ad mindenre.

Ezt a Szentírást Amerikában a Fehér Házban is őrzik, de őrzik világszerte katedrákon, egyetemeken, még bírósági asztalokon is. A Szentírást megőrizte az Egyház az oltáron és megőrizte a szívekben.

Csodáljátok meg, hogy a Szentírást hányan és hogyan vették a kezükbe. Hogy Szent Istvánunk, Szent Imrénk, Szent Gellértünk, a Szentírásból is szentté lettek meg Krisztussal való kapcsolatukban is. Hogy magyar hősök, Hunyadi, Zrínyi vagy Rákóczi, milyen nagyot tettek a Szentírással a kezükben. Hogy milyen nagyok lettek Szentírással a kezükben a művészeink is: amikor Munkácsi Krisztust festett, vagy amikor Lisztünk oratóriumot írt vagy komponált Krisztusról.

A Szentírás ott volt nagyon sok ember kezében. A mi felderítőnk és őshaza-kutatónk, Kőrösi Csoma Sándor fagyott kézzel a Himalája oldalán a Szentírást forgatta. Sven Hedin a sivatagban halálában is kapaszkodott a Szentírásba. A Déli Sarkon a jégsátorban megfagyott Scott kapitányt ölében a Szentírással hogyan találták. És folytathatnám, hogy a Szentírás mennyi embert, mennyi művészt, mennyi alkotást indított el.

A mi századunknak egyik nagy térítője volt Thomas Merton, a híres újságíró és író, aki a Szentírás hatására tért meg és lett a trapistáknak, a szerzetesrendnek a tagja. Emlékezzünk csak Mortonra, az íróra, aki Szentírással a kezében az Üdvözítő nyomába szegődött, s a világ egyik legszebb regényét írta meg. *Az Üdvözítő nyomában*. És folytathatnám a sort, hogy a Szentírás mindig ott volt oltáron, asztalokon, katedrákon. Maradjon meg a szívetekben is.

A Szentírás ott volt még a nagy filmrendezők asztalán is. Amikor Zefirelivel találkoztam és beszélgettünk a jövő filmjeiről, azt mondta, hogy nem tud máshonnan, mint a Szentírásból meríteni témát, hogy a jövő filmalkotásait tökéletessé tegye. És ugyanezt vallották más filmrendezők is.

Most rátok van bízva a Szentírás, gyerekszívre, anyaszívre, nagymamaszívra, és a ti szívetekkel kell megőrizni a Szentírás fenségét.

Talán még befejező gondolatként azt kérem tőletek, hogy három predestinációtól óvjátok az emberi gondolkodást és a hiteteket a Szentírás segítségével.

Az első predestináció az embrió genetikai predestinációja, hogy jobban bízunk a génekben, az átöröklésben és annak a manipulációjában, mint az istengyermekségünkben, mint a kegyelem kibontakozó erejében és csodájában.

A második predestinációnk történelmi, hogy időközönként az emberiség mentalitása elszakad az észről, elszakad a szeretettől, az igazságtól és az emberi akarattól, és rábizza magát a véletlenre, a szerencsére, a kalandokra vagy a semmire. Ettől is mentsük meg az emberi mentalitást.

És mentsük meg a teológiai szörszálhasogatástól is, amit a reformáció óta, de már korábban is katolikusok vagy protestánsok, teológusok nagy mélységgel az emberi szabadakarat körül alakítottak ki. Az emberi szabadakaratot kicsit háttérbe szorították azzal, hogy úgyis mindegy, minek az imádság, minek a jócselekedet, minek kialakítani emberi egyéniséget, az Istennél már úgyis minden eleve eldöntetett. Ez a teológiai predestináció.

Mind a háromtól szabadítsátok meg magatokat, hogy a kereszténységeteket a maga teljességében, szépségében tudjátok örökségül hagyni a következő nemzedéknek.

1991. szeptember 29. Budapest, Rózsák tere

Szent Mihály, Szent Gábor és Szent Rafael főangyalok ünnepe (szeptember 29.)

Dán 7,9-10.13-14 v. Jel 12,7-12a – Jn 1,47-51

Kedves Keresztény Híveim!

Minket összegyűjtött Szent Mihály arkangyal ebben a templomban, ehhez az oltárhoz a mai ünnep liturgiájában egy lelkigyakorlatra. Ez a tiszta gazdagság, és ez a gazdagság nagyon jellemzője a világnak. Minden gazdagodik. Az anyagvilág, a gépek világa, a szellemvilág, lelkünk világa is. No nem mindig gazdagság, ami annak tűnik. Van, amikor csak tágulás. Egy táguló világban nem mindig lesz örömmé az, ami tágul akár anyag, akár gép, akár a modern történelem.

Egy kicsit úgy vagyunk most, mint amikor kimegyünk egy világváros zajában, forgatagában valami kedves parkba, valami kedves, természettől megdicsőült szépségbe. Mert egy világvárosban mindig olyanok a ligetek vagy a szigetek, – Margitsziget, Városliget, meg a Népliget – mint egy darab a természet szépségéből. Egy zug a világvárosban, ahol a fáradt kisgyerek is, a fáradt öreg is, a sétáló is, a fáradt munkás is, a fáradt értelmiség is egy kicsit más világot kap. Mondjam úgy, hogy amit a természet megteremt egy világvárosban, az egy világvárosnak a legszebb álma? A zaj, a lárma, az egészségtelen lakások, a sok szemét között az egy kis világ, még ha az ember el is rontja. Egy világváros álmodik benne magának szépséget.

Hát ilyen most ez a lelkigyakorlatunk. Nem azt mondom, hogy álom, amit egy egyházközség, egy templom hívőszerege megálmodott, bár az álmok szerepe sem lebecsülendő, amit a modern tudomány most már annyira értékel is. Azt kell mondanom, hogy az álom, a megálmodás helyett inkább másik életet választunk: a kegyelem életét, a szentségek életét, az üdvösségünk életét, az Evangéliumunk életét és az Egyház életét. Mert mind élet, amit mi most lelkigyakorlatunkban Szent Mihály segítségével Krisztusért, az ő országáért, meg a lelkünk üdvösségéért vállalunk. Hol is helyezitek el ti a modern életben ezt a lelkigyakorlatot? Mert mindennek van helye is, ideje is. Most egy lelkigyakorlatnak Szent Mihály tiszteletére megvan a helye, az ideje, a körülményei. Ti egy világban helyezitek el ezt a lelkigyakorlatot, amely világban a kultúrának külső vagy belső hullámveréseit, sokszor kríziseit, sokszor viharait, sokszor áldásait élvezitek. Valamikor egy bécsi professzorom, Messner, úgy határozta meg a kultúrát – nekem ez nagyon tetszett akkor –, hogy minden érték összessége. De hát érzitek-e a minden érték összességét, amikor feltúrják az utcákat vízvezetékért, gázért, vagy villanyért? Amikor előteremtnek anyagi feltételeket a kényelmes életért, mert a kultúrához tartozik az is; amikor minden információs eszköz így vagy úgy az embert fárasztja, nemegyszer felháborítja, nemegyszer rázúdít olyan ismereteket, vagy olyan tragédiatömegeket, hogy belefárad az ember. És ti ebben a kultúrában elhelyezitek a magatok üdvösségét. Elhelyezitek úgy, mint egy pódiumot egy metróaluljáróban. A múltkor megfigyeltem az orvosi egyetem fiataljait, amint a Nagyvárad téri aluljáróban gyerekeknek adtak ingyen színházat, bemutatót, koncertet. Minden zúgott körülöttük. Minden hangos volt. Sok figyelmetlenség. Őket nem zavarta. Ők valamit akartak adni, s azt adták is szívével, lelkükkel, művészetükkel a gyerekeknek. Még a vadakat is egy kicsit megszelídítették, a fáradtakat is, a rohanókat is megállították.

Szóval a modern élet nagyon sokszor ilyen, egy metró-pódium, egy ilyen aluljáró-színház. Aztán a modern élet fülsiketítő koncert, nehezen viseljük el. A modern élet reklám, nyomasztó reklám. Ránk nehezedik. A modern élet, amelyben ugyan el tudjátok helyezni a lelketeket, az olyan, mint egy kirakat. Varázslatos, igézetes. El akarja ragadni az ember

szemét, pénzét, stílusát, divatját, szóval mindent, ami emberi. A modern élet, amelyben el fogjátok helyezni a lelkigyakorlatokat, sokszor olyan, mint a sivatag. Sivárság. És ti azért szorultok rá Szent Mihály arkangyalra, mert ő segíteni tud nektek, hogy lelkigyakorlatoknak helye legyen ebben a világban, mert ez az, amire igazán szükségetek van.

Látjátok, az ember felerősíti a hangját. Hangerősítőt használ mindenütt. Hangszórókat még itt, énelőttem is. Szétküldi a technika minden lehetőségével a hangot, a képet, megtölti szinte a világmindenséget, legalábbis a Föld körüli mindenséget hullámokkal, gondolataival. Mondjam azt, hogy a kliséivel? A gondolkodásmód kliséit is rákényszeríti az ember az emberre. Sőt az érzésvilág kliséit. Sőt a család kliséit. És ezek olyan szomorúak, mert a lélek ennél sokkal több és eredetibb és zseniálisabb mindenben.

Kell Szent Mihály, aki nem hangot és nem hangerősítőt ad nektek, hanem megerősíti a szíveteket, hiteteket, erősíti a reményt és szeretet az Egyház, az Eucharisztia és a Szent Kereszt iránt, hogy tisztábban és könnyebben fogadjátok el a nagy titkokat, a nagy csodákat.

Kell Szent Mihály arkangyal, mert az élet annyi mindent annyiféleképpen képes elrontani. Beszennyezhet annyi mindent. Nemcsak a levegőt, a vizet vagy a földet, hanem az embert: a sorsát, a történelmét, a jövőjét. Az ember lelkét, az ember tiszta hitét. És kell ez ellen a szennyeződés ellen a segítség és az erő, ez pedig Szent Mihály arkangyal.

Az élet igen megnehezedett. Sokszor olyan nehéz, mint a sár, mint a szurok, mint a gravitáció kozmoszi törvénye. Sokszor viszont olyan felületes, olyan könnyed, olyan szublimált, majdnem, mint a luftballon, vagy mint egy úrhajó, amely elúszik felettetek a horizonton. Az élet nagyon sokszor – ahogy mondtam már – sivatag is. Az élet nagyon sokszor lefelé visz, ezért kell, hogy Szent Mihály segítsen, felemeljen és boldogítson bennünket.

Először az angyaloknak meg az arkangyaloknak, a bibliai fogalmát kell tisztáznunk. Hiszen annyi tévedés van az angyalok tana és tisztelete körül. Vannak, akik tagadják, vannak, akik elfogadják, vannak, akik így vagy úgy fogadják el. Hát nézzük az angyaloknak a bibliai megfogalmazását. Most nem akarom felsorolni a Biblia könyveit, hogy hol szerepelnek az angyalok. De az biztos, hogy a Genezistól kezdve az Apokalipszisig, a Jelenések Könyvéig, mindenütt szerepelnek angyalok és azoknak személyük, sorsuk, sőt küldetésük van.

Angelosz. Küldöttek. Képviselnek krisztusit, istenit, örökkévalót. Először is a bibliai angyal-fogalom fontos eleme, hogy ők teremtett szellemi lények. Tagadhatatlanul Isten teremtményei éppen úgy, mint mi. Megvan a hierarchiájuk. Tökéletességükben, sorsukban, küldetésükben nem egyenrangúak az Istennel, aki szintén tiszta szellem. Alá vannak rendelve küldetésükben is, sorsukban is, személyiségükben is. Az Istenért, az ő dicsőségéért vannak. Ezt képviselik. Ahogy a liturgia is a szentmise közepén, a Sanctusnál, (Szent vagy...) mindig felhívja a figyelmeteket erre az angyali küldetésre. Az Isten dicsőségére.

Az angyalok segítők. Így is mondjuk, hogy őrangyalok. Az angyalok szerepe a Szentírásban olyan tiszta és világos, amikor megjelennek a betlehemi éjszakában, és énekük adja hírül a pásztoroknak, de az egész emberiségnek is az Isten dicsőségét és az ember békességét. Ennél rövidebben és kedvesebben még semmit sem üzentek a világnak. Azért van az, hogy az emberiség nagyjai, hősei nemegyszer ezzel a két szóval mondanak még a technika világában is hálát az Istennek. A legelső kábelek is ezt üzenték át Európából Amerikába. Amikor Amstrong a Holdra lépett, ezt üzente vissza annak a sokszáz millió TV-nézőnek, amit az angyalok mondtak Isten dicsőségéről, az ember békéjéről.

Angyalok jelennek meg funkcióval, küldetéssel az Üdvözítő nyilvános életében. Az a public life (közélet), ami alatt a ma embere a tudományt, a művészetet meg a politikát érti, Krisztus életében az Evangélium, a jó hír hirdetésében valósult meg. Az angyalok megjelentek Krisztus nyilvános életében. Mindjárt legelőször ott, ahol a sátán is megjelent, amikor Krisztus – mielőtt küldetése, Evangélium-hirdetése elkezdődött – egy negyvennapos

imádsággal elkészült arra, hogy az Égi Atya akaratának adja át sorsát, szenvedését, küldetését, igehirdetését, csodáit, keresztútját, halálát és feltámadását. És angyalok szolgáltak neki. Ugyanezek az angyalok jelennek meg akkor, amikor Krisztus élete dicsőségben ragyog fel, a feltámadás dicsőségében. Sőt a mennybemenetel dicsőségében is ott vannak az angyalok, akik az apostolokat is, a jámbor asszonyokat is, az első tanítványokat is az ég felé, Krisztus felé fordítják. A lényeg, a misztérium, a titkok felé.

Ezt kell nektek a biblikus angyalfogalomról magatokévé tenni. Az angyalok számotokra is ugyanezt nyújtják, és ahogy Krisztus, a megtestesült Istenfia mellé álltak születésében, nyilvános életében és megdicsőülésében, éppúgy állnak mellettek is születéstektől kezdve ebben a nyilvános életben, s ennek az életnek megdicsőülésében is.

Most nézzük Szent Mihály arkangyalt. A neve Michaél, – aki olyan, mint az Isten – mondja a szép arám szó kifejezés. Erről majd holnap elmélkedünk külön. Most csak Szent Mihály képét nézzük, egyrészt az Ószövetségből, másrészt az Újszövetségből.

Az Ószövetségben Dániel próféta az, aki Szent Mihályról olyan bensőségesen, olyan csodálatosan írja, hogy Izrael segítsége. Hogy az a bölcsességet, az igaz embervoltot, az ember igaz útját, igaz életét felmagasztalja, hogy ragyogjon, mint a csillagok.

Itt meg kell állnunk egy pillanatra Dániel próféta portréja előtt, mert hasonlít az arkangyálnak és Dániel prófétának a képe. Egy fiatal, akit elhurcolnak rabláncon, de akit abból a szörnyű börtönből kiemelnek fiatalsága, szépsége, értelmessége miatt és a királyi udvarba kerül. Királyi iskolába. Babilonban, a nagy kultúra, a nagy romlás, a nagy pusztulás, a lélekpusztulás birodalmában egy fiatal szembe mer nézni egy romlandó-bomlandó világgal. Szembenéz úgy, hogy hitének és vallásának meg a hagyományainak a törvényeit még az étkezésben sem szegi meg. Szembenéz egy kultúra pusztulásával, bűneivel, erkölcstelenségével, úgy hogy a pogánysággal szembeszáll. És Dániel küzdelme a népért, a szabadulásért, az igaz istenhitért egy fenséges prófétai küzdelem. Akár Baállal, akár a kígyóval, akár a pogány istenszobrokkal birkózik meg, mindig győz. Akár az oroszán vermében van, akár a tüzes kemencébe vetik, mindenütt ugyanaz a ragyogó tisztaság sugárzik belőle, amely nemcsak testének, de lelkének szeplőtelenége is. Ez a próféta könyvének X-XIII. fejezetében leírja Szent Mihályt, aki népének segítsége Szent Mihály arkangyal képében, akár oroszánveremben, akár királyi palotában volt, akár tüzes kemencében. Ne gondoljátok azt, hogy a tüzes kemence vagy az oroszánok verme nehezebb volt a királyi palotánál. Mindhárom szituációban Dániel próféta mellett áll Szent Mihály arkangyal. Ez az ószövetségi biblikus kép Szent Mihály arkangyalról. Nem fenséges?

Most vegyük a másik, az újszövetségi Szent Mihály-képet. Szent Jánosnál, a kedves apostolnál olvassuk a Jelenések Könyvének 12. fejezetében. Az öreg evangélista írja le, aki annyi mindent megélt, aki átélhette Krisztus szeretetét, szívének minden örömét. Aki ismerhette még a Szűzanyát is. Aki megérte az első véres üldözéseket, az első meneküléseket. Aki megérte azt, hogy Efezusba kellett menekülnie Jeruzsálemből, vagy talán Damaszkuszba a Szűzanyával együtt. Aki megérte a szétszóratásnak, sőt a mártíromságnak az idejét is. Amikor a rómaiak őt is olajba főzték.

Ez a Szent János éppúgy öregedett meg, mint mindannyian. És a fiatalság és a modern idők arra az első századra is rányomták a bélyegüket. Ennek az apostolnak kellett megérni az első herezist, az első hitszakadást, az első belső hit- és lélekbomlást. Meg kellett érni azt, hogy a fiatalok könnyedén mondogatták neki, hogy „Miért mindig ugyanazt mondogod, ugyanazt prédikálsz, hogy szeressük egymást?” A logosznak, az isteni igének, a kharisznak, a szeretetnek a hirdetője megérte azt, hogy eszméit, hitét egy kissé öregnek, elavultnak, réginek találták az első század végén.

Ez a Szent János akkor írja meg a nagy látomását, az apokalipszist. A Titkos Jelenések Könyvében ott van az a Szent Mihály, aki harcol a dragonnal, az őssárkánnyal, az őserődöggel, egy szellemi világhatalommal. Szent János világképében nemcsak az ige,

nemcsak a szeretet, nemcsak Krisztus játszik olyan nagy szerepet, hanem Szent Mihály arkangyal is, aki angyalaival együtt küzd a sátánnal és követőivel. Egy megdöbbenő mondat van ebben a fejezetben, amely azt írja le, hogy a sátán és angyalai kivettetnek az égből ide a földre. Most jön Szent Mihály tiszteletében az újszövetségi elkötelezettségtek, hogy a sátán ide vettetett a földre, emberek közé, embervoltunk, szellemi képességeink, törekvéseink közé.

Sok évvel ezelőtt a Coventry katedrális kanonokja – aki a gyónásait nálam szokta elvégezni –, elhozta a katedrális első képeit a nagy restaurálás után, amelyben az egész világ résztvett. Tudjátok, hogy ez a katedrális megsemmisült. Csak egy maradt meg belőle, a kereszt. Egy félig elégett kereszt. És ez áll ma is a szentélyében. Ez a csodálatos katedrális modern művészekkel és csodálatos szépségekkel most itt áll a világ előtt, a homlokzatán egy csodálatosan szép ember, és ez egy angyal. Egy csodálatosan szép arkangyal, Szent Mihály arkangyal. A katedrális építést Szent Mihály tiszteletére szentelték, mint ahogyan a mi templomunkat. És ez a döbbenetes. Az emberarcú, embersorsú sátán küzdelme az emberrel. A sátánarcú és sátánsorsú ember küzdelme az emberrel. Ide kell Szent Mihály arkangyal, hogy segítsen ebben a küzdelemben, hogy az emberarcú, a Krisztus-arcú ember a küzdelmet a sátánnal, a gonosszággal, a bűnnel és minden hatalommal, állja. Ne legyen az ember sátánarcú szépségében sem, a tehetségében sem, és az eredményeiben sem.

Megismerve ezt az újszövetségi képet Szent Mihályról, ezzel az újszövetségi képpel most belenézünk abba a küzdelembe is, amelyben ő segít bennünket. Két hasonlatot veszek. Az egyik a vírusoké, másik a betegségeké. Mit is csinál a vírus az emberrel? Mit vesz el tőle? Miben pusztítja el az embert? Egyszerűen ellopja emberi organizmusunk kódjait. Átalakítja, átszervezi. Azután egy lyukat fúr a sejt falán, amelyen áthatol minden, ami ártalmas. Azután összegyűri a sejtet, hogy egyik a másikára ne találjon rá. Ne tudjanak egymáshoz simulni az egészséges sejtek. Aztán így elburjánzik minden kór.

Ugyanezt teszi velünk a sátán. A lélekkel elköveti azt a szörnyűséget, hogy átkódolja a lélek törvényeit, örökkévalóságát, képességeit, akár szellemiek, érzelmi, vagy akármilyen cselekedet irántiak. Átszervezi önmagának, saját céljainak. Átírja a lelket. Tényleg ráncossá teszi, és többé nem tudnak a lelkek egymásra találni. Ha valami sátáni, akkor az a sátáni, hogy az emberek, a szívek, a lelkek nem tudnak egymásra találni sem az Egyházon belül, sem az Egyházon kívül az emberiség életében.

A másik a betegség. Valamikor, akár a lámák gyógy módjaiban, akár a magyar sámánok gyógy módjaiban, akár Hippokratész gyógy módjaiban, vagy a nagyanyáink orvosainál is mi volt az első lépés? A panasz. Az ember elmondta, hogy mi fáj. Itt fáj, ott fáj. Ebből született meg a diagnózis. Aztán az orvostudomány az emberi fájdalmat később nem így gyógyította, hogy elmondta a beteg, hogy mi fáj. Hanem megvizsgálta az ember vérésejtjét, mikroszkóp alá tette azt, amit jónak, rossznak vagy egészségtelennek tartott. Meg kellett vizsgálni magát a vírust vagy a kórokozót. Azután tovább ment az orvostudomány. Bevilágított az emberbe. Nem is engedte beszélni a beteget. Sokszor ma sem engedik, hanem átvilágítják. Jönnek a röntgenfelvételek és eljutottunk az orvostechikában addig, hogy most már színes, árnyalt felvételeket készítünk a belső szervekről, és azt rávetítjük magára az élő emberre: a saját pozitív felvételeit. A kettő olyan csodálatosan fedi egymást. Hogyha az emberarcot, mint portrét veszem, és hozzá a képeket, amelyeket az ember arcáról, belső világáról készítenek, ha ezeket egymásra teszem, egy csodálatos egységet kapok. Eddig jutott már az orvostudomány erőfeszítése arra, hogy kutassa az embert egészségében vagy betegségében.

Szent Mihály arkangyal többet vizsgál és jobban ismer benneteket, mint amire az orvostudomány képes. És többet is gyógyít benneteket. Többet ment is meg benneteket. Mert megmenti először az egész emberségeteket. Nem egy részletet, egy pusztán földi részletet. Nem is egy funkciót, amelyik rövid időre szól, hanem az embert, akinek a földön és az Isten országában is egyformán küldetése van.

Azután Szent Mihály arkangyal megsegít benneteket, az emberiséget. Az egész emberiségnek minden bajban, jajban, éhségben, szörnyűségekben, mindenféle küzdelmében, mindenféle szenvedésében segítségére van. Ez a Szent Mihály arkangyal védi az egész Egyházat. Valamikor XIII. Leó pápánk könyörgését imádkoztuk a szentmisék végén. Vannak, akik még emlékeznek rá. Olyan kedves volt a szentmisék végén az az utolsó fohász Szent Mihály arkangyalhoz. Hát ismételjétek néha ezt a fohászt, mert szükség van rá, hogy emberségünket, az egész emberiséget meg az egész Egyházat védje Szent Mihály arkangyal.

Szent Mihályt, mint arkangyalt el tudjuk helyezni az angyalok hierarchiájában. Kötelez benneteket ez az angyal arra, hogy személyiségek maradjatok ti is lelketekkel, sorsotokkal, történelmetekkel együtt. Maradjatok meg személyiségeknek, mert Krisztus ügyét, a lelkek üdvösségét nem tudjátok vállalni, teljesíteni, személyiségtel nélkül. Személyiségtel, személyi felelősségtel kell felragyogni a hitnek ebben a világban. A hit nem ragyoghat se teológiából, se filozófiából, se vitatkozásból, se technikából. A hitnek bennetek személyes értéként és csodaként kell felragyognia. Bennetek, a személyi felelősségtel és személyiségtel kell megjeleníteni a remény horizontjának is. Bennetek – ebben segít Szent Mihály arkangyal – egy drámaként kell megjeleníteni a szeretetnek és az Isten dicsőségének a világ legszebb drámájaként.

Ha mi így fogadjuk el Szent Mihály arkangyalt, akkor igazat adunk a magyar költőnek, Cselényinek, aki azt írja egyik versében, az *Égő kemencében*, hogy nem a többiek a pokol, hanem én vagyok a többieknek a pokol. Az önzéssel vagyok a pokol. Önzésünkkel perzselünk meg másokat is, meg önmagunkat is, ha elfordulunk attól, amit Szent Mihály arkangyal nekünk irányként megadott és életként és tökéletességként küzdelmeiben képvisel Isten dicsőségére. Azt mondja a költő, hogy mint a három ifjú a tüzes kemencében, szét kell taposni mindazt, ami tűz, ami természetünkből tör ki szenvedéllyel, ami el akar pusztítani üdvösséget, lelket, vagy világot. Keressétek az Isten országát, amelyet Krisztus bennetek felépített, ahányszor csak ketten vagy hárman összejöttek az Ő nevében.

Szent Mihály arkangyal könyörögj érettünk.

1979. szeptember 27. Budapest, Szent Kereszt Plébánia

Ima az őrzőangyalhoz

Ó szent őrangyalom, kinek gondviselésére bízta Isten az ő nagy jóvoltából életemet, és ki minden szükségemben mellettem állsz, nyomorúságomban vigasztalsz, csüggetegségemben bátorítasz és nekem közbenjárásod által Istentől szüntelen új meg új kegyelmeket szerzesz: gyermeki szívvel hálát adok neked minden eddigi jótéteményeidért és kérlek, szerető gondviselőm, folytasd szelíd gondoskodásodat a jövőben is; őrizz meg ellenségeimtől, óvj meg a bűnre vezető alkalmaktól és nyerd meg nekem Istentől a kegyelmet, hogy szent sugallataidat jó szívvel fogadjam és híven teljesítsem; kiváltképp pedig arra kérlek, oltalmaz engem halálom óráján, és el ne hagyj, míg engem az örök nyugalom és boldogság lakásába be nem vezettél. Amen.

Assisi Szent Ferenc (október 4.)

Gal 6,14-18 – Mt 11,25-30

Kedves Keresztény Híveim!

A mai vasárnap összeesik a szeráfi szentnek, Szent Ferencnek az ünnepével. Október 4-én a Világegyház Szent Ferencet ünnepli. A hanyatló középkor vége felé élt. A kegyelem kiválasztotta és átalakította lelkét. Lebontott róla mindent, ami emberi. S ez a lélek megteremtette nemcsak az ő rendjét, hanem megmutatta kortársainak a helyes istenszeretetet. Nézzük Szent Ferenc életét úgy, ahogyan indult és nézzük azt, hogy mivé lett.

A középkorban trubadúrnak hívták azokat a fiatalokat, akik elsők voltak az énekben, elsők voltak a világlátottságban – mondjuk a kalandokban –, idegen országrészek és világrészek bejárásában; akik emellett ügyesen forgatták a kardot is a lovagi tornákon és játékokon. Szent Ferenc is ilyen volt. A kereskedő atya ráaggatta minden gazdagságát selymekben és értékekben, mert a cégnek rekláma volt. A fiúgyermek Olaszország városállamaiban tulajdonképpen minden cégnek a rekláma is volt. Mert ha a gyermek gazdagon öltözött volt, ha két marokkal szórta az aranyat, akkor mindenki tudta, hogy ez a cég jól áll, itt nincs baj, nincs pénzhiány, meg lehet bízni benne. A fiatal Ferenc is ilyen volt. A gazdag édesapa selyembe öltöztette, megtöltötte a zsebeit arannyal, hogy élje a világát és szerezzon vevőket. Ferenc mindig pompában és gazdagságban járta a városokat és énekelte az olasz dalokat, amelyekre tényleg megnyíltak a vasrácsos ablakok. De többet nem tudott mondani.

Amit szép hangján mondott a világnak, a dal volt. A világ dala. Akár bordal volt, akár szerelmi ének, csak evilági, múltó ének volt. Mit tudott adni a barátainak? Apró kalandokat, bajvívásokat. Mesélt idegen országokról, játékokról és szórakozásokról. Beszélhetett barátainak a rajnai, vagy a francia borok erejéről, az étkezésekről idegen országokban. De többet nem mondhatott.

Így telt el két évtized. És a kegyelem mindazt lefejtette Ferencről, ami evilági volt, ami trubadúr-ének volt, ami kalandvagy volt, ami evilági selyem, evilági gazdagság volt. S amikor a kegyelem megfosztotta mindenétől, akkor nyílt meg nemcsak Ferenc, hanem a középkor számára is az istenszeretnek és a léleknek a világa. Mert az a sok középkori selyem, az a sok evilági hiúság, a földi gyönyöröknek és dicsőségnek a keresése bevonta a lelkeket és a lelkek nem tudtak leborulni az Isten előtt. A lelkek kötve és fogva voltak. Le kellett fejteni a lélekről mindent, hogy elmondhassa Istennek az imát és bemutathassa áldozatként a szeretetét.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Ferencben ezt kell becsülni. Ismeritek az életét. Nem a szeszélyt kell venni, hogy mindenét visszadobta atyjának, aki méltatlankodott emiatt. A szegénység akkor szégyen volt, manapság kellemetlen. Ferenc mindent visszaadott az atyjának és a szülői háznak. A lelkét akarta továbbvinni és megmutatni a következő századoknak. Az új Ferencet én úgy látom, ahogyan lefestette egy német művész, amint mindentől és mindenkitől elhagyottan leül az assisi tavasz mezejére, körülötte virágok, ragyogóan süt a Nap, Ferenc két kezét kitérve nézi a Napot és megszületik lelkében a Naphimnusz. Megszületett lelkében az istenszeretnek az a közelsége, amely annakelölte ismeretlen volt az életében. Ferenc, amikor lerázott magáról mindent, egészen másképpen látta a természetet, a virágokat, az állatokat, másképpen nézte az embereket. Ő, aki annyi párviadalt végignézett, aki végigélte családok egymás elleni küzdelmét, végignézte a középkor átkát, az állandó családi viszályokat.

A kapzsiság olyan méreteket öltött, hogy állandó vérontásra került sor. Nap nap után mindenki több földet akart. Sokszor egy-egy földdarabért két család férfinépe kardosan is összecsapott. Az összecsapásnál többnyire a legfiatalabb szokott elesni. A legfiatalabb fiúgyermek mindig a legkedvesebb volt az édesanyának is, az édesapának is. Akkor megesküdtök a család, hogy ezt nem hagyják bosszú nélkül, kiirtják a másik egész családját. S megindult a vérbosszú, az úgynevezett vendetta. Megindultak a szervezkedések: minél több férfit egy szövetségbe vonni, lehetőleg fejedelmi pártfogót keresni, akinek szintén vannak emberei. Így indult meg sokszor egy határkő miatt városok egymás közti háborúja, mert a csete-patéba beleszólt később a városi tanács és se eleje, se vége nem volt már a küzdelemnek, a vérontásnak. És mindez miért? Anyagiakért. A végén pedig azt is elvesztették, amijük volt, mert nem dolgoztak, nem vetettek, nem kereskedtek. A gályák közben a kikötőkben vesztegeltek. Tönkrementek a narancsligetek. Nem sokat törődtek velük. Évekig csak a kard és a vérbosszú volt mindenütt, és mindennek az eredője, az anyagiakhoz való túlságos ragaszkodás.

Kedves Keresztény Híveim! Szent Ferenc a Napba nézett és testvérnek nevezett minden állatot, még a farkast is. Amikor testvérének gondolta, és őszintén szerette az összes embert, a gyűlölködőket is, akkor hadat üzent a kapzsiságnak, a gögnök és nagyravágyásnak, s ezzel új korszakot nyitott meg a középkorban.

A szent ferenci szegénység nem azt jelenti, hogy el kell hagyni minden földi dolgot, hanem a földi dolgok utáni erős ragaszkodást kell megszüntetni. Szent Ferenc, hogy megmutassa az ideált, az eszményt, mindent lerázott magáról és rendjéről. Semmi tulajdont nem engedett nekik. Úgy kellett élni sokszor száraz kenyéren. Amit a fogak nem tudtak megrágni, vízbe mártották. És nem volt baj, ha hónapokig éltek így. És nem volt baj, ha kiverték őket a városból és faluból; szüntelenül hirdették azt, hogy az anyag felett áll a lélek, a kapzsiság felett áll a szeretet, hogy anyagiakért ne áldozzuk fel soha a lelkieket, és hogy imádsággal többet gyűjthetünk a léleknek, mint az arany kuporgatásával.

És Szent Ferenc előtt milyen más lett a szentmise akkor, amikor az anyagiakat a helyes távlatba szorította, amikor nem az anyag volt a döntő, nem a selyem és az arany, hanem maga a szentmise és a templom. Milyen élmény volt számára minden, ami imádság volt, ami a szeretetet és az áldozatot hirdette! Milyen élmény volt azok számára a karácsony, akik számára megrendezte a betlehemi éjszakát úgy, ahogyan eredetileg is volt! Egyszerű jászol állt a kisdéd Jézussal, és ott imádkozták az éjszakában a „Csordapásztorok”-at és a „Mennyből az angyal”-t.

Kedves Keresztény Híveim! Hozzánk nem az a Szent Ferenc szól, aki világi dalokat énekelt, aki gazdag kereskedő fia volt, hanem az, aki mindent levetett magáról, ami földi, ami gazdagság, csak azért, hogy a lélek tisztán szólhasson az Istenhez imájában és szeretetében. Tóletek is azt kéri Szent Ferenc, vessétek le mindazt, ami leköti a gondolatvilágotokat, ami megköti az érzelmeiteket, ami eltakarja és átalakítja a szíveteket. Ami tisztán lélek, ami tisztán szív, amihez nem tapad semmi salak és evilági sár, azt hozzátok az Istennek. Ha idehozzátok, mindent másképp fogtok látni. Akkor a Nap melegebben ragyog számotokra. A csillagok az égen több fényt adnak. Akkor ez az élet természetes szépségével többet kínál. És akkor az oltár, a templom, az Egyház sokkal többet fog adni nektek. Amíg úgy jöttök, hogy magatokkal hozzátok mindazt, amit a világ rátok aggatott, gondolatokat, evilági teóriákat, szisztémákat, stílust, addig nem tudjátok meglátni azt, amit Krisztus vérével és szeretetével adni akar. De ha mindezt elhagyjátok, akkor az oltár, a templom, az Egyház sokkal többet fog adni nektek.

Szent Ferenc kezét, lábát és szívét megjelölte az Isten stigmákkal. A keresztrefeszített Krisztus sebeit hordozta testén, mert eggyé lett isteni Üdvözítőjével és barátjával. Így is halt meg.

Kedves Keresztény Híveim! Nekünk nem a sebhelyet adja Krisztus, ha mi földiektől megtisztult lélekkel hozzá jövünk, hanem adja az áldását, adja a kegyelemvilágát, ami a mi életünket is nagyobb és szebb távlatokba emeli és megnyitja számunkra az örökkévalóságot. Amen.

1953. október 4. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Rózsafüzér Királynőjének ünnepe (október 7.)

ApCsel 1,12-14 – Lk 1,26-38

Kedves Keresztény Híveim!

A katolicizmusnak van egy egyszerű imakönyve.

Olyan kicsi, hogy elfér minden zsebben. Három imádságból áll és tizenöt titokból. Ezt a három imádságot minden katolikus kívülről tudja és a tizenöt titkot is ismeri és hozzá elmélkedni. Ezt az imakönyvet olvashatja a vak is. Előveheted az éjszaka sötéttségében is. Ez az imakönyv nagyon egyszerű, kicsi helyet foglal el. Ez az imakönyv a rózsafüzér.

A rómaiak lakomáikon és ünnepeiken rózsafüzérrel koszorúzták a homlokukat. Mi pedig imával és titkainkkal akarjuk koszorúzni az életünket, és beleszöjünk az Üdvözlégy Máriákba a gondolatainkat és az érzelmeinket. Ezekkel az Üdvözlégy Máriákkal és a rózsafüzér-imádsággal indulunk az útnak, amely az örök hazába vezet.

Ha az ember a fény forrását kutatja, akkor nem támaszkodhat közvetlen tapasztalatra. Az emberi szem nem nézhet a napnak arany fénylávájába, mert megvakul. Gyenge ahhoz, hogy belenézzen. De a napfénynek az erejét kutathatod a virágokon, és a virágban meglátod, hogy a napsugár mit tud teremteni földből, harmatból és levegőből. És a napsugarat nézheted sokszor, amint megtörik a felhők vízcseppjeiben, és szivárványt rajzol az égre. Akkor már felfogod.

Így van ez a rózsafüzérrel is, meg az Isten titkaival. Mintha közvetlenül az ember nem nézhetne az Isten létébe és lényegébe, a Szűzanya közvetítésével felvonul tizenöt titokban előtted a megváltás Krisztus születésétől egészen Krisztus mennybemenetelig. S te ebben a tizenöt titokban már tisztábban és egyszerűbben látod a hitedet is, meg az örökkévalóságodat is.

Szent Bernát a Szűzanyát rózsának nevezi. Fehér rózsának a tisztaságáért és piros rózsának a szeretetéért. Így született meg a rózsafüzér gondolata. Ezt a gondolatot karolta fel Szent Domonkos, amikor megindult nagy küzdelmére Dél-Franciaországba, hogy az eretnekeket megtérítse. Megjelent neki a Szűzanya és figyelmeztette, hogy nem a szócsaták nyitják ki a szíveket, hanem a hitből fakadó imádság. Szent Domonkos pedig legyőzte az albingenseket. Nem fegyverrel, nem nagy szócsatákkal és fejtegetésekkel – mert azt előtte már egy pár évtizeden keresztül mások is megpróbálták –, hanem legyőzte a hitből fakadó imádsággal, a rózsafüzérrel.

Amikor a Domonkos-rendből V. Pius a pápai trónra került, akkor már nemcsak a tévedések ellen kellett küzdenie, hanem komoly fegyveres hatalommal kellett szembenéznie a kereszténységnek. Amikor elközelgett a nagy, döntő nap, hogy a félhold eltemesse a keresztet, akkor V. Pius pápa követte Szent Domonkos példáját és imádkozta éjszakákon át a rózsafüzért, és a rózsafüzér győzött inkább Lepantonál. 1571. október 7-én megszületett a kereszténység győzelme; a félhold elmerült a tenger hullámaiban; Krisztus ellenségei vesztettek, és nekünk megmaradt e nagy győzelemből a Rózsafüzér Királynőjének az ünnepe. A XVI. század nagy győzelme és Európa megmenekülése is a Szűzanya nevéhez fűződik; eldőlt Európa sorsa, és megmenekült a süllyedő török gályák árán.

A győző győz. Don Juan d’Austria vitézeivel a győzelem után elzarándokolt Loretóba, és a hősei után mentek a foglyok tépetten és rongyosan. Tízezer keresztény fogoly, akiket bilincsekbe vertek a gályákon, és most szabadok lettek. Ezek az úton imádkoztak, Don Juan d’Austria is, meg az a tízezer bilincseiből szabadult fogoly is. Lerakták a loretói Szűzanya szentélyébe a tízezer bilincset, – és nagyobb ajándékot alig adhattak volna. A világon akkor

legboldogabb volt az a tízezer kiszabadított fogoly, és mögéjük sorakoztak a keresztény milliók, akik szintén hódoltak a szeplőtelen Szűzanyának.

Olyan gyönyörűen fejezi ki a mai szentmisének áldozási éneke a rózsafüzér-titkunkat. Azt mondja: nyílatok virágok liliomszerűen, bontsátok ki a bájnak szíromleveleit. Énekeljetelek dicsőséget az Istennek minden művéért. – A rózsafüzért akarja kifejezni az Egyház ezekben a kedves és költői szavakban, hogy ki kell bontani minden egyes rózsafüzér-imádságban a léleknek a titkait; és így emelkedik az élet minden hajótörés és minden ellenséges áskálódás dacára is a biztonságba, a Szűzanya közelébe.

A rózsafüzér a férfiaké is. XIII. Leo pápa három enciklikában nyilvánította ezt ki: Fidentem piumque, az Adiutricem populi és a Supremi Apostolatus kezdetű enciklikáiban leszögezte a rózsafüzér imájának a fontosságát. Sőt az utolsó enciklikában az egész október hónapot a Szűzanyának szentelte, és a Rózsafüzér Királynőjének ünnepét is magasabb rangra emelte.

A teológus Meschler azt mondja a rózsafüzérről, hogy ebben az imádságban a szóbeli és elmélkedő imádság összekapcsolódik és egy szentéllé lesz. Ez nemcsak imaformula, hanem művészeti szépség is.

Langbehn, akinek érzéke volt a művészi formák iránt, azt mondta a rózsafüzérről: a rózsafüzér imádkozása a szívbéli gazdagság kialakításának a csúcspontja.

Berchmans Szent János halála előtt három legkedvesebb tárgyát kérte. Még egyszer meg akarta simogatni és csókolni azokat. Egyik a kereszt volt, a másik a Szent Szabály könyve, a harmadik pedig a rózsafüzér.

De nemcsak a szenteké volt a rózsafüzér, hanem a hősöké is. Tilly írja Wallensteinről, hogy nem volt hozzá hasonló. Ez a hős 22 csatában győzött. Csatát nem veszített. Három dolgot vitt magával mindig a harcra: a kardot, a keresztet és a rózsafüzért.

Nemcsak a hősök, hanem a művészek is szerették a rózsafüzért. Haydnról közismert, hogy minden nap elimádkozta a rózsafüzért. Gluckot, a nagy zeneszerzőt, – hirtelen halt meg –, úgy találták szobájában, hogy megmeredt ujjai között ott volt a rózsafüzér.

A politikusok sem szégyellték a rózsafüzért. Az angol lordok sokszor láthatták, hogy a Parlament folyosóján a kor nagy egyénisége, O’Connell imádkozza a Parlament szüneteiben a rózsafüzért.

Amikor Windthorst egy egyetemi küldöttséget fogadott, a végén megkérdezte a fiatal egyetemistákat, hogy vajon hoztak-e fegyvert a harcra. Azok csodálkozva néztek rá, nem értették a kérdést. S akkor zsebébe nyúlt, elővette a rózsafüzért és annyit mondott: ez az én fegyverem és az én örömöm, a rózsafüzér.

A XIX. század nagy tudósáról, Récamierrel írta a szabadkőműves és istentelen Mach egyik fejtegetésében, hogy „Én és a kollégáim észrevettük – ugyan gondolják-e, hogy mit –, hogy a XIX. század legnagyobb orvosa rózsafüzért hordoz magánál. Amikor elképedtünk és ezt Récamier észrevette, azt mondta, igen, én imádkozom a rózsafüzért.”

Egy fiatal orvosunk említette, hogy boncolás előtt egy öregasszonynak szét akarta nyitni összekulcsolt kezét. Az összekulcsolt kézben kicsi rózsafüzért talált. Nézte a rózsafüzért, azután nézte ennek a halott öregasszonynak nyugodt arckifejezését, és akkor nem tudta miért, de érezte, hogy az a rózsafüzér a halál feletti győzelemnek a jele – és azóta imádkozza a rózsafüzért.

A rózsafüzér – úgy mondtuk –, a férfiaké. Most mondjuk azt is, hogy a rózsafüzér a nőké.

Egy német édesanya utazik a vonaton. Gyászbán. Két kisgyermek mellette. Imádkozza a rózsafüzért. Látszik az arcán, hogy sok szenvedést állt ki a háborúban. Egy páter megkérdezi tőle, nehéz-e az élete. S az csak int, és mutatja a rózsafüzért, s vele próbálja kifejezni élete tragédiáját. Azt mondja: „Minden nap háromszor imádkozom el a rózsafüzért. A teljes rózsafüzért mondom el. A dicsőségeset elmondom hősi halált halt uramért és két nagy fiamért. Az örvendetést elmondom ezért a két kicsiny apróságért, hogy olyan jók lehessenek,

mint amilyen jó volt a kised Jézus Názáretben. A harmadikat, a fájdalmasat elmondom önmagamért, hogy legyen erőm hordozni a keresztemet, és ezt a két kicsi árvát felnevelhessem.”

A rózsafüzér a nőké, az édesanyáké, a fájdalmas anyáké. A rózsafüzér sokszor az élet szerencsétlen embereié.

Halk imával sokszor idézgesse a tizenöt egyszerű kis titkot, idézgesse a testté lett csodát, Krisztust a Szűzanyával együtt, és ezzel szenteljétek meg az élet rohanását. Akkor az életetek – a férfiaké éppen úgy, mint a nőké –, dal lesz a Szűzanyához, dal lesz, ahogy azt Szirmay Borbála is érezte: „Hogy lássunk téged, Tisztaság, hogy halljunk, megértsünk téged, egyszerű; hogy úgy szeressünk, ahogy te szeretsz minket, úgy sírjunk, ahogy te, Hétfájdalmú Szűzanya; és szívünk kemény nemet mondjon, ha hátranéz, de igent sóhajtson, ha az égre néz. Egyik keziddel, Szűzanyánk, fogd meg esdeklő Szent Fiad kezét, és a másikkal mutass miránk, ó, Szent Szűz, aranyház, drága közbenjárónk, hogy bocsásson meg nekünk, hogy fogadjon minket vissza az, akit szűzen szültél, eltemettél, megsirattál – Jézusunk.”

1950. október 7. Budapest, Városmajor

Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya, Magyarok főpátrónája (október 8.)

Sir 24,23-31 – Gal 4,4-7 – Lk 1,26-28

Kedves Keresztény Híveim!

A X. század elején, a Moldva partján, a Hradzsín dombon bontogatta szárnyát a kereszténység egy ifjú alakjában. Vencel cseh király személyében trónra került a tisztaság, a szeretet és a jószág.

A csillagok láthatták éjszakákon át egy fiatal király alakját, amint a Moldva partján a hátán viszi a fát a Moldva-parti szegények kunyhóiba. Azt pedig az egész ország láthatta, hogy ez a király ott van a szegények temetésén, hogy senki nem panaszkodhat és szűkölködhet az országban, hogy kinyitja a börtönök ajtaját, hogy maga veti a búzát, amelyből Krisztus teste lesz, maga préseli a szőlőt, hogy abból Krisztus vére legyen. Az igazságos szent király atya a szegényeknek, árváknak, népének.

A bontakozó kereszténység összeütközésbe került a megnemértéssel és a pogánysággal. Vencel édesanyja nem nézhette jó szemmel ezt a kereszténységet, ezt a kibontakozást. Ezért felbérelte kisebbik fiát, Boleszlávot, hogy hívja meg vendégségbe a királyt és gyilkoltassa meg. – A király el is indult a vendégségbe, de mintha az angyal súgta volna neki, hogy először a templomba nézzen be. A király a lakoma előtt betért a templomba. Abba a templomba, ahova téli éjszakákon át sokszor mezítláb járt, és ahol az örök sokszor véres meleg nyomokat találtak a templom körül. Ebbe a templomba tért be most is, és az édesanya felbujtására az oltárnál szúrta át öccsének lándzsája. Megismétlődött Ábel tragédiája, csak nem Éva könnyeivel, hanem egy pogány édesanyának az asszisztenciájával.

935-öt írtak, és e tényeket bizonyítja a prágai Szent Vitus templomának Szent Vencel Kápolnája.

Száz évvel később a Duna partján, az esztergomi dombon bontogatta szárnyát a kereszténység egy ifjú király alakjában. Tragikus volt az ő élete is. Eltemette fiát, és szembe kellett néznie a magyarok pogányságával és népének megnemértésével. S hogy ez a bontakozó kereszténység a XI. század elején nem bukott el, az égi Édesanyánknak, a Magyarok Nagyasszonyának köszönhető, aki 1038-ban felkarolta, ugyan nem a királyt, hanem ennek a szent királynak a népét.

1038-ban a Szűzanya nemcsak a fehérvári kriptában nyugvó szent király hamvait védte meg a pogány magyarok dúlásától, mert arra a szent holtestre nemcsak népének a könnyei estek, hanem népe vezetőinek, nagyjainak és hatalmasainak a gyűlölete is. A Nagyasszony megvédte a szent király testét a szétszóratástól, de megvédte a népét is.

Van-e más történelmi magyarázatunk a Szent István király halála után következő időknek az élet-halál harcából való kibontakozásra?

A szent király halála után a következő két magyar király, Péter és Aba Sámuel uralkodása alatt, magyar a magyarral szemben áll. Gyilkolja egyik a másikat. Megyéket gyűjtanak fel, és pusztul az ország. Péter király trónjára, a megvakított Vazulnak a fia, Endre ül. Ennek az Endrének szintén hadakoznia kellett Salamonnal. Megint magyar a magyarral és az akkori nyugati nagy veszedelemmel, a német császárral is. És harcolt Endre Bélával, az öccsével is. Megint két magyar sereg nézett egymással szembe, és Endrét eltaposták a menekülő lovak. Bélára ráomlott a trón. Miféle történelmi biztosítékaink voltak, hogy szét ne szórjanak bennünket, maroknyiakat, tépetteket és szaggatottakat? Itt látom talán legtündöklőbbben a XI. században a Nagyasszony segítségét.

A Szűzanya küldött egy férfit, egy hőst és lovagot.

A pogánysága miatt felnégyelt Koppány somogyi nagyúrnak a dédunokája jött, hogy a Szűzanya lovagjaként összefogja azt a szétzülenni készülő magyarságot. És Szent László királyban István király öröksége megpecsételtetett. László királyunk, Koppány dédunokája megindult a magyar jövő felé népével, új erkölcsökkel, új törvényekkel, szeretettel és békével.

Szeretnék elhallgatni, de én szeretném megszólaltatni a magyar múltat, hogy az mondjon el mindent, amit a Nagyasszony 1038-tól 1947-ig tett a mi népünkkel. Hosszú út volt az!

1038-ban a halott király és a megszületett kereszténység fölé hajolt a Nagyasszony – és 1947-ben az esztergomi bazilikában meghirdették a Nagyboldogasszony évet. És akkor hat és félmillió magyar élni kezdett. A szenvedéseit elfeledve belekapaszkodott a Magyarok Nagyasszonyának a kezébe és megfogta keserűségében, szenvedésében és a jövő reményében ennek a Magyarok Nagyasszonyának a kezét. És ez a kézfogás olyan ünnepi volt, olyan fenséges, hogy arra még példa nem volt a magyar múltban.

Egy éven keresztül, minden szív, még a legkeményebb is a Szűzanya felé fordult. És a mai ünnepen is, amikor hat és félmillió szív énekelte a Nagyboldogasszony énekét, ezen az ünnepen szintén hitet tett, hogy mi a Nagyasszonyunk kezét, a Magyarok Nagyasszonyának a kezét el nem engedjük sem hitünkben, sem erkölcsünkben.

A két dátum között sok vérző sebet ütött az ellenség. Muhinak és Mohácsnak a sebeiben is elvérezhettünk volna, hogyha a Magyarok Nagyasszonya a sebeket nem kötözi. De kötözte, és azóta is kötözi. És nincs a világnak olyan külső ellensége, amely akkora sebet üthetne a magyarságon, hogy az elvérezzen. A Szűzanya védi az örökségét! Csak a belső sebek és az erkölcsi sebek örölhetik fel ennek a nemzetnek az életét.

Mennyi segítség és kegyelem! Hirdeti ezt a történelem a pénzeiben, kardjaiban, könyörgéseiben, fogadásaiban. Még az esküvői szertartás szövegébe is belekerült a Magyarok Nagyasszonyának a segítsége. Egyedül csak magyar földön esküsznek az oltárnál a Magyarok Nagyasszonyára is.

Hirdették a zászlók, hirdették a férfiak, akiket küldött a Magyarok Nagyasszonya. Hirdette a Magyarok Nagyasszonyának segítségét Hunyadi János, Kapisztrán Szent Jánossal. Hirdette a Nagyasszony segítségét Brindizi Szent Lőrinc a fehérvári földművesekkel, akik harcoltak és meghaltak a hitükért. És hirdették a Magyarok Nagyasszonyának segítségét azok a Moszkvát megjárt negyvennyolcas szabadságharcnak a zászlói is, amelyeket megnézhettek ma is a Nemzeti Múzeumban. Azokon a zászlókon kivétel nélkül ott van a Magyarok Nagyasszonyának a képe. Még a protestáns vármegyék zászlóján is ott van a Szűzanya, és azok előtt a Mária-képes zászlók előtt meghajolt Kossuth Lajos is és az országnak minden protestáns hőse.

A magyar történelmi nagyságok életükkel, harcukkal, imájukkal, de sokszor még a tollukkal is megvallották a Magyarok Nagyasszonyának a segítségét.

Amikor Eszterházy Pál nádor leírta imáját, mennyi szeretet és köszönet rezgett abban az imában. Vagy gondoljatok csak Zrínyi Miklósról, a Szigeti Veszedelemben tett nyilvános vallomására, amikor annyi gyengédséggel és finomsággal emlékezik a hős a Szűzanyáról, hogy az még Szent Bernátnak is díszére válnék.

Beszél és tanúskodik a magyar múlt. Nektek, budaiaknak még egy nagy történelmi búcsújárást szeretnék megemlíteni. Nektek van egy elhanyagolt szent helyetek. 1683. szeptember 12-étől 1686. szeptember 2-ig, megindult e kegyhely felé Európa hőseinek a zarándoklata. Mert Buda visszafoglalása a török uralom alól nem is annyira bizánci tett volt, mint inkább egy kegyelemteljes búcsújárás, amelyet meghirdetett egy olasz szerzetes, és végrehajtották Európa népei. Ezen a budai búcsújárásán több volt az idegen akkor, mint a magyar. Ezen a búcsújárásán ott volt Lotharingiai Károly az osztrákokkal, Miksa vezér a bajorokkal, ott volt Savoyai Jenő a francia lovassággal, Eszterházy János a győri hajdúkkal, Csáky az erdélyi hívő magyarokkal, protestánsokkal is. Itt voltak a svédek, itt voltak

Batthyány Ádám megmaradt magyar huszárjai. És a Budavári Nagyboldogasszony templom romfalánál minden vitéz, minden győző leemelte a sisakját és térdre borult a Szűzanya kis Jézust tartó szobra előtt. Imádkoztak, és köszönetet mondtak a győzelemért, hogy Budát a Magyarok Nagyasszonya visszaadta a magyarságnak és a magyarság akkor, a XVII. század vége felé újból élni kezdett.

Ez a kegyhely még ma is a tiétek. Megvan a porfüstös, a törökök által meggyalázott, de a magyarok által megtisztított szűzanya szobor még ma is a Budavári Nagyboldogasszony templomának hátsó kápolnijában.

Szeressétek ezt a nagy történelmi emléket. Most már csak a miénk, magyaroké!

Ha a történelem beszélt, akkor szólaljon meg a szívetek is. Szólaljon meg anyyi finomsággal, mint amennyi szeretettel megírta Szűzanyához énekét Pázmány Péter, a kemény hitvitázó, aki gyengédségét nem fejezhette ki a hitvitákban és harcaiban, de írt a Szűzanyához egy himnuszt és ebben az egy himnuszban, az „O gloriosa”-ban benne van ennek a nagy egyéniségnek minden finomsága és Szűzanya iránti szeretete. Huszonhat jelzőben akarta kifejezni a szeretetét. Olyanok ezek a jelzők, mint egy koronában az ékkövek. Az egész himnuszban csak két könyörgés csillan meg. Ez a két ige fordul benne elő: „Vigy segítséget a raboknak, akik a börtönök éjszakáján sínylődnek”, a másik kérés pedig; „Légy a szegényeknek az üdvösségsisakja, a boldogság sisakja.”

Könyörögjünk mi is a dicsőséges, a fényességes, a csillagékes Úrnőnkhez és Anyánkhoz, és imádkozzunk a mai szentmise áldozási énekével, hogy mutass jeleket Magyarok Nagyasszonya, ismételd meg a történelem csodáit. Légy te a mienk és hatalmas jobbot dicsőítsd meg mirajtunk. Siettesd az időt és emlékezzél meg a végről. Isten, aki a Szeplőtelen Szűzanya közbenjárására és indításából a Magyarok Nagyasszonyának magasztalunk és pátrónánknak tisztelünk a földön, annak örök társaságában örvendhessünk az égben!

1950. október 8. Budapest (Városmajor)

Missziós vasárnap

Kedves Keresztény Híveim!

Az Anyaszentegyház egy évben kétszer mintha szét akarná tolni a templom falait, mintha ablakká akarná tenni az istentisztelet helyét, mintha az oltárt egészen messze akarná vinni, kivezet minket az ég alá, elvezet a földkerekség minden pontjára. Ezt az elvezetést úgy mondják, hogy missziós vasárnap. Egy évben kétszer: vízkeresztkor és október harmadik vasárnapján az Anyaszentegyház arra kér minket, vizsgáljuk meg az Egyház missziós hivatását. Egy évben kétszer gondoljunk azokra a névtelen hősökre, akik életüket a kereszténység terjesztésére tették fel. Ha nem is tudunk lábuk nyomába lépni, legalább gondolatban kísérjük őket a földkerekség minden sarkán.

Vízkeresztkor a missziókra gondolunk. Ekkor világrészek hódolatát szemléljük. Keletről jöttek a bölcsek, a Háromkirályok, és hódoltak a betlehemi kis Jézusnak. Elhozták a hatalmasok hódolatát, a világrészek imádását a pásztorok leborulása után. De a mai vasárnapon inkább a névtelenekre gondolunk, akik az Anyaszentegyház hódolatát és leborulását elviszik az őserdők mélyére, a bélpoklosok szigetére, az óceán viharsújtotta partjaira, az alaskai hómezőkre. Ma gondolatlanul és imával kell kísérni a névtelen ezreket.

A három király nevét ismerjük. Tudjuk, hogy holttestüket Kölnbe szállították át a középkor elején, és azok a híres kölni férfizarándoklatok a Háromkirályok tiszteletének szólnak. De ma gondoljunk azokra, akiknek az életét és az áldozatát csak ti fogjátok évente kétszer megénekelni, akiknek az útját csak ti fogjátok kísérni.

A nyár elején három expedíció próbálta megmászni a világ legmagasabb csúcsát, a Mount Everestet. A három közül egy svájci expedíció három gyakorlott hegyászója tudott a legmagasabbra hatolni. 8700 m magasságban megközelítették a világ legmagasabb csúcsának a déli oldalát. Körülbelül 2000 métert teljes életveszélyben tettek meg, szakadékok felett mászva. A csúcsnál, amikor már a nehezen átestek, nem tudtak továbbmenni a kimerültségtől, és inkább visszafelé indultak.

Ennek a három turistának az életét egy egész világ közvéleménye kísérte. Újságok írtak róluk, az előkészületekről, a felszerelésükről. Hosszú előkészület, évtizedes gyakorlat kell hozzá, hogy a szervezet és az idegrendszer kibírja a hegymászás nehéz megpróbáltatásait. A három visszaérkezett turistát úgy fogadták, mint a nemzet nagyjait, azért is, mert a múlt esztendőben elveszett egy francia expedíció és szerencsétlenül járt egy másik. Ők 8700 m magasságból elevenen tértek vissza. Ez a legnagyobb magasság, amit emberláb taposott az örök jég és hó honában.

Mi nem turistákat ünneplünk ma. Mi nem azokat ünnepeljük, akik neki mernek vágni az életveszélyes magasságoknak. Mi azokat ünnepeljük, akik megértették az Üdvözítő szavait: „Menjetek az egész világra!”, akik nem is annyira a magasságba mentek, mint inkább a mélységbe. Mert mélységnek lehet nevezni a szellemi sötétséget, a gazdasági élet nyomorúságát, világrészek szenvedését. A poklosok szigetétől Afrika közepéig, az Egyenlítő vidékéig mindenütt ott van az emberek életében a tragédia: a klíma, a fertőző betegségek, az örökös láz és az élelmezés nehézsége. Akik elmentek ezekre a helyekre és mind mélységbe szálltak alá: az emberlét mélységeibe, ezért mind hősök. Ezeket ünnepeljük ma.

Ó, hányan szállnak alá csak azért, hogy a szenvedőknek megnyissák az ég magasságát, ahová eddig emberi szív vagy emberi gondolat magától el nem tévedt! Ó, de sok bennszülöttnek, de sok szenvedőnek nyílik meg a nyomorúság mélységében az ég magassága! Talán egy kicsi oltáron keresztül meglátja a szenvedő az örömet is, talán egy kedvesnővérnek az ápolása következtében kinyílik előtte egy másik világrésznek a szíve,

Európának a szeretete, amelyet szerteküld kárpótlásul a sok önzésért, sok igazságtalanságért és sok bűnért a bennszülötteknek.

Mennek a missziósok, megértve Krisztus tanítását, aki azt mondja, hogy „Menjetek, tanítsatok, kereszteljétek, köszöntsétek az emberekre a legszebb köszöntést: „Béke veletek!” Menjetek és gyógyítsátok a betegeket is!”.

Minden évben megtartják Franciaországban és Svájcban az ország körüli nagy kerékpárversenyt, a Tour de France-t, vagy a Tour de Suisse-t, ami az egyik legnagyobb szenzációja ennek a két országnak. A kerékpárosok az egész ország útjait bejárják. Mindenütt lelkesedéssel fogadják őket, a drukkerok tömege kíséri és fényképezi őket. Elmennek hidak, viaduktok felett, erdőkön, síkságokon keresztül. A versenyben lemérik szívük munkabírását és pedig a gépeik tökéletességét. A Franciaország és Svájc körüli kerékpárverseny a világsajtóban is visszhangot kap. Ünneplik a győztest, aki átveszi az aranyserleget, koszorút fonnak a homlokára csupán azért, mert jól épített országutak, tökéletesen felszerelt gépek, lelkesítő közönség között megtett párezer kilométert.

A mi missziósaink és a hithirdetők nem ilyen körülmények között teszik meg a nagy utat. Nem beton országúton vagy elsőrendű műúton járnak, hanem az őserdők sötétségében, járatlan hómezőkön, ellenséges tekintetek között, megnemértés és csalódások között mennek úttalan utakon, hogy az Evangélium világosságának a fényútját építsék ki világrészek pogányságának életében.

Floridában, az örök tavasz hazájában az emberi szórakozás és a kényelem új sportot talált ki. Megunták már az eddigi szórakozást, a tenger hullámain való sízést, csónakázást, vitorlázást. Kitalálták azt, hogy a végtelen nárciszmezőkön, amelyeken játszik a napfény és a szellő, sín húzatják magukat motorral és a virágokat letaposva élvezik a természet szépségét. Nárciszok között síznek, mert még azt a fáradságot sem veszik, hogy elmenjenek a havas hegyoldalakra, és ott élvezzék a sport, a hó és a sí örömeit. A virágokat veszik hónak és a letaposott, elnyomott virágok és virágszálak ezrei hirdetik, hogy az emberi szórakozás is sokszor furcsa, sokszor majd megőrül.

Amíg talán – most vagy korábban – ezrek nárciszok között síztek Florida nagy mezőin, addig a szenvedések, a könnyek, a lázak, az indiai éhínségek és a mostani óriási áradás, a tűzsújtotta őserdők és prérók szegény hithirdetői viszik mindenüvé a szívük és a lelkük szeretetét. Ők úttalan utakon mennek, csak a szívük és a lábuk viszi őket. Amit ők a földből, a nyomorúságból elővarázsolnak, az tulajdonképpen a lélek nárcisza, az erénynek, a hitnek és az imádságnak a nárcisza. Azok között járnak a lelkek, akik megtalálták az Evangélium világosságát, akik már megkeresztelkedtek, akiknek könnyebb most már a szenvedés, akik előtt más távlatok tárultak ki.

Láttam Olaszországban egy kápolnát, amely csupa csontból volt. Emberi csontokból állították fel az oltárt. Mindenütt koponyák, lábszárok, kézcsontok és ujjak. Rettenetes érzés volt olyan helyen lenni, ahol minden a halálra emlékeztet, ahol minden csupa csont, koponya, halálfej.

Most arra gondolok, hogy mi lenne, ha mi innét, a távolból otthon nyújtanánk missziósainknak és hithirdetőinknek. Otthon nyújtanánk, csupa szívből és imádságból egy kicsi kis templomot építenénk fel azoknak, akik talán a saját erejükből, talán a környezet mostohasága miatt nem tudnak kápolnát vagy otthont építeni maguknak. Mi a szíveket raknánk össze és küldenénk nekik imával, szeretettel, segítségünkkel, hogy azok, akik már-már leroskadjak az erőtlenségtől, új erőre kapjanak. Mert mi adjuk szívünkkel, szeretetünkkel, rágondolásunkkal a missziósoknak az erőt, a lelkesedést, a kitartást. Mi adunk erőt azoknak, akiknek nincs otthonuk. És erre óriási szükségük van, hiszen az otthon, a haza, a megszokott táj, a megszokott környezet elvesztése hatalmas áldozat.

Egy ház felírása: „Az otthon az egész világot pótolja neked, de az egész világ együtt sem

pótolja az otthonodat.” Bizony nekünk az otthon világot jelent és a hithirdetőinknek semmi sem pótolhatja az elveszett, az áldozatul adott otthont.

De mi, legalább évente kétszer, a missziós vasárnapokon imádsággal, szeretettel és a szívünkkel küldjünk valamit az otthon melegéből. Küldjünk valamit a megbecsülésből, a hódolatunkból a névteleneknek, hogy Krisztus országát mindig újult erővel hirdessék. Védjük mi is a missziósaink életét, munkáját és boldogulását.

1952. Budapest, Városmajor

Mindenszentek ünnepe (november 1.)

Jel 7,2-4.9-14 – 1Jn 3,1-3 – Mt 5,1-12a

Kedves Keresztény Híveim!

Mindenszentek ünnepének háttéréről, történelmi és liturgikus háttéréről szeretnék beszélni nektek.

Vegyük először a történelmi háttérrel!

Még Krisztus születése előtt megépítették Róma egyik legszebb pontján azt a nagy kerek templomot, amely hasonlít az esztergomi kerek-templomhoz, de méreteiben, arányaiban és márványanyagának szépségében azt messze felülmúlja. Ebben a templomban felállították azután Augustus császár szobrát, a fülkékben pedig felállították az egész föld pogány istenségeinek a szobrát. Elnevezték Pantheonnak, vagyis minden istenség tisztelő-helyének. De a minden istenségek temploma és a beléjük vetett hit nem tudta megmenteni a Római Birodalmat. A birodalom összedőlt. Századokig elhagyatott volt a templom. A VII. század elején Vokász császár IV. Bonifác pápának ajándékozta ezt a félig romhalmaz, de mégis értékes pogány épületet. Akkor IV. Bonifác pápa felhozatta a katakombákból a mártírok csontjait, és az épületbe vitette azokat. Felszentelték a templomot a Szűzanya és minden mártír tiszteletére. Ez volt a Mindenszentek első ünnepe, május 13-án tartották, mert akkor volt a szentelés, és akkor hozták fel a vértanúk csontjait.

A IX. század elején IV. Gergely pápa az egész Egyházra kiterjesztette ezt az ünnepet, de akkor már a Szűzanyának és mindenszenteknek a tiszteletére; tehát nemcsak a mártírokat, hanem minden szenteket tisztelték. Mindenkit, aki elérte már az égi dicsőséget az Isten kegyelméből. VII. Gergely pápa november elsejére tette az ünnepet. A régiek – tudjátok – vigíliával és böjttel is készültek az ünnepre, amelynek nyolcada is volt. Ez a történelmi háttér.

A pogány templomból Róma egyik legszebb keresztény temploma lett. A pogány név és életfelfogás eltűnt. Helyette megkezdődött a Mindenszentek tisztelete, egy új stílus, amely a nyolc boldogságra és a hit szépségeire épült fel.

A liturgia ezért hirdeti örvendetesen, hogy a küzdő, szenvedő és a győzedelmes Egyház összetartozik. A szentek egységének a dogmáját is tisztán érezzük kicsendülni a mai ünnepnek és a holnapi halottak napjának szertartásaiból. Ünnepeljük ma a győzedelmes Egyházat, a szentek seregét! Kérjük azt, hogy a szentek mondjanak ítéletet a világról, a szentek uralkodjanak a népeken és az ő Istenük, a szenteknek az Istene – a Szentírás szavaival – uralkodjék mindörökké. Örvendezzünk mi is a szenteknek. Annak a diadalnak, amit a kegyelem aratott a törékeny emberi természetén. Bár a világ szemében a szentek sokszor balgáknak látszanak, és úgy tűnik, mintha ők is meghalának és eltűnnének a többi emberrel, mégis ők az Isten örömeiben és békéjében élhetnek.

Mindenszentek ünnepe a diadal ünnepe. Elsősorban a kegyelem diadaláé a törékeny emberi természet felett. Nem a törékeny emberi természeté a végső szó, nem a bűné, nem is a kísértéseké. Mindenszentek serege hirdeti, hogy a végső szó a kegyelemé. Mert a kegyelem felemeli az emberi természetet és a bűnösökből is szenteket farag. A múltó, törékeny minden nyomorúságnak kitett emberi természeteket felemeli a Mindenszentek seregébe.

Mindenszentek ünnepe az Egyháznak is a diadala. Az Egyház történelmének, az Egyház igehirdetésének, prédikációjának, a dogmáknak, a szentségeknek és mindannak, amit az Egyház nekünk ad. Milyen jó, hogy a rágalmozott, a sokszor meggyalázott és sokszor tetteiben, tanításaiban és életstílusában kifogásolt Anyaszentegyház rá tud mutatni a szentek seregére: nézzétek, a szentek között ott vannak a ti drága halottaitok is, az üdvözült lelkek, akikért imádkoztok, akik itt a földön megőrizték az Egyház minden igazságát, akik itt a

földön az Isten- és emberszeretetet megélték. Nézzétek meg a szentjeinket! Azokban nem találtok kivetnivalót, nem találtok rágalmazni valót, nem találtok megalázni valót. Milyen fenségesen rá tud mutatni az Anyaszentegyház a tanításnak és az életnek az összhangjára. Mert nekünk sokszor szemünkre veti a világ, hogy amit hiszünk, amit hirdetünk, amit imádkozunk, azzal sokszor nincs összhangban az életünk. Hirdetjük a felebaráti szeretetet, és hányszor megtagadjuk szóban és tettben. De a szenteknél a tanítás, az igazság és az élet tökéletes összhangot alkot.

Mindenszentek ünnepe rámutat a történelemben is az erénynek a diadalára. Hogy a végső szó nem a bűnöké, nem a gyengeségé, nem az igazságtalanságé, hanem az erényé. Mindenszentek ünnepe rámutat arra, hogy az élet végső formája és a boldogság végső formája odaát van. Mert mit érne az életnek minden szépsége, ha be lehetne zárni a koporsóba; s mit érne a legszebb emberi boldogság is, hogyha megszűnne két méterrel a föld alatt? A végső formája az életnek és minden gondolatnak a mennyország, ahol nincs koporsó és nincs föld, ahol minden a lélek tökéletes megdicsőülésében éri el végső megvalósítását.

Azt mondtuk, hogy Mindenszentek ünnepe diadalünnep. Hozzáteszem: leginkább az Oltáriszentség diadalünnep. Az Oltáriszentség áldozat is meg szentség is. Élő kenyér, lelkünk tápláléka. Ezzel a kenyérral éltek a szentek. Ezt az áldozatot szerették nagyon a szentek, és bűnös emberekből szentek lettek. A törékeny emberek a nyolc boldogság útjára tértek. Óh, az Oltáriszentség a történelem folyamán annyi embert tett szentté, annyi embert tett boldoggá! Minket is hív, hogy belőle merítsünk mi is erőt, hogy az életünk tökéletesebb legyen, hogy az életünk végső formáját az erények adják, és életünk végső kibontakozása az égben elérhesse azt a szépséget, amit a szentek élete is elért.

Egyháztanítók, misztikusok és művészek szerint az Isten Bárányát az égben az üdvözültek seregei veszik körül. De hogyan vesszük mi körül itt a földön ugyanazt az égi Királyt, ugyanazt az égi Bárányt? Hogyan vesszük körül mi az Oltáriszentségünket? Ma szentségimádás van. Elsősorban a jelenlétünkkel kell megmutatni, hogy mi is a hívőkkel együtt a szentek seregébe tartozunk, a mennyországért küzdő szentek seregébe tartozunk, és nekünk a szentségimádás napján itt van a helyünk. Ez legyen ma minden szórakozásunk! Mondjunk le mindenről, amit más vasárnapon és más ünnepnapon megtennénk! Ma hódoljunk mi is Krisztus Királynak, Mindenszentek fejedelmének!

Körülvehetjük mi is az Oltáriszentséget jelenlétünkkel, a családok jelenlétével, a fiatalok és öregebbek, gyermekek és szülők jelenlétével. De egyenként is vegyük körül az Oltáriszentséget. A szentek helyett – ahogyan a régiek ábrázolták – tegyük mi ide a gondolatainkat. Gondoljátok el, milyen szép lenne az, hogyha ide az Oltáriszentség köré csoportosíthatnánk és csoportosítanánk életünk minden vágyát, szívünknek minden megmozdulását, de agyunknak minden megmozdulását is! Minden gondolatot idehoznánk az Úr Jézushoz, hogy Ő szentelje meg azokat, és Övé legyen az áldás, Övé legyen a dicsőség, Övé legyen a tisztelet mindabból, ami bennünk, mint emberekben szép, ami bennünk, mint emberekben erő és érték.

Vegyétek körül az Oltáriszentséget Mindenszentek ünnepén, szentségimádásunk napján a gondolataitokkal, a munkátokkal, az életetekkel, és akkor megvalósul majd a ti életetekben, a ti otthonotokban is az irgalomnak, a szeretetnek és a békének az a csodálatos szintézise, amely megvalósult a szentek, minden szentek életében. Amen.

1953. november 1. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Halottak Napja (november 2.)

2Mak 12,43-45 – Róm 8,31-35.37-39 – Jn 14,1-6

Kedves Keresztény Híveim!

Az Anyaszentegyház minden évben egyszer egy estét a halottaknak szentel. Mi is több estét szentelünk a halottainknak, de egyszer hivatalosan, együtt az Egyházzal tesszük azt. Ezt a mai estét talán kezdjük a bölcselő, Jean Paul gondolatával: az emberi világtörténelmen kívül még van egy nagyon fontos és rettenetes világtörténelem, a haldoklóké. És az élőknek nem adatik meg, hogy ennek a lapjait felüssék.

Én úgy érzem most a halottak estéjén, hogy mi mégiscsak felütjük egy nagyon fontos, egy örökkévaló történelemnek a lapjait. Felütjük nemcsak a haldoklók, hanem a halottak történelmének a lapjait is. Mindegyikünknek van halottja. Van hová kimennie egy sírhoz, és már ott is felüti ennek a különleges világtörténelemnek a lapjait.

A temető, a sírokkal együtt, virágokkal együtt a természetnek egy gyöngyszeme. A csendnek és a megnyugvásnak is a helye. Az a szó, hogy „csend, békesség”, aligha szerepel több helyen az emberek gondolatában és történelmében, mint a sírköveken. De a természet és a természet szépsége még nem minden. A temető sokkal több annál. Egy állomás. Nem az utolsó állomása az életnek, hanem egy kezdődő életnek az első állomása. Ezen az állomáson sok győzelmet és sok szépséget figyelhetünk meg. Először is azt, hogy itt megpihen mindaz, ami az élő emberek sorsközösségében annyi nézeteltérésre, annyi gyűlölködésre és annyi igazságtalanságra ad alkalmat. Itt megszűnik mindaz, amit a költő „a mozgó viszontagság jármának” nevez. Itt véget ér az is, amit Szent Bernát siralomvölgynek nevez. Itt megszűnnek a bűnök is. Az erkölcsi életnek ezernyi kártevője, kísértése és szenvedélye itt elnyugszik. Hát mondjátok, nem szép hely a temető? Ahol nincs többé bűn, nincs igazságtalanság, nincs tülekedés, nincs gyűlölség, összeférhetetlenség és egyszer s mindenkorra búcsút mondanak annak, ami önzés, ami az emberi természet gyarlóságából fakad.

A temető nemcsak a csend miatt, de erkölcsi értéke miatt is szép hely, és azért tartja az Anyaszentegyház szent helynek. A temető – higgyétek el – nagy erő, és merem mondani, hogy végleges válasz még a hit titkára is, még az Egyház igazságainak, az Isten igazságainak tagadására is. A temetőben érzem igazán a Hiszekegy értelmet és érzelemvilágot megmozgató igazságát, a testnek a feltámadását és az örök életet.

A temető sok könnyet magába zár, sok szomorúságot, nem tagadom. Átérezzük a temetőben azt, amit Dvorak érzett két éven keresztül, amikor a Stabat Matert komponálta és beleírta ebbe az alkotásba két fia elvesztésének minden szomorúságát. Megérezzük a temetőben azt a szomorúságot, amit Rossini komponált az ő Stabat Materébe. Ő sorsa, élete és történelme szomorúsága mellett belevitte ebbe a munkába a testét-lelkét átjáró hitét is, amit halálos ágyán olyan szépen vallott meg.

Minden szomorúsága mellett a temetőben, a sírok felett én mindig hallom az Evangélium szavát, amit a mai három szentmisében az Anyaszentegyház felolvastat nektek. A Szentleckében meg a szent Evangéliumban is három vigasz röppen az élők felé és velük igazolás a megholtaknak.

Az első szentleckében olvassuk Szent Pál apostol kérdését, „Ubi est mors victoria tua?” „Halál, hol van a te győzelmed?” Éreztétek Halottak Napján, hogy a halál az anyagnak nem utolsó állomása! Hogy a teremtett világ nem ér véget a halállal! Hogy a halál után még folytatás van, mert nem a halálé a győzelem, – ahogyan Szent Pál is hirdeti – „Hála annak az Istennek, aki nekünk megadta a győzelmet a mi Urunk Jézus Krisztus által.” Nem a halálé a végső szó, mint ahogy nem azé volt a végső szó nagypénteken sem, hanem az Úr Jézusé, aki

maga a feltámadás és az élet. De még a legszörnyűbb halál – hiszen a modern élet ezernyi idegessége és új betegségei bizony a halált rettenetessé tehetik –, még a legrettenetesebb halál sem végső győzelem, mert a győzelem az életé, a feltámadásé, és azé, aki mindezt adja nekünk: a mi Urunk, Jézus Krisztusé. Az Üdvözítő maga mondta, hogy „Ne csodálkozzatok azon, ha mindazok, akik a sírokban vannak, hallják az Isten fiának a szavát!”

Egyszer az élő Üdvözítő ajkáról hallják majd azok is az Evangéliumot, akik elpihentek az Úrban, akikért imádkoztok mindannyian. És mert jót tettek, mert a kegyelem állapotában haltak meg, majd kilépnek a sírból, feltámadnak az örök életre. Ez már nem romantika, ez már nem a bölcselőnek a gondolata. Ez az örök élet Urának és mindenkinek királyának az ígérete és parancsa.

Halottak napjának második szentmiséjében azt olvassuk a Makkabeusok könyvéből, hogy milyen szent és milyen üdvösséges gondolat imádkozni a megholtakért, hogy azok megszabaduljanak bűneiktől. Ez a gondolat az, ami nekem a temetőt annyira szent helyé teszi. Hogy annyi szent és annyi üdvösséges gondolatot elvisztek oda, amikor imádkoztok a megholtakért. Mert a hétköznapi zajában, ezernyi fáradság, sok bosszúság, millió gond között nem felejtitek el a holtakat s a megholtakkal együtt az örök életet.

Sok minden megszűnik a sírnál, ami szenvedés, ami emberi. De nem szűnik meg az, ami lélek, ami erény, ami szeretet. Ezért olvassuk a Szentírásban, hogy „Boldogok, akik az Úrban hálnak meg, mert tetteik követik őket.” Milyen fenséges gondolat, hogy ami jót tettünk itt a földön, annak az effektusai megszűnhetnek materiális vonatkozásban, de az érdemei nem szűnnek meg a lélek örök távlatában: hogy minden erénynek, minden jósnak van egy örök folytatása. És itt a győzelem, a másik győzelem a halál felett: az erény. Mi a halottak erényeiben is biztosak vagyunk.

Az Anyaszentegyháznak még egy nagyon kedves anyai gondolata és gesztusa, hogy elküldi a halottak után még az élőknek az erényeit is. Ezért imádkozzatok a halottakért örömmel. Ezért nyerjétek el a búcsúkat. Ezért áldozzatok sokat még alamizsnaképpen is. Ezért ajándékozzátok meg a szívjóságtokkal az élöket is. Mert a holtak után el tudjátok küldeni az emberi szív minden gazdagságát. Az Anyaszentegyház továbbítja az imáitokat, erényeiteket, önfeláldozásaitokat, kereszthordozásaitokat. Ti pedig itt, a földön, a síroknál és az oltárok előtt szívetekkel a kegyelem világával és az Üdvözítővel megnyithatjátok az eget a teljes búcsú révén, és az ideig tartó büntetéseknek véget vethettek a megholtaitok boldogulásáért. Óh, ez is örömteli gondolat, hogy a halottaknak nem szellemidézésekkel üzenünk, hanem erényeink teljes és reális világával.

A harmadik szentleckében az Üdvözítő szavait olvassuk: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete vagy, és én feltámasztom őt az utolsó napon.” A haldoklók áldozása, az utolsó áldozás éppen úgy, mint az első, biztosítéka ennek az örök életnek és ennek a feltámadásnak. Jaj az élőknek, a szívtelen élőknek, akik a lelkeket, a haldoklókat megfosztják ettől az utolsó útravalótól, ettől a nagy biztosítéktól, a feltámadásnak ettől a zálogától, az Úr Jézus testétől és véréből! Engedjétek mindig a betegekhez az Üdvözítőt! Különösen a haldoklókat engedjétek megerősíteni az örökkévalóság kenyerével!

Amikor Borromei Szent Károly képet rendelt egy művésznél a halálról, az eléje tárt egy képet csontvázal és kaszával, ahogyan századokon keresztül, talán két évezreden keresztül ábrázolták a halált. A szent ránézett a képre és elfordította. „Mi ez? Csontváz, kasza? Ez a halál? Inkább fessen nekem angyalt, a kezébe pedig adjon arany kulcsot, mert ez a halál!”

A halottak napjának és a halottak estéjének megszokott szomorúsága, keserősége vagy könnye helyett, más szóval a kaszás halál helyett én inkább erkölcsi komolyságra kérek titeket és az Élet Kenyerének a szeretetére. Erkölcsi komolyság belenézünk az örökkévalóságba, ahol a holtjaink vannak, és erkölcsi komolyság az erényeinket az élők után elküldeni a megholtjainknak is. Erkölcsi komolyság az Üdvözítőtől a legbensőségesebb áldozásban kérni, hogy a megholtaknak adja meg az örök boldogságot.

1958. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Szent Imre herceg ünnepe (november 5.)

Bölcs 4,7-17 v. Róm 8,28-30 – Lk 12,35-40

Kedves Keresztény Híveim!

Az elmúlt héten ünnepeltük Szent Imrét, a magyar ifjúság védőszentjét. Meg kell emlékeznünk róla. A mai szentbeszédet szenteljük tehát a magyar ifjúság drága szentjének, az oltárunk domborművén is szereplő Szent Imrének.

Amikor született, Szent István és Gizella szívén harangozott az anyai és az apai öröm. Amikor született, egy ország trónörököst kapott. Megindultak az emberi számítások és tervezgetések. Egy apa, Szent István, apostoli szent királyunk, egy országot akart biztos kezekben, az általa nevelt, elveit átvett kezekben elhelyezni. Az ország szép, büszke királyt, fejedelmet, vezért, hőst és lovagot akart. És bizony itt az esztergomi bástyának őrködő vitézei, a Strázsahegynek őrködő katonái megálmodták István király után a másik legnagyobb magyar királyt, akit majd Imre néven fog emlegetni a magyar történelem.

Talán nem mindenki örült e születésnek. A pogány Vazul talán a fiaira gondolt, három fiúgyermekére. Hogyha Imre lesz a király, akkor azok közül egyik se lesz király. Ki tudja, hogy a Mátra, a Bakony erdeiben mennyi öreg sámán – aki talán még egy-két évtizeddel korábban beleengedte törét a fehér ló szügyébe és a fejedelem előtt mutatta be áldozatát – gondolta pogány keserűséggel, hogy megint egy megkeresztelt magyarral több és szomorúan gondolt arra, hogy ez is olyan ember lesz, aki megtöri a kalandozást, aki megtöri Ázsia pusztáinak régi pogány törvényeit, aki keresztény lesz.

Tervezgetések folytak a magyar agyakban és a szülői szívekben. S ezek a tervezgetések mind hiábavalók maradtak. Senkinek sem lett igaza; sem a pogány sámánnak, sem Vazulnak, sem az édesapának, sem az édesanyának. Mert az emberi történelmet nemcsak itt a földön, nemcsak az édesanyák szívében írják, hanem az égben is. És sokszor az égben mást írnak, mint itt a földön. Itt a földön álmodtak egy kemény magyar királyt. A rendre, az ország biztonságára őrködő fejedelemtől álmodoztak és helyette az egek írtak égi szentet, aki a Mindenszenteknek a seregében éneklie azt a dalt, amit csak a tiszta szívek, a szeplőtelen szívek énekelhetnek. A Szűzanya felemelt az égbe egy magyar férfiszívet, (egy 24 esztendő szívet,) Imre szívét, szeplőtelenül, tisztán.

Az égben elkészítették már a helyet annak a fiatal, csodálatosan szép életnek. Az égben azt írták, hogy ez az élet hinni fog és engedelmes lesz atyjának és az Istennek. Ez a lélek sokat fog imádkozni akkor, amikor a magyar fiatalság majd duhajul ázsiai heje-huját ünnepel. Az égben tudták, hogy ez a szív tiszta lesz akkor is, amikor majd az oltár előtt hűségesküt tesz jegyesének, és vele együtt fogja majd tartani a szeplőtelen szív-tisztaságot. Az égben tudták, hogy ez a szív itt a földön nem arat diadalokat, mert ezt a szívet a csóri erdőben utoléri egy vadkannak az agyara és mégis kioltja ennek a szívnek a dobbanását. S a fehérvári Nagyboldogasszony Bazilika harangjai nem koronázási ünnepre szólalnak meg, hanem temetésre kondulnak, és egy ország fogja siratni első szent királyának trónörökösét.

Kedves Keresztény Híveim! Kérdezhetjük, hogy melyik volt szebb. Az-e, amit mindenki elvárt volna, vagy pedig az, amit az égben írtak? Mi lett volna, hogyha Szent Imre nem hal meg, hogyha nem csúszik meg abban a viadalban, amit a vadkannal folytatott; hogyha biztosabban talál a lándzsája, vagy a töre és nem csúszik el a vadkan agyaráján? Akkor király lesz. Talán 30-40 évig kormányozza a magyarságot. Ha ő lett volna a király, talán nem tört volna ki a pártviszály. Vata magyarjai nem törnek akkor a budai révnek, nem végzik ki Szent Gellértet és nem ontanak ki annyi magyar vért. Akkor a szerencsétlen emlékü Péter király – akit a velencei Doge-palotából hoztak ide, gyenge gyermekként – nem vakul meg ott Győr

mellett és nem hozzák lóra kötve Fehérvárra, hogy kivégezzék. Akkor a másik szerencsétlen emlékü király, Aba Sámuel sem szorul abba a zámolyi kicsi házba, ahol az életét kioltották. Akkor sok minden másképp lett volna. Akkor talán nem tör ránk keletről, nyugatról az ellenség és nem használja ki az ország lezüllött pártoskodó állapotát. Talán nagyobb hadsereggel, jobban őrizzük az ország határait. Talán szebben ment volna az építkezés, több várat építünk, több földet művelünk meg. Mit gondoltok, mindaz, amit Szent Imre megalkotott volna, meddig tartott volna? Talán 40-50 esztendeig. És utána tört volna ki minden: a pártviszály, az ellenségeskedés, a széthúzás, a templomok felgyújtása, a pogány magyarok lázas készülődése a nagy leszámolásra, és később éppen úgy minden lepusztult volna, mint ahogyan Szent István királyunk halála után el is pusztult sok minden.

Amit az égben írtak Szent Imréről, az megmaradt. A hit erőssége, a tisztaságnak egy egész országra szóló példaképe. Mindaz, amit ő engedelmisségben, tisztaságban és imádságban ajándékozott az Istennek, megmaradt nekünk példaadásnak.

És ma, Kedves Keresztény Híveim, Szent Imre herceg, (nemcsak ez a 6 esztendő gyermek, hanem a fiatal 18 esztendő Imre és a 24 éves ifjú is szól a magyar ifjúsághoz. Hirdeti nekik, hogy van egy természetfeletti élet, egy természetfeletti világ is. Gondoljátok el, Szent Imrének már fiatal korában szembe kellett néznie a pogány élettel, az evilági szórakozásokkal. Találkozott öreg harcosokkal, akik még a kalandozásról álmodoztak és tanítták ezt a fiatal herceget a nyíllövészetre, a kardforgatásra, a lovaglás ázsiai művészetére. Közben odamondogatták, hogy az volt az igazi, az volt a szép, mikor még egész Európa a magyarság lába előtt hevert és reszkettek még a nevüktől is. De megismerhette a természet feletti élet szépségét is.

Döntenie kellett, melyik ideált választja. Azt a keresztény ideált, amely letérdel az oltár lépcsője elé, vagy a másik, pogány ideált, amely a hadi dicsőségért, a kalandozás győzelméért kockára tesz életet és jövőt. Imre herceg találkozott öreg sámánokkal is, akik nem azt hirdették, amit Szent Gellért; akik nem a Szentháromságról suttoztak neki, mint Szent Gellért, hanem a Hadúrról regéltek, a magyarok egyetlen, ősi, pogány istenéről, aki minden csatájukban segíti az őt tisztelőket. – És Imre herceg döntött. Neki nem a Hadúr kell. A keresztre szögezett Krisztusnak adta szívét is, imáját is és az életét is, amikor fogadalmat tett. Egy ilyen élet hirdetheti minden korok magyar ifjúságának, hogy nemcsak evilági élet van, nemcsak pogány élet van, hanem van természetfeletti élet is, imádságban, ájtatosságban a templomok mélyén, megszentelt élet is van. Szent Imre herceg hirdeti a magyar ifjúságnak a tisztaságot. A lélek és a test tisztaságát, amelyet nem szennyeznek bűnök, kicsapongások. Amely minden gondolatot, minden vágyat, a testnek és a léleknek egész érintetlen erejét és szépségét elhozza ide az oltárhoz, hogy itt tegye az esküt a házasság szentségének a felvételekor. Minden más, bűnben, erkölcstelenségben elpocsékolt erő elvesz az egyén és a nemzet számára s a lelket húzza az örök tűz, a pokol felé.

Szent Imre herceg a magyar ifjúság elé áll és hívja őket vissza a templomba, hogy töltsék meg azt úgy, mint régen, amikor a padok előtt és a padok között mindenütt fiatalok álltak. Egészen fiatalok, iskolások és legények. Szent Imre hívja a magyar ifjúságot, amely össze tud tömörülni egy futballmeccsre ezrével, amely tud nagy utakat megtenni egy nagy sportélményért, amely szívesen lelkesedik egy olimpiai játékért, egy nagy magyar győzelemért. Hívja őket, hogy foglalják el üresen hagyott helyeiket. A régi magyar ifjúság két kézzel fogta a zászlókat is, a templomi lobogókat is Isten dicsőségére, s ma alig lehet összekoldulni egy-két legényt, aki megfogja a zászlókat, hogy egy Egyházi körmeneten a fiatalság is képviselve legyen.

Kedves Keresztény Híveim! Amikor Szent Imre egy megszentelt, tiszta lelket vitt az égbe, akkor hagyott ránk legtöbbet. Ránk hagyta szeplőtelen szép életének örök példáját. S nekünk ezt meg kell értenünk, a szülőknek meg a fiatalságnak is. Szülők, neveljétek úgy a gyermekeiteket, amint Szent István. Gyermekek, forduljatok a szüleitek és az Isten felé azzal

a lelkülettel, amellyel Szent Imre herceg fordult mindenkor a földi atya, a földi anya és az égi Atya, az égi Édesanya felé.

Oly megrendítő képeket láthattunk mostanában külföldi újságokban. Az olasz árvíz-katasztrófa megismétlődött. Ezelőtt két esztendővel az ország északi részét pusztította, rettenetes károkkal és emberi szenvedésekkel súlyosbítva a nagy tragédiát, most pedig inkább a déli tartományokat pusztította. Az egyik erről készült képen a félig összeomlott házból kilép egy kis mezítláb, rongyos olasz gyerek. Alig tízesztendő. A falu neve Cabacinello. A kicsi gyermek ölében menti az apró kis értékeket, talán az övét, talán az édesanyját, talán az édesapát, talán a testvérét, akik éppen nem voltak otthon, amikor az árvíz elsöpörte a kicsi otthont.

Óh, hogyha egy kis tízéves gyermek az otthonból a veszély percében is meg akar menteni apró tárgyakat, apró értékeket, mert azokat fontosnak tartja a szülők, a család, vagy önmaga számára, akkor mondjátok meg, hogy a történelem örök viharzásában, a történelem állandó hullámverésében hányszor kell megmenteni lelki értékeinket az otthon számára? Mi nem az otthonból mentünk értékeket, hanem az otthon számára. S milyen érték a gyermek engedelmissége, milyen érték a gyermek egyenessége, milyen érték egy gyermek finomsága, mekkora érték a gyermek hite, mekkora érték egy gyermek szeretete! S minden gyermeknek, a ti gyermekeiteknek és unokáitoknak is lelki értékeket kell megmenteniük az otthon, a ti boldogságtok számára is.

Egy másik képen – szintén az árvíz-katasztrófáról – láttam egy fiatal leánykát, aki két kisebb testvérét mentette meg. A két kisebb gyermek szemében rémület. Nem tudták, hogy az életük nem esik-e áldozatul. A nagyobb gyermek arcán pedig mosoly azért, hogy meg tudta menteni a katasztrófától a két kisebb testvérét.

Kedves Keresztény Híveim! Minden szülőnek, minden gyermeknek így kell örülnie, hogyha a bűnökből, hogyha az emberi elesettségekből tud megmenteni értékeket, imát, hitet, lélektisztaságot. Ha tud menteni szeretetet és reményt. Óh, azokra a gyermekekre a dicsőség koronája vár, akik Szent Imrével együtt tudnak menteni hitet és szeretetet a szülők és Isten számára. Azokat egyszer megkoronázza az utókor és hálás lesz nekik, s ha kezet nem is csókol, de őrzi majd emléküket haláluk után is, mert akkor, amikor a hitet könnyen elsodorhatták volna a hitetlenség árszármái, akkor mentették meg a hitet nemcsak önmaguknak, hanem másoknak, sokaknak, talán ezreknek, talán millióknak. Amikor az Anyaszentegyház átadja a kicsiny gyermeket az édesanyjának az anyaszentelés szertartásában a keresztelés után, akkor arra hívja fel a szülőket, vigyázzanak a gyermek testi és lelki javára, tanítsák meg a gyermeket az Isten- és a felebaráti szeretetre. Óvják figyelmeztetéssel, szép szóval, ha kell büntetéssel is minden testi és lelki veszedelemtől, mert a gyermek akkor lesz a szülők öröme és majdan támasza.

Ha ti is azt akarjátok, hogy a gyermeketek és unokátok örömtök és egykor támaszotok legyen, akkor tanítsátok meg őket az Isten- és a felebaráti szeretetre, úgy, ahogyan Szent István is megtanította Szent Imrét. És ha nem is volt támasza, öröme volt itt a földön és öröm maradt az örökkévalóságban is.

Hogyha a fiatalság elveszti a szentimrei eszményeket, akkor összeütközik benne az Egyház, az állam, a szív tisztasága és a jövő ereje és biztonsága. Olyan katasztrófális ez, mint ami történt nemrégiben egy faluban, Franciaországban, ahol egyszerre négy autó futott össze. Ritka szerencsétlenség: 9 halott és 12 sebesült. Nem is kell lefesteni a képet, hogy az a négy autóröns, alatta holttestekkel hogyan nézett ki.

Még szomorúbb az, hogyha az ifjúság eltemeti önmagában a keresztény erényeket; hogyha eltemeti bűneiben a szülők örömét; ha eltemeti könnyelműségében vére tisztaságát és a nemzet jövő energiáját.

Kérjük a mai szentmise végén Szent Imre herceget, hogy a magyar ifjúságot óvja meg minden testi és lelki katasztrófától – értékválságtól, amely olyan, mint egy tömegszerencsétlenség –, hogy a magyar ifjúság a szülők öröme és támasza legyen. Amen.

1953. november 8. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Árpád-házi Szent Erzsébet ünnepe (november 19.)

Péld. 31,10-13.19-20.30-31 v. 1Jn 3,14-18 – Lk 6,27-38

Kedves Keresztény Híveim!

Csütörtökön nemcsak a magyar Anyaszentegyház, hanem az egész Világegyház ünnepelte a magyar föld kedves hajtását, Árpád-házi Szent Erzsébetünket. Mit állít a XX. században az Egyház Szent Erzsébet személyében a világ elé, amit tisztelni és csodálni kell? Mert hogyha egy szentet oltárra emelnek, vagy egy szent tiszteletére szentmisét mutatnak be, akkor annak a szentnek életében csodálni- és tisztelnivaló van még ma is.

Most nézzük meg azt, ami csodálni- és tisztelnivaló Szent Erzsébetben, akit Krisztus magához vett egy szép élet után.

Melyik Erzsébetet állítsam szemetek elé, Szent Erzsébetnek melyik ábrázolását? Azt, amikor lehajol télen a koldusasszonyhoz és betakarja fejedelmi palástjába? – így festette meg a művész az esztergomi múzeum számára, a kép másolatát még ma is láthatjuk a kapucinusok budai templomában. Ez az Erzsébet szól-e hozzánk, vagy a másik, az a fiatal kis leányka, akit elküldtek innét, Esztergomból a messzi Thüningiába, hogy ártatlan, tiszta, imádságos lelkével feltámasszon Európa számára egy elfeledett szellemi és erkölcsi irányzatot? Vagy a hűséges és szerető hitves alakját állítsam elétek, aki árván, elhagyottan, özvegyen gyermekeivel elindul az eisenachi úton a legszomorúbb karácsony estén, miután nem kapott még akkora helyet sem, ahová három gyermekét elhelyezhette volna? Azt az Erzsébetet állítsam elétek, akinek egyetlen meleg hely a szíve volt gyermekei számára?

Válogathatnánk a különböző ábrázolásokban, képekben, amelyek Szent Erzsébetet örökítik meg rózsáival, irgalmával, hitvese szeretetével és gyermekei iránti a szeretetével. De én elétek állítom Szent Erzsébetet, magát az egyéniséget. Eltekintve a csodáitól, eltekintve a legendáktól és mindentől; az egyéniséget, akire ma is szüksége van ennek a világnak. Mi tette Erzsébetet nagygyá és szentté? Az tette nagygyá és szentté, hogy korának azt nyújtotta, amiben az a legszegényebb volt. És jegyezzétek meg, hogy minden nagyságnak jellemző vonása, hogy azt tudja nyújtani az embereknek, amiben a legszegényebbek; és nemcsak egy-két embernek, hanem egy egész korszaknak.

Kedves Keresztény Híveim! Miben volt szegény a XIII. század, amelyben Erzsébet élt? Szegény volt a jámborságban, mert a templomban aranyszóttas ruháikat mutogatták az asszonyok és csak nézelődni mentek a férfiak. Szegény volt az a kor jámborságban, mert jobban érdekelte őket minden más, a vadászat, a háború, a nagy lakomák a várudvarokon és a vártermekben, a lovagtermekben és nem tartották egyenrangúnak Krisztus asztalát a lakomák asztalával, a lovagtermeket nem tartották egyenrangúnak a templomokkal, vagy a templomot nem tartották egyenrangúnak a lovagtermekkel. A szentélyt nem becsülték annyira, mint az otthonoknak kárpitokkal díszített falait és farizeizmus volt sokszor az áhítat, mert csak a látszat kedvéért mentek az előkelők is templomba, nehogy a szegényeket megbotránkoztassák. Ebbe a szegényes, világosságtól szinte egészen megfosztott világba hozta e fiatal asszonyka a maga hűsz esztendejével azt a minden kételyen, minden látszaton áttörő vallásosságot, amely le tudta tenni a fejedelmi koronát is Krisztus keresztje elé, amely a szentélyt éppen úgy becsülte, mint a gyermekszobát; melynek szent volt minden gondolata és minden érzelme, amelyet a világ a maga hamisságával és téves felfogásával nem tudott megváltoztatni.

A jámborságon kívül a fiatal Erzsébet a felebaráti szeretetet nyújtotta a kornak. Higgyétek el, ez nagyobb forradalom volt, mint a francia forradalom. A felebaráti szeretetben hiány volt abban a korban. Nemcsak a királyok és hercegek vetették meg az egyszerűbb embereket, a

pórnépet, az iparosokat, a kereskedőket és a koldusokat, hanem minden társadalmi osztálynak volt legalább ötven rétege. Legalább ötven rendet ismert el minden társadalmi osztály. Az anyagi lehetőségek szerint, szinte az aranyaik szerint emelkedett és csökkent az emberek tekintélye és megbecsülése. Még a koldusok is rangot és rendeket állítottak fel egymás között. Még abban is, hogy a templomnak melyik lépcsőjére áll egy koldus, rangkülönbség, lenézés és megvetés volt. Nem becsülték és nem szerették egymást az emberek. Amit becsülték, az a vagyon volt, az anyagi helyzet és – nagy néha – a kardnak vagy a törnek az ereje.

Ebbe a társadalmi szemléletbe belerobbant egy húszesztendő fiatalasszony az ő nagy szívével, az ő nagy szeretetével és az ő emberek iránti megbecsülésével. Kezdte a koldusokon, és végig minden társadalmi osztályon megmutatta a tiszteletnek, az embervoltot megillető különleges tiszteletnek és szeretetnek a mértékét is. A koldusokon és árvákon kezdte. A betegekben és bélpoklosokon folytatta, és nem félt attól sem, hogy a bélpoklost befogadja a szobájába. Nem félt attól sem, hogy belefektesse saját ágyába. Tudta, hogy a szeretetnek akkora ereje van, hogy még a fertőzés törvényeinek is felette áll. Még a gyermekeit sem kellett féltenie ebben a szertelen nagy odaadásában. Mert szinte esztelenül szórta vagyonát, egészségét és önmagát mindenkinek, csak hogy az embereket megtanítsa egy nagy igazságra, hogy Isten akarata szerint egymást szeretni és becsülni kell. És Szent Erzsébet, bár szembetalálta magát a kor felfogásával, rokonaival, saját családjának tagjaival, szembetalálta magát mindenféle begyepesedett felfogással, mégis keresztülvitte akaratát. Igaz, önmagát emésztette fel, mert huszonnégy évével költözött az égbe, de ez a huszonnégy év gazdag volt, forradalmat nyitott és korának megadta azt, amiben az a legszegényebb volt.

Kedves Keresztény Híveim! Felmerül a kérdés, nem volt-e túl pazarló Erzsébet, amikor mindenét elszórta egy nagy erkölcsi és elvi igazság uralomra jutásáért? Vegyük csak az őt környékező tragédiákat. A család tele volt tragédiával. Endre király és felesége, Gertrúd királyné is. Testvére életében is nagyon sok a tragédia. Mindegyik szórt valamit.

Endre, ez a fess magyar király népe gazdagságát és erejét hol hódító, hol keresztes hadjáratokba ölte. A magyar erő, a magyar arany, a magyar gazdagság Endre király kezében szétfolyt. A végén még saját tekintélyét és saját házat sem tudta megvédeni, hanem egy országgyűlésnek kellett rendeznie a királynak és népének a viszonyát. Mondjátok meg, melyik pazarlás volt külön: Erzsébeté vagy Endre királyé? Az egyikre a történelem ráborítja a szegény köpenyét, a másikra pedig a történelem ráteríti a megdicsőülésnek és a szentségeknak a palástját.

Vagy vegyük csak az édesanyának, Gertrúdnak az életét. Német vér. Szereti a dalt, szereti a mulatságot, a vadászatokat. Miközben a férj, Endre király a Szentföldön hiábavaló vérontásban hadakozik, addig a királynő szórakozik udvarával, testvéreivel. S egy becsületes magyarnak tört kell rántania, hogy véget vessen a heje-hujának, amikor már az ország kezd rongyosodni, és egy veszedelmes királynő-gyilkolásban véget vetnek a nagy idegen farsangnak. Gertrúd királynő szintén szórta a gazdagságát, szórakozott és fényűző életet élt. Egy nemzet vagyonát, de megbecsülését is elpazarolta. Mit ért ez a pazarlás? A történelem erre is ráborítja a szegény palástját. S milyen más Erzsébet, ahogyan szórja szíve szeretetét, ahogyan szórja a jóságot, az irgalmat és a könyörületet!

Vegyük ott kint, Thüringiában a rokonságot. Zsófia hercegasszony, Szent Erzsébet anyósa, mindent a maga számára kapargatott össze, minden fillérhez ragaszkodott, semmit nem adott volna a szegényeknek, a népnek, parasztjainak. Mit ér ennek a kuporgatása? Nem akkor szórta, pazarolta legjobban az örgrófság vagyonát, amikor mindent önmagának akart és még az unokáitól, a mennyétől is sajnálta szinte a betevő falatot? Nem akkor szórjuk és pazaroljuk legjobban a vagyonunkat, amikor csak magunkra gondolunk, amikor csak magunknak gyűjtünk?

Kedves Keresztény Híveim! Ha szembeállítom Zsófia fejedelemasszonyt és Erzsébet fejedelemasszonyt, kiviláglik, hogy kettőjük viselkedése közül melyik volt valójában a pazarló: aki uzsorás módjára gyűjtötte az aranyat, vagy azé aki elszórta bár, de úgy, mint ahogyan Krisztus is tette volna a szegény emberek javára.

A tragédiák, az adott körülmények között is igazságot kell adnunk Erzsébetnek, aki osztotta, szórta, pazarolta vagyionát, mert a jövő világ rendjét is építette szeretetével, és sok társadalmi bajnak, forrongásnak elejét vette viselkedésével.

Szent Erzsébet élénk állhat-e azzal, amit tett? Szent Erzsébet eléje állhat-e a történelem nagyjainak az elmúlt idők nagyjainak, meg a következő korszakok államférfiainak? Ha egy szent valóban szent, akkor minden korban kifogástalanul szent, és minden kornak fel kell rá néznie csodálattal és tisztelettel. Vajon odaállhat-e Szent Erzsébet II. Gyula pápa vagy X. Leó pápa mellé, e mellé a két egyházfejedelem mellé, akik a legfényesebben képviselték az Egyház művészi felfogását, akik megépítették Róma legszebb templomait és a világ legnagyobb bazilikáját, a Szent Péter Bazilikát?

II. Gyula és X. Leó, akik ezen a földön nagy műveket végeztek be, akik a művészet meg az Egyház dicsőségét is emelték minden fényezésükkel tulajdonképpen elhalványodnak Erzsébet nagysága és lelki ragyogása mellett. De Erzsébetnek nem kell szégyenkeznie a következő századok törvényhozói előtt sem, sem királyok, sem köztársasági elnökök előtt. Szent Erzsébet – talán merész a hasonlat – egészen nyugodtan állhat meg Marx Károly előtt is. Ez a nagy reformátor és szocialista nem vetheti Szent Erzsébet szemére, hogy vétett valamit is az elnyomottak, szegények vagy azok érdeke ellen.

Szent Erzsébet megállt nemcsak a történelem, nemcsak a századok előtt, hanem megállt Isten előtt is. És ez a nagyság. Isten nem ítéletet mondott felette, hanem megkoronázta élete művét, gyermekkori imáit, hitvesi szeretetét. Megjutalmazta jóságosan odaadását és minden alamizsnáját.

Kedves Keresztény Híveim! Felmerül a kérdés, ha élénk áll Szent Erzsébet, mire tanít most bennünket? Szent Erzsébet a maga fiatal szépségével elétek áll és arra két benneteket, hogy ti is adjátok meg ennek a kornak azt, amiben a legszegényebb. Mert minden korszakban vannak szegénységek – és itt nem gondolok élelmiszerre, nem gondolok cipőre és ruházatra. Itt nem arra gondolok, hogy talán a szórakozások nem elég színesek, gazdagok. A kornak lehetnek más szegénységei. Szegénység lehet a szívtelenség, az esztelenség, a hitetlenség, szóval a jámborságnak és a felebaráti szeretetnek a hiánya. Tudjátok, hogy ezeket a hiányokat senki más be nem töltheti és a kornak senki más nem adhatja, mint ti. Szent Erzsébet arra hív benneteket, hogy amiben a korunk nagyon szegény, ami miatt majd követ fognak dobni a korszakunkra, azt most adjátok meg, és a lelketek gazdagságával pótoljátok a kor hiányosságait.

Oh, sok dolog van, amit csak töletek kaphat az otthon, amit csak töletek kaphat meg ez a kor. Sokat adhattok szeretetből, sokat adhattok türelemből, finomságból, és teremthettek olyan életstílust, amit nem lehet tanulni sem óvodában, sem középiskolában, se az egyetemen, amit nem adhattok elő szemináriumon, amit egyedül csak a szívetekben hordoztok és a szívetekből nyújthattok gyermekeiteknek, otthonotoknak és nyújthattok egymásnak is, minden felebarátnak, kivétel nélkül.

Fogadjátok el Szent Erzsébet hívását és intését, hogy az ő példája nyomán minél többet adhassatok családotoknak és ennek a XX. századnak jámborságban, vallásosságban és szeretetben. Amen.

1953. november 22. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Különleges alkalmakra

Elsőáldozásra

Kedves Keresztény Híveim!

Az előbb hallottatok az Evangéliumból egy részt, az Evangélium egyik legkedvesebb és legszebb részét. Nem olyan megkapó és megrendítő, mint egy halottnak, a naimi ifjúnak a feltámasztása. Nem is annyira megrendítő, mint egy inaszakadtnak a meggyógyítása. De mégis, a mai Evangéliumi rész még a halott feltámasztásánál is meg a betegek gyógyításánál is fontosabb. A mai Evangélium az élet teljes lüktetését hordozza. Ez az, amit egykor a kereszteléstekkor is felolvastak. – Amikor elindultak az édesanyák az Úr Jézushoz.

Nem tudjuk, melyik édesanyának a szívében és agyában született meg az a gondolat, hogy ne csak a betegek, ne csak a szenvedők, ne csak a bajban lévők keressék és kérjék a Mestert, a Názáretit, hanem egyszer az egészségesek, a gyermekeiknek örvendező édesanyák is menjenek a Mester után éppen olyan kéréssel, mint a betegek, éppen olyan kéréssel, mint a szenvedők, áldásért, de ezúttal gyermekeikre. Valahogy így történhetett: egy édesanyának a szívében megszületett a gondolat, elindult hosszú utakon az Üdvözítő után, és a többiek csatlakoztak hozzá. Sokan lettek. Beesteledett. Némelyik virág már lezárta kelyhét úgy, mint ahogy a gyermek behunyja szemét az édesanya ölében. Este volt. Némelyik virág kinyitotta kelyhét, mint ahogy kinyitják az édesanyák a szemüket, ha sötétben, nehéz úton viszik alvó gyermeküket. Így érkeztek az egészségesek, az édesanyák, a gyermekekkel a karjukon az Üdvözítőhöz.

Az apostolok emberi módon gondolkodtak. Sajnálták a Mestert, aki egész nap a hang erejével, a szív erejével és az értelem erejével tanította a tömegeket. Sajnálták, mert már fáradt volt, és nem akarták ezeket a messziről, szívükben örömmel jövőket az Üdvözítőhöz engedni. De az Üdvözítő szinte megfeddette őket: „Engedjétek hozzám a kisdedeket!”

Drága Elsőáldozók! Most ti jöttetek az Üdvözítőhöz. És drága jó Szülők, ti hoztátok őket, éppen úgy, hosszú úton, mint ahogy vitték egyszer Palesztinában az édesanyák. Hét év hosszú idő. El sem lehet mondani, mit jelentett ez a szülők számára örömben is, aggodásban is. Mennyi átvirrasztott éjszaka, mennyi aggodás! Édesapák és édesanyák e hét év alatt végig vezették e elsőáldozókat, átadva önmagukat e kicsiny szíveknek és az Isten örök rendelésének.

Köszönet nektek, drága jó Szülők, hogy engedtétek és idehoztátok a kicsinyeket. Engedtétek, pedig sokan ellene voltak ennek az idejövételnek. Szóval, betűvel, tanácsokkal, talán még fenyegetéssel is szembe kellett nézni azoknak az édesanyáknak és édesapáknak, akik ideengedték az Üdvözítő elé a kicsinyeket. Ezért még egyszer köszönet nektek.

Ti is, drága jó Elsőáldozók, az Üdvözítőhöz nyitott szívvel jöjjetek, várva, hogy ő áldja meg a ti szíveteket testével és vérével. Fogadjátok szeretettel, mert ez lesz az életetek legnagyobb áldása, s ebből fog élni majd a lelketek kegyelemben sokáig. Ennek a kegyelemnek és ennek a jelenlétnek a segítségével fogtok ti küzdeni a kicsi rosszaságaitok ellen. Mennyi engedtlenséget, mennyi hanyagságot, mennyi lustaságot fogtok ti legyőzni annak az erejével és áldásával, akit kicsi szívetekbe zártok a szentáldozásban.

Ezelőtt pár évvel egy francia újságban egy kislány, a hároméves kis Anna képét közölték. Ezt a kislányt édesanyja kihozta a kórházból. Nem volt Párizsban lakása, ezért megkért egy másik édesanyát, aki az utcán vezette két kisgyermekét és hazafelé tartott a bevásárlásból. Azt kérte a kicsi Annácskának az édesanyja, hogy fogadja el ezt a kisgyermeket 24 órára,

amíg ő lakást talál és akkor elviszi. Nem adott címet, csak kért. S az a másik édesanya, akinek hat gyermeke volt, szeretettel megértette Annácska édesanyjának a kérését és nehézségét. Elfogadta hetediknek a kicsi Annát. De a 24 óra leteltével a kicsi Annáért nem jöttek. Mi lett az édesanyjával? Talán baj érte, talán megtagadta a kicsi Annát, talán hajóra szállt, más világrészen keresve boldogságot. Talán valóban szerencsétlenség érte. Teltek-múltak a hetek és a kicsi Anna hiába várta az édesanyját. Még csak a nevét sem tudta megmondani. Címet sem tudott, s így ott maradt hetediknek abban a kedves családban. De azért szíve vérzett, hogy az édesanyja nem jött el érte.

Drága jó gyerekek! Titeket nem hagyott így el az Üdvözítő az életben. Nektek adott két címet, amelyen mindig megtaláljátok, amely címre mindig eljöhetek hozzá és kicsi szíveteket és lelketeket megtölthetitek kegyelmével és a szeretetével. Tudjátok, mi ez a két hely, mi ez a két cím? Az egyik itt van. Itt az Oltáriszentség a tabernákulumban, az oltárszekerényben. Ez az egyik cím, amit meghagyott nektek. Ezt a címet soha el ne felejtsetek, mert itt vár a megváltásával, a szeretetével, az áldozatában minden a szentmisében. Itt vár testével és vérével.

Van egy másik címe is, amit meghagyott nektek, ahova majd

a lelketek a halál után el fog jutni: az ég, a mennyország. De ezt a másikat csak a hitünkkel ölelhetjük át. Ezért a másikért küzdünk. Ezért a másikért imádkozunk, – de ez itt közel van és mindenkor a rendelkezésetekre áll. Ezt megtaláljátok minden első pénteken, megtaláljátok minden vasárnap és minden ünnepnap. Ugye nem fogjátok ezt a címet soha, de soha elfelejteni?

Drága jó Szülők! Ez a két cím nektek is adatott, mint az élet értelme, az élet nagy ereje és segítése. A házasság szentségében is minden örömmel a megáldója és minden kegyelemnek az adományozója Krisztus az áldozatával. De nektek még egy harmadik címet is hagyott az Üdvözítő, gyermekek szívét. Ezt a címet el ne felejtsetek, mert minden gyermekszívben a teremő és megszentelő Istennel találkoztok. Ha találkoztok a hitnek és az Istennek a tagadóival, ne kételkedjete soha. Elégedjete meg azzal, hogy belenéztek a gyermekeitek ártatlan szemébe, egy gyermeklélekbe, és ott van az istenbizonyíték. Ott a Szentháromságnak, a Szentlélek Úristennek és az Üdvözítőnek a bizonyítéka. Ez az a cím, amelyet elfelejteni nem szabad.

A gyermekről sokféleképpen gondolkozunk. Másképp gondolkozik a gyermekről a biológus és az antropológus. Amit megír, az tudományos tétel. Igaz, de mégsem teljes. A gyermekről sokféleképpen gondolkozik és ír a pedagógus. Amit ír, mind szép és jó. Mégsem teljes a szemlélet, mert az egész életet ő sem foghatja át.

A gyermekről furcsán gondolkozik a hadseregpáncsnok. Furcsán gondolkozhat a politikus. Sokszor furcsán gondolkoznak még a Nobel-díjas írók is. De a gyermekről még a szülők is sokszor furcsán gondolkoznak, amikor mérgesek, amikor türelmetlenek, amikor valamilyen oknál fogva elvesztik a gyermekek szeretetét, bizalmát, ha csak egy percre is.

Az Üdvözítő megmutatta nektek, hogyan kell gondolkozni a gyermekekről. Úgy kell nézni a gyermekek életét még a türelmetlenség, még a rosszaság perceiben is, hogy övék a mennyek országa. Övék a mennyek országával az emberi történelem. Övék a jövő és a fejlődés. Övék minden. Nem olyan értelemben, amilyen értelemben az anyagiakkal foglalkozók gondolják, hanem olyan értelemben, ahogy azt az Isten öröktől fogva tervezte.

Drága jó Gyerekek! Köszönjétek meg az Úr Jézusnak, hogy így gondoskodott rólatok és úgy vár benneteket a mennyek országába.

Primíciára (Szent Barnabás ünnepére – június 11.)

Kedves Keresztény Híveim!

A ciprusi levita az apostolok lába elé tette földjeinek az árát és az életét is. Nevet kapott: Barnabás, vigasztalás fia, és elindult missziós útjára. Az első pünkösdi csoda Egyházat teremtő erejét igében és hitben vitte Jeruzsálemből Antiochiába. Ott találkozott Saullal. Isten mindkettőt elkülönítette a nagy misszióra. Tizenkét évig egymással karöltve küzdöttek viharban, vészben az Egyház dicsőségéért, a missziók megnépesüléséért. Tizenkét év után visszatért Ciprusba. Nem az édes bor, nem a szalamiszi filozófusok könnyed életfelfogása, nem az árnyas parkok hívták vissza, hanem a lelkek. Barnabás Ciprus szigetén a lelkeké lett.

Igaz, mert a Mestert követte, a sorsa is egy lett a Mesterével. Felláztak ellene Szalamisz városának filozófusai. Megragadták. S Barnabás még egyszer szólt híveihez és azt mondta nekik: „A farkas csak azért veti magát a pásztorra, hogy azután a nyájra vethesse magát. Legyetek erősek a hitben!” Megragadták és megkövezték. Kékfoltos testét fehér gyolcsba takarták, és mellé tették Máté Evangéliumát, amelyet saját kezével másolt le. Evangéliumot hirdetett és az Evangélium ott, a megkövezett halott mellett is az örök életet hirdette, Barnabás apostolkodásának örök értékét.

Erről a Barnabásról úgy emlékezik meg a Szentírás, hogy „Vir bonus plenus Spiritu Sancto et fide.” „Jó férfi volt, telve Szentlélekkel és hittel.”

Megisméltődött Barnabás elkülönítése és szentelése. Az esztergomi bazilika nem megszokott arányú ívei alatt a mi kedves Oltártestvérünket is elkülönítették a nagy istenszolgálatra és a misszióra. Láttuk a kézfeltételt. Láttuk a stólát. Láttuk a kelyhet, a miseruhát, a misekönyvet. Ezek látható jelei voltak az ő kiválasztottságának. De volt láthatatlan jele is ennek a kiválasztottságnak, amelyet most szemmel még nem látunk, de amelyet az örökkévalóságban fogunk egyszer megcsodálni. A szentség eltörölhetetlen jellege az egyik láthatatlan jel. Láttuk felkent két ujját, amelyeket élő gyűrűként fog majd Krisztus teste köré fonni. Hányszor fogja felmutatni! Látjuk majd a két felszentelt ujját, de csak az örökkévalóságban fogjuk csodálni. A felszentelt ujjak még a keresztnél is szebben fognak ragyogni.

Ha nem is láttuk, de hisszük, hogy az újmiséis elmondhatja Szent Pállal: „Túl gazdagon lett osztályrészem az Úr kegyelme hittel és szeretettel Jézus Krisztusban.”

Isten titkainak a sáfára lettél! Isten titkainak a sáfára lett egy lélek, és az esztergomi bazilika ívei alatt hallotta azt az ígét, amit sokezer esztendővel ezelőtt a népe romlottságán megijedt Izaiás próféta hallott: „Kit küldjek?” Az angyalkéz paraszával megtisztított ajkú próféta azt mondta: „Itt vagyok én, küldj engem.” Ott, a bazilika ívei alatt hallotta az ifjú papi lélek azt, amit Anatóli Jeremiás hallott az Úr szavaként: „Mielőtt születél, megáldottalak, és nemzetek profétájává szenteltelek.” Ott, az ívek alatt hallotta újmiséis Oltártestvérünk a tabernákulum örök királyának a szavát: „Te vagy a föld sója, te leszel a világ világossága.” „Ég és föld elmúlnak, de azok az ígék, amelyeket te fogsz hirdetni, azok el nem múlnak.” Hallotta drága Oltártestvérünk a mai Evangélium szavát ott, a szentelés miséjében: „Evezz a mélyre, és ne félj! Emberek halászává teszek.”

Mindez ugyanaz, mint ami Barnabás életében történt. S most, kedves Oltártestvérem, folytasd Barnabás útját, építsd a lelked és a lelkek fölé azt a dómot, amely minden földi dómnál nagyobb, amelynek kegyelemterében szentségi erők nyújtják egymásnak az üdvösséget merítő arany kelyheket.

Építsd a lelked és a lelkek fölé a jóság dómját. Jó pap légy! Építsd a lelked és a lelkek fölé a Szentlélek templomát. Szent pap légy! Építsd a lelked és a lelkek fölé a hit dómját. Apostol légy!

A jó pap eszményét Szent Pál hirdette meg Timóteusnak. Légy a hívek mintaképe tisztaságban! Te, aki még tegnap egy voltál a hívek közül, ma már tanító és vezető vagy a jámborság útján – mondhatjuk Nüsszai Szent Gergellyel –, és Isten mélyen rejtett titkainak vagy a sáfára. Ajándékozd meg a híveket és a lelkeket szavaiddal és az igének az univerzumával, amikor helyettük és helyettünk mondasz *mea culpát*, *kyrie eleisont*, *gloriát*, *credot*; amikor hirdeted az univerzumát a feloldozás szavaival, a *haldoklók* ágya mellett, és amikor az Úr Jézus szent testét nyújtod a híveknek. Mert szavaddal megajándékozhatod a lelkeket. Megajándékozhatod őket kegyelemmel, hittel és szeretettel. És szavaid beleszövődnek az emberek életébe, az emberek küzdelmébe, bizony az emberek szenvedésébe és örömeibe is.

Hogyha a szavak, az ige univerzumát ajándékozza a pap, akkor Krisztus azt jóváhagyja, mert „aki téged hallgat, engem hallgat” és „miként engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.” Szent Ambrus azt mondja, hogy a pap *vicarius amoris Christi*. Krisztus szeretetének a helynöke. Krisztus Szíve minden jósággal és szeretettel teljes szív, s aki ennek a Szívnek a kincseit ajándékozza, az sem lehet más, annak is jósággal és szeretettel teljesnek kell lennie. Aranyszájú Szent János pedig azt mondja, hogy a pap lelke legyen olyan tiszta, mint a napsugár, mert így lehet építeni a lelkek fölé a jóság bazilikáját.

Építsd a lelkek fölé a szentség bazilikáját is. A názáreti zsinagógában az Úr Jézus felütötte Izaiás könyvét és olvasta a gyülekezetnek: „Az Úr lelke rajtam. Azért kent fel engem, hogy hirdessem az örömhírt a szegényeknek, meggyógyítsam a töredelmes szíveket, hirdessem a szabadulást a foglyoknak és a vigaszt a megtört szívűeknek.” Az Úr Jézus becsukta a könyvet, és azt mondta: „Beteljesedett előttetek az Írás szava.” – Igaz, megragadták, kihurcolták a városon kívül, hogy letaszítsák a szikláról.

Ma, itt előttetek is beteljesedett az Írás szava. Izaiás könyve is valósággá lett. E szent papi lélek az oltártól osztogatja majd az áldást.

Nagy Szent Leó azt mondja, hogy a papoknak szenteknek kell lenniük, mert az Isten kenyerét ajánlják fel. Valóban, szent minden pap, aki az oltárnál az Isten kenyeréhez nyúl. Ez a legfelségesebb hatalom, hogy a kenyeret Krisztus testévé változtathatja át és nyújthatja a híveknek. Azért védi meg Krisztus Egyházában a papjait, mert azok úrfelmutatást végeznek, mert Krisztust nyújtják fel. Talán ezért történt az a különös eset ezelőtt négy esztendővel, amikor az ecuadori földrengésben Ambato város egészen elpusztult és a katedrális romjai közül csak a tabernákulum és annak szolgálója, az éppen szentmisét bemutató pap maradt épésben.

Együtt született meg az oltár és a papság nagycsütörtökön. Összetartoznak. Együtt élnek. Soha szét nem választhatók, és soha meg nem szűnnek. Isten még egy földrengés borzalma közepette is rámutat, hogy az oltár és a papság összetartoznak; az oltár csodálatos kenyere, az Oltáriszentség minden életnek és minden szentségnek a biztosítéka is.

Építsd a lelkek fölé a harmadik dómot is, az apostolkodás dómját. *Sonnenschein*, az apostol azt mondta, hogy ebben a világban az ezer formában jelentkező értelmetlenségeknek és az ezer formában bujkáló ínségnek szüksége van apostolokra. Szüksége van az apostol szavára, de az apostol igéjére is. Szüksége van a világnak arra, amit Szent Pál mondott: „*Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit boldoggá tegyek, és egyet-mást megmentsek.*”

Apostolként járd az utat. Légy mindenkinek mindene, hogy kegyelemben, szeretetben boldoggá tehesd az embereket. Apostoltársat is választhatsz magadnak. Az eltűnt századok nagyjai után veheted a mi korunk apostolait. Vedd magad mellé élettársnak Godin abbét, aki ezelőtt kilenc esztendővel hunyta le fiatalon, harmincnyolc éves korában apostolszemét; aki azt írta, hogy „A lelkem és a lelkek egyet jelentenek.” Godinnak egy volt a lelkével, a lelke üdvösségével minden lélek. Hirdette imakönyvében, hirdette szónoklataiban, hogy minden munka a szentmise folytatása.

Legyen papi munkád és apostoli buzgóságod a szentmisének, ennek az újmisének a folytatása. És akár legyőzve, akár győzve, egy legyen mindig a célod, hogy a lelkeket Krisztushoz vezesd. Meg kell tanulni azt is, hogy az emberektől az Istenig az út a kálvárián keresztül vezet. De a kálváriát is a kereszt teszi nagygyá.

Hogyha sok mindenre képesek voltak az emberek hiú dicsőségért; hogyha az emberek megfeszített erővel küzdöttek apró érdekekért, akkor az Isten szolgáinak is kell annyit tenniük, mint a tudomány nagyjainak. Versenyezniük kell mindenben, főleg pedig buzgóságban a világ fiaival.

Vállalj annyit az oltárért, az Egyházért és az Isten dicsőségéért, amennyit Nansen vállalt az Északi Sarkért, amikor befagyasztotta magát a jégtáblák közé, hogy azután majd a hóolvadás és a jégolvadás lassan, méterről méterre sodorja az Északi Sark felé. – Mi ideállunk az oltár elé és várjuk azt, hogy Krisztus szeretetének lassú ritmusával sodorja az életünket, de a hívek életét is az örökkévalóság, a mennyország felé.

Vállalj annyit a lelkekért, amennyit a kalandos életű Benyovszky vállalt Madagaszkár szigetén. Évtizedek küzdelmét vállalta, hogy a végén egy francia golyótól leterítve fejezze be életét.

Vállalj annyit Krisztusért és az Egyházért, amennyit vállaltak már hegymászó csoportok a Himalája csúcsainak és a Mount Everestnek a megmászásáért. Vállalj sokat Krisztusért és akkor felépítetted az apostolság dómját a lelked és a lelkek fölél.

Emlékezzünk meg a drága szülőkről, a rokonokról és előjárókról. A filozófus De Bonald, amikor megállt újmisé fia előtt levett kalappal, meghajolt és azt mondta: „Nagyobb vagy nálam.” Ma mindannyian ezt mondhatjuk az újmisé előtt, hogy nagyobb vagy nálunk. Áldásával mondjon köszönetet mindazoknak, elsősorban a drága szülőknek, rokonoknak és előjáróknak, akiknek köszönheti, hogy ilyen nagy lett. Az ő áldását folytassa Krisztus áldása és legyen ez jutalom mindazoknak, akik ilyen nagy lélekkel ajándékozták meg az Egyházat és az oltárt.

A missziós atya, Waldburg Zeil azt mondta, neki elegendő, ha csak két ember fog megjelenni a sírjánál: egy tisztaszívű és egy könnyes szemű. Az egyik megköszöni majd neki a tiszta szívét, a másik pedig megköszöni neki a bánat könnyeit. És ő még ott lent is tudni fogja, hogy miért élt. Hogy miért mondott le a világról és miért kereste azt, ami feljebb van az anyagnál és ennél a világnál.

Mi tudjuk, hogy az újmisé miért mondott le a világról, hogy miért keresi az örökkévalókat. De ne csak két szív, hanem a szívek ezrei jöjjenek hozzá mindig, hogy minél több hívőnek nyújthassa Krisztus testét, minél több bánatos életre mondja el a feloldozás szavait, hogy minél többen vegyék tőle azt a kincset, amit ő gazdagon, Krisztus ajándékeként a szentségekben osztogat.

Langgasser, a költő az Einsame Glocke-ban azt mondja a harangról, hogy a kemény érc patakjában megszületett, és ennek az ércnek titkos tudománya, hogy megfedekezve saját fájdmáról, kikiáltó minden emberért, örök lendületben ég és föld között.

Te is légy minden emberért örök lendülettel, az Egyházzal kikiáltó ég s föld között. Kiáltsd a kegyelmet, a szeretetet és a hitet a világnak.

Ezelőtt hatvan esztendővel ennek a szószéknek óriási alakja, Prohászka püspök úr egy újmisést bocsátott az élet útjára, az apostolkodás útjára és azt mondta neki: „Mózes a pusztában botot vágott. Azzal a bottal tengert választott ketté és a fáraó seregét temette hullámokba. Dávid a terebinthi völgy patakjából öt darab követ vett fel és a kő Góliátot sújtotta le. Mit vigyél te, Kedves Újmisé? Krisztus azt mondta, se bot, se tarsoly, se csodákat művelő vessző, se Góliátot leterítő kövek ne legyenek kísérőtársaid. De mert Krisztus nem hagyott el, adott neked valamit, ami több Mózes vesszejénél és Dávid parittyakövéénél. Neked odaadta Isten a lelkét, odaadta az oltár fehér kenyérsodájával, a szeretet csodájával. Ezzel a

kettővel indulj az életnek, az apostolkodásnak. Ezzel a kettővel élj, küzdj, győzz és nyerd el magad és sokak számára az örök boldogságot.”

1953. Kenyérmező (Esztergom-Kertváros)

Bemutató beszéd Felső-Krisztinavárosban

Kedves Keresztény Híveim!

A drámák prologosza és epilógosza nem egyforma; a könyvek első szava és utolsó szava sohasem egyforma; egy pap életének a prologosza és az epilógosza viszont teljesen egyforma. Nekem volt egy epilógoszom múlt vasárnap egy kis Egyházközségben. Az utolsó vasárnap énekeltem nekik, hogy „Az Úr legyen veletek!”. Utoljára mondtam: „Imádkozzatok, testvérek!”. Elénekeltem a nagy Evangéliumi elbocsátást és felhívást, az „Ite, missa est”-et. Akkor elbúcsúztam az esztergom-szentistvánvárosi kis templom híveitől. És most, hogy Keresztelő Szent János templomában először köszöntöm híveimet, ugyanazt mondhatom, amit akkor mondtam. Mert a pap mindig ugyanazt mondja. Ez az első vasárnap, hogy itt mondom: bemegyek az Úr oltárához. És az oltárotok elé lépve először énekelem nektek: „Dominus vobiscum!”, „Az Úr legyen veletek!”.

Mindig ugyanazt mondja a pap mindenkinek és mindenütt. Mert oltártól indul és oltárhoz érkezik. Az oltár szabja meg egy papnak a hivatását és a mondanivalóját, az áldozatait, a sorsát és az örömeit is. Mert egy pap az oltárnál bizonyosságot tesz Krisztusról éppen úgy, mint ahogy Keresztelő Szent János a Jordán partján bizonyosságot tett az Isten fiáról, a második isteni személyről. És minden papnak a világban is bizonyosságot kell tennie az oltárról, az Isten Bárányáról, aki elveszi ennek a világnak a bűneit. A pap az oltárnál Isten jogainak a védője. Olyan, mint Jeremiás próféta, aki az üldözések között is, még a vértanúság között is az Isten házában és az Isten méltóságának a jogait védte. A pap az oltártól Krisztus szavaival, Krisztus áldozatával tanít és vigasztal. Krisztus kiáradó szeretetének tolmácsolója és Krisztus szeretetben megszentelt kegyelemvilágának, megváltásának osztogatója. Isten minden titkának osztogatója.

Az oltár nemcsak a pap hivatását, küldetését szabja meg, hanem megszabja a papnak és a híveknek egymás közti viszonyát is egyszer s mindenkorra. Ez az oltár is megszabja az új plébánosnak és a régi híveknek egymás közötti viszonyát is.

Kedves Keresztény Híveim! Tegnapelőtt, 10-én vettem át e templomot, az Egyházközséget és a plébánia irodát. Az átadás-átvétel jogi formákhoz kötött és érvényességéhez tartozik, hogy az ember átveszi az anyakönyvet, mindennemű könyvet, iratokat, pénztárkönyveket, naplókat és átveszi a templomot is leltárával együtt. Átvesz mindent. Ahogy aláírtam a jegyzőkönyveket és ezzel az átvétel jogerőre emelkedett, én úgy éreztem, hogy ezekkel az aláírásokkal még nem vettem át mindent. Csak a felét annak, amit a templom, az Egyházközség a hívek jelentenek. Mert nekem lelkeket is át kellett vennem és azok nem szerepelnek a jegyzőkönyvekben. Megelevenedtek előttem a nevek, a számok és az adatok. Azok nem anyagi formájukban és adottságaikban jelentenek nekem valamit, hanem a ti lelkekkel kapcsolatban. Előttem egy fenséges látomás bontakozott ki. Kitérult a betűk felett, a nevek felett a szíveknek a világa. Szívek, amelyekben ott ragyog Krisztus megváltói kegyelme a kereszténység minden ajándékával. Én a plébánia átvételekor szíveket láttam, amelyek hordozzák majd Krisztus áldozatát, amelyek fogadják a Szentlélek Úristennek tüzes, meleg, életet irányító és örökkévalóságot jelentő karizmáit, ajándékait.

Amikor legelőször hallottam a csillagászok nagy felfedezését és teóriáját arról, hogy folyamatosan távolul a világmindenség, és hogyha a számítások nem csalnak, minden percen százmillió kilométerekkel, hogy végtelenbe futnak a csillagok, naprendszer, galaxisok, ujjongtam azon, hogy a tudomány így e teóriában is leborul a láthatatlan Isten nagysága előtt, aki láthatóvá tesz egy ilyen csodálatos világot.

De én a szívek előtt még nagyobb örömmel borulok le, hisz az Isten a világot és a mennyországot is a szívekre bízta; a megváltás minden gyümölcsét a szívekre, a ti szívetekre

bízta. A ti szívetek hordozza az Evangélium minden erényét, az Evangélium minden csodáját. A ti szívetek hordozza a nyolc boldogságot is. Igaz, hogy hordozhatja a hibákat, a bűnöket és a tudás, tagadás passióját is. De a szívetekben épül a történelem, az emberiség élete és jövője. Ki tudná elmondani mindazt, csak a kicsiny gyermekszívekben mi tágul az Isten és az örökkévalóság felé? Ki tudná lemérni annak szépségét és nagyszerűségét, hogy minden vasárnap a kereszténység belső győzelmet arat a hibák és bűnök felett a szentmishallgatásokban, a szentgyónásokban és a szentáldozásokban? Óh, nemcsak az anyagvilág, hanem a lelkek világa is a végtelenbe terjeszkedik, az Istenig, a mennyországig. Ugye megértitek már, hogy miért örülni egy pap szíve, ha egy Egyházközséget vesz át? Mert meglátja az Isten kegyelmi világának és megváltásának végtelen, égis terjedő kiteljesülését.

Az az átvétel a plébánia-irodában október 10-én volt. Sokan tudjátok, hogy ez centenárium. Egy nagy apostolnak, nagy püspöknek, nagy prófétának, nagy írónak és szónoknak a századik születésnapja. Tudjátok, mennyi születésnapot ünneplünk évről évre. Minden évben megünnepeljük a magunk és a szeretteink születésnapját. E kerek évfordulón miért ne emlékeznénk meg mi Prohászka püspök atyánk születésének századik évfordulójáról?

Megemlékezünk a szentéletű püspökről, az igaz apostolról, a nagy tudósról. Megemlékezünk arról a belső tüzről, amivel az Evangélium szellemét és szeretetét, amivel az Egyház és az Oltáriszentség szeretetét továbbadta azoknak, akikhez küldte az Isten. Arra gondoltam az átadás után, hogy a nemzet nagy püspöke nekem, mint fehérvári gyereknek – aki kicsi ministránsként ott voltam az oltárnál, amikor még Fehérváron nem voltak kispapok, éppen a püspökség szegénysége miatt –, kötelességemmé teszi, hogy valamit adjak Prohászka kárából. Az író, a lángelmét nem érheti utol emberi gyengeségem. De a lelkületéből valamit továbbadok.

Először át kell adnom az ő határtalan, gyengéd és kedves szeretetét, ahogyan lehajol a fehérvári hosszú sétányon, felemel egy követ. Nem érti senki, miért teszi félre. És megmagyarázza a naplójában: nehogy egy fáradt fehérvári munkás abba a kőbe üsse a lábát. A tudós, a lángelme szeretetből le tud hajolni egy kőhöz is, hogy félretegye az emberek útjából. És szeretetével milyen határtalanul sok követ és mennyi gyűlöletet, haragot, mennyi rettenetes lélekromlást tett félre a mi utunkból, a ti utatokból is!

Elhozom Prohászka szeretetében azt az elmét, aki félretette a kereszténység, a magyar katolicizmus útjából az akadályokat, a köveket, a bűnöket, hogy ne üssük beljüket a lábunkat. Igaz, hogy én nem adhatom azt a költészetet, amellyel ő a sárpenetei erdő, a Velencei-tó vidékét szinte életrekeltette. Nem adhatom azt a középkori ihletet, amivel ő megszólaltatja a Pilis köveit, hegycsúcsait. De nekünk meg kell tanulnunk Prohászka püspök atyánktól az Oltáriszentségnek és az Evangéliumnak a szeretetét. Minden nagysága, életszentsége is ebben a kettőben volt. Írói munkásságának középpontjában az Oltáriszentség állt és az Evangéliumnak, a Szentírásnak határtalan szeretete.

Ezzel a kettővel építsétek ti is az igazi belső kereszténységet az élet keresztútján. Még a nehéz keresztutakon is. Mert az erényért, a kereszténységért, az üdvösségért és az örök boldogságért mindig fel kell vennünk a Mester keresztjét és követnünk kell őt.

Hogyha közben az Oltáriszentséggel és az Evangéliummal megerősödvé mégis nehéz az út, akkor imádkozzatok ti is a költővel: „Tudom és érzem, hogy szeretsz. Próbáid áldott oltókése bennem. Téged szolgál minden. És nézek bátran a dicsőséges és diadalmas távolokba könnyekkel boldogított és szépült, orcád-fényű arccal. Amen.”

1957. október 12. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Ezüstmisére

Kedves Keresztény Híveim!

Isten és az ember családi közösséggé vált teremtő titkának szépségét és erejét a bölcső méri a boldogság ezüstserlegével. Isten és az ember megváltó kapcsolatának megrendítő szeretetét Krisztus misztikus testében az oltár papja méri a hivatás és az áldozat misztériumának aranykelyhével.

Egy felvidéki faluban egy édesanya felemelte életének és boldogságának nyolcadik örömseregét, egy kicsiny kis gyermeket, akit Jánosnak kereszteltek. Felemelte életének aranytermését és aggódással gondolt a jövőre: vajon mi lesz ennek a kicsiny gyermeknek a sorsa? Azt gondolom, minden anya lelkén átfut a gondolat, hogy mi is lesz a gyermekéből. A felvidéki anya lelkén is átfutott, megdobbant a szíve annál a gondolatnál, hogy legyen az Istené, az oltaré és az Egyházé. Ezt a szívdobbanást akkor megáldotta az Isten, ha az édesanya azt nem is érezte és nem is tudta. Elfogadta az Isten az anyaszív óhaját és egy fiatal szív az anyaszív szeretetén és a kegyelem tengerén megindult a jövő felé.

Egy falusi bölcső felé integet az ég, a fák és a virágok. Egy kis falusi gyermek felé sugárzik az édesanya szeretete, az édesapa minden munkája, a testvérek mosolya, de felé sugárzik a kicsiny templom csendes lakója, az Oltáriszentség is. És a felvidéki kicsiny gyermek nem követte a világ ezernyi örömét. Hívták a patakok, a sziklák, az élet ezernyi szépsége, a barátok serege, a szórakozások. De ez a gyermek már akkor is inkább hallgatta az örökmécses, az oltár hívását. Mindennap elment ministrálni, délután játék helyett betért a templomba beszélgetni kicsiny szívének királyával, az Úr Jézussal. Megbeszélte édesanyja szenvedését is, akinek az orvosok rendeletére nem volt szabad egy csepp vizet sem innia, és ő megbeszélte Jézussal, hogy ő sem fog inni, hogy az édesanya nehéz áldozatát megkönnyítse.

Huszonöt évvel ezelőtt egy fiatal pap elmondta az „Introibo ad altare Dei...-t” „Isten oltárához járulok” – a zsinat előtti latin mise lépcsőimáját. Milyen szívvel mondhatta el kicsiny gyermekkorában, mint ministráns, amikor először mondta, hogy „Bemegyek az Isten oltárához”, és milyen szívvel mondhatta el, ma huszonöt év után! Te látod a szíveket, Isten! Te ölelted magadhoz a kis ministránst éppen úgy, mint az újmisést, de éppen úgy, mint az ezüstmisést.

Ezt az oltárt emberek faragták, de az áldozatbemutatót az Isten állítja az oltárhoz. Az az Isten, aki a hétköznapi sorába beállítja a vasárnapot; aki a kényelmes otthonok közelébe odaállítja az Úr hajlékát, a templomot, aki a világi dallamokba beleszendíti az oltárok himnuszának dallamát. Az oltáráldozatok bemutatóját az Isten állítja.

Az oltár és a pap az Úr Jézus Szívének egyazon dobbanásából született meg. Mint ahogyan Ders, a teológus mondja: két testvérszentség született meg egyszerre, az Oltáriszentség és az Egyházi rend. Ezt a kettőt nem lehet soha elválasztani, ahogy nem volt elválasztva az oltár a kicsiny ministránsgyerektől sem, aki örömmel csöngetett az úrfelmutatásra és az áldozásra. Nem volt elválasztva az oltár attól a fiatal bécsi teológustól sem, aki a Stephansdomban elmélkedett az Isten nagy jóságán, imádkozott és beszélgetett a színpompás Jézus Szíve-festmény előtt a tabernákulummal.

Összenőtt örökre az oltár és a pap ezelőtt huszonöt évvel a bécsi Stephansdomban, amikor az öreg padozatra leborult a sok fiatal pap között a mi lelkiatyánk is, amikor a kórus elénekelt a könyörgés zsoltárát. Amikor a felszentelő püspök rátette kezét és a Szentlélek örökre megjelölte, és amikor a püspök elmondta felette: „Ezeket a választottakat megszentelni és megáldani méltóztassál!” Amikor felcsendült a kórus öröme: „Már nem mondalak benneteket szolgálóimnak, hanem barátainknak.”

Huszonöt esztendővel ezelőtt pap lett mindörökre a mi lelkiatyánk Melchizedek rendje szerint, hogy akkor is mondjon igéket és szavakat, amikor az emberi szavaknak nem lesz lüktető ereje és szépsége, hogy akkor majd Mózes és Szent László vesszejével a sziklából vizet fakasszon. Hogy a haldokló szemekben fellobbantsa az örök boldogság reményét, amikor azok számára már kihunytak a csillagok.

Egy pap életútja sokszor nagyon rövid utakból áll: Egyházmegyéjének rövid útjaiból, akár városi, akár poros falusi utak azok. A pap útjai nem lehetnek nagyon hosszúak. A lélek útjai azok, amelyek nagyon tágasak. A legnagyobb utat, amely a földtől a mennyországig tart, a pap járja, és egy pap járhatja a lelkekkel ezt a hosszú utat a legrövidebb idő alatt. Mert sokszor teszi meg ezt az utat, amikor a kicsinyek fölé hajolva mondja: „Én téged megkereszteltem az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek nevében.” Megteszi, amikor feloldoz: „Én téged feloldozlak...” Megteszi, amikor a betegek olajával keni meg a haldokló homlokát, a halálos ágyon, amikor szentségeket szolgáltat ki, és Krisztus testét nyújtja.

Hányszor tette meg ezt az utat a mi lelkipásztorunk a szentségek kiszolgáltatásával! Ezen kívül számára persze még más utak is voltak. Azokra gondolok, amelyeket a lelkekért tett meg. Mert azok az utak maradandók és örökkévalók.

Napóleon egy alkalommal inkognitóban kirándult. Zivatar érte utol és kíséretével egy szegény viskóba szorult. Ahogy várták a vihar elvonulását, az öreg falusi plébános ment el az úton. Napóleon kiszólt, hogy húzódjon be a vihar elől. Mire az öreg pap így felelt: „Köszönöm, haldoklóhoz megyek.” A falusi plébános nem ért rá, mert egy haldoklóhoz sietett. Napóleon erre így szólt környezetéhez: „Látják Uram, ilyen fából vannak faragva a francia papok!”

Amikor lelkipásztorunk ezer kilométert kitevő útját járta a magyar gyermekek kísérőjeként Belgiumban és Hollandiában, hányszor mondhatták a sovány, fáradt, álmos, nagy távolságokat megtevő lelkipásztorra: „Látjátok, ilyen fából vannak faragva a magyar papok!”

A mi lelkipásztorunknak huszonöt éves működéséhez szüksége volt sok kegyelemre. Az ostrom idején, sőt azután is példát mutatott neki korunk legnagyobb mártírjának, Savas Resesnek hősiessége. Amikor az aknák hullottak, erőt adott neki az a jámborság, amellyel a bordeaux-i püspök rendelkezett, akit az a munkás bántalmazott, akivel a legnagyobb jót tette, mire ő így szólt: „Ha megint bajban lesz, keressen fel!”

A mi lelkipásztorunknak is erre a nagy hősiességre, szeretetre volt, és lesz is szüksége.

Szeretett Ezüstmisés Lelkipásztorunk! Hozzád szól ma a zsoldáros: „Öltözködjetek az Igazság ruhájába!” De szól hozzád Izaiás próféta is: „Ne érintsetek tisztátalant ti, akik a Tisztaság edényeit hordozzátok!” Szól a jubilálóhoz az Úr Jézus maga is: „Aki őt hallgatja, engem hallgat. Aki őt megveti, engem vet meg.” És szól Szent Pál apostol gyönyörű éneke is: „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit boldogítsak, és hogy egyet és mást megmentsek.”

A zsoldároson, a prófétán, Jézuson és az apostolon kívül szól Hozzád híveidnek a serege is. Éneklik, mondják, kiáltják Feléd a nagy költőnő, Gertrud von le Fort szavaival: „Te kerested egyedül bennünk a lelket, és a hűségnek a szavát ki kisebbíthetné bennünk!” Ezek szólnak Hozzád: „Te a lelket kerested bennünk és semmi mást. Életed, áldozatod, szereteted csak a léleké volt.”

A világban a pénztelen és fegyvertelen pap hirdeti a holnap gigászi alkotásaival szemben azt az öröm-largót, amit lelke szépségében és hitének erejében hordozhat az emberiség.

A papságot nem lehet levezetni semmiféle emberi indulatból, emberi szándékból. A papságot nem múlandó rendszerek szeszélyes változásai alkották. A papságot az Isten szeretete teremtette meg. A papság maga a szeretet. A papság az Úr Jézus utolsó találmánya. Jól mondja a párizsi érsek, hogy a papságnak két arculata van: egy örökkévaló és egy időbeli. Ha a papságot és arculatát nézitek, sohase nézzétek az időbeli arcát emberi tudásával,

gyengeségeivel, törekvéseivel, hanem az örök arcát, ahogy Krisztus is nézi mindig a papjait. Ahogy a badacsonyi hegy levének mindegy, hogy milyen tölcséren keresztül palackozzák, bádog- vagy ezüstitölcséren keresztül, éppen úgy az Egyháznak mindenkor mindegy lesz, hogy papjainak milyen lesz az időbeli arculata, mert azok arca az oltárnál mindig egy és ugyanaz lesz.

Olyan kedves-bájosan mondja Sienai Szent Katalin: „Mit törődtök azzal, ha örömet hozó, kincset hozó követ jön felétek, hogy rongyos a ruhája? Ne a ruháját, a port és a fáradtságát nézzétek, hanem az örömhírt, amit hoz!” Így nézzétek mindig az Egyház papjait.

Szeretett Ezüstmisés Lelkipásztorunk! Szeretném elhozni ide azokat, akiket egy örökkévalóság választ el Tőled: az édesanyádat szeretetével, az édesapádat munkájával, áldozatával. De talán ők is itt vannak, mert az időnek a korlátait átlépték, itt vannak ezüstmisés fiúknál. Itt van a bécsi oltárnak a papja is, aki nemcsak az istengyermekségben testvér, hanem testvér az oltárnak a misztériumában is. Itt vannak a híveid, akik eljöttek imájukkal, szeretetükkel és tiszteletükkel. Két romtemplomot hoztál helyre Isten dicsőségére és örömére. Nem is olyan régen szenteltünk lélekharangot és orgonát. Most nem is két templom a tiéd, nem is a két templom a te munkád megszabott helye, hanem híveidnek szíve és lélektemploma a tied. Sok-sok lélektemplom vár mindennap. A ma születettek éppen úgy a tied, mint akik most indulnak az örökkévalóságba, a haldoklók. Számtalan lélektemplom harangja hirdeti a köszönetnek és a hálának a dalát. Számtalan lélektemplom orgonája zeng ma Te Deumot ezért az oltárért, ezért a lelkipásztorért, és zengi az elkövetkezendő huszonöt esztendőért.

1950. Budapest, Városmajor

Esküvőre

Kedves Ifjú Pár! Drága jó Szülők!
Kedves Keresztény Testvérek!

Esküvel, három igével megkötöttétek a házasságot. Nemcsak ez a templom fogadta a nyilatkozatot, nemcsak az Úr Jézus hallgatta végig, hanem ezt a három ígét majd az otthonotok is örökre magába zárja. Ezt a három ígét egy életen át kell majd elmondania a hűségteknek, a jóságtoknak, a szeretetnek, az áldozatnak, a betegségeknek, az örömeiteknek, a munkának és az imádságnak és a gyerekeknek is.

Egy életen át kell mindig mondani: akarom, ígérem és szeretem. Akarom ezt a családot, ezt a házasságot, ezt a boldogságot. Ígérem, hogy ebből soha semmit el nem veszítek. Nem engedem elkoptatni az időnek, embereknek, kísértéseknek. A szeretetet olyan magasra emelem, hogy örökkévalóvá legyen. Az örök boldogságnak minden öröme innét induljon el, a családból, a házasságból.

Esküvel ígértétek, hogy a hűséget megszentelitek. A hűségen alapszik tulajdonképpen az otthon és a család. A hűség hordozza és kíséri a többi erényeket, a boldogságot, a kedvességet, és a szeretetet is.

Kedves Ifjú Pár! A hűség mindig csodákat teremt. Megteremti a boldogság csodáját. Megteremti a boldog házasság csodáját is. Így induljatok ti is az életbe, hogy a hűség és a szeretet mindig csodákat, és ha lehet, mennyországot teremtsen körülöttetek.

Eskütök nemcsak egy jogi szerződést pecsételt meg, hanem a kimondott szavak megteremtették a legboldogabb emberi színjátékkal, az esküvővel a családot és a családban az Egyháznak és a hazának a jövőjét. A szeretetben, a házasság szentségében pedig megteremtettétek az örök boldogságot.

Ti az eskütök ígéiben, valóságban visszamentetek a teremtő Isten gondolatához, aki az Édenben a teremtés és a boldogság csúcán férfinak és nőnek, férjnek és feleségnek teremtette az első embert. Itt nem az a tudományos kérdés, hogy miből teremtette az Isten az embert, hanem a lényeg, hogy mivé teremtette az Isten az embert. Férjnek és feleségnek teremtette. Eskütök visszavezet titeket ahhoz a Szent Pálhoz, aki a Diana-kultuszban, a házasságszédelgésben tobzódó város lakóinak is hirdette, hogy „Férjek, szeressétek feleségeteket, mint Krisztus szerette Egyházát” – aki meg is halt érte.

Eskütök visszavezet titeket az Egyházhoz, amely a középkor végén az emberi érzékiségnek démoni vágyai között hirdette a florenci zsinaton, hogy a házasság szentség és ennek a szentségnek célja a gyermek, a hűség és az elválaszthatatlanság. Az Egyház hirdette a reneszánsz kezdetén, hogy az a kegyelem, amelyet a házasság szentségében kapnak a fiatalok, a természetes szerelmet – ahogy Babits fejezné ki –, amor sanctussá teszi és erőt ad, hogy a házasság hűségével és szeretetével megszenteljék egymást a házastársak egy életre és egy örökkévalóságra.

Házasságtok szentségi nyilatkozata: az akarom, ígérem, és szeretem igéi nemcsak messze Istenhez, Szent Pálhoz és az Egyházhoz vezetnek benneteket, hanem elvezetnek a saját énetek legdrágább részéhez, a lélekhez. A lélekkel pedig elvezet benneteket az őszinte eskütök az örökkévalóságba. Mert a három ígét nemcsak a nyelv mondotta ki, hanem kimondotta a lélek is, és minden, ami ezen a földön szép, ami érték az érzéknek, ami érdem a szívnek, az csak lélekben lehet örökkévaló. Minden más az anyagban elpusztulhat. De a lélekben minden örökkévaló lesz. És ti, hogy itt álltok az oltár előtt, tulajdonképpen Krisztus előtt, az Egyház előtt, de a világ előtt is, most a lélekben kaptatok és örököltetek mindent, ami nagyon szép. Lélekben valóra vált a nagy Bruiller gondolata, hogy a legszebb és legboldogabb színjáték az esküvő. Itt a lelketekben lett valósággá a költőnek két örökszép

sora, amely két szívről és egy dobbanásról, két lélekről és egy akaratról szól. Itt a lelketekben lett valóság az, amit Eucken, a nagy filozófus hirdetett, hogy vannak még új valóságai az ismert és ismeretlen világoknak és az az új valóság a szeretet. A szeretet csak lélekben őrizhető és lélekben tartható meg. Minden más valóság alá van vetve az elmúlásnak. Új valóságot teremtettek és találtak egymásban, de egymás jellemében, egymás lelkében is. Ezt az új valóságot vigyék az életbe és erre az új valóságra építsék a boldogságokat, az egész család boldogságát, a szülők és az unokák boldogságát is.

Kodolányi írja egyik regényében, hogy a mai ember egyre jobban süllyed az anyaggal, és a világ is süllyed vele. A világ bennünk emelkedik, és bennünk süllyed és csak a lelkünkben képes emelkedni és kiemelkedni az anyagból. Írja Kodolányi, hogy amint szaporodik az emberiség, úgy fogy azoknak a száma, akik még emlékeznek a természetfelettre, az Istenre, az örökkévalóságra és az Édenre. Ti legyetek azok, akik megérik, hogy az ember, ha süllyedhet is, de fenségesen emelkedhet is. Lélekben, szeretetben, erényekben és az Istenben tud emelkedni az ember. Így lesztek mindig örökkévalóságra és egymásra is emlékezők az élet sok nehézsége és sokféle kísértése között is.

Kedves ifjú pár! A házasság szentség. Szentség és boldogság is egyben. A nagy embereket nemcsak a szellem nagyságában nézem, hanem a házaseletük nagyságában is. Ti most egy szintézist hoztatok ide az oltár elé. Elhoztátok az ifjúságnak, szépségnek, az örömről való nagy terveknek és a nagy boldogságnak a szintézisét. Elhoztátok énetekben a szellem nagy szintézisét, és most egymásnak ajándékoztátok, amit a szellem egymásnak ajándékozni képes.

Azt mondtam, hogy nagy emberekben mindig becsülöm azt a nagyságot, amit mint házastársak, mint édesapák éltek. Morus Tamás nemcsak abban volt nagy, hogy bátor volt akkor, amikor a Tower négyszögletes udvarára a sok gyűlölködő tekintet, könnyes szemek között kivezették és ott állt előtte a bakó. Nemcsak azért volt nagy, mert férfi volt, mert bátor volt, mert szembe mert nézni a halállal – éspedig teljes öntudattal és nem reszkette, – hanem nagy volt akkor, amikor a családi élet kedves meghittségében a lelkét, a tudását és a férfiasságát nyújtotta a családnak. Amikor lelkét és tudását nyújtotta szeretetben és hűségben a feleségének és nagyleányának is.

Borgia Szent Ferenc nem akkor volt nagy, amikor a kolostor magányában térdelve imádkozott a megfeszített Krisztus előtt, aki kitérte karjait a világnak; hanem nagy volt akkor, amikor 12 gyermeknek oda bírta adni tudását, szívét, lelkét, hatalmát és rangját, de egyszerű önzetlenségét is.

Carlyle, a nagy angol nemcsak abban volt nagy, amit írt, nemcsak abban, amit hirdetett és mondott, hanem én legnagyobbban abban látom, amikor elkésve érkezett halott feleségéhez és egy hosszú élet után leborult a halott mellé s azt mondta „Ó, csak tíz percig vártál volna még, hogy elmondhattam volna neked, hogy téged mennyire csodálalak, tisztellek és szeretlek.” Carlyle ebben a nyilatkozatban a legnagyobb. A férfi, az író, a tudós teljes nagyságát mutatta meg egy halott feleségnek.

Kedves Ifjú Pár! Ti is így adjátok egymásnak az értelem és a szív teljes szintézisében azt, amit két egyéniség, férj és feleség egymásnak adhat, és egy életen át sohase fogyjon el egyéniségtekből, az erényetek és lelketek világából az a gazdagság, meg az a szépség, amely mindig azt fogja mondani egymásnak: mennyire csodállak, mennyire tisztellek és mennyire szeretlek.

Az esküvő – úgy is mondhatnánk – a szeretetnek és a boldogságnak igazi királyi koronázása. Ti a boldogságot és a szeretet valóságát így hordoztatok, hogy az életben minden felett legyen. Az értelem, a siker, az anyagi gazdagság felett. A jólét és minden más anyagi öröme felett. Szenteljen meg mindent, és legyen mindennek a koronája, mert úgy kell a mögöttetek felsorakozó évtizedeket is felmérni a mai nappal, a boldogság és jószág

valóságával megkoronázva, hogy ezek az évek és évtizedek egyszer majd az égben, az örökkévalóságban is a boldogságtok és koronátok legyenek. Amen

1959. július 11. Budapest, Felső-Krisztinaváros

Claudél verse Diniel Fontaine abbé emlékére

Boldog, ki az oltár mögött orvost talált, nem bírót, hanem atyát.
Papot, aki mélyen alázatos, nem csodálkozik, haragját sohase ontja rád.
Türelmes és a tékozló fiúnak erszényét megnyitja újra kegyesen.
Az a dolga, hogy bűneinket megtapintsa.
Nem először jönnek eléd félig főzött kárhozottak, ügyefogyottak, betegek.
Szólj. És amiket a világ nem ért meg, mondd nekem azokat a szavakat.
Jézus Krisztust hallom. Ő szól szavadban, csendesen tanácsokat ad.
És én hiszem, hogy holnap együtt leszek a Paradicsomban teveled.
Reverendád szegélyébe fogódzva egyszerűen, mert megígérted.
A Mindenható, a Megváltó és a Megszentelő áldjon meg
Signo sanctitatis, gloria honoris, et opere fortitudinis! Amen.
(a szentség jelével, a tisztelet dicsőségével és a bátorság művével, munkájával)